

ရခိုင်မဟာမုနိ - ဇီဝိ

မဟာကျန်မုနိငါးဆူ

၂၈၃

သူမြတ်

(မဟာအောင်မြေ)

ရခိုင်မဟာမုနိ၏

မဟာကျွမ်းမန်ငါးဆူ

ချုပ် (မဟာအောင်မြေ)

ရခိုင် မဟာမုနိ ဘုရားပုံတော်

အနန္တော အနန္တ ဂိုဏ်းဝင်များ ဖြစ်ကြသည့် . . .

ကျေးဇူးရှင် မိခင် ဖခင်နှင့်

ဆရာသခင် ရခိုင်-မြန်မာ

ပဏ္ဍိတ် ဦးဦးသာထွန်းအား

ဤစာအုပ်ဖြင့် ကန်တော့ပါ၏ . . .

ဤစာအုပ်ဖြင့် ပူဇော်ပါ၏ . . .

ဤစာအုပ်ဖြင့် ကျေးဇူးဆပ်ပါ၏ . . .

သူမြတ် (မဟာအောင်မြေ)

ကျေးဇူး စကား

ဤမဟာကျန်မုနိငါးဆူ ဘုရားသမိုင်း ပေါ်ထွက်လာရန်အတွက် ဆရာကြီးနှင့် စာရေးသူတို့ ကွင်းဆင်းသုတေသနပြုချက် မှတ်တမ်းများမှ အခြေခံပြီး ဆရာကြီး ကွယ်လွန်သွားခဲ့သော်လည်း ဆရာကြီးစုဆောင်းခဲ့သည့် စာပေပရိတ်၊ ကျောက်စာ မော်ကွန်းများအား အချိန်မရွေး ရှာဖွေငှားရမ်းဖတ်ရှုရန် ခွင့်ပေးပြီး မသိသေးသည့် သမိုင်းအချက်အလက်မှန်သမျှကို သွန်သင်ပြသပေးသော အစ်ကိုဆရာ၊ ဤစာအုပ် အား သေချာစွာတည်းဖြတ်ပေးသည့် မြောက်ဦးမြို့ ရှေးဟောင်းသုတေသနဌာနခွဲမှ ဌာနခွဲမှူး ဦးကျော်ထွန်းအောင်အား အထူးကျေးဇူးတင်ကန်တော့ပါ၏။

စုဆောင်းထားသည့် စာပေကျမ်းဂန်ဟူသမျှအား ငှားရမ်းဖတ်ရှုခွင့်ပြုသည့် သမိုင်း သုတေသီ ပညာစာရ(ရမ်းဗြဲ)မဟာမုနိ ဗုဒ္ဓဝိဟာရကျောင်း စစ်တွေမြို့၊ ကျောက်တော် မြို့နယ် သံဃနာယကဥက္ကဋ္ဌ သိန်းတန်ဆရာတော်အား လည်းကောင်း၊ ဤသမိုင်းအား ရေးသားရန် တိုက်တွန်းလာသည့် ရန်ကုန်မြို့ ပရိယတ္တိတက္ကသိုလ်ကျောင်းတိုက်မှ ကျောင်းထိုင်ဆရာတော် ဦးဇောတိကအား လည်းကောင်း ကျေးဇူးတင်ကန်တော့ပါ၏။

မျက်နှာဖုံး ဒီဇိုင်းအတွက် ရှာဖွေရေးဆွဲပေးသော မြောက်ဦးမြို့ ရွှေပန်းထိမ်ဆရာ ကြီး ဦးကျော်သာညွန့်၊ မဟာမုနိဘုရားသမိုင်းပြခန်းအား ဖော်ထုတ်လာကြသည့် သမိုင်း သုတေသီ ဦးသာစံလှ၊ ဦးမောင်မောင်သန်းတို့အား လည်းကောင်း၊ အဖက်ဖက်မှ ဝိုင်း ဝန်းကူညီပေးကြသော မြောက်ဦးမြို့ ရှေးဟောင်းသုတေသနဌာနခွဲမှ တစ်ဖွဲ့လုံးအား လည်းကောင်း၊ ဤစာအုပ်ထွက်ပေါ်လာရန်အတွက် မနားတမ်းကူညီပံ့ပိုးဆောင်ရွက် ပေးသည့် ရန်ကုန်မြို့ ရခိုင်သားကြီးစာပေမှ ရခိုင်လှမြင့်နှင့်ညီများအား လည်းကောင်း၊ မြတ်သာထွန်းအားလည်းကောင်း အထူးကျေးဇူးတင်ရှိကြောင်း မှတ်တမ်းတင်အပ်ပါ သည်။

သူမြတ် (မဟာအောင်မြေ)

ထုတ်ဝေသုဇာ အမှာစာ

မဟာမြတ်မုနိနှင့် ရခိုင်လူမျိုးသည် ခွဲခြား၍ မရပေ။

မဟာမြတ်မုနိ ရုပ်ပွားတော်သည် ရခိုင်လူမျိုးတို့ ဗုဒ္ဓဘာသာကို သက်ဝင်ယုံကြည် ချိန်ကပင် သွန်းလုပ်ကြောင်း သိရပါသည်။ ယင်းအပြင် မဟာမုနိ၊ ရခိုင်မဟာမုနိ၊ မဟာရုပ်ရှင်တော်မြတ်စသော အမည်နာမရှိသည့် ဗုဒ္ဓရုပ်ပွားတော်များသည်လည်း ရခိုင် လူမျိုးတို့နှင့် ပတ်သက်နေကြောင်းကို လူတိုင်းလိုလိုသိရှိပြီးသား ဖြစ်ပါသည်။

ရခိုင်လူမျိုးတို့၌ မဟာမြတ်မုနိအပြင် မဟာဇိန်၊ မဟာကျန်၊ မဟာကျီ၊ မဟာကျိန် ဆိုသော ဗုဒ္ဓရုပ်ပွားတော်များလည်း ရှိပါသည်။

မဟာဇိန် ။ ထိုရုပ်ပွားတော်သည် သက္ကရာဇ် (၁၂၃)ခု၊ တပို့တွဲလပြည့်၌ ဗုဒ္ဓ မြတ်စွာဘုရားသည် ရခိုင်ပြည်သို့ ကြွရောက်သောအခါ စန္ဒသူရိယ ဘုရင်မင်းမြတ်က မဟာမုနိကို သွန်းလုပ်ရန်အတွက် ပုံစံနမူနာအဖြစ် သွန်းလုပ်သော ရုပ်ဆင်းတုတော်ကို မဟာဇိန် (သို့မဟုတ်) အဟာဇိန်ဟု ခေါ်ဆိုကြောင်း

မဟာမုနိ ။ ထိုရုပ်ပွားတော်ကား အထူးရှင်းလင်းရန် မလိုပါ။ ပုံစံသွန်းထုပြီး ဖြစ်သော မဟာဇိန်အတိုင်း သွန်းလုပ်၍ မြတ်ဗုဒ္ဓကိုယ်တော်တိုင် ရင်ငွေတော် သွင်းထည့်ကာ ဗျာဒိတ်တော်ပေးခံရသော ဆင်းတု တော်အား မဟာမြတ်မုနိ (သို့မဟုတ်) မဟာမုနိရုပ်ရှင်တော်ဟု ခေါ်ဆိုကြောင်း

မဟာကျန် ။ ထိုရုပ်ပွားတော်သည် မဟာမုနိအား သွန်းလုပ်ပြီးသောအခါ ကျန်ရှိသော ရတနာများအား သွန်းလုပ်သော ရုပ်ပွားတော်များကို မဟာကျန်ဟု ခေါ်ဆိုကြောင်း

မဟာကျီ ။ ကျီဆိုသော ဝေါဟာရသည် ရခိုင်ဘာသာစကားတွင် ပြီးပြီ ဟူသော အဓိပ္ပာယ် ရှိပါသည်။ တစ်နည်းဆိုသော် ‘ကျီဗျာယ်’ ဟုဆိုကြောင်း မဟာကျန် ရုပ်ပွားတော်များအား သွန်းလုပ်ပြီးသော အခါ ကျန်သွန်းစက်တော်များဖြင့် အပြီးသတ်သွန်းလုပ်သော ရုပ်ပွားတော်များကို မဟာကျီဟု ခေါ်ဆိုကြောင်း။

မဟာကျီန် ။ ထိုရုပ်ပွားတော်များသည်ကား ရခိုင်ဘုရင်မင်းများသည် မင်း အဖြစ် ဘိသိက်မင်္ဂလာခံယူသောအခါ ဗုဒ္ဓရုပ်ပွားတော်အား ဦးခေါင်းထက်တွင်တင်လျက် ကျမ်းသစ္စာကျိန်ဆိုခြင်း၊ ဂတိသစ္စာ ပြုခြင်း၊ ကျိန်စာဆိုခြင်းတို့ကို တိုင်တည်ရန်အတွက် သွန်းလုပ်သည့် ရုပ်ပွားတော်ကို ခေါ်ဆိုကြောင်း လေ့လာမှတ်သားဖူးပါသည်။

သို့သော်လည်း တိကျသေချာစွာ မလေ့လာဘူးပါ။ ယခုအခါ သူမြတ်(မဟာအောင် မြေ)က မဟာကျန်မုနိငါးဆူအကြောင်းကို လေ့လာတင်ပြထားပါသဖြင့် အားရဝမ်းသာ မှတ်သားရပါသည်။ ထိုအကြောင်းခြင်းရာများကို ရခိုင်သူ ရခိုင်သားများနှင့် ဗုဒ္ဓဘာသာ ဝင်များ လေ့လာဖတ်ရှုနိုင်ရန်အတွက် ဤစာအုပ်အား ထုတ်ဝေလိုက်ရပါသည်။

**ရခိုင်လှမြင့်နှင့်ညီများ
ရခိုင်သားကြီးစာပေ**

ပိတ်ဆက်

စာရေးသူသည် ရခိုင်ယဉ်ကျေးမှု အမွေအနှစ်များ စုပေါင်းမွေးဖွားရာ ခေတ်တော် မြို့တော် နေရာဟောင်းအနီးတွင် လည်းကောင်း၊ ရခိုင်လူမျိုးတို့၏ ဘာသာတရား စတင်ထွန်းကားရာ၊ ဗုဒ္ဓကိုယ်စားတော်မြတ်တည်ရှိရာ မဟာမုနိကုန်းမြေအနီးတွင် လည်းကောင်း မွေးဖွားကြီးပြင်းလာခဲ့ရသူ ဖြစ်သဖြင့် ဤနေရာဒေသများ၏ ထူးခြားသော နေရာဟူသမျှကို ကြိမ်ဖန်များစွာ လှည့်လည်သွားရောက်ခဲ့ရပါသည်။

စာရေးသူ၏ ငယ်စဉ်က မိခင်ကြီး အမြဲမပြတ်သွန်သင်ဆုံးမညွှန်ပြပြောဆိုနေသည့် ‘အစဉ်စာ’ မှတ်တမ်းကလေးကို နားထောင်ရင်း ဖတ်တတ်လာရင်း သမိုင်းရာဇဝင်များ အပေါ် စိတ်ဝင်စားမိခဲ့၏။ (၁၉၈၁)ခုမှစတင်ပြီး မြောက်ဦးမြို့ ရှေးဟောင်းသုတေသန၊ ရခိုင်မြန်မာ ပဏ္ဍိတ်ဆရာကြီး ဦးဦးသာထွန်းနှင့် ဆက်သွယ်မိပြီး ဆရာကြီးထံ တပည့်တစ်ဦးအဖြစ် ခံယူကာ လေ့လာလိုက်စားမိရာမှ သမိုင်းမှတ်တိုင် သမိုင်းရုပ်ကြွင်း သမိုင်းမှတ်တိုင် သမိုင်းအချက်အလက်တို့အား စုဆောင်းထိန်းသိမ်းခြင်း၊ တင်ပြခြင်း၊ သုတေသနပြုခြင်းတို့ကို တတ်မြောက်လာခဲ့ရပါသည်။ အဓိကအားဖြင့် ကျောက်တော်မြို့နယ် တစ်ဝိုက်မှ နေရာဒေသများအား ဆရာကြီးနှင့်အတူ ကြိမ်ဖန်များစွာ သုတေသနပြုလုပ်ခဲ့ဖူးပါသည်။

ပထမဦးစွာ မိမိဒေသအား ကျေးဇူးဆပ်သည့်အနေဖြင့် ဘုရားသမိုင်းအား ရေးသားရခြင်း ဖြစ်ပါသည်။ မဟာမုနိဘုရားကိုကား လူသိထင်ရှားပြီး မဟာမုနိမှ ကြွင်းကျန်သည့် ရတနာပစ္စည်းများဖြင့် သွန်းလုပ်တော်မူခဲ့သည့် မဟာကျန်မုနိများကိုကား သိသူ အလွန်

ရခိုင်မဟာမုနိ၏ မဟာကျန်မုနိငါးရာ

နည်းပါးနေခြင်းကြောင့် လည်းကောင်း၊ မဟာမုနိကုန်းမြေတစ်ဝိုက်တွင် ထင်ရှားစွာ တည်ထားကိုးကွယ်တော်မူခဲ့သည့် မဟာမုနိစက်တော်ဝန်းအတွင်းမှ ပါဝင်တော်မူသည့် မုနိငါးဆူတို့၏ သမိုင်းကို သိရှိကြစေရန် ရေးသားရခြင်း ဖြစ်သည်။

ဤဘုရားသမိုင်းသည်ကား မျက်မှောက်ခေတ်ကာလတွင် ထင်မြင်ယူဆထားသော အကြံအစည်တစ်ခုမဟုတ်သကဲ့သို့ သမိုင်းမှတ်တမ်း၊ သမိုင်းမှတ်တိုင်၊ သမိုင်းရုပ်ကြွင်း တို့နှင့် နေရာဒေသပထဝီအနေအထားတို့ကိုပါ စုပေါင်းရှာကြံအထောက်အထားများကို မူတည်၍ သုတေသနပြုချက်များအပေါ် အခြေခံကာ ရေးသားခြင်းပင် ဖြစ်သည်။

စာရေးသူသည် စာရေးဆရာတစ်ဦးမဟုတ်ဘဲ မိမိလေ့လာလိုက်စားသော သုတေ သနပိုင်းတွင်သာ အားသန်ခဲ့ရမှုကား ဤစာအုပ်သည် စာပေအရေးအသား ချောမွေ့ ပြေပြစ်နိုင်မည် မဟုတ်ပါ။ ရှေးဟောင်း အုတ်ကုန်းတန်းကြီးငယ်များကို မညီမညာ ဟို ကစု၊ ဒီကစု၊ ပေါင်းစပ်ထားသလို ဖြစ်နေပါမည်။ သို့သော်လည်း စာအရေးအသား အပေါ် အဓိကမထားဘဲ သည်းခံခွင့်လွှတ်ကာ ရခိုင်လူမျိုးတို့၏ ကိုးကွယ်မှုဆိုင်ရာ ဗုဒ္ဓ အမွေအနှစ်များ ပျောက်ကွယ်ပျက်စီးကိန်းအောင်းနေသည့် နေရာများမှ ပြန်လည်ပေါ် ထွက်လာရေးကို ဦးတည်၍ ရေးသားသဖြင့် သမိုင်းမှတ်တမ်းအထောက်အထားအဖြစ် သာ ဖတ်ရှုနိုင်ကြပါရန် ရေးသားလိုက်ပါတော့သတည်း။

သူမြတ်
(မဟာအောင်မြေ)

ဟာတိကာ

အခန်း(၁)

ရခိုင်တို့၏ ကိုးကွယ်မှုအစ	၁
အိမ်နီးနားချင်း အိန္ဒိယ	၄

အခန်း(၂)

ဓညဝတီ	၆
စန္ဒာသူရိယ ဘုရင်မင်းမြတ်၏ ဓညဝတီရွှေမြို့တော်ကြီး	၇
ယခုတွေ့မြင်ရသည့် ဓညဝတီရွှေမြို့တော် နေရာဟောင်း	၁၀

အခန်း(၃)

မြတ်စွာဘုရား ရခိုင်ပြည်သို့ ဒေသစာရီ ကြွချီလာခြင်း	၁၄
ဗျာဒိတ်တော်	
ဗုဒ္ဓဗျာဒိတ်နေရာဓာတ်တော်များ	၁၆
စန္ဒာသူရိယဘုရင်မင်းကြီး မြတ်စွာဘုရားထံသို့	
သွားရောက်ဖူးမြော်ခြင်း	၁၉
ဗုဒ္ဓမြတ်စွာ စန္ဒာသူရိယနန်းတော်သို့ ကြွချီရောက်ရှိတော်မူခြင်း	၂၁

ရနိုင်မဟာမုနိ၏ မဟာကျန်မုနိငါးဆူ

အခန်း(၄)

ဗုဒ္ဓကိုယ်စားတော် မဟာမုနိရုပ်ရှင်တော်အား သွန်းလုပ်တော်မူခြင်း	၂၃
မဟာမုနိဟု ခတ်နှိပ်တံဆိပ်ရွှေဗျာဒိတ်	၂၄
ဗုဒ္ဓမြတ်စွာ ဓညဝတီမြို့တော်မှ ကြွချီတော်မူခြင်း	၂၆

အခန်း(၅)

မုနိငါးဆူ	၂၈
မုနိငါးဆူ၏ ဒကာတော် သူရိယစက္ကဘုရင်မင်းကြီး	၂၉
တူးဖော်ရရှိထားသည့် သူရိယစက္က ဘုရင်မင်းကြီး ရုပ်တု	၃၂

အခန်း(၆)

ဒုတိယမုနိငါးဆူ ဒါယကာမင်းမြတ် မင်းရင်ဖြူ	၃၆
မုနိငါးဆူအား တည်ထားကိုးကွယ်မည့် နေရာကို ပြုပြင်ခြင်း	၃၇
မုနိငါးဆူအား တည်ထားကိုးကွယ်ခြင်း	၃၈
လှံပျံစကြာရှင် ဒဿရာဇာဘုရင်မင်းကြီး	၄၁

အခန်း(၇)

စူဠာမုနိ	၄၃
စူဠာမုနိဘုရား တည်ရှိရာ	၄၃
ထူးဆန်းသည့် ဆင်လိမ္မာ ဇီဝစိုး	၄၅
မင်းခေါင်ရာဇာ	၄၈
စူဠာမုနိနှင့် ကျန်မုနိများ၏ ဒုက္ကရစရိယာ	၄၈
ညောင်ချောင်းကျေးရွာ	၄၉
ထင်ရှားသောနေရာ အဆောက်အအုံများ	၅၃
စူဠာမုနိဘုရားအား ပြန်လည်ပြုပြင်ကြခြင်း	၅၄
ညောင်ချောင်းကျေးရွာ၏ အုတ်ရွှေကျောင်း	၅၅
ဆရာတော်ဦးဇောတိက၏ ထေရုပ္ပတ္တိ	၅၇

အခန်း(၈)

ရာဇာမုနိ	၆၀
စန္ဒသုဓမ္မဘုရင်မင်းမြတ်	၆၁
ဗုဒ္ဓသားတော် ဆရာတော်ဦးဥတ္တရ	၆၂
ရွာမပြင် ကျေးရွာ	၆၃
ရာဇာမုနိ ဆင်းတုတော်	၆၅

အခန်း(၉)

သကျမုနိ	၆၇
သာရမင်းစိုး စေတနာရှိသူဌေး ငပျောင်	၆၈
သကျမုနိအပိုးရှိ ကျေးရွာများ (ကျောက်ကျပ်ကျေးရွာ)	၇၀
စေတီတောင်ကျေးရွာ	၇၂

အခန်း(၁၀)

စန္ဒာမုနိ	၇၅
တောင်ဦးကျေးရွာ	၇၆
ဘုရင်မင်းထီး၏ ကောင်းမှုတော်	၇၈

အခန်း(၁၁)

ဒေဝမုနိ	၈၀
ပညာရှိ ပရောဟိတ်ကြီး ကျောက်ရုပ်တု	၈၂
စပါးဆိပ်ကျေးရွာ	၈၄
သူရိယစက္ကမင်းကြီး သွန်းလုပ်ခဲ့သည့် စန္ဒာမုနိ	၈၅

မျက်နှာပုံး အဓိပ္ပာယ်

အောက်ခြေမှ ပထမအစသည် သီရိဝိဇ္ဇမင်္ဂလာအမှတ်အသားဖြစ်ပြီး ခရုသင်းမှာ ဗြဟ္မဝါဒ ဖြစ်၏။ ဗုဒ္ဓဝါဒသို့ ကူးပြောင်းရန်အတွက် အခိုးအငွေ့များ ထွက်လာကာ ကောက်ကွေ့သော အရိုးတံထက်၌ ကြီးမားထည်ဝါသည့် ဗုဒ္ဓအမှတ်အသား ကြာပွင့်ကြီး ပင် ဖြစ်သည်။ ရခိုင်ပြည်၏ ဗုဒ္ဓဘာသာအခြေခံသည် ဗြဟ္မဝါဒမှတစ်ဆင့် ကူးပြောင်း လာကြောင်းကို ဆိုလိုသည်။ ဤပုံမှာ မြောက်ဦးမြို့ သျှစ်သောင်းဘုရားတက်လမ်း ဝဲဘက် ကျောက်စာရုံတွင် တွေ့နိုင်သည်။ ရှေးခေတ်တစ်ကြောင်းဆွဲ ကျောက်ထွင်းပန်းချီ ဖြစ် သည်။

ဗုဒ္ဓ၏ကိုယ်စားတော် မဟာမုနိမှ ကြွင်းကျန်လိုက်သည့်ရတနာတို့ဖြင့် သွန်းလုပ် တော်မူသည့် မဟာကျန် မုနိငါးဆူတို့အား ကိုယ်စားပြုသည့်အတွက် ကြာပွင့်ကြီးထက် ကြာပွင့်ငယ်ငါးပွင့်ဖြင့် ပြဆိုသည်။ ဤကြာမျိုးကို ရခိုင်ပြည်နယ်၊ မင်းပြားမြို့နယ်၊ မြင်း တင်မကျေးရွာ အနောက်ဘက်ရေကန်၌ ၁၃၄၁ခု၊ ဝါခေါင်လပြည့်ကျော် ၁၂ရက်နေ့တွင် ပွင့်သည်ကို မြင်တွေ့ရသော ပန်းချီဆရာ မောင်သန်းနု၏ ကြာနီပန်းပုံတူကို ဤစာအုပ်ပါ အချက်အလက်နှင့် ကိုက်ညီသဖြင့် ရေးဆွဲခြင်းဖြစ်သည်။

အခန်း (၁)

ရခိုင်တို့၏ ကိုးကွယ်မှုအစ

ဩကာသလောက၊ သတ္တလောက၊ သင်္ခါရလောက ထိုလောကကြီးများအတွင်း လူသည် အသိစိတ်ဓာတ်နှင့်တကွ အမြင့်ဆုံးသော သတ္တဝါဖြစ်သည်။ ထိုသို့ အဆင့်အတန်းမြင့်သော အသိစိတ်ဓာတ်အားဖြင့် ရှေ့သို့တဖြည်းဖြည်း တိုးတက်မှုကို ရှုကြုံလာကြရာ လူသတ္တဝါတို့၏ ဗီဇအရ (ကြောက်ရွံ့ခြင်းနှင့် လိုချင်တပ်မက်မှု)ကို ကာကွယ်ဖြည့်တင်းနိုင်ရန်ဟူသော တရားနှစ်ပါးသည် အသိစိတ်ဓာတ်၌ အရိပ်သဖွယ်ကပ်၍ လိုက်ပါလာခဲ့လေသည်။

လူသည် (ကြောက်ရွံ့ခြင်းနှင့် လိုချင်တပ်မက်မှု)ကို ကာကွယ်ဖြတ်သန်းနိုင်ရန် စတင်အားထားကိုးကွယ်မှုများ ပေါ်ပေါက်လာကြသည်။ “ကိုးကွယ်” ဆိုသည်မှာ ကျရောက်သည့် ဘေး၊ ကျရောက်လာမည့် ဘေးအန္တရာယ်အသွယ်သွယ်များ ကင်းဝေးစေလိုမှုကြောင့် ပေါ်ပေါက်လာခဲ့ခြင်း ဖြစ်သည်။ “ကိုး” ဆိုသည်မှာ အားကိုးသည်ဟု အဓိပ္ပာယ်ရသည်။ “ကွယ်” ဆိုသည်မှာ အန္တရာယ်များကို ကာကွယ်ပေးသည်ဟု အဓိပ္ပာယ်ရပေသည်။ ယင်းနှစ်ရပ်သည် ပေါင်းစပ်လိုက်သည့်အခါ ကိုးကွယ်သည် ပေါ်ပေါက်လာခြင်း ဖြစ်သည်။

ကျွန်ုပ်တို့ အာရက္ခဒေသ၊ ရက္ခပူရ၌ ရှေးဦးစွာ အခြေချနေထိုင်ခဲ့ကြသော သူတို့သည် မည်သည့်အချိန်က စတင်သည်ဟု အတိအကျ မဆိုနိုင်ကြစေကာမူ ရခိုင်လူမျိုးတို့၏ သမိုင်းမှတ်တမ်းရာဇဝင်များ၏ အထောက်အထားများအရ သမုတ္တိဒေဝမင်းအုပ်စိုးတော်မူသည့် “ရမ်းမြို့တော်” (ယခုရမ္မဝတီရမ်းဗြဲ)ကဿပဘုရားရှင်လက်ထက် ပတ်ဝန်းကျင်ဖြစ်သည်ဟု ယုံကြည်ကြသည်။

ထို့နောက် အာကာပျံဝဲ မြို့သံတွဲဟုဆိုသည့် ဒွါရာဝတီမြို့ (ယခုသံတွဲမြို့နေရာ)၊ ဝါသုဒေဝ၊ ဗလဒေဝနမတော် အဉ္စနဒေဝီတို့ စိုးစံအုပ်ချုပ်တော်မူခဲ့သည့် သက္ကရာဇ်ကို (ဘီစီ-၆၀၀၀)ပတ်ဝန်းကျင်ဖြစ်သည်ဟု ယုံကြည်ကြသည်။

ထိုသူတို့သည်ကား အိန္ဒိယပြည်မြောက်ပိုင်းမှ ဝင်ရောက်လာကြသည့် (ဆကျ)မြန်မာ အခေါ် (သကျ)အာရိယံ အနွယ်များဟု ခံယူကြသည့် လူမျိုးများ ဖြစ်ကြသည်။ အလွန် ရှေးကျသော ကမ္ဘာဦးလူသားများနည်းတူ မီးနတ်၊ နေနတ်၊ လနတ်၊ မိုးနတ်၊ ရေနတ်၊ တောနတ်၊ တောင်နတ် စသည့် နတ်အမျိုးမျိုးတို့ကို ကိုးကွယ်ဆည်းကပ်ပူဇော်ခဲ့ကြပေလိမ့် မည်။^၁

နေနတ်နှင့် လနတ်သည် အာရိယံတို့၏ အဓိကနတ်များပင် ဖြစ်ကြသည်။ အုပ်စိုး သော မင်းများကိုလည်း နေမင်း၏အနွယ်တော်၊ လမင်း၏အနွယ်တော်ဟု ယုံကြည်ကြ သည်။ (ဘီစီ-၂၀၀၀)ခန့်က ဘေဘီလုံနီယာ (Baby- Lonia) တွင် ရှိနေကြသည့် အာရိယံ တို့သည် နေနတ်ကို ကိုးကွယ်ခဲ့ကြသည်။

ရက္ခပူရဓညဝတီခေတ်တွင်လည်း စန္ဒာသူရိယမင်းများ၏ အနွယ်ကို သူရိယဝံသ “နေမင်း၏အနွယ်တော်” (Surva Vansa) ဟူ၍ လည်းကောင်း၊ ဝေသာလီ ကျောက်လှေ ကားခေတ်တွင်လည်း စန္ဒြအမည်ပါမင်းများဖြစ်၍ “လမင်း၏အနွယ်တော်” (Chandra -Vansa) ဟူ၍ လည်းကောင်း၊ ဝေသာလီခေတ်သုံး ဒင်္ဂါးများတွင်လည်း နေနှင့်လတို့ကို အထိမ်းအမှတ်အဖြစ် မပျောက်ကွယ်သည့် မျိုးရိုးအစဉ်အလာကို သရုပ်ဖော်သည့် လက္ခဏာ အမှတ်အသားများပင် ဖြစ်သည်ဟု သက်သေအထောက်အထားများပင် ဖြစ် ပေသည်။

ဘီစီ-၅၈၈ခု၊ နန်းတက်တော်မူသည့် ရက္ခပူရ ဓညဝတီနေပြည်တော်ကြီး သခင် စန္ဒာသူရိယ ဘုရင်မင်းကြီးလက်ထက် မြတ်စွာဘုရားသခင်သည် ဘိုးတော်အဉ္စနမြို့ကြွင်း သက္ကရာဇ် (၁၂၃)ခု၊ ဝါတော်(၂၀)မြောက်တွင် ရဟန္တာ (၅၀၀)ခြံရံကာ ပြာသာဒ်ယာဉ် ပျံစီး၍ ကောင်းကင်ခရီးဖြင့် ဓညဝတီနေပြည်တော်ကြီးသို့ ရောက်ရှိလာကာ ဗုဒ္ဓ၏ ကိုယ်စားတော် မဟာမုနိကို သွန်းလုပ်စေခဲ့ပြီး တရားရေအေး အမြိုက်ဆေးကို တိုက်ကျွေး သည့်အချိန်မှစကာ နတ်အမျိုးမျိုးတို့အား ကိုးကွယ်မှုသည် လူသားတို့၏ ဆင်းရဲဒုက္ခ

၁။ ဦးအောင်သာဦး၊ ရခိုင်သမိုင်း သုတေသီတို့ အတွေးအမြင်

အပေါင်းတို့မှ လွတ်မြောက်ရာဖြစ်သော ချမ်းသာအစစ်အမှန်ကို မရနိုင်ဟု စန္ဒာသူရိယ ဘုရင်မင်းကြီး သိရှိမြင်လာခြင်းကြောင့် မိမိတို့အပေါ် ကျရောက်လာမည့် ဘေးအန္တရာယ် တို့ကို မိမိကိုယ်တိုင် ကာကွယ်စောင့်ရှောက် ရှောင်ကြဉ်ကျင့်ကြံအားထုတ်မှသာ ဒုက္ခ အပေါင်းတို့မှ လွတ်မြောက်ရာဖြစ်သည်ဟူသော ဗုဒ္ဓ၏အဆုံးအမကို နာယူကာ ဗုဒ္ဓရှင် တော်ဘုရားအား ကိုးကွယ်မှုကို ထိုအချိန်မှစတင်၍ ကိုးကွယ်အသစ်စတင် တွေ့ရှိလာ ကြခြင်းပင် ဖြစ်ပေသည်။

သို့ဖြစ်၍ မြတ်စွာဘုရားပွင့်တော်မမူမီ နှစ်ပေါင်း (၆၀၉၈)နှစ်၊ ဘုရားပွင့်တော်မူ ၍ ဝါတော် (၂၀)ကို ပေါင်းထည့်လျှင် (၆၁၁၈)နှစ် ကာလသည် အိန္ဒိယပြည်၌ အလွန် ရှေးကျသော ခေတ်မှာကဲ့သို့ ရခိုင်ပြည်သည် နတ်ကိုးကွယ်ခဲ့သော နိုင်ငံဖြစ်ခဲ့၏။^၂

ယခုသာသနာတော် သက္ကရာဇ် (၂၅၃၇)နှစ်၊ ဗုဒ္ဓဝါတော် (၄၅)ဝါမှ ဗုဒ္ဓရခိုင်ပြည် သို့ ရောက်ရှိလာသည့် ဝါတော် (၂၀)ကို နုတ်ပြီး သာသနာတော်သက္ကရာဇ်နှင့် ပေါင်း သော် (၂၅၆၂)ခုနှစ်သည် ရခိုင်ပြည်သူပြည်သားတို့၏ ဗုဒ္ဓဘာသာသို့ စတင်ဝင်ရောက် သည့် အချိန်သက်တမ်းပင် ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် ရခိုင်စာဆို တန်ခိုးဆရာထွန်းက-

မြတ်စွာထွတ်ထား၊ ကြွလာငြားသည်၊ ဘုရားလက်ထက်၊ စဉ်မပျက်အောင်၊
ဆင်းသက်ရှိရာ၊ သာသနာဟု၊ မှတ်ကြပါလေ။ ယခုဝယ်၌၊ မထေရ်သံဃာ၊
ထေရ်မဟာတို့၊ ဘယ်ရွာဘယ်ပြည်၊ လာသည်မူချ၊ မဟုတ်လှဘူး၊ ဗုဒ္ဓဘုရား၊
တပည့်သားက၊ ဆက်ပွား ဆင်းသက်၊ ယခုထက်တိုင်၊ မပျက်နွယ်ယိုင်၊ ပြည်ရကျိုင်း၌၊
အစဉ်မပျောက်၊ မပျက်နွယ် ယိုင်၊ ပြည်ရကျိုင်း၌၊ အစဉ်မပျောက်၊ ဤကိုထောက်၍၊
ကြွရောက်မူချ၊ မြတ်ဗုဒ္ဓဟု၊ မှတ် ကြရမည်။^၃

ဖြစ်ကြောင်း ရကျိုင်လူမျိုးတို့၏ ကိုးကွယ်မှုအစကို ဤသို့ မှတ်တမ်းတင်ရေးသား ထားပေသည်။

၂။ ဦးစံသာအောင်၊ အေဒီ ၁၀၀၀ မတိုင်မီက ရခိုင်ပြည်၏ ဗုဒ္ဓဘာသာ၊

(ရခိုင်ပြည်နယ် စာစောင် အတွဲ-၉)

၃။ တန်ခိုးဆရာထွန်း၊ မဟာမုနိဘုရားကြီးသမိုင်းနှင့် ဦးရာဇ်တောင်ဘုရားသမိုင်း

အိမ်နီးနားချင်း အိန္ဒိယ

ဂေါတမမြတ်စွာဘုရားအလောင်းတော်သည် အိန္ဒိယနိုင်ငံ အရှေ့မြောက်ဘက်၌ ရှိသော လုမ္ဗနီအင်ကြင်းဥယျာဉ်၌ ဖွားမြင်တော်မူပြီး ကုသိနာရုံတွင် ပရိနိဗ္ဗာန်စံတော် မူခဲ့သည်။

သက်တော် (၂၉)နှစ်ရှိသောအခါ၌ တောထွက်တော်မူပြီး သက်တော်(၃၅)နှစ်တွင် သဗ္ဗညုတ ရွှေဉာဏ်တော်ကို ရတော်မူသည်။ နှစ်ပေါင်း(၄၅)နှစ်မျှ တရားဒေသနာတော် များကို ဟောကြားတော်မူကာ သက်တော်(၈၀)တွင် ပရိနိဗ္ဗာန်စံတော်မူခဲ့သည်။ (ဤ အချိန်၌ ရက္ခပူရဓညဝတီပြည်၌ စန္ဒာသူရိယမင်းကြီး စိုးစံနေချိန်ဖြစ်သည်။)

ဗုဒ္ဓသမိုင်းဆရာများ၏ အဆိုအရ မြတ်စွာဘုရားပရိနိဗ္ဗာန်စံတော်မူပြီးနောက် အိန္ဒိယနိုင်ငံ၌ သံဂါယနာ(၄)ကြိမ်တိုင်အောင် တင်ခဲ့သည်။ ပထမအကြိမ်ကို မြတ်စွာ ဘုရားပရိနိဗ္ဗာန်စံပြီး မကြာမီပင် ရာဇဂြိုဟ်ပြည်၌ အဇာတသတ်မင်းကို အမှူးထားပြီး အရှင်မဟာကဿပအမှူးပြု၍ သံဂါယနာတင်ခဲ့သည်။ အရှင်ဥပါလိမထေရ် ဦးဆောင် ၌ ဝိနယပိဋကတ်ကို လည်းကောင်း၊ အရှင်အာနန္ဒာ ဦးဆောင်၍ သုတ္တန်ပိဋကတ်ကို လည်းကောင်း သံဂါယနာ တင်ခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်။^၇

ဒုတိယအကြိမ်ကို နောက်နှစ်ပေါင်း(၁၁၀)ကြာသောအခါ၌ ဝေသာလီပြည်တွင် မဟာယသမထေရ်မြတ်က ဦးစီးနာယကကြီးမှူး၍ တင်ခဲ့သည်။ ဝိနည်းစည်းကမ်း (၁၀) ချက်နှင့် ပတ်သက်၍ အငြင်းပွားမှုကို ရှင်းခဲ့ကြသည်။ ဤအခါ၌ ထေရ်ရဝါဒကြီးစိုး လျက် ရှိသည်။ မဟာသံဃိကဂိုဏ်းက ထေရ်ရဝါဒမှ ခွဲထွက်ခဲ့ကြသည်။

တတိယအကြိမ်ကို အာသောကမင်းကြီးလက်ထက် (ဘီစီ-၂၄၇)တွင် အရှင်မဟာ မောဂ္ဂလိပုတ္တတိဿထေရ်ကြီးမှူးလျက် ပါဠိလိုပတ်ပြည်၌ သံဂါယနာ တင်ခဲ့သည်။ ရဟန်းတု ရဟန်းယောင်များကို ဖယ်ရှားခဲ့သည်။ ဤသံဃာယနာတင်ပွဲတွင် အဘိဓမ္မာ ပိဋကတ်ကို ပေါင်းပေးခဲ့သည်ဟု ဗုဒ္ဓသမိုင်းဆရာများက ဆိုကြသည်။

အာသောကမင်းကြီးသည် ဗုဒ္ဓဘာသာကို အလွန်ကြည်ညိုပြီး ကမ္ဘာအနှံ့သို့ စေလွှတ် တော်မူခဲ့သည်။ မိမိ၏သားတော် မဟိန္ဒနှင့်သမီးတော် သယ်မိတ္တာကို သီဟိုဠ်နိုင်ငံသို့ စေလွှတ်ခဲ့ပေသည်။

၄။ ဦးစံသာအောင်၊ အေဒီ ၁၀၀၀ မတိုင်မီက ရခိုင်ပြည်၏ ဗုဒ္ဓဘာသာ

စတုတ္ထအကြိမ်ကို အိန္ဒိယအနောက်မြောက်ဘက်၌ စိုးစံသော ကနိသျှက (အေဒီ-၁ ရာစု (ဝါ) ၂-ရာစု) လက်ထက် ကတ်ရှုမီးယားပြည်၌ တင်ခဲ့သည်။ သာဝတ္ထိဝါဒီများ ကြီးစိုးပြီး သက္ကတဘာသာဖြင့် သံဂါယနာ တင်ခြင်းဖြစ်၏။

ယင်းနောက်တွင်ကား ရခိုင်၊ သီဟိုဠ်နှင့် ယိုးဒယားနိုင်ငံတို့ သံဂါယနာများကို အကြိမ်ကြိမ် တင်ခဲ့ကြသည်။ မြတ်စွာဘုရား ပရိနိဗ္ဗာန်စံ၍ နှစ်ပေါင်း (၇၀၀)ကြာသော အခါ ဗုဒ္ဓဘာသာသည်လည်း တစ်ဖန် ခေတ်ဦးမဟာယနနှင့် ခေတ်ဟောင်းမဟာယန ဟူ၍ ကွဲလာသည်။ ခေတ်နှောင်း မဟာယနမှ ဝဇီရာယနဟူ၍ ပေါ်ပေါက်လာပြီး အိန္ဒိယ နိုင်ငံတွင် ဗုဒ္ဓဘာသာသည် အေဒီ-၁၃ရာစုမှ အေဒီ-၁၄ရာစုလောက်တွင် ကွယ်ပျောက် ခဲ့ပေသည်။

အန်း(၂)

ညောင်တီ

ညောင်တီ ။ ရခိုင်လူမျိုးတို့၏ သမိုင်းမှတ်တမ်းများအရ ညောင်တီခေတ်အား ပထမ ညောင်တီ၊ ဒုတိယ ညောင်တီ၊ တတိယ ညောင်တီဟု အကြမ်း အားဖြင့် ခေတ်ကြီး သုံးခေတ် ခွဲခြားသတ်မှတ်ထားခဲ့ကြပါ၏။

ပထမညောင်တီ ။ ပထမညောင်တီကိုကား မာရယုမင်းက စတင်တည်ထောင်ခဲ့ခြင်း ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် မာရယုကဟု ယနေ့တိုင် ဆိုရိုးစကား ရှိပါသေးသည်။ မာရယုဘုရင်မင်းမြတ်သည်ကား ခရစ်သက္ကရာဇ် (ဘီစီ-၃၃၂)မှ စတင် တည်ထောင်ပြီး မင်းဆက်ပေါင်း (၅၇)ဆက်၊ နှစ်ပေါင်း (၁၈၁၈)နှစ် ရှည်ကြာခဲ့၏။ (ဘီစီ-၁၅၀၈) ခုနှစ် တွင် အဆုံးသတ်ခဲ့လေသည်။

ဒုတိယညောင်တီ ။ ဒုတိယညောင်တီကိုကား (ဘီစီ- ၁၅၇)ခု ကံရာဇာကြီး (ကမ္မရာဇာ)သည် စတင်တည်ထောင်ပြီး (ဘီစီ-၆၁၀)သီရိရာဇာ ဘုရင်လက်ထက် နှစ်ပေါင်း (၉၂၇)နှစ် မင်းဆက်ပေါင်း (၂၈)ဆက် ရှည်ကြာခဲ့သည်။

တတိယညောင်တီ ။ တတိယညောင်တီကိုကား စန္ဒာသူရိယဘုရင်မင်းမြတ်က (ဘီစီ- ၅၈၁) တွင် စတင်တည်ထောင်ကာ မင်းဆက်(၂၅)ဆက်မြောက် သူရိယကေတု ဘုရင်မင်းထံ (အေဒီ-၂၇၂)အရောက် နှစ်ပေါင်း (၉၀၆)နှစ်တိုင် ရှည်ကြာခဲ့သည်။

စန္ဒာသူရိယဘုရင်မင်းမြတ်၏ ညောင်တီရွှေမြို့တော်ကြီး

ထီးတစ်ရာတစ်ဆောင်၊ ကုန်အောင်မင်းပေါင်း၊

သောင်းသောင်းကြော်ကြော်၊ သာဓုခေါ်၍၊

ပူဇော်ရိညွတ်၊ မြီမလတ်သည်၊

မြို့မြတ်ညောင်တီ၊ သရီမြစ်ဖျား-----^၁

ဟု ဆိုသည့်အတိုင်း ရခိုင်ပြည်နယ် မြောက်ပိုင်းကျောက်တော်မြို့မှ အရှေ့ဘက်
၆မိုင်အကွာတွင် သီရိမာနဒီခေါ် သရီမြစ်ချောင်း၏ ယာဘက်ကမ်း အရှေ့လောင်ရှိ
ကျ(၉၃)ဒီဂရီ (၃)မိနစ်နှင့် မြောက်လတ္တီကျ (၂၀)ဒီဂရီ (၅၂)မိနစ်တို့၏ ဆုံရာတွင်
တည်ရှိသည်။^၆

ဤမြို့တော်ဟောင်းကြီးသည်ကား ရခိုင်ရာဇဝင်သမိုင်း၌ တတိယညောင်တီဟု
ထင်ရှားခဲ့သည့်နေရာပင် ဖြစ်သည်ဟု ဆိုသည်။ (ဘီစီ- ၅၈၀)မှ (အေဒီ-၃၂၆)ထိ
မင်းဆက်ပေါင်း (၂၅)ဆက် နှစ်ပေါင်း(၉၀၀)ခန့် အခွန်ရှည်ကြာ တည်ရှိခဲ့ပေသည်။
စာဆိုရှင် အဒူမင်းညို၏ ရခိုင်မင်းသမီးဧချင်းတွင်-

ညောင်တီ၊ သီဂီရွှေပြည်၊ ဘုန်းတည်စည်သား၊

အမည် သူရိယ၊ စန္ဒရာဇာ၊ မင်းသဒ္ဓါလျှင်၊

ထိုခါစိုးခိုက်-ဟု ဆိုသည့်အတိုင်း ^၇

ရက္ခပူရညောင်တီရွှေမြို့တော်ကြီးကို (ဘီစီ-၅၈၀၊ သက္ကရာဇ်- ၉၇)ခုနှစ်တွင် ရခိုင်
ရာဇဝင်၌ အလွန်တရာမှ ထင်ရှားကျော်ကြားတော်မူခဲ့သည်။ စန္ဒာသူရိယဘုရင်မင်းမြတ်
သည် အသစ်တစ်ဖန်တည်ဆောက် ပြုပြင်တော်မူခဲ့ပေသည်။

ဧချက်ကျစ်လျစ်၊ စည်တစ်ရစ်တည်း၊

တလှစ်ယင်းက၊ သိကြားပြသား၊

ညောင်တီ၊ သညီမည်သာ ^၈

ဟု ဆိုသည့်အတိုင်း--

၅။ ရာဇပုံကျမ်းလင်္ကာမှ (ပေမူ)

၆။ ထွန်းရွှေခိုင်၊ ရခိုင်ရှေးဟောင်းမြို့တော်များ

၇။ ရခိုင်မင်းသမီး ဧချင်း

၈။ ရခိုင်မင်းသမီး ဧချင်း

ဓညဝတီမြို့တော်ကြီး တည်ထောင်မည့်နေရာကို သိကြားမင်းကြီးသည် ကောင်းကင်က စက်တန်းဝန်းဖြင့် လှည့်၍ ပြလေသည်။ ၎င်းအတိုင်းပင် မြို့တော်နေရာအား သတ်မှတ်တော်မူကာ လက်အောက်ခံ မင်းအပေါင်းတို့အား တာဝန်ချ၍ ပြုလုပ်လေသောကြောင့် မြို့ပြ၊ ကျုံး၊ မြောင်း၊ ပစ္စင်၊ ရင်တား၊ ဥယျာဉ်၊ ရေကန်စသော မြို့၏ အင်္ဂါရပ်များနှင့်အညီ လျင်မြန်စွာ ညီညာပြီးမြောက်လေသည်။

ဤကဲ့သို့ အလွန်တရာမှ ကြီးကျယ်စွာသော မြို့တော်ကြီးသည်ကား ရှေးလွန်လေတော်မူလေပြီးသော ကကုသန်၊ ကောဏာဂုံ၊ ကဿပဟူသော ဘုရားရှင်တို့၏ လက်ထက်တွင်လည်း ‘ဓညဝတီ’ ဟူသော အမည်ကို အစဉ်အတိုင်း ဗျာဒိတ်ပေးတော်မူခဲ့လေသည်။

နောင်ပွင့်တော်မူလတ္တံ့သော ဂေါတမနှင့် အရိမေတ္တယျမြတ်စွာဘုရားတို့သည်လည်း ဓညဝတီဟူသော အမည်ဟောင်းကို တွင်စေအံ့။ စပါးဆန်ရေပေါများ ပြည့်စုံခြင်းကြောင့်လည်း ဓညဝတီဟူသောအမည်ကို ခေါ်တွင်ကြခြင်း ဖြစ်လေသည်။

ပညာရှိ ကဝိပဏ္ဍိတ၊ သုခမိန်များ ပေါများပြည့်စုံခြင်းကြောင့်လည်း ‘ဓညဝတီ’ ဟု ခေါ်တွင်ခြင်း ဖြစ်ပေသည်။

သီရိရာဇာ၊ မင်းမဟာ၏၊ တောင်ညာနန်းစံ၊ ကုမ္မာရ်ဟု၊ နာမံဒေဝီ၊ မဟေသိ၌၊ တီထီမာသ၊ ပြာသိုလ၏၊ ပြည့်ထနေ့တွင်၊ နေဝင်လုဆဲ၊ ရဲရဲရောင်ဝါ၊ စန္ဒရာလည်း၊ ပေါ်ကာထွက်တုံ၊ လဘုံနေအိမ်၊ ထွန်းပချိန်ကို၊ ရိပ်ငြိမ်လွယ်ကူ၊ ဖွားတော်မူ၍၊ စန္ဒာသူရိယ၊ အမည်ရလျက်၊

ဟုဆိုသည့်အတိုင်း-

အလွန်တရာမှ ဘုန်းတန်ခိုးကျက်သရေ အသွယ်သွယ်နှင့် တင့်တယ်ပြည့်ဖြိုး အမင်းမင်းတို့၏ ထီးဖြူတို့အား အုပ်မိုးတော်မူသော ဓညဝတီနေပြည်တော်ကြီး၏ အရှင်သခင်ဘုရင်စန္ဒာသူရိယမင်းကြီးအား ဖခမည်းတော် သီရိရာဇာ၊ မယ်တော်ကုမ္မာရ်တို့မှ သက္ကရာဇ်(၇၂)ခု၊ ပြာသိုလပြည့်နေ့၊ နေဝင်လထွက်ချိန်၌ ဖွားတော်မူလေ၏။

သက်တော်(၂၅)နှစ်မြောက်၊ သက္ကရာဇ် ၉၇ခုတွင် ခမည်းတော် သီရိရာဇာ၏ အရိုက်အရာကို ဆက်ခံတော်မူလေသည်။ ဘုရင်မင်းမြတ်သည်ကား အနောက်မဇ္ဈိမဒေသ အိန္ဒိယ၌ ဘုရားသခင်ပွင့်တော်မူကြောင်း သတင်းစကားကို ကြားသိတော်မူလေရာ အလွန်တရာမှ ဖူးမြော်လိုခြင်း ဆန္ဒပြင်းပြသောကြောင့် ရွှေပန်းပေါက်၊ ငွေပန်းပေါက်၊ ကုက္ကာ၊ မုလေးပွား၊ ကြက်လျှာ၊ ဒက်စွန်၊ ပန်းနံ့သာတို့ကို လက်တွင်ကိုင်စွဲပြီး ဘုရားသခင်အား မိမိနန်းတော်မှနေ၌ ပင့်ဖိတ်တော်မူလေသည်။

ဘုန်းကံကြီးခြင်း၊ ထိုသည်မင်းလျှင်၊ နန်းတွင်းစံပျော်၊ မူခါသော်၌၊ ပြိုင်ဖော်မရှိ၊ သမ္မာဓိသည်၊ များဘိသံဃာ၊ ထေရ်ငါးရာနှင့်၊ အာကာခရီး၊ ယာဉ်ရှင်စီး၍၊ ပြည်ကြီးသမိုင်း၊ ရခိုင်တိုင်းသို့---^၉

မြတ်စွာဘုရားသခင်သည် စန္ဒာသူရိယဘုရင်မင်းကြီး ပင့်ဖိတ်ချက်ကြောင့် မဟာသက္ကရာဇ် (၁၂၃)ခု၊ ကဆုန်လတွင် နောက်ပါတပည့် သံဃာ(၅၀၀)နှင့်အတူ ပြဿဒိယာဉ်ပျံစီးပြီး ခညဝတီရွှေပြည်ကြီးဆီသို့ ဒေသစာရီကြွချီတော်မူလာခဲ့လေသည်။^{၁၀}

စန္ဒာသူရိယဘုရင်မင်းကြီး တောင်းပန်အပ်သည်ကို အကြောင်းပြု၍ ဗုဒ္ဓ၏ကိုယ်စားတော် မဟာမုနိကို သွန်းလုပ်ပေးသနား ခွင့်ပြုတော်မူလေ၏။ မဟာမုနိရုပ်ရှင်တော်အား ဗုဒ္ဓ၏ရင်ငွေ့တော်ကိုထည့်ကာ ငါ၏သာသနာ မကုန်ဆုံးသရွေ့ ကာလပတ်လုံး ငါ၏ကိုယ်စားတော်သည် ဤမည်သော ခညဝတီရခိုင်ပြည်ကြီး၌ နေခဲ့ပါဟု ဗျာဒိတ်စကား ခပ်နှိပ်မြွက်ကြားတော် မူခဲ့လေ၏။

မဟာမုနိရုပ်ရှင်တော်မြတ်၏ ဒါယကာတော်ရင်း အမင်းမင်းတို့၏ ထီးဖြူသခင်ဘုရင်စန္ဒာသူရိယမင်းမြတ်သည်ကား သက်တော်(၇၇)၌ သက္ကရာဇ်(၁၄၉)ခု၊ ခရစ်သက္ကရာဇ် ဘီစီ- (၅၂၈)နှစ်တွင် နတ်ရွာစံတော်မူလေသည်။

စန္ဒာသူရိယဘုရင်မင်းမြတ်နောက် သားစဉ်မြေးဆက် စိုးစံတော်မူပြီး စန္ဒာသူရိယမင်းမှ (၆)ဆက်မြောက် သူရိယစက္ကဘုရင်မင်းကြီးသည်ကား ခရစ်သက္ကရာဇ် (ဘီစီ-၃၁၆)နှစ်တွင် ခညဝတီရွှေမြို့တော်ကြီးအား စိုးစံအုပ်ချုပ်မင်းလုပ်တော်မူခဲ့လေသည်။

မင်းကြီးသည်ကား အလွန်တရာမှ ဗုဒ္ဓဘာသာအပေါ် ကြည်ညိုလေးစား သိအပ်သော တရားများကို အစဉ်ပွားများတော်မူပြီး အဇာတော် စန္ဒာသူရိယမင်း သွန်းလုပ်တော်မူခဲ့သည့် မဟာမုနိရုပ်ရှင်တော်မြတ်အား နေ့ညမပြတ် ကိုးကွယ်ဆည်းကပ်ပူဇော်တော်မူသည်။ ခညဝတီရွှေပြည်တော်ကြီး၌လည်း ဗုဒ္ဓသာသနာတော်ကို နေရောင်၊ လရောင် ပမာ ထွန်းလင်းတောက်ပစေအောင် ပြုလုပ်တော်မူခဲ့သည်။ ထို့နောက် ခညဝတီမြို့ကိုလည်း မြို့တော်၏ အင်္ဂါရပ်များနှင့်အညီ မြို့ရံတော်များကို အစဉ်အတိုင်း တည်ဆောက်တော်မူခဲ့၏။

၉။ မဟာမုနိရာဇဝင်လင်္ကာ (ပေမူ)

၁၀။ ရမ်းဗြဲတောင်ကျောင်း ဆရာတော်၊ ရခိုင်ရာဇဝင်ကျမ်း၊ ဦးဦးသာထွန်း၊

ရခိုင်ရာဇဝင်ကျမ်း (မူကြမ်း)၊ ဦးအောင်သာဦး၊ ရခိုင်ရာဇဝင်

ညောင်တီမြို့တော်၏ မြို့ရန်မြို့များ

(၁) သီရိဂုတိ၊ (၂) ဂုဏဝတီ၊ (၃) ကညဝတီ၊ (၄) ကမ္မဝတီ၊ (၅) ပထမ နဂရ၊ (၆) ရနမလ နဂရ၊ (၇) ဗြဟ္မဏ နဂရ၊ (၈) သြဒန္တာလ နဂရ၊ (၉) တပ္ပကြန္ဒနဂရ၊ (၁၀) ပုန္ဒနဂရ၊ (၁၁) ဗျက္ခန္ဓ နဂရ၊ (၁၂) သစ္စနဂရ၊ (၁၃) ပိမိစမ္မာလ နဂရတို့ ဖြစ်သည်ဟု မဟာမုနိသွန်းစက်တော် ပေမူတစ်စောင်က ဆိုထားပေသည်။^{၁၁}

သိုက်ကျမ်း ပေမူတစ်စောင်၌ အထပ်ပါအမည်များ၌ တွဲစပ်ကာ ဤသို့ဖွင့်ဆိုထား ပြန်၏။

မြို့ရံမြို့ကြီးများဖြစ်ကြသည့် မြို့တော်သာလှ၊ မြို့လှသာစည်၊ နဂရသာစည်၊ သာယာ ဝတီဟုဆိုပြီး မြို့ရံငယ်များကား (၁) ယွန်းမြို့၊ (၂) စည်းမောင်းမြို့၊ (၃) သီရိမာဝတီ မြို့၊ (၄) သဝင်ကိုင်းမြို့၊ (၅) ပြိုင်းတိုင်မြို့၊ (၆) မင်းသားမြို့၊ (၇) ရလာမြို့၊ (၈) လက်ပံ မြို့၊ (၉) မှိုင်းမြို့၊ (၁၀) လမုန်းမြို့၊ (၁၁) ပေါင်လောင်မြို့၊ (၁၂) ရှိုက်ထိုမြို့၊^{၁၂} တို့ဖြင့် ရံပတ်ဝိုင်းကာခဲ့ကြောင်း ဆိုထားသည်။ ဤကဲ့သို့ အလွန်တရာမှ ကြီးကျယ်မြင့်မြတ်တော် မူသော မဟာနဂရသ ချောင်တီရွှေမြို့တော်ကြီး ဖြစ်ပေသည်။

ယခု တွေ့မြင်ရသည့် ချောင်တီရွှေမြို့တော် နေရာဟောင်း

ဤကဲ့သို့ အလွန်တရာမှ ကြီးကျယ်ခံ့ညား ထင်ရှားသည့် ချောင်တီရွှေမြို့တော်သည် ကား သင်္ခါရ သဘောတရားကို မလွန်ဆန်နိုင်ကာ ယခုအခါ မြောင်း၊ ချောက်၊ ကုန်းတန်း၊ ကုန်းသွယ်များတို့နှင့် လယ်ကွင်းပြင်ကြီးအလယ်တွင် မလေ့လာမလိုက်စားသူများက မသိ၊ လေ့လာလိုက်စားသူများက သတိထားမှ မြင်တွေ့နိုင်ရှာတော့သည့် မြို့တော်နေရာ ဟောင်းအဖြစ် အရိုးစုတစ်ခုပမာ ယနေ့တိုင် တွေ့မြင်နေကြရပါသေးသည်။

ချောင်တီမြို့တော်ဟောင်းဟု ဆိုသည့်နေရာကား စက်ဝိုင်းပုံပျက်သဏ္ဌာန်ဖြစ်ပြီး (တောင်မြောက် ၁. ၅၅မိုင်၊ ပေ ၈၀၀၀) အရှေ့နောက် (၁. ၃ မိုင်၊ ပေ ၇၀၀၀)ကျယ် ဝန်းသည်။ အတွင်းဘက်တွင် ထောင့်မှန်ပုံသဏ္ဌာန်အတွင်းမြို့တော် (နန်းမြို့တော်)သည်

၁၁။ မဟာမုနိသွန်းစက်တော်(ပေမူ)၊ သမိုင်းသုတေသီပညာစာရ (ရမ်းဗြဲ)မဟာမုနိဗုဒ္ဓဝိဟာရကျောင်း။

၁၂။ သိုက်ကျမ်းမှတ်တမ်းများ (ပေမူ) မပြည့်စုံတော့ပေ၊ စာရေးသူထံတွင် ရှိသည်။

ချစ်မြတ် (မဟာအောင်မြေ)

ကား မဟာမုနိဘုရား ကုန်းတော်၏ တောင်ဘက်၌ ကပ်လျက်ရှိပြီး အရှေ့အနောက် (ပေ ၂၀၀၀)၊ တောင်မြောက် (ပေ ၁၇၀၀) ကျယ်ဝန်းသည်။ ယင်းနန်းမြို့တော်အား (ပေ ၂၀၀)ခန့်ကျယ်သည့် ရေကျုံးဖြင့် ပတ်ပတ်လည်ဝိုင်းကာထားပေသည်။^{၁၃}

ယနေ့တိုင် မတ်မိကောနိုင်သေးသည့် ရေကျုံးနေရာဟောင်းကိုကား မိုးတွင်အချိန်များ၌ ရေတဖွေးဖွေးဖြင့် ပန်တင့်တယ်စွာ တွေ့မြင်နိုင်ပါသေးသည်။ လယ်ကွက်များအဖြစ် ပြောင်းလဲနေကြရှာသည့် နန်းမြို့တော်အတွင်း၌ကား နန်းတော်ဆောက်လုပ်ခဲ့သည့် နေရာဟု ထင်ရသည့် ကုန်းတန်းများ၊ မင်းမျိုးမင်းဆွေများ၏ နေရာအိမ်များဟု ထင်ရသည့် ကုန်းတန်းငယ်များ၊ တခြား ဗာဟီရ အဆောက်အအုံများ ဆောက်လုပ်ခဲ့သည်ဟု ထင်ရသည့် နေရာအနှံ့ အုတ်ကုန်းကြီးငယ်တို့ဖြင့် ပြည့်ကျပ်လျက် ရှိနေပါသေးသည်။

သေသေချာချာ တူးဖော်လိုက်ပါက မြေအောက်၌ အချိန်ကြာမြင့်စွာ လဲလျောင်း နစ်မြုပ်ကိန်းအောင်းနေသည့် ဓညဝတီနန်းမြို့တော်သည်ကား ထွက်ပေါ်လာလိမ့်မည်ဟု ထင်မိပါသည်။ ဤနေရာဒေသများသည်ကား ကုလားတန်မြစ်၏ မြစ်ညာ ရေအလွန်ကြီးခြင်းများကို ကြိမ်ဖန်များစွာ ခံကြခဲ့ရပြီး ဖြစ်သည်။ မကြာသေးမီ အချိန်ကဖြစ်သည့် ၁၂၉၁ ခုနှစ်က ကုလားတန်မြစ်ညာ ရေကြီးခြင်းကို ခံခဲ့ကြရ၏။ ဤနေရာများ၌ ၇ပေ ၈ပေခန့်ထိ ရေနစ်မြုပ်ခဲ့သည်ဟု သိရသည်။ ယင်းကို ရခိုင်များက အာသံပြည့်သည်ဟု ဆိုကြသည်။^{၁၄}

ရခိုင်ဘုရင်များသည် စစ်ရေးစစ်ရာနှင့် လုံခြုံရေးတွင် ရေကိုများစွာ အားကိုးတကြီး ထားခဲ့ကြောင်း တွေ့ရှိရသည်။ နန်းမြို့တော်အတွက် တာဝန်ယူထားရသည့် ‘ပဇိနး’^{၁၅} ဆည်တော်ကြီးမှာ ယခုထက်တိုင် ရှိနေပါသေးသည်။ သဘာဝတောင်တန်းများမှ ကျလာသည့် ရေများကို တောင်စဉ်နှစ်ခုအား ဖြည့်၍ဆည်ဖို့ကာ ကြီးစွာသော ရေလျှောင်ကာ

၁၃။ ထွန်းရွှေခိုင်၊ ရခိုင်ရှေးဟောင်းမြို့တော်များ၊

၁၄။ အာသံ အိန္ဒိယမှ ပြည်နယ်ဖြစ်သည်။ ဂစ္ဆပနဒီခေါ် ကုလားတန်မြစ်ညာရေသည် အလွန်ကြီးမားသည့် အရှိန်အဟုန်ဖြင့် စီးဆင်း၍ ကုလားတန်မြေနုလွင်ပြင်များအား အရှိန်အဟုန်ဖြင့် စီးဆင်း၍ ကုလားတန်မြေနုလွင်ပြင်များအား များပြားစွာ ရေလွှမ်းမိုးသွားခြင်းကို အာသံပြည့်သည်ဟု ယင်းဒေသ ရခိုင်များက ခေါ်ဆိုကြသည်။ ကုလားတန်မြစ်သည် အာသံထိတိုင်မြစ်ဖျား ခံသည်ဟု ရခိုင်များက မှတ်ယူထားခြင်းကြောင့် ဖြစ်သည်။

၁၅။ ပဇိနးဆည်အား မြောက်ဦးခေတ်တွင် ပန်းနောင်ဆည်၊ ပန်းတိုင်ဆည်ဟု ခေါ်ဆိုခဲ့ဖူးသည်။ မြောက်ဦးခေတ်ကမ်းပိုင်ရေ စာတမ်းမူကြမ်း (ဦးဦးသာထွန်း)

တာကြီးများအဖြစ် ဖန်တီးပြုလုပ်ခဲ့သည်။ ယခုအခါ ရွှေဇင်္ခါ၊ ငွေဇင်္ခါများဟု ခေါ်သည်။ ရေသွယ်ပေါင်ကြီး နှစ်ခုကြားမှ ထုထည်ကြီးမားကျယ်ပြန့်လှစွာသော ရေအဟုန်ကြီးဖြင့် နန်းမြို့တော်၏လုံခြုံရေးကို တည်ဆောက်ခဲ့ပေသည်။

အပြင်မြို့တော်ကြီးအတွက်ကား ‘ဂါရာတောင်’^{၁၆} ဆည်တော်ကြီးသည် မြို့တော် ဘက်ပိုင်းကို တာဝန်ယူရစေပြီး အရှေ့နှင့်မြောက်တာဝန်ကို ဇီးချောင်းဆည်၊ သစ်တစ်ပုံ တည်၊ မင်းသားဆည်တို့မှ တာဝန်ယူခဲ့ရပေသည်။ အနောက်ဘက်ကိုကား ကိုးဆယ့် ကိုးတောင်ဟု ဆိုသည့် သဘာဝတောင်တန်း တံတိုင်းများနှင့် ဂစ္ဆပနဒီမြစ်ကျိုး အင်းများ ဖြစ်သည့် သဘာဝခွံအိုင်ရှည်ကြီးများဖြင့် လုံခြုံရေးကို စောင့်ထိန်းပေးခဲ့ကြလေသည်။ အရှေ့ အရပ်၌ကား အမြင့်ပေ(၁၂၀၀)ခန့်ရှိသည့် (ဥပဝတီတံတိုင်းဟု တင်စား ခေါ်ဆိုကြသည့်) ဝက်သတိုး၊ တောင်စွယ်၊ ရမ်းချောင်း တောင်မြင့်ကြီးက ကြီးမားစွာ ရပ်ကာ ဆီးတားခဲ့ ပေသည်။

တောင်ဘက် မြို့တံတိုင်းသည်ကား ညောင်ချောင်း(ညောင်းချောင်း)ကျေးရွာမှ ဖြတ် သန်းကာ အမြင့်(၁ပေ) ခန့်ထိ မတိမ်ပျောက်ဘဲ ထင်ထင်ရှားရှား ရှိနေပါသေး၏။ နီရဲ ပြီး ကြီးမားခိုင်ခံ့လှသည့် အုတ်ချပ်ပြားများကို မသိသူများက မိမိတို့လိုရာ အသုံးပြုနေ ကြပြီဖြစ်သဖြင့် ရင်ကျိုးစရာအဖိုးတန်သည့် ရတနာသိုက်ကြီးကား ကြေမွကာ ပိုင်းပြတ် ပျက်စီးလျက် ရှိနေပါပြီ။ အနောက်ဘက် တံတိုင်းကြီးမှာကား သဘာဝ၏ ဘေး အန္တရာယ် ကို မရှောင်ရှားနိုင်သဖြင့် သီရိမာနဒီခေါ် သရီမြစ်ချောင်း၏ ရေတိုက်စားခြင်း၏ အောက် သို့ မျှောပါပိုင်းပြတ်သွားပြီ ဖြစ်ပေပြီ။

မြောက်ဘက်မြို့တံတိုင်းကြီးမှာမူ စပါးဆိပ်ကျေးရွာ အတွင်းမှ ကျော်ဖြတ်သွားပြီး မညီမညာသော ကုန်းတန်းကြီးတစ်ခုပမာအဖြစ်သာ တွေ့မြင်ကြရပါတော့သည်။ မြို့ နေရာဟု မသိ၊ သမိုင်းအမြင်မရှိသောသူများ၏ ကိုယ်ကျိုးအတွက် အသုံးပြုမှုများကြောင့် ကြီးမားလှစွာသော ယဉ်ကျေးမှုအမွေ ရှေးဟောင်းနေရာများသည်ကား တစပြင်ပမာ စောင့်ရှောက်သူ ဝေးကွာလျက် ရင်ကျိုးစရာ တွေ့မြင်ကြရပေလိမ့်မည်။

၁၆။ ဂါရာတောင်ဆည်အား မြောက်ဦးခေတ်တွင် ရဗစ်ဆည်ဟု ခေါ်ဆိုခဲ့ဖူးသည်။ ဦးဦးသာထွန်း (မြောက်ဦးခေတ် ကမ်းပိုင်ရေ စာတမ်းမူကြမ်း)

ဆရာကြီး ပဏ္ဍိတ် ဦးဦးသာထွန်းနှင့် စာပြုစုသူတို့၏
ဓညဝတီမြို့ဟောင်းရပ်၌ အမှတ်တရ (၁၉၈၄ ခုနှစ်)

ဤကဲ့သို့ ကြီးမားထင်ရှားသည့် ဓညဝတီရွှေမြို့တော်နေရာဟောင်းကြီး အတွင်းတွင် ကား ကြီးမားလှစွာသော ဘာသာရေးဆိုင်ရာ အဆောက်အုံဟောင်းနေရာများဟု ထင်ရသည့်နေရာများ၊ လူနေမှု အဆောက်အအုံများဟု ထင်ရသည့် အုတ်ကုန်းပျက်ကြီးငယ်များ၊ မညီညာသော အုတ်တန်းပေါင်းမြင့်များ၊ ရေတွင်း ရေကန်ကြီးငယ်ပျက်များ၊ များပြားလှစွာသော လူအသုံးအဆောင်ပစ္စည်း အကွဲအခြမ်းပေါင်းစုံတို့ဖြင့် အထက်ကျော်ကာရီက ထင်ရှားကြီးကျယ်ခဲ့သည့် ရခိုင်တို့၏ ဓညဝတီရွှေမြို့တော်နေရာဟောင်းပင် ဖြစ်ပေသည်။

ကျောက်တော်မြို့သို့ အလည်တစ်ခေါက် လာရောက်ခဲ့သော်လည်းကောင်း၊ အလွန်တရာမှ တန်ခိုးတော်အနန္တနှင့် ပြည့်စုံတော်မူသည့် မဟာမုနိရှင်တော်မြတ်ဘုရားအား ဖူးမြော်ရန် တစ်ခေါက်ရောက်ရှိလာလျှင်သော် လည်းကောင်း၊ အလွန်တရာမှ ကြီးကျယ်စည်ကား ခုံညားတော်မူခဲ့သည့် ရက္ခပူရဓညဝတီရွှေမြို့တော်ရာဟောင်းကြီးကို တစေ့တစောင်းအဖြစ် လေ့လာနိုင်ကြပါစေဟု လမ်းညွှန်တစ်ခုအဖြစ် ရေးသားရခြင်း ဖြစ်ပါ၏။

အခန်း(၃)

မြတ်စွာဘုရား ရခိုင်ပြည်သို့ ဒေသစာရီကြွချီလာခြင်း

စန္ဒာသူရိယ၊ အမည်ရလျက်၊ တေဇဘုန်းလှိုင်၊
 ဘရာတိုင်မူ၊ ဂနိုင်းသာမော၊ ဟေဝန်တောမှ၊
 ကောင်းသောငွေထူ၊ ဆင်ဖြူအသီးသီး၊
 အပြီးရောက်လာ၊ မျူးမတ်မှာလည်း၊
 တစ်သိန်းခြောက်ပေါ်၊ ရံရွေရွေတည်း။
 နန်းနေဘုရင်၊ များပြည်ရှင်တို့၊ ဆင်ယင်ကျိုးနွံ၊
 ကျွန်တော်ခံသား၊ ဘုန်းကံကြီးခြင်း၊
 ထိုသည်မင်းလျှင်၊ နန်းတွင်စံပျော်၊ မူခါသော်၌၊
 ပြိုင်ဖော်မရှိ၊ သမ္မာမိသည်၊ များဘိသံဃာ၊
 ထေရ်ငါးရာနှင့်၊ အာကာခရီး၊ ယာဉ်ရှင်စီး၍၊
 ပြည်ကြီးသမိုင်း၊ ရခိုင်တိုင်းသို့၊ ဆိုင်းဆိုင်းမတ်မတ်၊
 ကြွတုံလတ်၍၊ ပညတ်ဝေါဟာ၊ သေလာဂီရိ၊
 မည်ရှိတောင်ညွန့်၊ ကိုယ်တော်တန်သည်၊
 ရောင်ကွန့်ခြောက်သွယ်၊ ထိန်ညီးတည်း။ ။^၁

၁။ ဦးဉာဏ (အထက်တန်းကျောင်း ဆရာတော်)၊
 မဟာမုနိ၊ ရခိုင်ရာဇဝင်လင်္ကာ (ဓညဝတီရာဇဝင်သစ်)။

ဟူသော မဟာမုနိရာဇဝင်လင်္ကာ၌ ဤသို့ ရေးသားထားပေသည်။ အလွန်တရာမှ ဘုန်းတန်ခိုးအာနုဘော်တေဇော်ကြီးကျယ်တော်မူလှသည့် ရက္ခပူရဓညဝတီပြည်ကြီး သခင် စန္ဒာသူရိယမင်းကြီး ပင့်ဖိတ်တော်မူခြင်းကြောင့် မဟာသက္ကရာဇ် (၁၂၃)ခုနှစ် တွင် တပည့်သံဃာ (၅၀၀)ဖြင့် ပြသာဒ်ယာဉ်ပျံစီးပြီး ကောင်းကင်ခရီးဖြင့် မြတ်စွာဘုရား သခင်သည် ဓညဝတီနေပြည်တော်ကြီးဆီသို့ ဒေသစာရီ ကြွချီတော်မူလာခဲ့ပေသည်။

မြတ်စွာဘုရားသခင် ပထမဦးဆုံး တန်နားတော်မူခဲ့သည့် တောင်ကား သေလာဂီရိ မောရပဗ္ဗတဟု အမည်ထင်ရှားသည့် တောင်တော်မြတ်ပင် ဖြစ်ပေသည်။ မြတ်ဗုဒ္ဓရှင် တော်သည် ယင်းသို့ သက်ဆင်းရပ်နားတော်မူရာ အရပ်တို့၏ ထက်ဝန်းကျင်ကို ကြည့် ရှုတော်မူလတ်ပြီး ပြီးတော်မူလေ၏။ မြတ်စွာဘုရား ပြီးတော်မူလေလျှင် စွယ်တော်လေး ချောင်းကြားမှ ထန်းလုံးခန့်မျှရှိသော ရောင်ခြည်တော်တို့သည် အရပ်ဆယ်မျက်နှာ ရှေ့ ရှုရာသို့ ထွက်ပေါ်တော်မူလေသည်ကို ညီတော်အာနန္ဒာ မြင်လေလျှင် ငါးပါးသော ရှိခိုး ခြင်းတို့ဖြင့် ရှိသေစွာ ရှိခိုး၍ အကြောင်းကို လျှောက်လေသော် မြတ်စွာထွဋ်ထား ဗုဒ္ဓ ဘုရားသည် ဤသို့ မိန့်တော်မူလေ၏။

ဗျာဒိတ်တော်

ချစ်သားအာနန္ဒာ၊ မဇ္ဈိမဒေသ သောဠဿနဂိုပြည်ကြီးတို့၏ အနီးအစပ် အရှေ့ တောင်အရပ်ဖြစ်သော ဤမဟိသကရက္ခပူရ ဓညဝတီရခိုင်ပြည်ကြီးသည် အလွန်ထင်ရှား မြင့်မြတ်သော တိုင်းပြည်ဖြစ်ပေ၏။ အဘယ်သို့ ထင်ရှားမြင့်မြတ်လေသနည်းဟူမူကား ငါးရာငါးစင်းတွင် အကျုံးဝင်သည့် ဂစ္ဆပနဒီကုလားတန်မြစ်၏ အရှေ့ဘက်၌ (၉၉)မြို့၊ အနောက်ဘက်၌ (၉၉)မြို့တို့သည် မင်းတို့ စိုးစံစီမံပြုလုပ် တည်ဆောက်ခဲ့ကြသော မြို့ပြည်ရွာတို့ဖြင့် ပြည့်နှက်စည်ကားလျက် ထင်ရှားမြင့်မြတ်သော တိုင်းပြည်ဖြစ်လတ္တံ့။ ထို့ကြောင့် ထိုထိုသော မြို့တို့၌ အထိုက်အလျောက် စိုးစံတော်မူလတ္တံ့သော မင်းတို့သည် လည်း အသမိန္ဒခတ္ထိယ မင်းမျိုးရိုးအစဉ်မခြား ထီးနန်းပွားသော မင်းတို့ချည်း ဖြစ်လတ္တံ့။ ထို့ကြောင့် ငါတို့သာကီဝင်မင်း၏ အဆက်အနွယ် ကပ္ပိလအဇန ရှင်ရသေ့က ဆက်ပေး လာသောကြောင့်လည်းကောင်း ဤဓညဝတီပြည်ကို အလွန်ထင်ရှား မြင့်မြတ်သော တိုင်း ပြည်ဟူ၍ ဆိုအပ်သတည်း။

ချစ်သား အာနန္ဒ---ငါဘုရားလောင်းသည် ရှေးရှေးဘဝတို့၌ သုံးဆယ်သော ပါရမီ တော်ကို ဖြည့်ကျင့်တော်မူခဲ့သောအခါဝယ် ဤဓညဝတီပြည်ကြီး၌ အကြိမ်များစွာဖြစ် တော်မူခဲ့လေသည်။ အဘယ်သို့ အကြိမ်များစွာ ဖြစ်ပေါ်သနည်းဟူမူကား ဤဓညဝတီ မြို့၌ ခြောက်ထောင်သောတပည့်တို့၏ အကြီးအမှူး ပုရောဟိတ်ပုဏ္ဏား ဖြစ်တော်မူခဲ့ လေသည်။ ယင်းသို့ ဖြစ်တော်မူလေသောကြောင့် ငါ၏ကိုယ်စားသဏ္ဌာန်သွန်းလုပ်တော် မူလတ္တံ့။ ယင်းအား မဟာမုနိဟု တွင်အံ့။ ထိုမဟာမုနိရုပ်ရှင်တော်သည် သုံးတော်သော လောက၌ တောက်ပထွန်းလင်းစွာ ငါထားတော်မူလတ္တံ့သော သာသနာမကုန်ဆုံးသရွေ့ ကာလပတ်လုံး ကိန်းဝပ်တော်မူရာဖြစ်လတ္တံ့သတည်း။ ငါဘုရား ပရိနိဗ္ဗာန်ဝင်လေလျှင် ငါ၏ဓာတ်တော်မွေတော်များကို ဤနေရာဒေသများ၌ အစဉ်အတိုင်း တည်ထားကိုးကွယ် ကြလိမ့်မည် ဖြစ်သည်။ ။

ဗုဒ္ဓဗျာဒိတ်ရနေရာ ဓာတ်တော်များ

- (၁) ဤသေလာဂီရိ မောရပဗ္ဗတတောင်ထိပ်၌ ငါ၏ကျောက်ရိုးဓာတ်တော်ကို စေတီတည်ထားကိုးကွယ် လတ္တံ့။ (ကျောက်တော်စေတီ)
- (၂) သေလာဂီရိ မောရပဗ္ဗတတောင်မှ တောင်ဘက်မဉ္ဇူပဗ္ဗတတောင်၌ ငါ၏ချက် တော်ဓာတ်ကို စေတီတည်ထားကိုးကွယ်လတ္တံ့။ (ချက်တော်စေတီ)
- (၃) မဉ္ဇူပဗ္ဗတတောင်မှ အရှေ့တောင်အရပ် ရန္တနဒီ(ရမ်းချောင်း)၏ ယာဘက် ကမ်း သေလာနဒီချောင်းဖျား မိဂ္ဂပဗ္ဗတတောင်ထိပ်၌ နဖူးသင်းကျစ်တော် ဓာတ်ကို စေတီတည်ထားကိုးကွယ်လတ္တံ့။ (သင်းကျစ်တော်စေတီ)
- (၄) မိဂ္ဂပဗ္ဗတတောင်အရပ်၊ နန္ဒပဗ္ဗတတောင်၌ ပါးမွှေးတော်ဓာတ်ကို စေတီတည် ထားကိုးကွယ်ကြ လတ္တံ့။ (ပါးမွှေးတော်စေတီ)
- (၅) ထိုစေတီမှ မြောက်အရပ် တစ်ဂါဝုတ်မျှအဝေးတွင် ဝေဠုပဗ္ဗတတောင်ထိပ်၌ နားရင်း ဓာတ်တော်ကို စေတီတည်ထားကိုးကွယ်ကြလတ္တံ့။ (နားလိပ်တော် စေတီ)

- (၆) ထိုစေတီမှ တစ်ယူဇနာမျှလောက် တောင်အရပ် မုဉ္ဇပဗ္ဗတတောင်ထိပ်၌ လက်ယာပါးရိုးတော်ဓာတ်ကို စေတီတည်ထားကိုးကွယ်ကြလတ္တံ့။ (ပြိုင်းတိုင်တောင်စေတီ)
- (၇) ထိုစေတီမှ တောင်ဘက်ကျသောနေရာ ကာလာဂီရိတောင်ထိပ်၌ လျှာရင်းတော် စေတီတည်ထားကိုးကွယ်ကြလတ္တံ့။ (ဒိဌာဓာတ်တော်စေတီ၊ လျှာတော်ဓာတ်)
- (၈) ထိုတောင်အနီး တပေါင်ဂီရိတောင်ထိပ်၌ လည်ပင်းဓာတ်တော်ကို စေတီတည်ထားကိုးကွယ်ကြလတ္တံ့။ (ဂီဝါဓာတ်တော်၊ လည်ရွဲတော်ဓာတ်စေတီ)
- (၉) အဉ္စနနဒီမည်သော လေးမြို့မြစ် အနောက်ဘက်ကမ်း စူဠပဗ္ဗတတောင်၌ ပေါင်ရိုးတော်ဓာတ်ကို စေတီတည်ထားကိုးကွယ်ကြလတ္တံ့။ (ပေါင်တော်စေတီ)
- (၁၀) ထိုမှ တစ်ယူဇနာခွဲ ကွာဝေးသော တောင်ဘက်အရပ် ဂန္ဓပဗ္ဗတတောင်၌ ဦးခွံတော်ဓာတ်ကို စေတီတည်ထားကိုးကွယ်ကြလတ္တံ့။ (ဦးတော်ဓာတ်စေတီ)
- (၁၁) ဂန္ဓပဗ္ဗတတောင်အနီး ရေနုသရတောင်ထိပ်၌ လက်ဝဲပါးရိုးတော်ဓာတ်ကို စေတီတည်ထားကိုးကွယ်ကြ လတ္တံ့။ (ပါးရိုးတော်စေတီ)
- (၁၂) ထိုတောင်မှ တစ်ယူဇနာကွာ အနောက်အရပ် ဝါယုပဏ္ဏရတောင်၌ လက်မောင်းတော်ဓာတ်ကို စေတီတည်ထားကိုးကွယ်ကြလတ္တံ့။ (မောင်းဆွဲစေတီတော်)
- (၁၃) ထိုတောင်မှ တစ်ယူဇနာအကွာ တောင်အရပ် ပင်လယ်ကမ်းနား၌ ဧလပဗ္ဗတတောင်တွင် ရင်ရိုးတော်ဓာတ်ကို စေတီတည်ထားကိုးကွယ်ကြလတ္တံ့။ (ရင်ရိုးတော်စေတီ)
- (၁၄) ဤတောင်မှ တစ်ယူဇနာခွဲအကွာ အနောက်မျက်နှာအဖို့ ဂစ္ဆပနဒီမြစ်၏ အရှေ့ဘက် သမုဒ္ဒရာကမ်း သေလပဗ္ဗတတောင်၌ မေးငူတော်ဓာတ်ကို စေတီတည်ထား ကိုးကွယ်ကြလတ္တံ့။ (မေးငူတော်စေတီ)
- (၁၅) ထိုတောင်အနီး နေသာဒပဗ္ဗတတောင်၌ သလုံးတော်ဓာတ်ကို စေတီတည်ထား ကိုးကွယ်ကြလတ္တံ့။ (သလုံးတော်စေတီ)
- (၁၆) ထိုတောင်၏ လက်ျာနံပါး ပင်လယ်နားရှိ နလပဗ္ဗတတောင်ထိပ်၌ ဆံတော်ဓာတ်ကို စေတီတည်ထား ကိုးကွယ်ကြလတ္တံ့။ (ဆံတော်ရှင်စေတီ)

၂။ ဗျာဒိတ်ဝင်ဓာတ်တော်သမိုင်း (ပေမူ)။

သူမြတ် (မဟာအောင်မြေ)

စန္ဒာသူရိယဘုရင်မင်းကြီး မြတ်စွာဘုရားထံသို့

သွားရောက်ပူးမြော်ခြင်း

ဓညဝတီပြည်ကြီးတွင် ဤသို့ထူးဆန်းအံ့ဩဘွယ် နိမိတ်ဗျာဠိဟာကြီးစွာ ဖြစ်လတ်သည်ကို စန္ဒာသူရိယဘုရင်မင်းကြီး မြင်တော်မူလေလျှင် အလွန်ထိတ်လန့်တုန်လှုပ်ခြင်း ဖြစ်သဖြင့် တစ်သိန်းသော အမတ်အပေါင်းတို့အား ခေါ်ယူမေးလျှင် အမတ်အပေါင်းတို့က အကျိုးအကြောင်း တိုင်ပင်၍ လျှောက်တင်ကြသည်မှာ-

“အရှင်မင်းကြီး ဤကဲ့သို့ ထိန်ဦးပြီးပြန် တခဲနက်သော အရောင်အဝါတို့ကို ထောက်ရှုခြင်းအားဖြင့် အရှင်မင်းကြီး ပင့်ဖိတ်တောင်းပန်အပ်သည်ကို အကြောင်းပြု၍ သဗ္ဗညုမြတ်စွာဘုရားသခင် ကြွရောက်တော်မူပါကြောင်း ဖြစ်ပါလိမ့်မည်” ဟု လျှောက်ထားကြလေသော် စန္ဒာသူရိယမင်းကြီးသည် အလွန်ဝမ်းမြောက်ဝမ်းသာ အလျင်မြန်စွာ ဖူးတွေ့လိုသော ဆန္ဒပြင်းစွာရှိလတ်သည်ဖြစ်ရကား အမတ်အပေါင်းနှင့်တကွ နန်းတွင်းသူ နန်းတွင်းသားများအား ခေါ်ဆောင်ယူကာ ဆင်၊ မြင်း၊ ရထား၊ ယာဉ်၊ သံလျက်၊ ထန်းစင်တို့ကိုမစီးပဲ အလွန်သဒ္ဓါကြည်ညိုခြင်းပြင်းစွာဖြင့် အဖျော်ယမကာ၊ ပန်းနံ့သာ အမွှေးအထုံသို့ကို ဆောင်ယူစေလျက် သဗ္ဗညုမြတ်စွာဘုရားအား ဝတ်တွား ရိုကျိုး ရှိခိုး ပူဇော် ဖူးမြော်အံ့သောငှာ လျင်ဆောစွာ ခြေလျင်ခရီးဖြင့် ကြွတော်မူလေ၏။

ယင်းသို့ မင်းကြီးကြွတော်မူလေသော် မည်သည့်အခါမှ ခြေလျင်ခရီး အပမ်းကြီးစွာ မကြွဘူးလေသည်ကလည်း တစ်ကြောင်း၊ တွေ့ဆုံလိုမှုသဒ္ဓါပြင်းလှသည်ကလည်း တစ်ကြောင်း၊ အပန်းကြီးစွာ ဝမ်းတော်ဆာမွတ်လာသည်ကလည်း တစ်ကြောင်း ဤကဲ့သို့သော ခဏတန့်နားစားတော်ခေါ်လေရာ ဟင်းလျာများကို မစားနိုင်သောကြောင့် ယင်းအရပ်အား ဟင်းမဟားရပ်ဟု ယနေ့တိုင်အောင် ခေါ်တွင်ကြလေသည်။

ထိုအရပ်မှ ချီတော်မူပြန်လေလျှင် ပြင်ကြီးတစ်ပြင်သို့ ရောက်လေသော် ထက်ဝန်းကျင် မြူမှုန်အထိ ချုပ်လတ်၍ မိုက်မှောင်ဖြစ်ပြီး သွားအံ့ငှာ ခရီးကိုမျှမမြင် ဖြစ်လေလျှင် မြတ်စွာဘုရားအား ဦးညွတ်ရိုကျိုးကိုးကွယ်ခြင်းကို ပြုလတ်လေ၏။ ယင်းသို့ ကိုးကွယ်ခြင်းကို ပြုလတ်သည့်အဖြစ်ကို မြတ်စွာဘုရားသိတော်မူလေ၍ ရောင်ခြည်တော်အလင်းကို လွှတ်တော်မူပြီးမှ အမိုက်မှောင်များ ကွယ်ပျောက်ကင်းစင်သွားလေသည်။ ထိုမြူမှုန်ကျသောပြင်ကို ယနေ့တိုင်အောင် မှုန်ပြင်ဟု ခေါ်တွင်လေသည်။ (ယခုအခါ

တောင်ပေါက်ကြီးအနီး၌ရှိသော ပုံပြင်၊ မှန်ပြင်မှ ပုံပြင်အမည်သို့ ပြောင်းလဲသွားပြီ ဖြစ်သည်။) ၃

ထိုအရပ်မှသည် လျင်မြန်စွာ သွားတော်မူလေလျှင် မြတ်စွာဘုရားရပ်တန့်သီတင်း သုံးတော်မူလေရာ သေလာဂီရိမောရပဗ္ဗတကျောက်တော် တောင်ထိပ်သို့ ရောက်တော်မူ လေသည်။ မြတ်စွာဘုရားရှင်တော်၏ ခြေတော်စုံကို ဦးခိုက်တော်မူကာ ကရမက်၊ စမ္မာ၊ နံ့သာ၊ ပန်းမန်၊ တံခွန်၊ ကုက္ကာ၊ မုလေးပွား၊ ကြက်လျှာ၊ အဖြာဖြာတို့ဖြင့် များစွာပူဇော် ကြကုန်၏။

ဗုဒ္ဓရှင်တော်သည် စန္ဒာသူရိယ ဘုရင်မင်းကြီးနှင့်တကွ မျူးမတ်ဗိုလ်ပါ ပရိသတ်တို့ အား ငါးပါးသီလ၊ ရှစ်ပါးသီလ၊ ဆယ်ပါးသီလတို့၌ ကျင့်ဆောင်ရခြင်း၊ အလှူပေးရခြင်း ဟု ဆိုအပ်သော ဒါန၊ ကျင့်သုံးဆောက်တည်ရခြင်းဟု ဆိုအပ်သော သီလ။ စွန့်ကြဲခြင်း ဟု ဆိုအပ်သော အပရိဇ္ဇာက။ ဖြောင့်မတ်စွာ ကျင့်သုံးခြင်းဟု ဆိုအပ်သော အဇ္ဈဝ။ နူး ညံ့သိမ်မွေ့စွာ ပြုကျင့်ပြောဆိုခြင်းဟု ဆိုအပ်သော မဒ္ဒဝ။ ဥပုသ်သီတင်း ကျင့်သုံးခြင်း ဟု ဆိုအပ်သော တပ။ အမျက်ထွက်ခြင်းဟု ဆိုအပ်သော အက္ကောစ။ မညှင်းဆဲခြင်းဟု ဆိုအပ်သော အမိဟိဿ။ သည်းခံခြင်းဟုဆိုအပ်သော ခန္တီ။ တိုင်းသားပြည်သူတို့နှင့် မဆန့်ကျင်အောင် ကျင့်သုံးခြင်းဟု ဆိုအပ်သော အဝိရောဓန ဤသို့မင်းတို့ ကျင့်အပ် သော တရားဆယ်ပါး စသည်တို့ကို ဟောကြားဆုံးမတော်မူလေသည်။

ဤသို့ ဦးစွာဟောကြားတော်မူသည့် တရားတော်ကို နာကြားရသည်ဖြစ်သဖြင့် စန္ဒာသူရိယ မင်းကြီးနှင့်တကွ နောက်ပါအပေါင်းတို့သည် ပီတိသောမနဿ ဖြစ်ပေါ်ကြ ၏။ စန္ဒာသူရိယမင်းမြတ်သည် အလွန်တရာမှ ကြည်ညိုသဒ္ဓါစိတ်များ ယုံဖိတ်လာမှု ကြောင့် ဦးသျှောင်မှန်ကင်း တရားမင်းဘုရား၊ အကျွန်ုပ်ကစပြီး မောင်းမမိသံ၊ တိုင်း နိုင်ငံ၏ပြည်သူအပေါင်းတို့အား သနားတော်မူခြင်း ဂရုဏာကို အကြောင်းပြု၍ အကျွန်ုပ် ၏ ရွှေနန်းတော်သို့ ကြွမြန်းတော်မူပါရန် လျှောက်ထားတောင်းပန်လေသော် မြတ်စွာ ဘုရားလည်း ပဋိညာဉ်ပေးတော်မူ၏။ ထိုအခါမှ စန္ဒာသူရိယမင်းကြီးနှင့် နောက်ပါပြည် သူပြည်သားတို့သည် မြို့တော်သို့ ပြန်လေကြကုန်သည်။

၃။ တောင်ပေါက်ကြီး၊ ရခိုင်ပြည်သို့ ဗုဒ္ဓဘုရားသခင် ကောင်းကင်ခရီးဖြင့် ကြွရောက်လာခဲ့ကြောင်းကို ကျောက်ထက်အက္ခရာရေးထိုးခဲ့သည့် နေရာ၊ ကျောက်တော်မှ မဟာမုနိဘုရားသို့ သွားလမ်းတွင်ရှိသည်။

ကြွချီရောက်ရှိတော်မူခြင်း

သုံးလူထွဋ်ချာ မြတ်ဗုဒ္ဓသည် ရတနာအတိနှင့် ဆန်းကြယ်စွာသော အလှူဖိုးပြက် တခဲနက်ဖြစ်သည့် ပြာဿဒိယာဉ်ပျံတို့သည် ရဟန္တာ(၅၀၀)ခြံရံလျက် သေလာဂီရိ တောင်တော်မှသည် ဧညဝတီမြို့တော် စန္ဒာသူရိယနန်းတော်သို့ ဝင်ရောက်သီတင်းသုံး တော်မူလေ၏။

ထိုအခါ စန္ဒာသူရိယဘုရင်ကြီးသည် ဘုရားသဗ္ဗညုအမှူးရှိသော တပည့်အရိယာ ရဟန္တာအပေါင်းတို့အား ရေမရောသော နို့ဂဏာဖြင့် ချက်အပ်သော သလဲဆွမ်းနှင့် တကွ အထူးထူးသော ခဲဖွယ်ဘောဇဉ်ချိုချဉ်အရသာတို့ဖြင့် ကောင်းစွာစီမံလျက် လှူဒါန်းကပ်လှူ ပူဇော်တော်မူလေသည်။

သဗ္ဗညုမြတ်စွာထွဋ်ထား ဂေါတမမြတ်စွာဘုရားသည်လည်း စန္ဒာသူရိယဘုရင် မင်းကြီးမှစ၍ မိဖုရား၊ မောင်းမမိသံ၊ မှူးကြီးမတ်ရာ၊ ပြည်သူပြည်သားအပေါင်းတို့ အား ကောင်းမြတ်သင့်နိုးရာ ဒေသနာအမြိုက်ဆေးကို ကျွေးဟောကြားတော်မူပေ၏။

တရားအဆုံး၌ မင်း၊ မိဖုရား၊ မောင်းမမိသံ အခြံအရံဗိုလ်ပါတို့သည် သောတာပတ္တိ ဖိုလ်၌ တည်ကြကုန်၏။ တိုင်းနေပြည်သူ လူခပ်သိမ်းတို့သည်ကား သရဏဂုံ၊ ပဉ္စသီလ တရား၌ တည်ကြည်ကြကုန်၏။

ထိုအခါ စန္ဒာသူရိယမင်းကြီးသည် မြတ်စွာဘုရားကြွတော်မူခဲ့သော် ကွဲကွာရဦး မည်ကို ခဏမျှ အလိုမရှိသည်ဖြစ်၍ ဤသို့နားတော် လျှောက်ပေ၏။ သုံးပါးသော ဘုံသူတို့၏ မကိုဋ်တန်ဆောင် ဦးဆောင်မှန်ကင်းတရားမင်းဖြစ်သော အရှင်ဘုရားသည် တစ်ပါးအရပ်သို့ ဒေသစာရိတ္တချီမြန်းကြွခဲ့သည်ရှိခဲ့သော် အကျွန်ုပ်သည်ကား ကိုးကွယ် ရာမဲ့ ဖြစ်ရပါတော့မည်ဘုရား။

ဤကဲ့သို့ ကျွန်ုပ်နှင့်တကွသော တိုင်းသားပြည်သူတို့အပေါ် သနားတော်မူသည်ကို အကြောင်းပြု၍ အရှင်ဘုရားနှင့် ထပ်တူရုပ်တူကိုယ်စာတော်မြတ်တစ်ဆူ ထားခဲ့တော် မူစေချင်ပါကြောင်း လျှောက်ထားတောင်းပန် အသနားခံလေသည်။

ဗုဒ္ဓမြတ်စွာသည်လည်း ဉာဏ်တော်စက္ခုဖြင့် ကြည့်ရှုဆင်ခြင်တော်မူလေသော် ကော သလမင်းကြီး တောင်းပန်အပ်သည်ကို အကြောင်းပြုပြီး ထုလုပ်ကိုးကွယ်စေအပ်သော

စန္ဒာသာရမည်သော ငါ၏ရုပ်တုတော်ကို နောင်သောအခါ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိတို့ ပိုင်နင်းအုပ်ချုပ်သော နိုင်ငံဖြစ်သောအခါ ဖျက်ဆီးအံ့သည်ကိုမြင်၍ သိကြားမင်းကြီးသည် ရွှေပလ္လင်နှင့်တကွ သိုဝှက်ကိုးကွယ်ထားမည် ဖြစ်သည်။ အခွန်ရှည်ကြာ မင်းများစွာတို့ ကိုးကွယ်ဆည်းကပ်ရာ မရဖြစ်သောကြောင့် ရှိချေသည်။

ငါဘုရားလောင်းဖြစ်စဉ်က ဘဝအဆက်ဆက် ကျင်လည်ခဲ့ဖူးသော ဤညေဝတီပြည်၌ ငါ၏ရုပ်တုထားခဲ့သည်ရှိသော်ကား ငါဘုရားပရိနိဗ္ဗာန်စံတော်မူသည့်နောက် ထားတော်မူလတ္တံ့သော သာသနာမကုန်ဆုံးသရွေ့ ကာလပတ်လုံး တည်လတ်၍ လူနတ်ဗြဟ္မာသတ္တဝါတို့၏ ချမ်းသာစီးပွားများစွာဖြစ်ကြကုန်လတ္တံ့ဟု မြင်တော်မူလေ၍ စန္ဒာသူရိယဘုရင်မင်းကြီး လျှောက်ထားသနားခံ တောင်းပန်အပ်သည်ကို ဝန်ခံပဋိညာဉ်ပေးတော်မူ၏။ ။

အခန်း(၄)

ဗုဒ္ဓကိုယ်စားတော် မဟာမုနိရုပ်ရှင်တော်အား

သွန်းလုပ်တော်မူခြင်း

စန္ဒာသူရိယဘုရင်မင်းမြတ်သည်လည်း မိမိအလွန်တရာမှ လိုလားတောင့်တခြင်းကို ဖြစ်ပေါ်လာသည်ဖြစ်၍ တစ်ကြိမ်တစ်ခါမှ မပေါ်ပေါက်ဖူးသော ဝမ်းသာကြည်နူးရွှင် ပြုံးမှုတို့ဖြင့် အတိုင်းမသိ စိတ်ကြည်လင်မိကာ ရတနာရွှေငွေမြောက်မြားစွာတို့အား စုပုံစေပြီး ဘုရားသွန်းလုပ်ရန်အတွက် နေရာများကို ခင်းကျင်းပြုလုပ်စေသည်။

မဟာမုနိရုပ်ရှင်တော်သွန်းလုပ်ကြောင်း လင်္ကာ၌

ရတနာရွှေငွေ၊ တစ်ကုဋေကို၊ ရွှေပန်းတောင်းမှာ၊ ထည့်ပြီးခါလျှင်၊ ရတနာ
ဆင်ဖြူ၊ တင်တော်မူ၍၊ ထီးဖြူမိုးမှ၊ ဓညဝတီ၊ သီရိရွှေရောင်၊ တပြောင်ပြောင်မှ၊
ရှေ့တောင်ရပ်ခွင်၊ ဆောင်ယူကျင်၍၊ မြသွင်မှိုင်းအိ၊ တန်ခိုးရှိသည့်၊ သီရိဂုတ်
တောင်၊ ဗေဒိယိခေါင်ကို၊ ညီအောင်ပြင်ဆင်၊ မဏ္ဍပ်ခွင်နှင့်၊ သဘင်ထူးပြား၊
အခြားခြားလျှင်၊ နတ်များတန်ဆာ၊ ဆင်ယာကာတည်း၊ သုဓမ္မာဇရပ်၊ ပြဿဒ်
ဝင်းဝင်း၊ မထူလျှင်းဘဲ၊ ထူးကဲ သာယာ၊ များစွာပဉ္စင်၊ သဘင်ငြိမ့်ငြိမ့်၊ တသိမ့်သိမ့်
လျှင်၊ ပျော်ရွှင်တီးမှုတ်၊ နားမငြီးသည်၊ ပွဲကြီးသဘင် ထူးဆန်းတည်း။^၁ဟု

မဟာမုနိဘုရား သွန်းလုပ်တော်မူရန်အတွက် ရတနာရွှေငွေများတို့အား ဆင်ဖြူရတနာ
ထက်တွင် တင်ဆောင်ယူကာ သီရိဂုတ်တောင်၌ သွန်းလုပ်တော်မူခဲ့ ကြောင်း ဆိုထား
လေသည်။

ထီးဆောင်းမင်းအပေါင်းတို့၏ ရံပတ်သော အလယ်အလွန်တရာမှ တင့်တယ်တော်မူသည့် ဘုရင်စန္ဒာသူရိယမင်းမြတ်ရာဇာသည်ကား မဟာသက္ကရာဇ်(၁၂၃)ခု၊ ကဆုန်လပြည့်၊ ဗုဒ္ဓဟူးနေ့ ညနေအချိန်မှစတင်၍ မဟာမုနိရုပ်ရှင်တော်မြတ်အား စတင်သွန်းလုပ်တော်မူလေရာ မိုးသောက်နံနက်သောအခါ မြတ်စွာဘုရားအား ပင့်ဖိတ်လျှောက်ထားတော်မူလေလျှင်၊ ကြွတော်မူ၍ သိကြားမင်း၊ ဝိသကြိုတို့ သွန်းလုပ်ဖန်ဆင်းအပ်သော ရုပ်တုတော်၏ တန်ခိုးကြီးခြင်းကို ဖြစ်စေလိုသောကြောင့် ကိုယ်တော်မှဖြစ်သော ရင်ငွေတော်ကို ခုနစ်လက်ခုပ် ထည့်တော်မူလေ၏။

ဤကဲ့သို့ သဗ္ဗညုမြတ်စွာဘုရား သုံးသပ်တော်မူလျက် ထီးဖြူ၊ ကနက္ကဒဏ်၊ တံခွန်၊ ကုက္ကား၊ မုလေးပွား၊ ပန်းနံသာအပေါင်းတို့ဖြင့် ကောင်းစွာချီးမြှင့်ပူဇော်တော်မူပြီးလျှင် ဗုဒ္ဓမြတ်ရှင် ဘုရားသခင်နှင့်တကွ တပည့်သာဝက ရဟန္တာအရိယာ(၅၀၀)တို့အား ရသာကြိုင်မွေး၊ ဆွမ်း၊ ပန်း၊ အကျော်၊ အဖျော်ယမကာ၊ အဖြာဖြာတို့ဖြင့် ကောင်းစွာလှူဒါန်းကျွေးမွေးတော်မူလေသည်။

မဟာမုနိဟူ ခတ်နှိပ်တံဆိပ် ရွှေဗျာဒိတ်

သုံးဆယ့်နှစ်ပါး၊ ထင်ရှားအရာ၊ လက္ခဏာတော်ကြီး၊ နေမီးသဖွယ်၊ ရှစ်ဆယ်လက္ခဏာ၊ ရောင်ခြောက်ဖြာနှင့်၊ မဟာမုနိ၊ မည်ရှိထင်ပေါ်၊ ရုပ်တုတော်ကို၊ နတ်ကျော်သိကြား၊ သွန်းငြားသောခါ၊ ပြီးရုံသာလျှင်၊ မြတ်စွာဘုရား၊ တပည့်သားနှင့်၊ တန်နားထုံလျှင်၊ သီတင်းသုံးရန်၊ ဗိမာန်ကျောင်းကြီး၊ ဆောက်ပြီးကပ်လှူ တောင်းဆုယူ၏။^၂

ဟု မဟာမုနိရုပ်ရှင်တော် သွန်းလုပ်ကြောင်း လင်္ကာ၌ ဤကဲ့သို့ဆိုထားပါသည်။ ဘုံသုံးပါး၏ တရားမှန်ကင်း မြတ်ဗုဒ္ဓရှင်တော် တရားမင်းအား တကာတော် စန္ဒာသူရိယဘုရင်မင်းမြတ်ကြီး လှူဒါန်းတော်မူသည့် “အတုလမဟာ” ကျောင်းတော်သာ၌၊ စံပျော်သီတင်းသုံးတော်မူနေသည့်အချိန်၊ တစ်နေ့သော မိုးသောက်ရောက်သောအခါ မြတ်စွာဘုရားကို ပင့်ဖိတ်တော်မူပြန်၍ ကြွလာတော်မူစဉ် မြင့်မို့သော တောင်ပို့တစ်ခုထက်၌

ရပ်တန့်တော်မူလျက်၊ ရုပ်တုတော်ကို ကြည့်ရှုတော်မူလေ၏။

(ထိုအရပ်ကို မြင်းမိုရ်ဟု ယနေ့တိုင် ခေါ်ကြကုန်လေသည်။) ထိုအရပ်မှ သဗ္ဗညု မြတ်စွာဘုရားသည် တင့်တယ်သောရုပ်တုကို တစ်ဖန်မြင်တော်မူလျှင် ကြည်လင်သော စိတ်ရှိတော်မူ၍ တန်ဆာဆင်အပ်သောခရီးဖြင့် မဏ္ဍပ်တွင်းသို့ ကြွတော်မူလာသောအခါ ရုပ်တုတော်သည်လည်း အသက်ဝိညာဉ်ရှိသကဲ့သို့ နောင်တော်မြတ်စွာဘုရားအား ခရီးဦး ကြိုဆိုပြုအံ့ဟု၊ ထအံ့သော အခြင်းအရာကို ပြုတော်မူလေသော် မြတ်စွာဘုရားက ဧရာ ဝဏ်ဆင်မင်း၏နှာမောင်းနှင့်တူသော လက်ကျာလက်တော်ကို ဆန့်၍ လက်ဝါးကာတော် မူလျက် ငါ၏ညီတော် မထနှင့်ဟု တားမြစ်တော်မူ၏။

ငါတမူကား မကြာခင် ပရိနိဗ္ဗာန်ပြုရတော့မည်။ ငါ့ညီတော်သာလျှင် ငါဖန်ဆင်းဘိ သကဲ့သို့ ထူးထူးခြားခြားတန်ခိုးတော်ပြာဋိဟာတို့ကို ဖြစ်စေလျက် ငါဘုရား၏ ထားတော် မူလတ္တံ့သော သာသနာငါးထောင် မကုန်သရွေ့ ကာလပတ်လုံး ဤပြည်ဤရွာ ဤနေရာ ဖြစ်သော ရက္ခပူရဓညဝတီ၌ ငါ၏ကိုယ်စားတော် “မဟာမုနိ” ဟု လူနတ်ဗြဟ္မာသတ္တဝါ အပေါင်းတို့၏ ရိုသေရာ၊ ဦးညွတ်ရာ၊ အားကိုးရာ ဖြစ်စေလောဟု ဗျာဒိတ်တော် ရွှေတံ ဆိပ်ခတ်နှိပ်ပေးတော်မူလေ၏။ ဤအကြောင်းကို တန်ခိုးဆရာထွန်း၏ မဟာမြတ်မုနိ သမိုင်းလင်္ကာ၌-

ငါ့ကိုယ်ရင်ငွေ၊ သွန်းလောင်းပြည့်က၊ ငါ၏ပမာ၊ ကိုးကွယ်ရာဟု၊ မဟာမုနိ၊
မည်ရှိစင်စစ်၊ ငါ့ရှင်ချစ်၊ နောက်၌မကွာ၊ လိုက်လိုပါလည်း၊ ရှုကာထောက်
ချင့်၊ ခါမသင့်၍၊ ငါနှင့်တူစွာ၊ မလိုက်သာတည်း၊ စန္ဒာသူရိယ၊ ဤမင်းလှ
သည်၊ ငါ့ကိုဖန်ဖန်၊ လျှောက်တောင်းပန်၍၊ တဆံမခြား၊ ငါ့ကိုယ်စားလျှင်၊
ထင်ရှားစင်စစ်၊ ငါ့ညီဖြစ်၍၊ မလိုက်စသာ၊ ဤပြည်ရွာ၌၊ စန္ဒသူရိယ၊ နာမ
တွင်ရှောင်၊ တကာကောင်းကို၊ အကြောင်းပြုကာ၊ ငါ့ရိပ်ရာဟု၊ ရှည်ကြာ
များမြှောင်၊ ကျယ်ပွားဆောင်၍၊ ငါးထောင်သာသနာ၊ တည်စိမ့်ငှာလျှင်၊
ညီသာစင်စစ်၊ စောင့်ထိန်းလိုက်လော့။^၃ ဟု ရေးစပ်ထားပါသည်။

ဗုဒ္ဓမြတ်စွာ ဧညဝတိမြို့တော်မှ ကြွချီတော်မူခြင်း

စန္ဒာသူရိယဘုရင်မင်းမြတ်သည် မြတ်စွာဘုရားနှင့် ငါးရာသော ရဟန္တာအရှင်မြတ်

၃။ တန်ခိုးဆရာထွန်း၊ မဟာမုနိဘုရားသမိုင်းနှင့် ဦးရာဇ်တောင်ဘုရားသမိုင်းလင်္ကာ

တို့အား ထူးကဲများပြားသည့်ခဲဘွယ်အရသာများစွာဖြင့် ကောင်းစွာဆွမ်းပန်းလှူဒါန်း ကျွေးမွေးတော်မူလေသည်။

မြတ်စွာဘုရားရှင်လည်း တကာတော်စန္ဒာသူရိယမင်းအား သရက္ခိန်အစစ်ဖြစ်သော စန္ဒာသာရအကျိုးနှင့်တူသော သဗ္ဗဗိဓ္ဌသုတ်တန်တော်ကို (၃၉)ဂါထာဖြင့် တန်ဆာတော် ဆင်ကာ မဟာမုနိအား သွန်းလုပ်ကိုးကွယ်ပူဇော်တော်မူသည့် အကျိုးအာနိသံသကို ဟောကြားတော်မူလေသည်။^၄

စန္ဒသူရိယဘုရင်မင်းကြီးသည်လည်း ရုပ်ရှင်တော်မဟာမုနိ သွန်းလုပ်တော်မူပြီး ကြွင်းကျန်သည့် ရတနာရွှေငွေအမြောက်အမြားတို့ကို ယူဆောင်စေပြီးလျှင် အရိယာ တို့အား လှူဒါန်းတော်မူလေသော် လက်ခံတော် မယူပြီဖြစ်၍ ရတနာသုံးပါးအား ရည် မှတ်လေပြီးဖြစ်သော ဥစ္စာပစ္စည်းကို ပြန်ယူခြင်းငှာ မအပ်ပြီဟု ရုပ်တုတော်၏ ပလ္လင် အောက်ဝယ် မြှုပ်တော်မူလေ၏။

အချို့ကို ရုပ်ပွားတော်များ သွန်းလုပ်လေ၏။ ဤရုပ်ပွားတော်များကို မဟာကျန်ဟု ခေါ်ဆိုကြသည်။ အချို့သောရတနာများကို မဟာမုနိ၏ တောင်ဘက်မျက်နှာ၌ ဆင်းရဲ နွမ်းပါးသူများ ဖော်ယူသုံးစွဲစိမ့်သောငှာ မြှုပ်နှံစေ၏။ တချို့ရတနာတို့ကို မြှောက်မျက်နှာ ၌ စုပုံ၍ စေတီတည်ထားစေသည်။ အချို့ရတနာအား ဘုရားရင်ပြင်၌ ကြပက်လိုက် သောအခါ ပိုးရွှံ့ငှက်ခုနစ်ကောင်ဖြစ်သွားသည်ဟု ဆိုသည်။ ထို့ကြောင့် ရခိုင်တို့သည် ပိုးရွှံ့ငှက်ကို ဘုရားငှက်ဟု ခေါ်ကြသည်။

ဗုဒ္ဓမြတ်စွာ ဘုရားရှင်တော်သည် ညီတော်မဟာမုနိအား နောင်သောအခါ လူများ စွာသည် မိစ္ဆာအယူဝါဒများ လွှမ်းမိုး၍ အကျင့်ပျက်သူများ ဖြစ်ကြပေလိမ့်မည်။

ထို့ကြောင့် ငါ၏ကိုယ်စားညီတော် မဟာမုနိသည် စကားဟောပြောပြသခြင်း မသင့်ဟု မှာကြားတော်မူလေ၏။ ထိုအကြောင်းကို ရခိုင်စာဆိုတော် တန်ခိုးဆရာထွန်း၏ မဟာမုနိ ဘုရားသမိုင်းလင်္ကာ၌ ဤသို့ဆိုထားပါသည်။

ညီတော်ရုပ်ပွား၊ ကိုယ်တော်စားကို၊ မှာကြားသံချို့၊ ဤသို့ဆို၏။ ငါ့ကိုယ် တော်ခွဲ၊ ငါ့ရင်သွေးတို့၊ အမြဲမှတ်ဘိ၊ မြတ်မုနိဟု၊ မည်ရှိခေါ်တွင်၊ ငါ့ချစ် ရှင်၊ သွန်သင်မှာကြား၊ ငါ့စကားကို၊ ထောင်နားသေချာ၊ စေ့စေ့ နာလော့။

ဤရွာငှာနေ၊ ရခိုင်ပြည်နယ်၊ တာရှည်မြင့်ကြာ၊ သာသနာကို၊ မကွာညီချစ်၊
စောင့်ထိန်းလိုက်လော့၊ ထွန်းသစ်ထင်ပေါ်၊ ငါ့ညီတော်ကို၊ ဖူးမြော်ကြငြား၊
လူအများအား၊ တရားဓမ္မ၊ မဟောလေနှင့်ဟု လည်းကောင်း၊
ကြည်ညွတ်သဒ္ဓါ၊ စေတနာနှင့်၊ ဖူးလာတုံငြာ၊ လူအများအား၊ စကားမပြော
မဟောတရား၊ ထိန်းစောင့်ညား၍၊ ချစ်သားကဝိ၊ မြတ်မုနိလျှင်၊ တုံကို
ဘာဝေ၊ ဆိတ်ဆိတ်နေဟု၊ ပရမေရှင်ချစ်၊ ဆီးတားမြစ်သည်။^၁

ဟူ၍လည်း စပ်ဆိုတော်မူခဲ့ပါသည်။

ဆက်လက်၍ နောက်ပါရဟန်းတို့အား ဗုဒ္ဓမြတ်စွာက ဤသို့မိန့်ကြားတော်မူခဲ့ပါ
ပေ၏။ ချစ်သားတို့-ဤဇမ္ဗူဒီပါလက်ယာတောင်ကျွန်း၌ မဇ္ဈိမတိုက်ဖြစ်သော ထိုထို
တိုင်းတို့၌ကား ဆွမ်းခံသည်ရှိသော် ပြောင်း၊ ပဲ၊ လူးဆတ်တို့နှင့် ရောပြွမ်းသောဆွမ်းတို့
ကိုသာ ဘုဉ်းပေးရကုန်၏။ ဤရက္ခပူရတိုင်း ခေဉ္စဝတီပြည်ကြီးသည်ကား မဇ္ဈိမတိုက်၊
သေဠသနဂိုရ်တို့ထက်အလွန်ပြည့်ဖြိုးသော ကောက်ပဲသလဲတို့ဖြင့် ကောင်းမွန်မြင့်မြတ်
နှစ်သက်ဖွယ်သော ဆွမ်းတို့ကို ဘုဉ်းပေးကြရပေသည်။

ရှေးလွန်လေပြီးသော ဘုရားရှင်များဖြစ်ကြသော ကကုသန်၊ ကောဏာဂုံ၊ ကဿ
ပတည်းဟူသော နောင်တော်သုံးဆူတို့လည်း ဤပြည်ကြီးကို ‘ခေဉ္စဝတီ’ ပြည်ဟု ဗျာဒိတ်
ပေးတော်မူခဲ့လေပြီ။

ယခုတုံလည်း ဤပြည်သူလူထုအပ်သိမ်းတို့သည် စိုးစဉ်ရံခါမျှ ငတ်မွတ်ခြင်း မရှိ
စဖူးလေသောကြောင့် ဤပြည်ကို ခေဉ္စဝတီဟူသော ခေါ်ကြကုန်ဟူသတည်းဟု ဗျာဒိတ်
ပေးတော်မူခဲ့လေသည်။^၆

ဗုဒ္ဓမြတ်စွာလည်း ပြာသာဒ်ယာဉ်ရှင်ထက်သို့ ကြွမြန်းစံပါယ်ကာ ငါးရာသောနောက်
ပါရဟန်းတော်များသည်လည်း အသီးသီးပြာသာဒ်တော်များသို့ တက်ရောက်ကာ
မြို့ကြီးဒွါရာဝတီသို့ တိမ်ဆီးကောင်းကင် ဝေဟာခွင်ဖြင့် ရှင်စက်ဖြန့်လျှမ်း ကြွမြန်းတော်
မူလေတော့သတည်း။

၅။ တန်ခိုးဆရာထွန်း၊ မဟာမုနိ ဘုရားသမိုင်းနှင့် ဦးရာဇ်တောင်ဘုရားသမိုင်း (လင်္ကာ)

၆။ ရာဇဝံကျမ်း (ပေမူ)၊ ရမ်းဗြဲတောင်ကျောင်းဆရာတော် (ရခိုင်ရာဇဝင်ကျမ်း)

အခန်း(၅)

မုနိငါးဆူ

စန္ဒာသူရိယဘုရင်မင်းကြီးသည် သက်တော်(၇၇)နှစ် သက္ကရာဇ် (၁၄၉)ခုနှစ်တွင် သင်္ခါရသဘောအား မလွန်ဆန်နိုင်ကာ ဓဉ္စဝတီရွှေပြည်တော်ကြီးအား ကျောခိုင်း၍ မြတ်နိဗ္ဗာန်သို့ ထွက်ခွာသွားခဲ့လေသည်။ ထို့အတွက် သားတော် သူရိယာဓိပတိက ဆက်ခံကာ ဓဉ္စဝတီရွှေပြည်တော်ကြီးကို အုပ်ချုပ်တော်မူလေသည်။ ထို့နောက် ၎င်းသားတော် သူရိယာဓိပတိပါထိ၊ ပြီးနောက် ၎င်းသားတော် သူရိယရူပ(ရုစိတာ)၊ ၎င်း၏သားတော် သူရိယစန္ဒာလမင်းကြီး၊ ၎င်း၏သားတော် သူရိယစက္ကမင်းကြီးသည်ကား သက်တော် (၃၀)နှစ်၊ ခရာဇ်သက္ကရာဇ် (ဘီစီ-၃၁၆)ခုနှစ်တွင် မိဖုရား ရူပိတာနှင့်အတူ ဓဉ္စဝတီရွှေထီးရွှေနန်းကြီးအား သိမ်းမြန်းစိုးစံတော်မူခဲ့၏။

သူရိယစက္ကမင်းကြီးသည်ကား အဖတော်စန္ဒာသူရိယမင်းကြီးမဟာမုနိရုပ်ရှင်တော် သွန်းလုပ်ရာမှ ကြွင်းကျန်ခဲ့သည့် ရတနာအချို့အား ဖော်ယူကာ မဟာမုနိနှင့် အတိုင်း အတာတော် မခြားသည့် မဟာကျန် မုနိငါးပါး (မုနိငါးဆူ)ကို သွန်းလုပ်တော် မူခဲ့လေသည်။ ထို့နောက် အရွယ်အမျိုးမျိုးသော မဟာကျန်ရုပ်ပွားတော်များလည်း သွန်းလုပ်စေခဲ့သည် ဟူ၏။^၁

၁။ အရှင်စက္ကိန္ဒ၊ ပြည်တွင်း (မကိုဋ်ဓာတ်ဦးရာဇ်)
ဦးဦးသာထွန်း၊ ရခိုင်ရာဇဝင်ကျမ်း (မူကြမ်း)

တူးဖော်ရရှိသည့် သူရိယစက္ကမင်းကြီး ရုပ်တု

မူနိငါးဆူ၏ ခကာတော် သူရိယစက္ကမင်းကြီး

စန္ဒာသူရိယဘုရင်မင်းကြီး၏နောက် ခြောက်ဆက်မြောက် ဖြစ်သည်။ သူရိယစက္ကမင်းကြီးသည် ခရာဇ်သက္ကရာဇ် (ဘီစီ-၃၁၆)ခုနှစ်တွင် ခညဝတီရွှေပြည်တော်ကြီးအား မိဖုရားရူပိတာနှင့်အတူ စိုးစံတော်မူခဲ့လေသည်။ မင်းကြီးသည်ကား ဗုဒ္ဓဘာသာတရားအပေါ် အထူးကြည်ညိုလေးစားတန်ဖိုးထားတော်မူလေသည်။ မင်းကြီး၏ အဇာတော်စန္ဒာသူရိယမင်းကြီး သွန်းလုပ်ကိုးကွယ်တော်မူထားခဲ့သည့် မဟာမုနိရုပ်ရှင်တော်

မြတ်အား နေ့ညမပြတ်ကိုးကွယ်ဆည်းကပ်တော်မူလေ၏။ မင်းကြီးသည် ဘိုးဘေးအဖူအဇာမင်းတို့ ပြုလုပ်တည်ထားခဲ့သည့် ရေတွင်း၊ ရေကန်၊ ဆည်၊ ကမ်းပိုင်တို့အား ပြန်လည်ပြုလုပ်တူးဖော်ခြင်း၊ ဆည်ဖို့ခြင်း၊ ရေကျုံးများ၊ မြို့ရိုးကြီးများအားလည်း ခိုင်ခံ့စေရန် အသစ်တဖန်မွမ်းမံပြုလုပ်တော်မူခြင်း၊ ဥယျာဉ်တော်များနှင့် မြို့တော်၏လှပကျက်သရေတိုးပွားစေခြင်းတို့ကို ပြုလုပ်တော်မူ၏။ တိုင်းသူပြည်သားတို့အပေါ်၌လည်း မိမိ၏ ရင်သွေးသားရင်းမမာ သနားကြင်နာစွာ အုပ်ချုပ်တော်မူခဲ့လေသည်။

ဤကဲ့သို့ အလွန်တရာမှ သီလသမာဓိ ဉာဏ်ပညာအမြော်အမြင် ကြီးမြတ်တော်မူသော ဘုရင်သူရိယစက္ကမင်းကြီးသည် မဟာမုနိသွန်း၍ ကျန်လိုက်သည့် ရတနာများနှင့် မဟာကျန်မုနိငါးဆူအား သွန်းလုပ်ကိုးကွယ်တော်မူလေသည်။ ဤမင်းကြီးလက်ထက် အိန္ဒိယပြည်၊ ပါဠိပုတ်ပြည်ရှင် သီရိဓမ္မာသောကမင်းကြီးတို့ စိုးစံသည့်အချိန်နှင့် အပြိုင်ပင် ဖြစ်ကြသည်။ ထို့ကြောင့် ဝေသာလီခေတ်အမတ်ကြီး မေဓပညာမော်ကွန်းလင်္ကာ၌-
မဟိံသဟု၊ မည်ရသမိုင်း၊ ရခိုင်တိုင်းသို့၊

စေခိုင်းလီဘိ၊ မောဂ္ဂလိပုတ္တ၊ တိဿထေရ်ရှင်၊

သခင်ရေဝ၊ ထေရ်ရင်းဖြာ၊ ရဟန္တာရုံ၊ ကြွလာထိုခါ ၊ ဟူ၍ ရေးစပ် သီကုံးခဲ့ပါသည်။

ဤကဲ့သို့ မဟိံသကတိုင်းဟု ခေါ်သည့် ရက္ခပူရဓညဝတီနေပြည်တော်ကြီး၏ ဘုရင်သူရိယစက္ကမင်းကြီးလက်ထက်တွင် အိန္ဒိယပြည် ပါဠိပုတ်ပြည်ရှင် သီရိဓမ္မာသောကမင်းကြီးထံမှ မဟာရေဝတမထေရ်နှင့် နောက်ပါရဟန္တာငါးပါးတို့သည် ဗုဒ္ဓ၏ဓာတ်တော်မွေတော်အချို့အား ပင့်ဖိတ်ယူဆောင်လာကာ ဒေသစာရိတ္တချီရောက်ရှိတော်မူလာခဲ့ကြပါသည်။

ဓညဝတီပြည်ကြီးသခင် သူရိယစက္ကဘုရင်မင်းကြီးသည်လည်း အလွန်တရာမှ ကြီးကျယ်လှစွာသော အဆောင်အယောင်အမျိုးမျိုးတို့ဖြင့် ခရီးဦးကြိုဆိုလက်ခံ ပင့်ဖိတ်ဖူးမြော်တော်မူလေသည်။ မင်းကြီးသည်ကား ကြုံတောင့်ကြုံရခဲ့သည့် ပါရမီတော်ကို အောက်မေ့တော်မူကာ ဖရဏာပီတိဝွမ်းဆီထိသည့်အလား နှစ်သက်ကြည်နူးရွှင်မြူးတော်မူကာ ငါသည်လည်း အဇာတော်စန္ဒာသူရိယဘုရင်မင်းကြီးကဲ့သို့ သာသနာဒါယကာဘုရင်ရာဇာပင် ဖြစ်တော့ပြီ။ ငါ၏ပြုထားခဲ့သောအကြောင်းတရားများကြောင့် ယခုအခါ အကျိုးတရားများပင် ဖြစ်ပေါ်လာခဲ့လေပြီဟုဆိုကာ ဗုဒ္ဓဘုရားသခင်သက်တော် ထင်ရှား

သုမြတ် (မဟာအောင်မြေ)

ရောက်ရှိတော်မူလာခဲ့စဉ်အခါက ဗျာဒိတ်တံဆိပ်ခတ်နှိပ်တော်မူခဲ့သည့် နေရာဌာနအသီးသီးသို့ သွားရောက်ကာ ဓာတ်တော်များကို စေတီတည်ထားကိုးကွယ်တော်မူလေသည်။

ဤစေတီများသည်ကား နွားလားဥဿပတစ်မော့ခန့်ရှိသည့် စတူပါ ကျောက်စေတီငယ်များဖြစ်သည်။ ဤကဲ့သို့ကျောက်စေတီငယ်များ၏ ထိပ်တွင် ဌာပနာတိုက်ခန်းငယ်အဖြစ်ထွင်းလုပ်၍ အပေါ်မှအဖုံးအုပ်ဆောင်းငယ်ကို ထီးတော်အဖြစ် ဖန်တီးပြုလုပ်ကာ ဓာတ်မွေတော်များအား ထည့်လျက် တည်ထားကိုးကွယ်တော်မူခဲ့လေသည်။ ထိုအချိန်အခါမှစတင်၍ ရက္ခပူရ ရကျိင်ပြည်ကြီး၌ ဗုဒ္ဓဘုရားရှင်တော်၏ဓာတ်တော်စေတီများကိုးကွယ်မှုသည် စတင်ခဲ့ခြင်းပင် ဖြစ်လေသည်။

ဝေသာလီခေတ် စာဆိုရှင်မေဓပညာ အမတ်ကြီး၏ လင်္ကာ၌ ဧညဝတီပြည်ရှင် သူရိယစက္ကမင်းကြီးအကြောင်းကို အောက်ပါအတိုင်း မှတ်တမ်းတင်ဖော်ကျူးဂုဏ်ပြုခဲ့ပါသည်။

ကြွလာထိုခါ၊ သူရိယာစက္က၊ ရှိရာဇာအား၊
ဟောကြားဒေသနာ၊ ဒေဝဒူတ၊ သုတ္တံအဆုံး၊
လေးသောင်းလုံးမှာ၊ ဓမ္မာစက္ခု၊ ရဟိတမူကြောင့်၊
လေးသောင်းရဟန်း၊ ကျွတ်တန်းဝင်ကြ၊
ထိုကစ၍၊ သာသနာ့ဝန်ထမ်း၊ ရဟန်းသံဃာ
စ ြလောပွားထ-^၃ ဟု ဆိုထားပါသည်။

ဤကဲ့သို့ မဟာရေဝတမထေရ်နှင့် နော်ကပါရဟန္တာငါးပါးတို့သည် “ဒေဝဒူတ” သုတ္တန်တော်မြတ်အား ဧညဝတီရှိ ရဟန်းတော်များနှင့် ဧညဝတီပြည် သူရိယစက္ကမင်းကြီး မောင်းမမိသံခြွေရံသင်းပင်း ပြည်သူပြည်သားအပေါင်းအား ဟောကြားတော်မူလေရာ သုတ္တန်တော်တရားအဆုံး၌ကား ရဟန်းလေးသောင်းတိတိ ကျွတ်တန်းဝင်ကြသည် ဆို၏။

အရိယာများအဖြစ်ကား (၁၀၀၀၀၀)တစ်သိန်းထိ များပြားခဲ့ရလေသည် ဟူ၏။ ဤကဲ့သို့ အလွန်တရာမှ သာသနာ့အပေါ်တွင် ကြီးကျယ်ထင်ရှားတည်တံ့ကြီးပွားနိုင်စေရန်အတွက် ရည်ရွယ်ပြီး သာသနာအကျိုး သယ်ပိုးထမ်းရွက်တော်မူခဲ့သည့် ဧညဝတီ၏

၃။ မေဓပညာ အမတ်ကြီး၊ ဝေသာလီခေတ်

ရွှေပြည်တော်ကြီးသခင် ဘုရင်သူရိယစက္ကမင်းကြီးသည်ကား သက်တော်(၇၄)နှစ်၊ ခရစ်သက္ကရာဇ် (ဘီစီ-၂၇၂)ခုနှစ်တွင် နိဗ္ဗာန်ရွှေပြည်နန်းဆီသို့ ပြောင်းရွှေ့ကာ စံမြန်းတော်မူခဲ့လေသည်။

တူးဖော်ရရှိထားသည့် သူရိယစက္ကဘုရင်မင်းကြီးရှုပ်တု

ဤရှုပ်တုကို ဓညဝတီမြို့တော်ဟောင်း၏ အနောက်ဘက် ဗုဒ္ဓမြတ်ဘုရား ပထမဆုံး ရုပ်တုတော်မူသည့် သေလာဂီရိမောရပဗ္ဗတဟုခေါ်သည့် ကျောက်တော်တောင်ခြေရင်း (ဆင်မကျပ်)မှ တူးဖော်ရရှိခြင်း ဖြစ်သည်။

ဤနေရာမှ ဗုဒ္ဓမြတ်စွာဘုရားက စန္ဒာသူရိယမင်းအား ဓမ္မစကြာတရား ဟောကြားနေသည့်ပုံ (ယခုမြောက်ဦးမြို့ ရှေးဟောင်းသုတေသနပြုတိုက်တွင် ရှိသည်။)ကို တူးဖော်ရရှိပြီးနောက် နှစ်(၅၀)ခန့်အကြာတွင် အရွယ်အစားမတိမ်းမယိမ်းဖြစ်ကြသည့် ၎င်းလက်ရာမျိုး ဗုဒ္ဓရုပ်ပွားတော်ပါ ရုပ်တုလေးခုနှင့် သူရိယစက္ကမင်းကြီး ရုပ်တုဟုဆိုသည့် ကျောက်ချပ်ပြားတစ်ခုကိုပါ တွေ့ရှိခြင်းပင် ဖြစ်ပါသည်။

ဤရှုပ်တုများအား ထု ၁၃ စင်တီမီတာ၊ အလျား ၆၀ စင်တီမီတာ၊ အနံ ၂၂ စင်တီမီတာရှိသော ကျောက်ချပ်ပြားများပေါ်တွင် အလွန်တရာမှ လက်ရာမြောက်စွာ ထွင်းထုထားခဲ့ခြင်းပင် ဖြစ်ပါသည်။

ဤရှုပ်တုများအား ဗုဒ္ဓဘာသာကို အလွန်အလေးထားကြည်ညိုတော်မူခဲ့သည့် ဘုရင်မင်းတစ်ပါးပါးက ဗုဒ္ဓဘုရားရှင်တော်၏ မုဒြာအမျိုးမျိုးနှင့် ပါရမီတော်ထူးခြားလှသည့် သာသနာဒါယကာ မင်းမြတ်မဟာများဖြစ်ကြသော စန္ဒာသူရိယမင်းကြီး၏ ရုပ်တု၊ သူရိယစက္ကမင်းကြီး၏ ရုပ်တုများကို ရည်မျှော်ကိုးကွယ်ရန် ထုလုပ်ထားခဲ့ခြင်းပင် ဖြစ်ဟန်တူပါသည်။

သူရိယစက္ကဘုရင်မင်းကြီး၏ ရုပ်တုဟုဆိုသည့် ဤရှုပ်တုတော်မှာ လက်နှစ်ဘက် စလုံး တံတောင်မှနေ၍ ကျိုးပြတ်နေသော်လည်း ကျန်အစိတ်အပိုင်းများတို့ကား အကောင်းပကတိထင်ရှားစွာ ရှိနေပါသေးသည်။

ဘုရား၊ နတ်ဘုရား၊ စကြာတေးမင်း၊ သာသနာပြုသော မင်းတို့၏ ရုပ်တုတို့တွင် ဦးခေါင်းတော်၏ ပတ်ဝန်းကျင်၌ ရောင်လျှံတော်စက်ဝိုင်းကို ပြထားလေ့ရှိကြသည်။ ဤရှုပ်တုတော်တွင် ရောင်လျှံတော် စက်ဝိုင်းပါရှိ၏။

ဗောင်းထုပ်တော်မှာ ဓညဝတီခေတ်နှောင်းပိုင်းနှင့် ဝေသာလီခေတ်အစပိုင်းတို့တွင် ဝတ်ဆင်လေ့ရှိသော ဗောင်းထုပ်တော်မျိုး ဖြစ်သည်။ နားနှစ်ဘက်တို့တွင် ဝတ်ဆင်ထား

သည်မှာလည်း လက်ဝဲဘက်နားတွင် ကြီးမားသည့် စက်နားတောင်းကြီးနှင့် ယာဘက်
နားတော်တွင် နားပန်တော်(နားသံသီး)ဟူ၍ နှစ်မျိုးခွဲခြား ဝတ်ဆင်ထားသည်။

ဤအကြောင်းအရာများကို ထောက်ရှုခြင်းအားဖြင့် ဓညဝတီခေတ် ဝတ်စားဆင်
ယင်မှုတွင် နားနှစ်ဖက်၌ နားပန်တော်နှစ်ခုကို ဝတ်ဆင်ပြီး ယင်းခေတ်နှောင်းပိုင်းနှင့်
ဝေသာလီခေတ်ဦးပိုင်းတို့တွင်လည်း ယာဘက်တွင် နားပန်တော်၊ ဝဲဘက်တွင် စက်နား
တောင်းတို့ကို ဝတ်ဆင်လေ့ရှိကြသည်။

ရင်ဘတ်ပေါ်တွင် ပါလင်္ဂထွေးကို ဝတ်ဆင်ထားသည်။ ပါလင်္ဂထွေး၏ ပုံသဏ္ဌာန်
မှာလည်း ဖော်ပြပါခေတ်တွင် ဝတ်ဆင်ကြသည့် အမျိုးအစားပင် ဖြစ်ကြသည်။ ဝဲဘက်
ပခုံးမှသိုင်း၍ ယာဘက်ပေါင်ရင်းထိ သွယ်ဆင်းနေသော စလွယ်တော်မှာလည်း အာရိ
ယန်လူမျိုးနွယ်များ၏ အဓိကဝတ်စားဆင်ယင်မှုတစ်ရပ်ပင်ဖြစ်ပြီး အဆိုပါခေတ်မှ ဝတ်
ဆင်ခဲ့သည့် စလွယ်တော် ဖြစ်သည်။

ယာဘက်လက်သည် တံတောင်မှ ရှေ့သို့ ထိုးထွက်နေဟန် လက္ခဏာရှိသည်။ လက်
ချောင်းများသည် ယခုအခါ မည်သည့်ပုံကိုမျှ မတွေ့ရချေသော်လည်း တူးဖော်ရရှိချိန်
က အစအနအချို့ကား ကြာပွင့်များ ကိုင်ထားသည့် အပိုင်းအစများကို တွေ့ရှိခဲ့ရသည်ဟု
သိရသည်။ လက်မောင်း၌မောင်းကွပ်များကို မမြင်ရတော့ချေ။

ဝဲဘက်လက်တော်မှာ တံတောင်မှစ၍ ဘေးဖက်သို့ ခွေထားသည်ကို တွေ့မြင်နိုင်
သည်။ မောင်းကွပ်၏ တချို့တစ်ဝက်အား တွေ့မြင်နိုင်၏။ မောင်းကွပ်၏ ဝတ်ဆင်ထား
ပုံမှာလည်း ဓညဝတီခေတ်နှောင်းပိုင်းနှင့် ဝေသာလီခေတ်ဦးပိုင်းတွင် မောင်းကွပ်ကို
တံတောင်ဆစ်အနီးအတွင်း ဝတ်ဆင်ကြသည်။

ဝေသာလီခေတ်မှ မြောက်ဦးခေတ်တိုင်အောင် မောင်းကွပ်ကို အလယ်တည့်တည့်
တွင် ဝတ်ဆင်ကြသည်။ ယင်းကြောင့် ယခုမောင်းကွပ်မှာ ဓညဝတီခေတ်မှ မောင်းကွပ်
ဖြစ်တန်ရာသည်။

ခါးဝတ်ပုဆိုးမှာ ခါးပုံစ သုံးဆင့်ခံပြီးလျှင် အစွန်နှစ်ခုကို ယာဘက်ပေါင်ရင်းသို့
လျော့ရဲ၍ချလျက် ဘယ်ဘက်ပေါင်ရင်း၌ တပတ်လျှိုချည်နှောင်ပြီးလျှင် ဒူးထိအောင်
အစွန်းသုံးခု ချထားသည်။ ဤဆင်ယင်ထုံးစံမှူမှာလည်း နှောင်းခေတ်ဓညဝတီနှင့် ဝေသာ
လီခေတ်ဦးပိုင်း ဆင်ယင်ထုံးစံမှူ ဖြစ်သည်။

ပုဆိုးဝတ်ထားသည်မှာ ခြေမျက်စိတိုင်အောင် လက်တောင်နှစ်ဆယ်ရှိသော ပုဆိုး
ကို ဝတ်ဆင်ထားသော ခေတ်ဖြစ်သည်။ မတ်မတ်ရပ်နေဟန်ကို ကြည့်ရှုခြင်းအားဖြင့်
ရာဇက္ကန္တကို ပြည့်ဝစွာ ဆောင်နေဟန်ဖြစ်သည်။ တြိဝင်္ဂမုဒြာမျိုး မဟုတ်၊ ဥဇဋ္ဌိတမု
ဒြာမျိုး ဖြစ်သည်။

ခြေတော်နှစ်ဘက်ကိုလည်း ရှေ့သို့မူ၍ စုံရပ်ထားသည်။ သာသနာ့ဒါယကာမင်း မြတ်တို့သာလျှင် ရာဇက္ကန္တကို ဆောင်၍မတ်မတ်ရပ်သည်။ ဝေသာလီခေတ် စန္ဒြားရုပ် တုကို ရှု၊ လေးမြို့ခေတ် နန်းကျားကြီးရုပ်တုကို ရှု၊ မြောက်ဦးခေတ် မင်းဗာကြီးရုပ်တုကို ရှု၊ မြောက်ဦးခေတ်မင်းဗာကြီး ရုပ်တုကိုရှု။ ဆင်ယင်ထုံးဖွဲ့မှု ကွဲပြားသည်မှအပ၊ ရပ်နေ ပုံချင်း တူသည်။

ထို့ကြောင့် ဥဇဠိတမုဒြာဟုခေါ်သည်။ ဥဇ= ဖြောင့်မှန်စွာ၊ ဠိတ= ရပ်တည်ခြင်း၊ ဖြောင့်မှန်စွာ ရပ်နေခြင်း ဖြစ်သည်။ ယင်းကြောင့် မင်းရုပ်ဟု ခေါ်သည်။

မဟာယနဂိုဏ်းဝင် နတ်ဘုရားများ၊ အဝလောကီတေသွရရုပ်တုများ၊ ဒွါရပါလရုပ် တုများ၊ ဗောဓိသတ္တရုပ်တုများစသည်တို့မှာ ကြိတ်မုဒြာအားဖြင့် သုံးခေါက်ချိုး၍ ရပ် သည်။ ကိုယ်ဟန်ယိမ်းနွဲ့နေသည်။

ထို့ကြောင့် ဤအခြင်းအရာများကို သတိမမူကြသည့် သုတေသီအချို့က နတ်ဘု ရားဟု ထင်ယောင်မှားကြသည်။ အထက်ပါအချက်အလက်များ ထောက်ရှု၍ ပညာဖြင့် ဆင်ခြင်ကြပါကုန်။

ဧညဝတီနှောင်းခေတ်၌ သူရိယစက္ကမင်းကြီးသည် (သူရိယစိတြဟုလည်း တချို့ ရာဇဝင်၌ ဆိုထားသည်) ပါဠိလိုပုတ်ပြည်ရှင် သီရိဓမ္မာသောကမင်းကြီးထံမှ ဗုဒ္ဓဓာတ် တော်များကို လက်ခံယူကာ ကျောက်တော်စေတီမှ အစပြု၍ အကျဉ်းအားဖြင့် (၄၈) ဌာန အကျယ်အားဖြင့် (၂၄၈)ဌာနတို့ကို တည်ထားခဲ့သည်။

ဤကျောက်တော်တောင်မှ အစပြုတည်ထားခဲ့သောအကြောင်း ဗုဒ္ဓ၏ဓာတ်တော် ပထမဦးဆုံးတည်သော စေတီတော်မြတ်နေရာဌာန၌ ဤကဲ့သို့ သူရိယစက္ကမင်းကြီးဟု ခန့်မှန်းရသည့် ရုပ်တုကို ထုလုပ်ခဲ့ခြင်းမှာ သဘာဝကျလှပေသည်။

ထပ်မံ၍ သက်သေထူချက်တစ်ရပ်မှာ လွန်ခဲ့သော နှစ်ပေါင်းတစ်ရာကျော်ခန့်က ဒေါက်တာဖော်ချာမာသည် ဤနေရာမှ သိုက်ဆရာများ တူးဖော်၍ပေါ်ထွက်နေသော ကျောက်ပြားရုပ်တုတစ်ခုကိုယူဆောင်လာပြီးလျှင် မြောက်ဦးမြို့ ပြတိုက်သို့ ပြောင်းရွှေ့ ထားခဲ့ပေသည်။

ဧညဝတီခေတ်၏ ဆင်ယင်ထုံးဖွဲ့မှုများအတိုင်း ထုလုပ်ခဲ့သည့်ပုံ ဖြစ်သည်။ ဂေါတမ မြတ်စွာဘုရားသခင်က သူ၏တကာတော်စန္ဒာသူရိယမင်းအား ဓမ္မစကြာတရားတော် အား ဟောကြားနေသည့်ပုံ ဖြစ်သည်။

ဤရုပ်တု၏ ဆင်ယင်ထုံးဖွဲ့မှုတို့ကို ခွဲခြားစွာ ခေတ်အလိုက် ဝတ်စားဆင်ယင်မှု များအား ပြသထုလုပ်ခဲ့သည့် မင်းကြီး၏ ဉာဏ်အမြော်အမြင် ပြောင်မြောက်သော လက်

ရာပိုင်ရှင် ကျောက်ဆစ်ပန်းပုပညာရှင်တို့အား အထူးပင်ချီးကျူးကျေးဇူးတင်အပ်လှ ပါပေသည်။

ဤကဲ့သို့ သာသနာ့အကျိုး၊ သည်ပိုးရွက်ဆောင်တော်မူသည့် မုနိငါးဆူ၏ ဒါယကာတော်ရင်း သူရိယစက္ကမင်းကြီး၏ ရုပ်တုသည်ကား ရခိုင်ပြည်နယ်၊ မဟာမုနိဘုရား၊ ရခိုင်ယဉ်ကျေးမှုပြခန်းထဲ၌ ပြခန်းနံပါတ်(၁၇)တွင် သိမ်းဆည်းထိန်းသိမ်းပြသထားလျက် ရှိနေပေသည်။

အခန်း (၆)

ဒုတိယမုနိငါးဆူ ဒါယကာမင်းမြတ် မင်းရင်ဖြူ

မညဝတီ-ဝေသာလီခေတ် ကုန်ဆုံး၍ လေးမြို့ခေတ်သို့ ရောက်ရှိလာသည့်အခါ သက္ကရာဇ်(၂၀၅)ခုနှစ်၊ ခရစ်သက္ကရာဇ် (အေဒီ-၈၄၃)ခုနှစ်တွင် မင်းရင်ဖြူမင်းကြီးသည် မျက်စဉ်းရည်ကဲ့သို့ အလွန်တရာမှ ကြည်လင်တောက်ပလှသည့် အဓိကနိဗ္ဗာန်မြစ်ကမ်းရိုးဝယ် တည်ထောင်တော်မူခဲ့သည့် ပဉ္စာမြို့တော်ကြီးကို သိမ်းမြန်းအုပ်ချုပ်တော်မူခဲ့လေသည်။

မင်းကြီးသည်ကား ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်သူတော်စင်ဖြစ်သည့်အလျောက် ဘာသာတရား အပေါ်၌ အလွန်တရာမှ မွေ့လျော်ပေသည်။ မင်းကြီးသည်ကား အဆင်းလှ၏။ သူမတူသော ခွန်အားရှိ၏။ လှူဒါန်းစွန့်ကြဲခြင်းကို အလွန်အလိုရှိသူ ဖြစ်၏။ ရဲစွမ်းသတ္တိနှင့် ပြည့်စုံပေ၏။ အခြံအရံ များမတ်ပညာရှိ ကဝိကဏ္ဍိတပေါများ ပြည့်စုံပေ၏။ ဤကဲ့သို့ ထူးခြားလှသည့် ဘုန်းတန်ခိုး အာနုဘော်တော်နှင့် ပြည့်စုံတော်မူသည့် အရှင်မင်းမြတ်သည် မိဖုရားစောမုနိနှင့်အတူ အလွန်တရာမှ ထူးခြားလှစွာသည့် ကုသိုလ်တော်ကောင်းမှု မျိုးစေ့ကြီးကို ခရစ်သက္ကရာဇ် (အေဒီ-၈၄၇)နှစ်တွင် ပဉ္စာမြို့တော်ကြီးသို့ ရဟန္တာအရှင်မြတ်(၈၀၀)တို့ကို ပင့်ဖိတ်တော်မူကာ ရှေးမူမပျက် ပိဋကတ်သုံးပုံကို ရွှေသားအတိကို ခတ်လုပ်သည့် ပရပိုက်ထက်တွင် ရက္ခဝဏ္ဏအက္ခရာဖြင့် ရေးထိုးပြီး သံဂါယနာကို တင်တော်မူခဲ့လေသည်။ (ယင်းကို မင်းဖလောင်းက ဦးရာဇ်တော်ဘုရား၌ ဌာပနာထည့်ထားခဲ့သည်ဟု ဆိုသည်။)

မင်းကြီးသည် သက္ကရာဇ်(၂၂၁) ခုနှစ်၊ (အေဒီ-၈၅၉)ခုနှစ်တွင် ရခိုင်လူမျိုးတို့၏ အဓိကအထွဋ်အမြတ် တန်ဖိုးထား ကိုးကွယ်တော်မူသည့် မဟာမုနိ ရုပ်ရှင်တော်မြတ် အား အမြဲမပြတ်ကြည်ညိုဖူးမြော်ရန် လာရောက်တော်မူလေသည်။ ထိုအခါ ရှေးရှေးသော မင်းကောင်းမင်းမြတ်တို့၏ သဘောလမ်းကြောင်းအတိုင်း ကိုးကွယ်မှုဆိုင်ရာတွင် သူမတူသော ပေးကမ်းခြင်း၊ လှူဒါန်းပြုလုပ်ခြင်းမျိုးကို အလိုရှိနေသည့်မင်းဖြစ်၍ သူရိယစက္ကမင်းကြီး သွန်းလုပ်တော်မူခဲ့သည့် မုနိငါးပါး(မုနိငါးဆူ)ကို ဗုဒ္ဓမြတ်စွာ၏ ကိုယ်စားတော် မဟာမုနိရုပ်ရှင်တော်မြတ်နှင့် မဝေးကွာလှသည့် နေရာများတွင် တူညီသော တာဝန်းများချကာ မြေအောက်ဌာပနာတိုက်ကြီးများပြုလုပ်ပြီး သွန်းစက်တော် မုနိတို့အား အသီးသီးဌာပနာထည့်၍ အထက်မှကျောက်ညို ဆင်းတုတော်များအား အစားထိုးတည်ထားကိုးကွယ်တော်မူမည်ဟု ဆုံးဖြတ်တော်မူလေသည်။^၁

မုနိငါးဆူအား တည်ထားကိုးကွယ်မည့် နေရာကို ပြုပြင်ခြင်း

ရခိုင်ရွှေပြည်တော်ကြီးသခင် ပဉ္စာမြို့တော်၏ အရှင်မင်းရင်ဖြူမင်းကြီးနှင့် မိဖုရားစောမုက္ခိတို့သည် ငါးဆူသော ဆင်းထုတော်များကို တစ်နေ့တည်း တစ်ချိန်တည်းတွင် တည်ထားကိုးကွယ်လိုကြသဖြင့် ရခိုင်တစ်ပြည်လုံးမှ ပြည်သူပြည်သားအပေါင်းတို့အား ခေါ်ဆောင်ယူကာ စိမ်းမြညိုရောင် မြရိပ်ဆောင်သည့် သီရိမာနဒီခေါ် သရီမြစ်ချောင်း၏ ယာဘက်ကမ်းဝယ် ရွှေပန္နက်များစိုက်ကာ ကြီးကျယ်ထူးဆန်းလှစွာသော မုနိငါးဆူ မဟာပွဲတော်ကြီးကို ကျင်းပပြုလုပ်တော်မူလေ၏။

ဦးစွာပထမ မုနိရှင်များအား တည်ထားကိုးကွယ်မည့်နေရာများတွင် မြေတလင်းများကို ညီအောင်ညှိကာ ရာဇမတ်ကာထား၏။ ပြည်စိုးကြီးသည်လည်း ပညာရှိ ပရောဟိတ်၊ ဟူရားတို့နှင့်တိုင်ပင်ပြီး အသင့်မြတ်ဆုံးသော နေ့ရက်၊ အခါ၊ နာရီတို့ကို ထွက်စစ်ကာ မြေတလင်းကို မြေစေးများဖြင့် လိမ်းကျံပြီး သဲဖြူအနံ့ခင်းရ၏။ စန္ဒကူးနံ့သာ အမွှေးအထုံတို့ဖြင့် ပက်ဖြန်းရ၏။

၁။ ဦးဦးသာထွန်း- ရခိုင်ဘုရားသမိုင်းစာတမ်း (မူကြမ်း)

ရာဇာမုနိဘုရားသမိုင်း စာတမ်း

ယင်းနောက် သံဃာတော်အရှင်မြတ်တို့အား ပင့်ဖိတ်ပြီး ဆွမ်းကပ်လှူ၏။ သံဃာတော် အရှင်မြတ်တို့ကလည်း ကမ္မဝါရွတ်ဖတ်ခြင်း၊ အောင်ခြင်းရှစ်ပါး၊ မင်္ဂလသုတ်၊ ရတနာသုတ်၊ ဘုမ္မိဇယ မန္တာန်တော်များကို ရွတ်ဖတ်သရဇ္ဈာယ်ကာ မြေကို သန့်စင်စေရ၏။ ထို့နောက် လေးဘက်လေးတန်၌ ရာဇမတ်ကာရံ၍ စည်းသုံးထပ် တားထား၏။

အတွင်းစည်း ရာဇမတ်၌ အပြစ်ခြောက်ပါးကင်းစင်သော ကံ့ကော်၊ စကား၊ ချရား၊ ပိန္နဲစသော နံသင့်သစ်တိုင်ရှစ်တိုင်ကို သစ်စေးကိုင်၍ ရွှေပိန်းချကာ အရပ်ရှစ်မျက်နှာ၌ နေ့နံအလိုက် ဂြိုဟ်တိုင်ရှစ်တိုင် စိုက်ထူရ၏။ ယင်းကို အညွန့်ရှင်မင်းယောက်ျားများသာ စိုက်ထူရ၏။ လဲပြိုခြင်း မရှိစေရ၊ အရင်းအဖျား မမှားစေရ၊ နေ့နံနှင့် ဂြိုဟ်တိုင် မမှားစေရ၊ အလယ်ဗဟိုတည့်တည့်တွင် အုတ်၊ ကျောက်၊ အင်္ဂတေတို့ဖြင့် ခိုင်ခန့်သေချာလှသည့် တွင်းကြီးတစ်တွင်းကို အချိုးကျစွာ ပြုလုပ်ထားပြီး ရွှေဖျင် ငွေဖျင်မိုးထားသော မဏ္ဍပ်ကို ထိုးထားရ၏။

ထို့အပြင် ရေစင်ကိုးလုံး၊ ထီးဖြူကိုးလက်တို့ကို ဂြိုဟ်တိုင်တစ်တိုင်စီတွင် ထားရ၏၊ တံခွန်၊ ကုက္ကား၊ မုလေးပွားတို့ကို တစ်ခုစီ စိုက်ထူထားရသည်။ ရာဇမတ်ကာရံထားသော ထောင့်တို့တွင် အသီးနှင့်ပြည့်စုံသော ငှက်ပျောပင် တစ်ပင်စီ (အားလုံး ၁၂ပင်) စိုက်ထူရ၏။ အတွင်းရာဇမတ် ပတ်လည်တွင် ပိတ်ဖြူကာရံ၍ အပြင်ရာဇမတ်နှစ်ထပ်တွင် ရှာနီပိတ်ကာရံရ၏။ ဤကဲ့သို့ ပြည့်စုံစွာ ခင်းကျင်းပြုလုပ်ထားရလေသည်။ မုနိငါးဆူတို့အားလည်း ဒေဝမုနိ၊ ဣဋ္ဌာမုနိ၊ ရာဇာမုနိ၊ သကျမုနိ၊ စန္ဒာမုနိဟူ၍ သမုတ်တော်မူလေသည်။

မုနိငါးဆူအား တည်ထားကိုးကွယ်ခြင်း

ဘုရင်မင်းတရားကြီးနှင့်တကွ အခြွေအရံ မှူးကြီးမတ်ရာသေနာပတိ ပြည်သူပြည်သားအပေါင်းတို့သည်ကား ကျေးဇူးရှင် သူရိယစက္ကဘုရင်မင်းကြီး သွန်းလုပ်တော်မူခဲ့သည့် မုနိငါးဆူနှင့် အစားထိုး တည်ထားကိုးကွယ်မည့် မိမိကောင်းမှုတော် ကျောက်ညိုဆင်းထုတော် မုနိငါးဆူကို အလွန်တရာကြီးကျယ်ခမ်းနား လှပတော်မူသည့် ပန်းရထားကြီး ဆယ်စင်းထက်တွင် ကိန်းဝပ်စံပယ်တော်မူကာ ဆင်ဖြူ ဆင်နီများက ဆွဲလာကြသည်။

ရှေ့နောက် ဝဲယာတို့တွင်ကား သံဃာတော် အရှင်မြတ်များက ပရိတ်ရွတ်၍ လိုက်ပါလာကြလေသည်။ ယင်းနောက်မှ ပရောဟိတ်တို့သည် ဂါထာမန္တာန်များ ရွတ်ဖတ်

သရဇ္ဈာယ်၍ ရွှေပေါက်ပေါက်၊ ငွေပေါက်ပေါက်များကို ကြပ်ကာ လိုက်ပါလာကြရ၏။ ယင်းနောက်မှ စည်တော်ရွမ်းကာ စစ်အင်္ဂါလေးပါးအစုံအညီဖြင့် လိုက်ပါလာရ၏။ ယင်းနောက် ဘုရင်၊ မိဖုရား၊ သားတော် သမီးတော်၊ ဆွေတော် မျိုးတော်တို့က လှူဖွယ်ဝတ္ထု အစုစုတို့ကို လက်မှာကိုင်စွဲလျက် လည်းကောင်း၊ မှူးကြီးမတ်ရာ သေနာပတိ၊ မိသားစု အပေါင်းနှင့် ဘုရင်၏ မင်းမှုထမ်းဟူသမျှတို့၏ မိသားစုအပေါင်းတို့သည်လည်း စန္ဒကူး နံ့သာ အမွှေးအထုံရည်တို့ကို လက်မှာကိုင်စွဲလိုက်လာကြရ၏။

နောက်၌ ပြည်သူပြည်သား လူထုတန်းကြီးသည်ကား မည်သည့်နေရာတွင် ဆုံးလိမ့် မည်ဟု မခန့်မှန်းနိုင်တော့သည့် ဤလူထုပရိသတ်များကလည်း ခရာကောက်၊ ခရာမြွှာ၊ ပတ္တလား၊ စောင်းညှင်း၊ ကြေးနင်း၊ မောင်းခွက်စသော တူရိယာအစုံကို တစ်ပြိုင်နက် တီးမှုတ်လာကြကုန်၏။ လမ်းတစ်လျှောက် ဝဲယာတစ်ဖက်တစ်ချက်၌ ရာဇမတ်ကာလျက် ငှက်ပျော၊ ကြံ၊ အုန်း၊ ဒန်း၊ ဆတ်သွား၊ သပြေများကို မညှိုးနွမ်းစေဘဲ စိုက်ထူးထားရ၏။

ရေချမ်းအိုးများကိုလည်း စီရိစ္ဆာ နေရာတကျထားကြရ၏။ ဤကဲ့သို့ အလွန်တရာမှ ထူးခြားလှစွာ အဆောင်အယောင်တို့ဖြင့် အစဉ်အတိုင်း ကြွချီလာကြရာတွင် ဘုရားတည် မည့်နေရာများသို့အရောက်၌ ဘုရင်ကြီးနှင့် မိဖုရားကြီးက သွန်းစက်တော်ရာဇာမုနိနှင့် ကျောက်ဆင်းတုတော် ရာဇာမုနိ မုနိတော်နှစ်ဆူတို့အား တင်ဆောင်တော်မူလာသည့် ပန်းရထားနှစ်ခုကို တာဝန်ယူကာ ပင့်ဆောင်သွားလေသည်။

အိမ်ရှေ့ ဥပရာဇာသည်ကား စူဠာမုနိဆင်းတုတော်နှစ်ဆူကို ပင့်ဆောင်သွားရ၏။ ပြည်စိုးကြီးသည်ကား သကျမုနိဆင်းတုတော်နှစ်ဆူ ပင့်ဆောင်သွားရ၏။ ပညာရှိ ဟူး ရားကြီးသည်ကား ဒေဝမုနိဆင်းတုတော်မြတ်နှစ်ဆူကို ပင့်ဆောင်ယူရ၏။ ဟရဇာကြီးသည် ကား စန္ဒာမုနိ ဆင်းတုတော်နှစ်ဆူကို အသီးသီးတာဝန်ယူကာ တည်ထားကိုးကွယ်မည့် နေရာများသို့ စည်းစနစ်တကျ စီတန်းလမ်းလျှောက်လျက် အသီးသီးရောက်ရှိလာကြကုန် သည်။

မီးပေါက်မီးပန်းတို့ကား ကောင်းကင်မဆုံ ပစ်ဖောက်လွှတ်တင်ကြကုန်၏။ အချိန် နာရီ၊ နက္ခတ်၊ တာရာ၊ ဗိဇနာ ကိုက်ညီသည်နှင့် တပြိုင်နက် သီလမြဲသော ဟူးရားလေး ယောက်စီသည် စင်ကြယ်သောအဝတ်ဖြူများကို ဝတ်ဆင်မြန်းလျက် ပတ္တမြားစီသော လက်ယာရစ်ခရသင်းတို့ ကိုယ်စီဖြင့် မိမိတို့တာဝန်ကျ နေရာယူရမည့် ပြိုဟ်တိုင်များမှ အသင့်ရပ်ကာ အခါစေ့သည်ဟု အချက်ပြမှုတ်သည်နှင့် တပြိုင်နက် ဇနုတ်လက်ယာ

ပျံချီက ကြီးမျိုးလျက် ဘဝရှင်မင်းတရားကြီးရောက်ရှိနေရာ (ရာဇာမုနိ ဘုရားတည်မည့် နေရာ)မှ ပြောင်းမီးပေါက်ကို အချက်ပေးပစ်ဖောက်လိုက်လေသည်။

တစ်ချိန်တည်းမှာပင် မုနိငါးဆူ သွန်းစက်တော်များအား ခိုင်ခံ့သေချာစွာ စီရင်ပြု လုပ်ထားသည့် ဌာပနာတိုက်ကြီးများ အတွင်းဆီသို့ အသီးသီးရောက်ရှိသွားကြလေသည်။ ဌာပနာတိုက်ပတ်လည်တွင်ကား အရံဘုရားပေါင်း များပြားစွာနှင့် မင်းကြီး၏ လက် အတောင်ဖြင့် တိုင်းတာသွန်းလုပ်တော်မူသည့် မင်းကြီး၏ ဝတ်စားဆင်ယင်မှုတို့ဖြင့် မမှားမယွင်း ပြုလုပ်တော်မူသည့် မဟာကျိန်ဗုဒ္ဓဆင်းထုတော် တစ်ဆူကျစီ မည်သည့် အခါမှ မညှိုးနွမ်းနိုင်သည့် ရွှေပန်းခိုင်၊ ငွေပန်းခိုင်များ၊ ရွှေပန်းအိုး၊ ငွေပန်းအိုးများ၊ စိန်ကျောက်ရတနာစီခြယ်ထားသော ပရိက္ခရာအစုံများ၊ ရွှေချပ်၊ ကြေးချပ်၊ ကျောက်ချပ် များပေါ်တွင် မှတ်တမ်းထိုး၍လည်းကောင်း၊ အသီးသီးနေရာတကျထည့်ပြီးသောအခါ ဂါထာမန္တာန်များကို ရွတ်ဖတ်သရဇ္ဈာယ်၍ လည်းကောင်း၊ ဘုန်းတော်ကြီးများက ပရိတ် တော်များကို အသံမစဲ ရွတ်ဖတ်နေခြင်းဖြင့် လည်းကောင်း ခိုင်ခံ့လှစွာသော ဌာပနာ တိုက်ကြီးများကို တစ်ချိန်တည်းမှာပင် အားလုံးပိတ်၍ ပြီးစီးကြကုန်၏။

ဒုတိယအကြိမ် မီးပေါက်ကြီး ထပ်မံဖောက်လိုက်သည့်အချိန်တွင်ကား ဘဝရှင်မင်း တရားကြီး၏ ကောင်းမှုတော် ကျောက်ညိုဆင်းတုတော်ကြီးများကို ရတနာများ စီခြယ် ထားသော ပလ္လင်တော်ထက်သို့ ကောင်းစွာပင့်ဆောင်တော်မူလေ၏။ ဟူးရားတို့သည်ကား ခရုသင်းများကို မှုတ်ခြင်း၊ ဂြိုဟ်စောင့်နတ်၊ အာကာသစိုးနတ်၊ ဘုမ္မစိုးနတ်၊ ရုက္ခစိုးနတ် အပေါင်းတို့အား ပင့်ခေါ်တိုင်တည်ပြီး ဂြဟဇယျံဂါထာတော်၊ သရဏသီရိ သျှိန္ဒဘုမိမာလ ဂါထာတော်နှင့် အခြားသောဂါထာမန္တာန်တော် အပေါင်းတို့ကို ရွတ်ဖတ်ကြရာ၏။

ရွှေပေါက်ပေါက် ၊ ငွေပေါက်ပေါက်များကို ဖြန့်ကြဲလျက် ဟူးရားဖြူ၊ ဟူးရားညိုတို့ က ရေဖြင့် သန့်စင်ခြင်း၊ အမွှေးနံ့သာအထုံတို့ဖြင့် ပက်ဖျန်းခြင်းများကို ပြုလုပ်ရ၏။ ထီးဖြူတို့ကိုလည်း ဖွင့်ကြရ၏။ သံဃာတော်အရှင်မြတ်တို့သည် ဆင်းတုတော်အား ဝိုင်း ၍ထိုင်ပြီး ဗုဒ္ဓဘိဓေကဂါထာတော်ကို တစ်ပြိုင်တည်း ကျူးရင့်တော်မူကြ၏။

ဤမင်္ဂလာဂါထာတော်မှာ ပါရမီဖြည့်တော်မူသည်မှစပြီး ဗောဓိပင်နှင့် ရွှေပလ္လင်၌ မာန်ငါးပါးကို အောင်တော်မူ၍ သဗ္ဗညုတရွှေဉာဏ်တော်ရရှိလျက် ပရိနိဗ္ဗာန် ပြုတော် မူသည်ထိ (၁၀၈)ကွက် သစ္စာပြုချက် ဂါထာတော်ကြီးပင် ဖြစ်သည်။ အားလုံးပြီးဆုံးသွား ကြောင်းကို နောက်ထပ် မီးပေါက် တစ်လုံးက အချက်ပြလိုက်လေသည်။

ဘုရင်မင်းမြတ်သည် သူတကာတို့ထက် ထူးခြားစွာသော ပူဇော်ရခြင်းမျိုးဖြစ်သည်
ဟု ဝမ်းသာကြည်နူးကာ မိမိလက်ဖြင့် ရေးထိုးမှတ်တမ်းတင်လိုက်၏။

ငါတည်သော ဒေဝမုနိ

ငါတည်သော စူဠာမုနိ

ငါတည်သော ရာဇာမုနိ

ငါတည်သော သကျမုနိ

ငါတည်သော စန္ဒမုနိ ။

ဟု ဂုဏ်ယူဝင့်ကြွား ရေးသားလိုက်ပေသည်။

ဤကဲ့သို့ အလွန်ထူးကဲသည့် တန်ခိုးတော်အနန္တနှင့် ပြည့်စုံတော်မူသည့် မုနိငါးဆူ
အား ရေစက်သွန်းချအမျှပေးဝေတော်မူကာ သာဓု--သာဓု---သာဓု--ဟု ခေါ်လိုက်သည့်
အသံသည်ကား ကောင်းကင်သို့ ပဲ့တင်ရိုက်ခတ်လေပါတော့သတည်း။

လှံပျံခကြာရှင် ဒဿရာဇာ ဘုရင်မင်းကြီး

လေးမြို့ခေတ်၊ ဒုတိယပရိမ်မြို့တော်ကြီးကို တည်ထောင်စိုးအုပ်မင်းလုပ်တော်မူ
သည့်၊ ကောလိယမင်းကြီး၏သားတော် အိမ်ရှေ့ဥပဇာသည်၊ ခမည်းတော် နတ်ပြည်သို့
မြန်းကြွတော်မူလေလျှင်၊ သက္ကရာဇ်(၄၈၅)ခု၊ ခရစ်သက္ကရာဇ် (အေဒီ-၁၁၂၃) ခုနှစ်တွင်
ခမည်းတော်၏ စည်းစိမ်တော်ဖြစ်သော ထီးနန်းနှင့်တိုင်းပြည်ကို ဒဿရာဇာဘုရင်ကြီး
သည် မိဖုရားကြီး ရာမာဒေဝီနှင့်အတူ အုပ်စိုးတော်မူလေ၏။

မင်းကြီးကား ဘုန်းတန်ခိုး လက်ရုံးတောက်ပတော်မူလျက် ခမည်းတော်ပိုင်ခဲ့သည့်
တိုင်းနိုင်ငံထက် ပြန့်ပြောကြီးကျယ်စွာ ဖြစ်တော်မူ၏။ အမင်းမင်းတို့၏ ရိုသေဦးနှိမ့်ခြင်း
ကို ခံရ၏။ အမတ်ပေါင်းများစွာ ခြံရံလျက်ရှိ၏။ ဆင်မြင်းလက်နက် ရဲမက်ဗိုလ်ပါ များ
ပြားစွာရှိ၏။ အလျူဒါန အပေါ်၌ များပြားစွာ ဝါသနာထုံ၏။ အမျိုးလေးပါးအား
ရင်ဝယ်သားကဲ့သို့ ကြင်နာစုံမက်တော်မူ၏။ အကောက်အခွန်များကို လျှော့ပေါ့ကောက်
ခံတော်မူ၏။ တရားစောင့်၏။

၂။ ဤကျောက်စာမှာ ၁၉၇၅-နှစ်တွင် ဖျက်စီးခြင်း ခံခဲ့ရ၏။ အမှုန့်မရ ကြေမွသွားပြီ ဖြစ်သည်။

ဆရာကြီး ဦးဦးသာထွန်း အချိန်မီကူးနိုင်ခဲ့သဖြင့် ဤမျှသာဖော်ပြလိုက်ရခြင်း ဖြစ်ပါသည်။

ယင်းကြောင့်လည်း တိုင်းသားပြည်သူ ရဟန်းရှင်တို့သည်လည်း တရားစောင့်ကြကုန်၏။ တရားစောင့်သော ပြည်ဖြစ်သောကြောင့် ရာသီဥတု မိုးလေတို့သည် မှန်ကြ၏။ တိုင်းပြည်သာယာဝပြောစည်ပင်၏။ သူဌေးသူကြွယ်ပေါများပြီး ကျီကျာဘဏ္ဍာရတနာများ ပေါများကုန်၏။ ထို့အတွက်ကြောင့် မင်းတကာမင်းတို့ထက် ကြီးကျယ်လှစွာသော ရာဇဘိသေက ဘိသိက်တော်မင်္ဂလာကို ဆင်ယင်ကျင်းပပြုလုပ်တော်မူခဲ့လေ၏။

ဤမင်းသည်ကား သိကြားမင်းကြီးဆက်သသော အရိန္ဒမာလုံပျံတော်ကို ရရှိတော်မူလေသည့် အလွန်တရာ ဘုန်းတန်ခိုးတော်နှင့် ပြည့်စုံသည့် မင်းဖြစ်သည်။ ရခိုင်မင်းအဆက်ဆက်တို့တွင် အရိန္ဒမာလုံစကြာရမင်း (၉)ဆက်ရှိခဲ့ပြီး ဖြစ်ရာ၊ ယခုအခါ ဤမင်းသည် (၁၀)ဆက်မြောက်တွင် ရရှိလာသည်ဖြစ်သဖြင့် ‘ဒသရာဇာ’ ဟူသော ဘွဲ့အမည်ထင်ရှားကျော်ကြားလာခြင်း ဖြစ်လေသည်။^၃

မင်းကြီးရရှိသည့် အရိန္ဒမာလုံပျံသည်ကား အရိုးသည်ရွှေဖြင့်ပြီး၏။ သုံးတောင်ရှည်၏။ အသွားကို စိန်ဖြင့်ပြီး၏။ အလျား သုံးမိုင်ရှည်၏။ မိုးကြိုးလက်ကောက် ငါးခွေဝတ်လျက်ပါ၏။ အခွေးလည်း မိုးကြိုးဖြင့် ပြီး၏။ ဤကဲ့သို့ အံ့ဖွယ်သရဲထူးကဲသော အရိန္ဒမာလုံပျံတော်ပင် ဖြစ်လေသည်ဟု ဆိုသည်။

လက်ျာမင်းနန်ကို နန်းတင်ရန် ရောက်လာကြသော အရှေ့မှမွန်နှင့်မြန်မာ စစ်သည်တော်များ ဖျက်ဆီးခဲ့သော မဟာမုနိရုပ်တုတော်အား ရှာဖွေပင့်ဆောင် ကိုးကွယ်ပြီး၊ မဟာကျန်မုနိတော် ငါးဆူတို့အားလည်း ပြုပြင်မွမ်းမံတော်မူလေသည်။ ဤကဲ့သို့ သာသနာ့လုပ်ငန်းတော်အား ဆောင်ရွက်ကြိုးပမ်းပြီး ရခိုင်ပြည်ကြီးအား စိုးမိုးအုပ်ချုပ်တော်မူကာ သက္ကရာဇ်(၅၀၀) ခရာဇ်သက္ကရာဇ် (အေဒီ ၁၁၃၉)ခုနှစ်တွင် နတ်ပြည်သို့ မြန်းကြွတော်မူလေတော့သည်။

၃။ ရမ်းဗြဲတောင်ကျောင်းဆရာတော်- ရခိုင်ရာဇဝင်ကျမ်း
အထက်ကျောင်းတော်ဆရာတော်- ဓညဝတီရာဇဝင်ကျမ်း

အခန်း(၇)

စူဠာမုနိ

စူဠာမုနိသည်ကား သိကြားမင်းတို့၏ တာဝတိံသာနတ်ပြည်တွင် တည်ရှိသည်ဟု ဆိုသည်။ ဘုရားအလောင်း သိဒ္ဓတ္ထမင်းသားသည် ဘုရားဖြစ်ရန် တောထွက်လာစဉ် အနော်မာသောင် တစ်ဖက်ကမ်းအရောက် ဦးခေါင်းတော်မှ ဆံတော်ကို လက်သုံးတော် သံလျက်ဖြင့် လှီးဖြတ်စွန့်ပယ်လိုက်သောအခါ သိကြားမင်းကြီးက မြပန်းတောင်းဖြင့် ခံယူသွားပြီး အလောင်းတော်၏ ဆံတော်မြတ်အား တာဝတိံသာနတ်ပြည်၌ စေတီတည် ထားကိုးကွယ်တော် မူလေသည်။ ယင်းစေတီကို စူဠာမုနိစေတီတွင်သည်ဟု ဗုဒ္ဓကျမ်းဂန် များက ဆိုထားလေသည်။

ရခိုင်လူမျိုးတို့သည်ကား ကိုးကွယ်မှုဘာသာတွင် အလွန်တရာမှ ရှေးကျပြီး ဗုဒ္ဓအား သက်ရှိထင်ရှား ဖူးတွေ့ကိုးကွယ်ခဲ့ကြသည့်သူများ ဖြစ်ကြသည်။ ဗုဒ္ဓပရိနိဗ္ဗာန်စံအပြီးတွင် လည်း ဗုဒ္ဓ၏ဓာတ်တော်၊ ဓမ္မတော်၊ ဗုဒ္ဓနှင့်ပတ်သက်သည့် ကိုးကွယ်မှုဆိုင်ရာဟူသမျှတို့ ကို ပြည့်စုံသည်ထက် ပြည့်စုံအောင် ကိုးကွယ်ဆည်းကပ်သည့် ဗီဇရှိသည့် အတွက်ကြောင့် တာဝတိံသာမှ သိကြားမင်းကြီးတို့ ကိုးကွယ်သည့်စူဠာမုနိကို မိမိတို့ ရခိုင်ပြည်တွင် ဗုဒ္ဓ ၏ အမှတ်အသားတစ်ခုအဖြစ် ရည်စူးကာ တည်ထားကိုးကွယ်ခဲ့ခြင်းပင် ဖြစ်သည်။

စူဠာမုနိဘုရား တည်ရှိရာ

မုနိငါးဆူ၏ စူဠာမုနိဘုရားသည်ကား ကျောက်တော်မြို့နယ် အရှေ့ဘက် သီရိမာန ဒီခေါ် သရီမြစ်ချောင်းကမ်းနံဘေးတွင် သီရိပဗ္ဗတတောင်ကုန်းငယ်ထက်တွင် တည်ရှိ သည်။

ကျောက်တော်မြို့နယ် ညောင်ချောင်းကျေးရွာ၏ ရွာဦးဘုရားတစ်ဆူပင် ဖြစ်သည်။ အရှေ့ဘက်တွင် ဓညဝတီတံတိုင်းကြီးဟု ခေါ်ဆိုသည့် ရမ်းချောင်းတောင်တန်းနှင့် ပဇိုင် ဆည်တော်ကြီး၊ ကျောက်တော်-မြောက်ဦး ကားလမ်းတို့ရှိပြီး အရှေ့မြောက်ဘက်တစ်မိုင် ခန့်အကွာတွင် မဟာမုနိဘုရား၊ ဓညဝတီနန်းမြို့တော်ရာဟောင်း၊ မြောက်ဘက်တစ်မိုင် ခန့်အကွာတွင် မဟာမုနိကျေးရွာနှင့် ဓညဝတီမြို့တော်ရာဟောင်းတို့ ရှိသည်။ တောင်

ဗုဒ္ဓာမုနိ ဘုရား

ဘက်တွင် ရာဇာမုနိဘုရားနှင့် ကျောက်ကျပ်ကျေးရွာ၊ အနောက်ဘက်တွင် သီရိမာနဒီ သရီချောင်းတို့ ရှိကြသည်။

စူဠာမုနိဘုရားတည်ထားကိုးကွယ်သည့် တောင်ကုန်းတော်ကိုကား သီရိပဗ္ဗတ တောင်ဟု ခေါ်ဆိုကြသည်။ သီရိမာနဒီခေါ် သရီမြစ်ချောင်း၏ ကမ်းနံဘေးဝယ် အလွန် ကျက်သရေမင်္ဂလာအဖြစ်နှင့် ပြည့်စုံသောတောင်ဖြစ်၍ ခေါ်ဆိုခြင်း ဖြစ်သည်။

ဤတောင်အား တလုံးပေါင်းတောင်ဟုလည်း ခေါ်တွင်ခဲ့ရသည်။ တလုံးပေါင်း တောင်ဆိုသည်မှာ ဓာတ်ပေါင်းစုံ၊ ဘုရားပေါင်းစုံတို့ ကိန်းဝပ်တည်ထားသောတောင် ဖြစ်သည်ဟု ဆိုသည်။

နောက်ထပ်သရက် ပိစပ်တောင်ဟူ၍လည်း ခေါ်ဆိုကြပြန်သည်။ သရက်ပိစပ်ဟု ခေါ်ဆိုရခြင်းမှ ဤတောင်တွင်ထူးဆန်းသော သရက်ပင်တစ်ပင် ပေါက်ရောက်ခဲ့ဖူးသည်။ ယင်းသရက်ပင်မှ သီးသောသရက်သီးသည် အလွန်ထူးဆန်း အံ့ဩလောက်ပေ၏။

သရက်သီး၏ အစေ့သည်ကား အလွန်သေးငယ်လေသည်။ ပိန်ကပ်ကပ်ဖြစ်ပြီး တစ်လက်မခန့်သာ ရှိသည်ဟု ဆိုသည်။ ဤကဲ့သို့ သေးငယ်သည်ကို ရခိုင်ဘာသာ၌ ‘ပိစပ်’ ဟု ခေါ်ဆိုသည်။ ထို့ကြောင့် ထိုသရက်ပင်အားလည်း သရက်ပိစပ်ပင်ဟု ခေါ်ကြသည်။ ဤကဲ့သို့ ထူးဆန်းအံ့ဩဘွယ်ဖြစ်သော သရက်ပိစပ်ပင် ပေါက်ရောက်လာသဖြင့် ယင်းတောင်အားလည်း သရက်ပိစပ်တောင်ဟု အမည်တွင်လာရခြင်း ဖြစ်လေသည်။ ယခုအခါ ယင်းအမည်များ ကွယ်ပျောက်ကာ အထက်ကျော်ကာရီကခေါ်တွင်လာခဲ့သည့် သီရိပဗ္ဗတတောင်ဟု ခေါ်ဝေါ်ပညတ်ပြန်လေသည်။

ဤတောင်၌ကား ရခိုင်လူမျိုးတို့၏ ဗုဒ္ဓသမိုင်းအတွက် မပါသော့ မပြီးနိုင်သည့် အကြောင်းအရာတစ်ခု ပေါ်ပေါက်ခဲ့ဖူးသည်။ လွန်ခဲ့သောနှစ်ပေါင်း (၉၆)နှစ် ခရစ်သက္ကရာဇ် (အေဒီ-၁၈၉၈)ခု၊ သက္ကရာဇ် ၁၂၆၀ ခု၊ တပို့တွဲလပြည့်ကျော် (၁)ရက်နေ့တွင် မြောက်ဦးမြို့နယ်၊ လကာသနီ ကျေးရွာမှ ပြုစုကောင်းကြီးသည် သုံးကျိပ်တစ်ဆူ ဘုရားတည်ထားရန်အတွက် ဘုရားဆင်တုတော်များကို ရွှေ့ပြောင်းပင့်ဆောင်ရာတွင် တော်ပျက်စီးပြီး စောင့်ရှောက်သူ ကင်းမဲ့နေသည့် မဟာမုနိဆင်းတုတော်အားပင့်ဆောင်ကာ သီရိမာနဒီ(သရီချောင်း)အတိုင်း ရေကြောင်းစုံဆင်း လာခဲ့သည်။

ဤကို နီးစပ်ကြသည့် ညောင်ချောင်းကျေးရွာ၊ ရွာမပြင်ကျေးရွာ၊ သရက်တစ်ပင်ကျေးရွာ၊ ဇီးချောင်းကျေးရွာ (ယခုမဟာမုနိကျေးရွာ)တို့မှ လူများစုရုံးကာ အချိန်မီတားဆီးလိုက်ကြပြီး အနီးစပ်ဆုံး ရောက်နေသည့် သီရိပဗ္ဗတတောင်သို့ ခေတ္တခဏ ပင့်ဆောင်ထားတော်မူသည်။

ယင်းမှတဖန် စွတ်ဖားလှည်းပြုလုပ်ကာ မဟာမုနိရုပ်တုတော်အား တင်ဆောင်လျက် ဆင်ဖြင့်ဆွဲကာ မူလသီတင်းသုံးတော်မူသည့် သီရိဂုတ္တကုန်းတော်သို့ပြန်၍ ဒေသစာရီကြွရီရောက်ရှိတော် မူလာခဲ့သည်။ °

ထူးဆန်းသည့် ဆင်လိမ္မာ ဇီဝစိုး

ဤဆင်ကား လူများမွေးမြူ၍ ပြုစုထားသော ဆင်မဟုတ်ချေ။ ဘုရားဆွဲမည့်နေ့တွင် တောတွင်းမှ မိမိအလိုတူ ထွက်ရောက်လာသည့် ဧရာမဆင်ကြီးပင် ဖြစ်သည်။ ကနဦးစက လူအင်အားဖြင့် ပင့်ဆောင်မည်ဟု အစီအစဉ်ပင် ဖြစ်သည်။

၁။ ဦးဦးထွန်းစိန်၊ မဟာမုနိကျေးရွာနှင့် ဦးမောင်ကြာဖြူ (မဟာမုနိဘုရား၊ ဂေါပကဥက္ကဋ္ဌကြီး)တို့ ရေးမှတ်ပြုစုထားခဲ့ကြသော မှတ်စုမှတ်တမ်းများမှ

စွတ်ဖားလှည်းပေါ်တွင် တင်ထားသော မဟာမုနိဆင်းတုတော်မြတ်အနီးသို့ လာရောက်ကာ လက်ထောက်အရှိအသေ ပြု၏။ ထိုအခါမှ အဝေးသို့ပြေးသွားကြသည့် လူအုပ်ကြီးသည် မမျှော်လင့်သော အပြုအမူတို့ကြောင့် ဤဆင်မှာ ဆင်ရိုင်းမဟုတ်။ အလွန်ယဉ်ကျေးပြီး နှစ်ပေါင်းများစွာ လူနှင့်နေခဲ့သော ဆင်ပင် ဖြစ်ရမည်ဟု ဆိုကာ တစ်ရွေ့ရွေ့ အနားသို့ ကပ်လာခဲ့ကြသည်။

ဤအထဲ၌ ငရွှီးအောင်ဆိုသူမှာ နဂိုကတည်းက ဆင်နှင့် ကြီးပြင်းလာခဲ့သူ ဖြစ်သဖြင့် အနီးကပ်ဆုံးနေရာသို့ ဦးစွာပထမရောက်ရှိသွားလေသည်။ ဆင်အားချောမော့ပြောဆိုပြီး အလွန်တရာမှ ထူးခြားသည့်စကားကို လူထုကြီးသို့ ဦးငရွှီးအောင် ပန်ကြားလိုက်သည်။

‘ဤဆင်သည် ဤဘဝ၌ တိရိစ္ဆာန်ဖြစ်သော်လည်း နောင်ဘဝ၌ ငါတို့ကဲ့သို့ လူဖြစ်မည့်သူ ဖြစ်သည်။ ယခုပင့်ဆောင်မည့် မဟာမုနိဘုရားအား သူ့အားဖြင့်သာ အရောက်ပို့ဆောင်တော့မည်ဆိုကာ ဦးငရွှီးအောင်မှာ ပြောပြောဆိုဆို စွတ်ဖားမှ ကြိုးများကို ယူဆောင်ပြီး ဆင်ကြီး၏ ခန္ဓာကိုယ်ပေါ်သို့ ရောက်သွားသည်။ ဆင်ကြီးမှာကား တုတ်တုတ်မျှ မလှုပ်။ နားရွက်ကြီးများ တဖျပ်ဖျပ်ခတ်ကာ ဦးငရွှီးအောင် လုပ်သမျှခံနေလေတော့သည်။ လူထုပရိသတ်ကြီးမှာကား အံ့ဩမကုန်နိုင်တော့ဘဲ ထူးကဲသောအဖြစ်ကို မျက်တောင်မခတ် တစိုက်ချင်းကြည့်နေကြတော့သည်။

ဆင်ကြီးမှာ အပြာနုရောင်ဖြစ်သည်။ အဖြူရောင်ဘက်သို့ အပါများသည်ဟု ဆိုသည်။ သို့သော် အဖြူတော့ မဟုတ်ချေ။ တစ်တောင်ကျော်ခန့်ရှိသည့် အစွယ်တစ်ချောင်းနှင့် တစ်ချောင်းမှာ ပိုင်းကျိုးနေပြီး တစ်ထွာခန့်သာ ကျန်တော့သည်။ ထူးခြားနေသည်မှာ အစွယ်၏ အရင်းတို့၌ကား လှပသောပန်းတို့ဖြင့် တန်ဆာဆင်ထားသည့် ငွေပြားထူကြီးများဖြင့် ပတ်ထားသည်။ ဤအခြင်းအရာအား လူထုပရိသတ်ကြီးများမှာ အံ့ဩမဆုံးဖြစ်နေကြသည်။ လူထုထဲ၌ ပညာဗဟုသုတပြည့်စုံသည့် ဦးဦးသာထွန်းက ဤဆင်သည် မင်းစီးဆင် ဖြစ်သည်။ ဤဆင်အမည်မှာ (ဇီဝစိုး)^၂ ဖြစ်သည်။ ဆင်အစွယ်မှာ ‘ကြိုင်လှီ’ အမတ်ကြောင့် ကျိုးခဲ့ရသည်။ မြောက်ဦးနေပြည်တော်မှ ထွက်ကာ ယခုထိ ဤကဲ့သို့

၂။ ဇီဝစိုးဆင်မှာ ဘုရင်ဗားကြီးလက်ထက်၊ အမတ်ကြိုင်လှီစီးပြီး ဝေသာလီသို့လာရာလမ်းတွင် မုန်ယိုပြီး ထိန်းမနိုင်တားမရ ဖြစ်သဖြင့် အလွန်တရာမဟာခွန်အားကြီးသည့် အမတ်ကြီးကြိုင်လှီက ဆင်အစွယ်အား လက်ဖြင့် ကိုင်ချိုးလိုက်သည်ဟု ဆိုသည်။ ယင်းအချိန်မှစ၍ ဤဆင်မှာ နေပြည်တော်မှ တိမ်းရှောင်သွားခြင်း ဖြစ်သည်ဟူ၏။

လှည့်လည်သွားလာနေရသည်မှာ မည်သည့်အတွက်ကြောင့် ဖြစ်သည်ဟုဆိုကာ ဆင်သမိုင်းအား အကြောင်းစုံပြောပြလေတော့၏။ လူအများသည် ဆင်အပေါ်အလွန်တရာမှ ကရုဏာသက်ချစ်ခင်သွားကြပြီး ငှက်ပျောပင်များအား ခုတ်ပြီးကျွေးကြသည်မှာ အနီးရှိ (ပိန်ချော့)ဆိုသူ၏ ငှက်ပျောခင်းမှာ တက်တက်စင်သွားလေသည်ဟု ဆိုသည်။

ဆင်ကြီးသည်ကား စွတ်ဖားလှည်းကို ဖြည်းဖြည်းညင်းညင်းဖြင့် သီရိဂုတ္တကုန်းတော်အရောက်ပို့ဆောင်ကာ မိမိတာဝန်ပြီးဆုံးပြီဖြစ်၍ အုပ်အော်သောင်းနင်းဖြစ်နေသော ပရိသတ်အပေါင်းတို့ကို ကျောခိုင်းကာ ကန်ကြီးပြင်တောအုပ်ဆီသို့ တရွေ့ရွေ့လှမ်းဝင်သွားလေတော့သည်။ လူထုပရိသတ်သည်ကား အင်းမတတ်၊ အဲမတတ် စကားသံများလုံးဝဆိတ်ငြိမ်ကာ ဆင်လိမ္မာကြီး ဇီဝစိုးနောက်သို့ မျက်စိတဆုံးကြည့်ကာ မျက်ရည်လည်ခဲ့ရပါကြောင်းကို ကိုယ်တွေ့ကြုံဖူးသူတို့ထံမှတစ်ဆင့် ဖခင်၏မှတ်တမ်းများအရ ရေးသားလိုက်ရပါသည်။^၃

ဤတောင်မှပင် ကျောက်တော်မြို့မှ ဘုရားဒကာဦးအောင်ကျော်(သူဌေးကြီးသည်) မဟာမုနိ၏ အနောက်ဘက်တွင်သိမ်ငယ်တစ်ဆောင် ဆောက်လုပ်လှူဒါန်းခဲ့သည်။ ယခုတိုင် အုတ်နံရံများ ပြိုကျမတတ် ဖြစ်လျက်ရှိ၏။ မဟာမုနိဘုန်းတော်ကြီးကျောင်းရှေ့သိမ်ငယ်ပင် ဖြစ်သည်။ ယင်းသိမ်၌ သီတင်းသုံးလျက်ရှိသည့် ဆင်းတုတော်ကြီးသည် ဤစူဠာမုနိဘုရားကုန်းတော်မှ ပင့်ဆောင်လျက် တည်ထားခဲ့သည့် ဘုရားတစ်ဆူပင် ဖြစ်သည်။

ယနေ့ထက်တိုင် ဤဘုရားကုန်းတော်၌ ဘုရားအကျိုးအပြတ်များ၊ ပလ္လင်အပျက်အစီးများကား နေရာတိုင်း၌များပြားစွာ ပြန့်ကြဲလျက် ရှိနေသေး၏။ ထို့ကြောင့် ဘုရားပေါင်းတောင်၊ ဘလုံးပေါင်းတောင်ဟုပင် အမည်တွင်ခဲ့ရသည်ကား တွင်စရာပင် ဖြစ်၏။ ဤကဲ့သို့ အလွန်မွန်မြတ်ကျက်သရေအပေါင်းနှင့် ပြည့်စုံတော်မူသည့် သီရိပဗ္ဗတတောင်သည်ကား ယခုအခါ စူဠာမုနိဘုရားအား သိမ်တော်အသစ်ဆောက်လုပ်လှူဒါန်းတော်မူလျက် သာသနာဝန်ထမ်း ရှင်ရဟန်းများနှင့် အေးချမ်းစွာ တရားဘာဝနာ ပွားများလိုသူများအတွက် အရိပ်အာဝါသတစ်ခုအဖြစ် သာသနာ့ရောင်ဝါ ထွန်းလင်းတောက်ပဝေဆာလျက် ရှိပါတော့၏။

၃။ ကွယ်လွန်ပြီးကြသည့် ကျေးဇူးရှင်ဖခင်ကြီးနှင့် ဦးလေးဖြစ်သော (ရာသက်ပန်မဟာမုနိ ဂေါပကဥက္ကဋ္ဌ) ဦးမောင်ကြာဖြူတို့၏ မှတ်တမ်းများမှ

မင်းခေါင်ရာဇာ

သက္ကရာဇ်(၈၈၃)ခု အေဒီ ၁၅၂၁-ခုနှစ်တွင် မြောက်ဦးရွှေမြို့တော်ကြီးအား စိုးစံအုပ်ချုပ်မင်းလုပ်တော်မူခဲ့သည့် မင်းခေါင်ရာဇာဘုရင်ကြီးသည် မိဖုရားကြီးစောနန်းဆက်နှင့်အတူ ရွှေမြို့တော်ကြီးတွင် သက္ကရာဇ် ၈၈၇ခု၊ အေဒီ ၁၅၂၅ခုနှစ်တွင် အလွန်ဆန်းကြယ်လှစွာသော လောင်းဗွန်းပြောက်စေတီတော်အားလည်းကောင်း၊ သက်တော်ရှည်ဘုရား၊ သက်တော်ရဘုရားများအား တည်ထားကိုးကွယ်တော်မူသည်။^၁

သက္ကရာဇ် ၈၉၁ခု၊ အေဒီ ၁၅၂၉ခုနှစ်တွင် ဒါယကာမင်းမြတ်မင်းရင်ဖြူ၏ ကောင်းမှုတော်များဖြစ်သည့် မုနိငါးဆူတို့အား ပြုပြင်မွမ်းမံကာ ဤစူဠာမုနိဘုရားအား ကြီးစွာသော လယ်မြေ၊ သင်္ချီများတည်ထားကာ အနီး၌ ဘုန်းတော်ကြီးကျောင်းများ ဆောက်လုပ်လှူဒါန်းပြီး တရားဘာဝနာပွားများနိုင်ကြစေရန် သစ်ပင်စိုက်ပျိုးလှူဒါန်းတော်မူခဲ့သည်ဟုဆိုသည်။^၂ ဤမင်းခေါင်ရာဇာရေးထိုးထားခဲ့သည့်ကျောက်စာမှာ ပျက်စီးပြုန်းတီးသွားပြီးဖြစ်သော်လည်း သက္ကရာဇ် တစ်ခုကိုကား ကောင်းစွာဖတ်ရှုတွေ့မြင်နိုင်ပါသေးသည်။ ဤကျောက်ကုန်းကြီးအား စူဠာမုနိဘုရားကုန်းတော်မှ ရွှေ့ပြောင်းပြီး ထပ်မံမပျက်စီးနိုင်စေခြင်းငှာ ညောင်ချောင်းကျေးရွာ ဘုန်းကြီးကျောင်း၌ ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်ထားပါသည်။

စူဠာမုနိနှင့် ကျန်မုနိများ၏ ခုက္ကရစရိယာ

ခရာဇ်သက္ကရာဇ် အေဒီ ၁၇၈၄ခု၊ သက္ကရာဇ် ၁၁၄၆ခု၊ ပြာသိုလပြည့်ကျော် (၇)ရက်၊ စနေနေ့ ရခိုင်ထီးနန်းကို အမရပူရမှ ဘိုးတော်ဘုရား အုပ်ချုပ်ဆက်ခံလာခဲ့ရာ သူရိယစက္ကမင်းကြီး၏ ကောင်းမှုတော်၊ မဟာကျန်သွန်းစက်တော်အချို့မှာ (မင်းရင်ဖြူ၏ မုနိငါးဆူ ဌာပနာဆင်းတုကြီးများ)မှာ မြန်မာပြည်သို့ ပါသွားကြပြီး (၁၁၈၆ခု)အေဒီ ၁၈၂၄ ခုနှစ်တွင် ဗုဒ္ဓဘာသာမြန်မာဘုရင်လက်ထက်မှ ဗြိတိသျှမျက်နှာဖြူအစိုးရလက်အောက် ပြားပြားမှောက်ကာ ရောက်ရှိသွားလေရာ ပြည်သူအပေါင်းမှာ ဘာသာ

၁။ မြောက်ဦးမြို့လမ်းညွှန်
၂။ မင်းခေါင်ရာဇာ ကျောက်စာ

တရားအပေါ် အလေးထားကိုးကွယ်နေရန် အချိန်မရှိ စစ်ကိုသာကြောရှုံ့နေကြရသဖြင့် မီးကဲ့သို့ ပူခဲ့ကြရသည်။

ရခိုင်ပြည်ရှိ ဗုဒ္ဓအဆောက်အအုံများ၊ စူဠာမုနိနှင့် ကျန်မုနိတော်များမှာ လျစ်လျူ ရှုထားခြင်းကို ခံခဲ့ကြရသည်။ ရေမြေသခင် ပြည်ရှင်မင်းမြတ်များ ကိုးကွယ်ဆောက်လုပ် လှူဒါန်းပူဇော်ခဲ့ကြသည့် သိမ်တော်များ၊ ဂူတော်များမှ မှန်ကင်းများမှာ ထင်းအဖြစ်သို့ ရောက်ရှိခဲ့ကြပါ၏။ အမိုးအကာများ ကင်းမဲ့ပျက်စီးကာ သိမ်တိုင်နွယ်ရစ်၊ ချုံတောဖြစ် လျက် လူသူအရောက်အပေါက်ကင်းမဲ့ပြီး အလေးအမြတ် ဂရုမထားနိုင်ကြသည့် နေရာ များသဖွယ် ပစ်ပယ်ခံခဲ့ကြရပါ၏။

ယင်းမှတဖန် အသိဉာဏ်ကင်းမဲ့သည့် ကိုယ်ကျိုးရှာသိုက်ဆရာများ လက်ချက် ကြောင့် အမျိုးမှန်၊ အဖိုးအနုတ္တထိုက်တန်သည့် ဗုဒ္ဓရုပ်ပွားတော်များ၊ ရုပ်တု၊ ရုပ်ကြံ၊ ပန်းကနုတ်၊ ပရိုက်များနှင့် ဌာပနာတိုက်မြောက်မြားစွာတို့မှာကား ကြေမွပျက်စီးဆုံးရှုံး ခံရသည်မှာ အနန္တ၊ မြင်မြင်သမျှသော ကုန်းတန်း၊ ကုန်းမြင့်နေရာမကျန် တူးဆွကြသည် မှာလည်း အင်းခြောက်၊ ကန်ပျက်များပမာ အစားထိုးမရနိုင်ရှာသော နေရာများကို ယနေ့ ထက်တိုင် မတိမ်ကောဘဲ သက်သေအဖြစ် ရှိနေကြပါသေးသည်။

ဤကဲ့သို့ ပါပလူဆိုးသိုက်ဆရာသူခိုးများ၏ လက်ချက်ကြောင့် မုနိငါးဆူ၏ ဒါယကာ မင်းရင်ဖြူ၏ ကောင်းမှုတော်များဖြစ်ရှာသော ကျောက်ညိုဆင်းတုတော်များမှာ ကျိုးပြတ် ပိုင်းကျ မရှုမလှအဖြစ် မြင်တွေ့ဖူးမျှော်ကြရသည်မှာ ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်သူတော်စင်အပေါင်း တို့ မမြင်ဝံ့ဖွယ်၊ မရှုဝံ့ဖွယ် ကြေကွဲရင်ဆိုင်ရာနှင့် မျက်ရည်စို့ပြီး ရှိခိုးကန်တော့ခဲ့ကြပါ သည်။

ဤသို့ ပျက်စီးပိုင်းပြတ်ကျိုးပဲ့လျက် ဒုက္ကရစရိယာခံစားနေရရှာသော စူဠာမုနိဘုရား ကိုယ်တော်အား သက္ကရာဇ်(၁၃၄၆ ခု) ခရာဇ်သက္ကရာဇ် (၁၉၈၄)ခုနှစ် (မေ)လတွင် ပြန်လည်ပြုပြင် မွမ်းမံလေသည်။

ညောင်ချောင်းကျေးရွာ

စူဠာမုနိဘုရားတည်ရှိသည့် ညောင်ချောင်းကျေးရွာသည် ရခိုင်ပြည်နယ်၊ ကျောက် တော်မြို့နယ် အရှေ့ဘက်ကမ်း သီရိမာနဒီ(သရီချောင်း)၏ ယာဘက်ကမ်းတွင် တည်ရှိ သည့် မြန်မာနိုင်ငံ၏ ရှေးအကျဆုံးဟု ထင်ရသည့် မြို့တော်ရာဟောင်း ဓညဝတီမြို့၏ တောင်ဘက် တံတိုင်းရှာပေါ်ထက်တွင် တည်ရှိ၏။

မြောက်ဘက် မဟာမုနိကျေးရွာနှင့် အရှေ့မြောက်ဘက် မဟာမုနိဘုရား ခေတ္တတိ နန်းမြို့တော်ရာ (အတွင်းမြို့တော်)မှာ ကပ်လျက်ရှိသည်။

အရှေ့ဘက်တွင် ကျောက်တော်၊ မြောက်ဦးကားလမ်း၊ ခေတ္တတိခေတ်မှအစပြု ဆည်ဖို့ခဲ့သည် ပဋိဇ်းဆည်တော်ကြီး၊ ခေတ္တတိတံတိုင်းဟုခေါ်သည့် ရန်းချောင်းတောင် တန်းကြီး၊ တောင်ဘက်တွင် ရာဇာမုနိဘုရားနှင့် မြောက်ဦးကျောက်တော်နယ်ခွဲ၊ ပဋိဇ်း ချောင်း (ပန်းတိုင်ချောင်း)တို့ ရှိသည်။

အရှေ့တောင် ရွာမပြင်ကျေးရွာနှင့် အနောက်ဘက်တွင် သီရိမာနဒီခေါ် သရီ ချောင်း၊ သရက်တစ်ပင် ကျေးရွာတို့ တည်ရှိသည်။ ကျေးရွာရှိ လူဦးရေ စုစုပေါင်း (၁၆၀၀)ရှိပြီး ကျား (၇၄၂)ဦး၊ မ (၈၅၈)ဦး ရှိသည်။

စုစုပေါင်းနေအိမ် (၃၀၂)ဆောင်ရှိပြီး၊ ဘုန်းတော်ကြီးကျောင်း တစ်ကျောင်း၊ နိုင်ငံ တော်အစိုးရမူလတန်းကျောင်း တစ်ကျောင်းရှိပြီး သောက်ရန်ကန် (၃)ကန်ရှိကာ မိရိုး ဖလာလယ်ယာလုပ်ကိုင်သော အလုပ်ဖြင့် အဓိကအသက်မွေးကြသည်။

ကျွဲ(၂၄၂)ကောင်နှင့်၊ နွား (၆၈၇)ကောင် မွေးမြူထားရှိကြသည်။ ဤကျေးရွာပိုင် လယ်မြေဧကပေါင်း (၇၅၅. ၈၃)ဧကရှိပြီး နွေစပါးစိုက်ပျိုးရန်နှင့် စိုက်ပျိုးရေးအတွက် အသုံးပြုနိုင်ရန် နိုင်ငံတော်မှ ကူဘိုတာရေစုတ်စက် (၅)လုံး ရောင်းချပေးထားလျက် ရှိသည်။

ရှေးအခါက ဤရပ်ရွာအား ကန်ကြီးရွာ၊ ညောင်းချောင်းရွာဟု ခေါ်တွင်ခဲ့ကြသည်။

ညောင်းချောင်းရွာမှ ညောင်ချောင်းဟူသော ပြောင်းလဲလာရခြင်း ဖြစ်သည်။ ဤရွာ ဖြစ်ပေါ်လာရခြင်းကို ခေတ္တတိနိဂုံးရွာသာချင်း (မဟာမုနိနှင့် ရွာစဉ်သမိုင်းသာချင်း) ဌိကား ဤကဲ့သို့ ဖော်ပြထားပေသည်။

ညိုပြာမှိုင်းမှိုင်း၊ တဆိုင်းဆိုင်းနှင့်၊ ရှူတိုင်းသာယာ၊ ရခိုင်ပြည်မှာ၊ နာမည်ကောင်း ကေ၊ ညောင်ချောင်းရွာကို ဟု အစချီပြီး ---

ပျော်ဘွယ်ရာခင်း၊ ကောင်းသတင်းနှင့်၊ သောင်းသောင်းကြော်ငြာ၊ ဤ သည်ရွာ ကို၊ ရှည်ကြာရှိက၊ များလူဗိုလ်တို့၊ ခေါ်ဆိုကြကေ၊ နာမသညာ၊ လောကဓံမှာ၊ စံမညီးကေ၊ ကံကြီးရွာတည်း၊ တစ်ခါနောက်ထပ်၊ ညောင်ချောင်းရွာဟု၊ သညာ

ကပ်လို့၊ ခေါ်တပ်ခြင်းရာ သမိုင်းလာကို၊ ထွက်ခါပြသ၊ သိလောက်ပေအောင်၊
သင်္ခေပဖြင့်။^၁ ဟု ဆိုထားပါသည်။

ဤကဲ့သို့ ညောင်းချောင်းကျေးရွာကို ရှေးယခင်အခါက “ကန်ကြီးရွာ” ဟု ခေါ်ဆိုခဲ့
ကြောင်း သိရှိရပါသည်။ ယင်းမှတစ်ဖန် ညောင်းချောင်းရွာဟု ခေါ်တွင်ခဲ့ရပါသည်။

ယင်းအကြောင်းကို--

အောင်ရွာကနက်၊ ထီးနန်းတည်ကေ၊ စမွဝက်မှာ၊ နန်းတက်စိုးစံ၊ ကုသလံလေ၊
ရှိုက်လေထူး၊ ဘုန်းသဘာနှင့်၊ တေဇာမြင့်ကေ၊ မင်းဘီလူးကို၊ ဉာဏ်ထူးစီမံ၊
လှည့် ပတ်ကြံ၍၊ ပုန်ကန်သတ်ဖြတ်၊ သင်္ခယာဟု၊ တွင် ပါလတ်ကေ၊ အမတ်လိမ္မာ၊
နန်းသိင်္ဂီနှင့်၊ ဘဏ္ဍာကျီငွေ၊ တိုင်းမြို့ပြည်ကို၊ ယူသည်ကာလ၊ အိမ်ရှိစံသည်၊
သားမွန်ကင်းကေ၊ မင်းဘယလျှင်၊ နန်းမြဲ ရိပ်ခို၊ မြခေါက်ညိုနှင့်၊ နှစ်ကိုယ်တူကွ၊
ဘေးလွတ်ရာသို့၊ ပုန်းကာဝှက်လို့၊ ထွက်ပြီးကြသော်၊ တမွဝတီ၊ တွင်မည်ရှိကေ၊
ဌာနီမြတ်မွန်၊ ပြည်ပုဂံကို၊ ရောက်ပြန်သည်ဖြစ်၊ ထီးနန်းစံကေ၊
မင်းကျန်စစ်သို့။^၂

လေးမြို့ခေတ်၊ ပဉ္စာမြို့တော်ကြီးသခင် ဘုရင်မင်းဘီးလူးအား အမတ်သင်္ခယာသည်
ပုန်ကန်သတ်ဖြတ်ကာ ရွှေနန်းတော်အား သိမ်းမြန်းစိုးစံတော်မူလေသောကြောင့် အိမ်ရှေ့
စံသားတော် မင်းရဲဘယနှင့် မြပေါက်ညို မင်းသမီးတို့သည် အရှေ့ပြည် ပုဂံပြည်ရှင်
ကျန်စစ်မင်းကြီးထံသို့ ခိုင်တိမ်းရှောင်ခဲ့ရကြောင်း ဆိုထားပါသည်။

မင်းဘယ၏၊ ပုတ္တဒီတာ၊ ရွှီဝူသာနှင့်၊ လကျာမင်းနန်း၊ မျိုးရိုးမွန်ကို၊ မင်းမွန်
ခေါင်ဖျား၊ သောင်းထိဝီအောင်၊ ဗိုလ်ခြံများကို၊ သနားပြီးခါ၊ တိုင်းရက္ခာ
သို့၊ မကြာမဆိုင်း၊ လောင်းမင်းနန်းကို၊ အပြန်ခိုင်း၍---^၃
ဟု ရေးသားထားပါသည်။

၁- ၂။ ဦးမောင်စံလှ၊ ဓညဝတီနိဂုံးရွာများ သာချင်း (ပေမူ) ဤပေမူအား ဦးမောင်စံလှသည်၊
မြောက်ဦးခေတ်အမတ်ကြီး မြဒိုးဝေရေးစပ်သည့် ရခိုင်ရာဇဝင်အား အခြေခံကာ ရေးသား
သည်ဟု အတိအလင်း ပြဆိုထားပါသည်။

၃။ ဦးမောင်စံလှ၊ ဓညဝတီနိဂုံးရွာများ သာချင်း (ပေမူ)၊ ဤပေမူအား ဦးစံမောင်လှသည်
မြောက်ဦးခေတ် အမတ်ကြီးမြဒိုးဝေ ရေးစပ်သည့် ရခိုင်ရာဇဝင်အား အခြေခံကာ
ရေးသားသည်ဟု အတိအလင်း ပြဆိုထားပါသည်။

ကျန်စစ်သားမင်းကြီး နတ်ရွာစံပြီး အလောင်းစည်သူမင်းလက်ထက်ရောက်သော အခါ မင်းရဲဘယနှင့် မြပေါက်ညိုတို့၏သားတော် လကျာမင်းနန်နှင့် သမီးတော်ရွှေဂူ သာတို့ကို ထိမ်းမြားလက်ထပ်ကာ ရခိုင်ပြည်၌ ထီးနန်းအား လာရောက်တင်ပေးကြလေ သည်။

ထိုအတွက်ကြောင့် ပုဂံဘုရင် အလောင်းစည်သူမင်းက ဗုဒ္ဓရုပ်ပွားတော်အား ပုဂံသို့ ပြောင်းရွှေ့ကာ ကိုးကွယ်ရန်အတွက် လကျာမင်းနန်ထံ တောင်းလေရာ ရခိုင်ဘုရင်က အောက်ပါအတိုင်း ရေးစပ်ခဲ့ကြောင်း တွေ့ရှိရပါသည်။

လူရပ်ပေါ်ထင်၊ မုနိသျှင်ကေ၊ ယခင်ရှိများ၊ တစ်လိုင်းဟူကေ၊ ပျူအများနှင့်၊
စစ်သားဆိုးသွန်၊ အရှင်ကျွန်တို့၊ ပေါင်တန်ကြောသား၊ ဖြတ်ယူပါကေ၊
ခြင်းရာများကြောင့်၊ ခြောက်ပါးရောင်တွင်၊ မုနိသျှင်မှာ၊ ခုလျှင်တစ်လီ၊
စံမြင့်ပျော်ကေ၊ သိမ်တော်အောက်မှာ၊ ကွယ်ပျောက်ပြီဟု၊ စာပီရွှီးလျက်၊
မြို့ပုဂံမှာ၊ တမန်ဆက်၍---^၄

လကျာမင်းနန်သည် ပုဂံသို့ မပေးလိုကြောင်းကို အထက်ပါစာဖြင့် ချေပခဲ့ကြောင်း ဟု ဆိုထားပါသည်။ လေးမြို့ခေတ် ပရိမိမြို့တော်ကြီးအား စိုးစံတော်မူသည့် ဒဿရာဇာ မင်းကြီးလက်ထက် ရောက်သောအခါတွင်---

မင်းနန်ဝှက်ကေ၊ ဝက်သတိုးက၊ ရှိခူးပန်ထွာ၊ ပင့်ဆောင်လာ၍၊ ဤရွာ၌
ဝယ်၊ ရွှီပန်းမြိုင်ကေ၊ ယာဉ်ရထားကို၊ ရပ်နားပေ၍၊ ပန်းဖြေညောင်းညာ၊
တန့်နားပါ၍၊ ထိုခါကစ၊ သာမောစည်ကေ၊ ဤဒေသကို၊ များလှလှရှင်၊
ရခိုင်ပြည်မှာ၊ နာမည်ကောင်းကေ၊ ညောင်းချောင်းတွင်ရေ။^၅

လကျာမင်းနန် ဝှက်ထားတော်မူသည့် မဟာမုနိရုပ်ရှင်တော်မြတ်အား ပင့်ဆောင် လာရာတွင် ရထားတန့်နားခဲ့သော၊ ညောင်းခဲ့သောနေရာဖြစ်သောကြောင့် ယင်းကိုအစွဲ ပြု၍ ညောင်းချောင်းဟု ခေါ်တွင်ခဲ့ကြောင်း ဆိုထားပါ၏။

လေးမြို့ခေတ်၌ ဤနေရာတွင် ရပ်ရွာအဖြစ် တည်ထောင်လာကြသည့်အခါ ညောင်း ချောင်းရွာဟုပင် ခေါ်ဝေါ်သမုတ်ကြခဲ့သည်။ မြောက်ဦးခေတ် ကုန်ဆုံးသွားသောအခါ ရွာများ ပျက်ပြိုသွားပြီး ခရစ်သက္ကရာဇ် (အေဒီ-၁၈၂၇)ခု ရောက်သောအခါတွင် မောင်

၄-၅။ ဦးမောင်စံလှ၊ ဓညဝတီနိဂုံးရွာများ သာချင်း (ပေမူ)

တောမြို့နယ်၊ ငှက်သေကျေးရွာမှ မိသားစုများနှင့် ဒိုးတန်းကျေးရွာမှ မိသားစုများ ဦးဆောင်ပြီး မြောက်ဦးခေတ် ညောင်းချောင်းကျေးရွာဟောင်းနေရာ၌ ချုံနွယ်မြက်ပေါင်းများအား ရှင်းလင်းကာ ညောင်းချောင်းရွာဟု ခေါ်တွင်လာရာမှ ယခုအခါ ညောင်ချောင်းရွာဟု ခေါ်ဆိုကြခြင်း ဖြစ်ပါသည်။^၆

ထင်ရှားသောနေရာ အဆောက်အအုံများ

ညောင်ချောင်းကျေးရွာ၏ အလယ်တည့်တည့်ကို ဖြတ်ကျော်လျက် ရှိနေသည့် ဓညဝတီမြို့တံတိုင်းကြီးနှင့် တိမ်ကောနေပြီဖြစ်သော ကျုံးနေရာဟောင်း၊ အလွန်တရာမှ ကြီးမားကျယ်ပြန့်လှစွာသော အုတ်ပြားများတို့ဖြင့် ဖန်တီးခဲ့သည့် ဓညဝတီရခိုင်သားတို့ ဂုဏ်ယူဖွယ်ရာမြို့တံတိုင်းကြီးမှာ မြေအောက်သို့ နစ်မြုပ်ပျောက်ကွယ်နေသည် ဖြစ်သော်လည်း လေ့လာလိုက်စားလိုသူများအတွက် ညောင်ချောင်းကျေးရွာသို့ လာရောက်ပြီး လေ့လာက ပို၍ပြည့်စုံကြပေလိမ့်မည်။ သီရိမာနဒီ၊ သရီချောင်းရေ၏ တိုက်စားခြင်းကြောင့် ပြိုပျက်သွားသည့် တံတိုင်းပျက်ကိုလည်း အထင်းသားတွေ့မြင်နိုင်သေးသည်။ မြို့အပြင်၊ မြို့အတွင်းတို့၌ လူနေမှုဆိုင်ရာနှင့် ဘာသာရေးဆိုင်ရာ အဆောက်အအုံပျက်များဟု ထင်ရသည့်တိုင် အုတ်ကုန်းကြီးငယ်များကား ညောင်ချောင်း ကျေးရွာ၏ ဘေးပတ်လည်တွင် ဝိုင်းကာလျက် တွေ့မြင်နိုင်ပါသေးသည်။

ဓညဝတီမြို့သားတို့ နေထိုင်ခဲ့သည့် နေရာများကား လယ်မြေများအဖြစ် ပြောင်းလဲနေကြပြီဖြစ်၍ မိုးတွင်းအခါများ၌ လယ်ထွန်ကြသည့်အခါ ဓညဝတီခေတ် ကျောက်လောင်ပွန်းများနှင့် လူ့အသုံးအဆောင်ပစ္စည်းအချို့အား မကြာမကြာတွေ့ရှိရတတ်ကြပေသည်။ အိုးခြမ်းကွဲများ၊ ကျောက်ပဲ့ကျောက်စတို့ဖြင့် ရောထွေးစုပုံ ဓညဝတီ၏နောင်ခေတ်မြေပုံတို့ကို ဤညောင်ချောင်းကျေးရွာတွင် အထင်းသားတွေ့မြင်ရပါသည်။ ညောင်ချောင်းကျေးရွာ၏ တောင်ဘက် ရွာဦးထိပ်၌ကား မုနီငါးဆူဟု ထင်ရှားတော်မူသည့် တန်ခိုးကြီးစူဠာမုနီဘုရားကြီးအား ဆည်းကပ်ကိုးကွယ်ကြပါသည်။

၆။ အစဉ်စာများကို အခြေခံ၍ ရေးသားသည်။ အစဉ်စာဆိုသည်မှာ ဘိုးဘေးဘောင် ဘင်သားစဉ်မြေးဆက် စဉ်ဆက်မပြတ် မိမိတို့၏မိသားစု ပြန့်နှံ့လာခြင်းကို စီစဉ် ရေးသားထားသည့် မိသားစုမှတ်တမ်းကို ဆိုသည်။ ရခိုင်တို့၌ အမျိုးအစဉ်ကို အလွယ်တကူ သိရှိနိုင်ရန်အတွက် ဤကဲ့သို့ ရေးသားမှတ်တမ်းတင်လေ့ ရှိကြသည်။

စူဠာမုနိဘုရားအား ပြန်လည်ပြုပြင်ကြခြင်း

ညောင်ချောင်းကျေးရွာ တောင်ဘက်သီရိပဗ္ဗတတောင်ထက်တွင် မသမာသည့် သိုက်ဆရာများ၏ လက်ချက်ကြောင့် ကျိုးပဲ့ပြတ်ပိုင်းကာ ဒုက္ကရစရိယာ ခံစားနေရရှာသည့် စူဠာမုနိဗုဒ္ဓဆင်းတုတော်မြတ်အား ညောင်ချောင်းကျေးရွာ၏ ဆရာတော်အရှင်ဘုရားဦးကုန္ဒက (၁၃၅၃ခု ယုံလွန်ခဲ့ပြီး)သည် ဗုဒ္ဓ၏တပည့်သားဖြစ်သည့်အလျောက် ရပ်သူရွာသားများနှင့် နှီးနှောတိုင်ပင်ကာ ၁၃၄၆ခု ကဆုန်လဆန်း ၁၁ရက်၊ ကြာသပတေးနေ့တွင် ပြန်လည်ပြုပြင်တည်ထားရန်အတွက် ပန္နက်ချပွဲကို ပြုလုပ်လေသည်။

အရပ်နီးကျေးရွာများမှ သံဃာတော်အရှင်မြတ်တို့အား ပင့်ဖိတ်ကာ ဆွမ်းကပ်တရားပွဲများ ပြုလုပ်ပြီး ရခိုင်ပြည်နယ်၏ နာမည်ကျော် ပန်းရံဆရာကြီး ဦးမောင်အေးသာ (မြောက်ဦး)အား ဖိတ်ခေါ်ယူကာ ကျိုးပဲ့ပြတ်ပိုင်းနေသော ဗုဒ္ဓ၏ရုပ်ပွားမြတ်အား ပြန်လည်ပြုပြင်မွမ်းမံစေသည်။ ၁၃၄၆ခု နယုန်လဆန်း (၁၂)ရက်တွင် ပြီစီးအောင်မြင်လေ၏။ ဤကဲ့သို့ ကျေးဇူးတော်အရှင်မင်းတရားကြီး မင်းရင်ဖြူ၏ ကောင်းမှုတော် ဤစူဠာမုနိကြီး၏ ဉာဏ်တော်အတိုင်းအတာတို့ကိုကား အောက်တွင် ဖော်ပြထားပါသည်။

စူဠာမုနိ ဘုရားကိုယ်တော်မှာ ထိုင်နေဟန်ဖြစ်သဖြင့် -

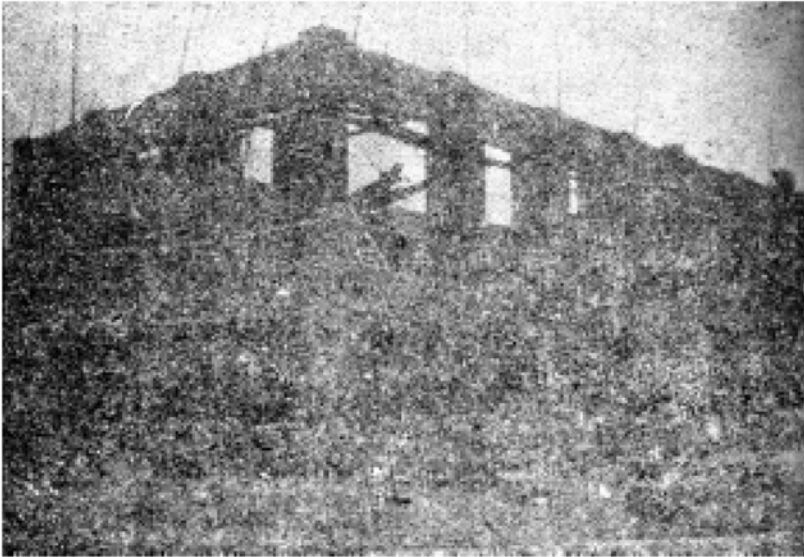
- ဦးတော်မှ ပလ္လင်တော်ထိ အမြင့် (၉ ပေ ၄လက်မ)
- ပခုံးနှစ်ဖက် အကျယ် (၃ ပေ ၂လက်မ)
- ဒူးစွန်နှစ်ဖက် အကျယ် (၅ ပေ) ရှိပါသည်။

စူဠာမုနိ ဘုရားရှင်တော်မြတ်သည် ဗောဓိပင်နှင့် ရွှေပလ္လင်ကို အောင်မြင်တော်မူကာ ဈာန်သမာပတ်ကို ဝင်စား၍ ထိုင်နေဟန်ဖြစ်ပါသည်။ အလွန်ကြီးမားသော တစ်လုံးတည်း ကျောက်ညိုကြီးအား ထုဆစ်ထားခဲ့သည့် ယင်းအချိန်က ရခိုင်လူမျိုးတို့၏ ပန်းပုလက်ရာ၊ ပညာသည်ကား အံ့မခန်းနိုင်ကြောင်းပင် ဖြစ်ပေသည်။

ပလ္လင်ရှိ ကြာမှောက်ကြာလွန်နှင့် ပန်း၊ ကနုတ်များ၊ မင်္ဂလာရှိသော သတ္တဝါအရုပ်ငယ်များနှင့် တန်ဆာဆင်ထားခဲ့ကြသည်။

ဤကဲ့သို့ အလွန်တရာမှ တန်ခိုးအနန္တနှင့် ပြည့်စုံတော်မူသည့် ရခိုင်ရှေးဟောင်းဗုဒ္ဓရုပ်ပွားတော် တစ်ဆူဖြစ်သည့် စူဠာမုနိဘုရားရှင်တော်အား ဆည်းကပ်ကိုးကွယ်ပူဇော်တော်မူကြသည့် ညောင်ချောင်းကျေးရွာသည်ကား ကျက်သရေမင်္ဂလာအဖြာဖြာ

တိုးတက်၍ အနာရောဂါဘေးဘယများ ကင်းဝေးကာ လိုရာဆန္ဒအဝဝဖြင့် ပြည့်စုံလျက် သီရိမာနဒီ (သရီမြစ်)ချောင်းတွင် ချမ်းသာစွာ တည်ရှိပါတော့သည်။

**ဦးညိုဇံဦးနှင့် ဒေါ်သန်းညွန့်တို့ ဆောက်လုပ်လှူဒါန်းသည့်
ဆောက်လုပ်ဆဲ ညောင်ချောင်းကျေးရွာ ဘုန်းတော်ကြီးကျောင်း**

ညောင်ချောင်းကျေးရွာ၏ အူတ်ရွှေကျောင်း

ဘာသာကောင်းကျိုး၊ စည်ပင်သာအောင်၊

ပြည်ရွာကျိုးကို၊ အားကြိုးစိတ်ကြို၊

လုလွှသန်၍၊ စီမံပြုလိုက်၊

ရှိဘုန်းကံကြောင့်၊ ကျောင်းဆောက်ဖြစ်ကေ။

ကျောင်းဆောက်ခြင်း၊ ဘုရားတည်ခြင်း၊ ရေတွင်းရေကန် တူးဖော်ခြင်း စသည့် လှူဒါန်းခြင်းမျိုးတို့သည် အလွန်တရာမှ မွန်မြတ်ကြီးကျယ်လှစွာသော ဒါနကောင်းမှု ပင် ဖြစ်သည်ဟု ဆိုသည်။ ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်တိုင်းတွင် အလွန်ပြုရခဲသော ကုသိုလ်ကောင်းမှု တစ်ရပ်ဖြစ်သည်။ ရန်ကုန်မြို့၊ အမှတ် ၇၈ (၃၇)လမ်းနေ ဦးညိုဇံဦးနှင့် ဇနီးဒေါ်မသန်း

ညွန့် မိသားစုတို့သည် မိမိတို့၏ မွေးရပ်ချက်ကြွေဇာတိမြေဖြစ်သော ညောင်ချောင်းကျေးရွာ၌ ရှေးယခင်နှစ်ပေါင်း ၉၀ခန့်က ဆောက်လုပ်ခဲ့သည့် ကျောင်းဟောင်းအိုကြီးကို ဖြိုဖျက်ကာ ၁၉၉၄ခု မတ်လ (၂၀)ရက်၊ ၁၃၅၅ ခု တပေါင်းလဆန်း (၉)ရက် တနင်္ဂနွေနေ့တွင် ယခင်ကျောင်းဟောင်း နေရာ၌ပင် အုတ်ကျောင်းသစ်တစ်ဆောင်အဖြစ် ပန္နက်ရိုက် အုတ်မြစ်ချလေသည်။

ကျောင်းဒါယကာ၊ ဒါယိကာမများဖြစ်သည့် ဦးညိုဇံဦးနှင့် ဇနီးဒေါ်မသန်းညွန့်တို့၏ ပင့်ဖိတ်ချက်ကြောင့် ညောင်ချောင်းကျေးရွာ ဇာတိဖြစ်သော ရန်ကုန်မြို့၊ ပရိယတ္တိတက္ကသိုလ်ကျောင်းတိုက်မှ ကျောင်းထိုင်ဆရာတော် ဦးဇောတိကဦးဆောင်ဦးရွက်ပြုကာ ဤအုတ်ကျောင်းတော်အား ကြီးမှူးဆောက်လုပ်လျက် ရှိသည်။

ဆရာတော်ကြီး၏ ပြောပြချက်အရ ယခုမျက်မြင်အခြေအနေအရ ၁၇သိန်းကျော် ကုန်ကျနေပြီဖြစ်ပြီး စုစုပေါင်း ၂၅သိန်းခန့် ကုန်ကျမည်ဟု မိန့်ကြားသွားပါသည်။ ဤကဲ့သို့ ကြီးကျယ်လှသော အုတ်ကျောင်းမျိုးသည် ဤအရပ်ဒေသတို့၌ မရှိသေးသည့် ကျောင်းဖြစ်၏။ အလွန်ထူးကဲသော အလှူကြီးကို ပေးစွမ်းနိုင်သည်ဟု ကျောင်းဒါယကာ၊ ကျောင်းဒါယိကာမတို့၏ မိသားစုအား ဤအရပ်ဒေသမှ ကောင်းချီးဩဘာ ထောပနာ ပြုကြလေကုန်သတည်း။ ။

ဦးဖောတိက

စူဠာမုနိဘုရား၊ သြဝါဒစရိယ
ဆရာတော် ဘန္တန္တဖောတိက
၏

ထေရုပ္ပတ္တိအကျဉ်း

ဖွားမြင်တော်မူခြင်း

ဆရာတော် လောင်းလျာကို ရခိုင်ပြည်နယ်စစ်တွေခရိုင် ကျောက်တော်မြို့နယ်
ညောင်ချောင်းကျေးရွာ ခမည်းတော်ကျောင်းအုပ်ဆရာကြီး ဦးထွန်းပေါ်၊ မယ်တော်
ဒေါ်အိမ်ဖြူတို့မှ ၁၂၉၃-ခု၊ ပထမဝါဆိုလဆုတ် (၉)ရက်၊ အင်္ဂါနေ့တွင် မီးရှူးသန့်စင်
ဖွားမြင်တော်မူသော သားကြီးရတနာဖြစ်ပါသည်။ ငယ်နာမည်ကို မောင်ရွှေကျော်ဟု
ခေါ်တွင်ခဲ့သည်။

ရခိုင်မဟာမုနိ၏ မဟာကျန်မုနိငါးဆူ ရှင် ရဟန်းအဖြစ်သို့ ရောက်ရှိလာခြင်း

၅၀

ဆရာတော်လောင်းလျာအား (၁၄)နှစ်သား အရွယ်တွင် ခမည်းတော် မယ်တော် တို့၏ ပစ္စယနုဂ္ဂဟဖြင့် ညောင်ချောင်းကျေးရွာ ဘန္တန္တဇာဂရ ဆရာတော်ဘုရားကြီးကို ဥပဇ္ဈာယ်ပြု၍ ရှင်သာမဏေဘောင်သို့ ရောက်ရှိခဲ့ပြီး ရှင်ဇောတိပါလဟု ဘွဲ့အမည်ရရှိ တော်မူသည်။

၁၃၁၂ခု၊ သီတင်းကျွတ်လဆုတ် (၁၃)ရက်နေ့တွင် စစ်တွေမြို့၊ ကြွဖြူကျောင်းတိုက် ဆရာတော်ဘုရား ဘန္တန္တကဝိန္ဒကို ဥပဇ္ဈာယ်ပြု၍ ကြွဖြူကျောင်းတိုက် ဒါယိကာဒါယကာ မတို့၏ ပစ္စယနုဂ္ဂဟကို ခံယူကာ မြင့်မြတ်သော ရဟန်းအဖြစ်သို့ ရောက်ရှိတော်မူသည်။ အရှင်ဇောတိကဟူသော ဘွဲ့အမည်ကို ပြောင်းလွှဲခေါ်တွင်တော်မူခဲ့လေသည်။

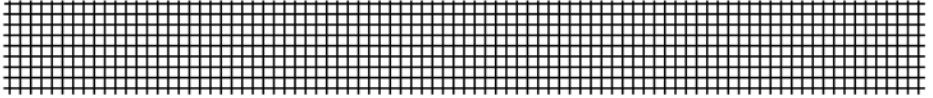
စာပေပရိယတ္တိ သင်ကြားဆည်းပူးတော်မူခြင်း

ညောင်ချောင်းကျေးရွာ ဆရာတော်ဘုရားကြီးထံမှ သင်္ဂြိုဟ်၊ သဒ္ဒါ၊ ဝိနည်းစသော အခြေခံကျမ်းတို့ကိုလည်းကောင်း၊ စစ်တွေမြို့၊ ကြွဖြူဆရာတော်ဘုရားကြီးထံတွင် ကင်္ခါ၊ ရူပသိဒ္ဓိ၊ ဋီကာကျော်စသော အဋ္ဌကထာ ဋီကာကျမ်းများကို လည်းကောင်း၊ ရန်ကုန်မြို့၊ အလုံပရိယတ္တိ ပါဠိတက္ကသိုလ် ဘဒ္ဒန္တဇောတဆရာတော်ကြီးထံတွင် ပထမငယ်၊ ပထမ လတ်၊ ပထမကြီးတန်းဆိုင်ရာ စာပေကျမ်းဂန်တို့ကိုလည်းကောင်း၊ မြောင်းမြမြို့၊ ပဇ္ဇော တာရုံပါဠိတက္ကသိုလ်၊ မန္တလေးမြို့၊ အဘယာရာမ ရွှေဂူတိုက်နှင့် မစိုးရိမ်ပါဠိတက္ကသိုလ် ကျောင်းတိုက်ဆရာတော်ဘုရားကြီးများထံတွင် စာချတန်းဆိုင်ရာ စာပေကျမ်းဂန်တို့ကို လည်းကောင်း သင်ယူတတ်မြောက်အောင်မြင်ခဲ့လေသည်။

သာသနာရေး အားပေးဆောင်ရွက်တော်မူခြင်း

ဆရာတော်သည် ယခုလက်ရှိ သီတင်းသုံးနေသော ရန်ကုန်မြို့၊ အလုံမြို့နယ် ပရိယတ္တိပါဠိတက္ကသိုလ် စာသင်တိုက်တွင် ပဓာနနာယက ဖြစ်တော်မူပြီး စာသင်သား ရဟန်းသာမဏေတို့အား စာပေကျမ်းဂန်တို့ကို ပို့ချပေးခြင်း၊ ဂိုဏ်းပေါင်းစုံ သံဃအဖွဲ့ အစည်းတွင် အလုံမြို့နယ် သံဃနာယကဆရာတော်အဖြစ် ပါဝင်ဆောင်ရွက်ခြင်း၊ ယခု မိမိမွေးရပ်ဌာနေ ချက်မြူပုံမြေဖြစ်သော ရခိုင်ပြည်နယ်၊ ကျောက်တော်မြို့နယ် ညောင်

ချောင်းကျေးရွာတွင် သမိုင်းဝင်စူဠာမုနိဘုရားအား ဘက်စုံမွမ်းမံတည်ဆောက်ခြင်း၊
ညောင်ချောင်း ဘုန်းတော်ကြီးကျောင်းကို တိုက်ကျောင်းအဖြစ် ပြန်လည်တည်ဆောက်
ခြင်း၊ တကာတကာမတို့ကို တရားဟောကြားခြင်း၊ တရားသင်တန်းပို့ချပေးခြင်းစသော
သာသနာပြုလုပ်ငန်းများကို ထမ်းဆောင်တော်မူလျက်ရှိပါသည်။

ရာဇာမုနိဘုရား

အခန်း (၈)

ရာဇာမုနိ

ရာဇာမုနိ ဗုဒ္ဓရုပ်ပွားတော်သည်ကား ကျောက်တော်မြို့နယ် အရှေ့အရပ် သီရိမာ နဒီသရီချောင်း၏ ယာဘက်ကမ်းတွင် တည်ရှိသည်။ (တစ်မိုင်ခွဲခန့်ရှိ၏) အရှေ့ဘက်တွင် ရမ်းချောင်းတောင်တန်းကြီးနှင့် ကျောက်တော်-မြောက်ဦးကားလမ်း၊ တောင်ဘက်တွင် ပဇိုင်းချောင်း (ပန်းတိုင်ချောင်း) ကျောက်ကျပ်ကျေးရွာတို့ တည်ရှိပြီး၊ အနောက်ဘက် သရီချောင်းနှင့် ရွာမပြင်ကျေးရွာတို့ တည်ရှိသည်။

မုနိငါးဆူတွင် ပါဝင်သည့် ဤရာဇာမုနိဗုဒ္ဓရုပ်ပွားတော်ကြီးအား (အေဒီ ၈၂၉)ခု သက္ကရာဇ်(၂၂၁)ခုနှစ်၊ ပဉ္စမမြို့တော်အရှင် မင်းရင်ဖြူ တည်ထားကိုးကွယ်တော်မူခဲ့သည်။ ဒုတိယပရိနိဗ္ဗာန်မြို့တော်ကြီး အရှင်ဒဿရာဇာဘုရင်မင်းမြတ်သည်လည်း ပြုပြင်မွမ်းမံခဲ့လေ၏။ ။

စန္ဒသုဓမ္မ ဘုရင်မင်းမြတ်

မြောက်ဦးခေတ်သည်ကား ရခိုင်သမိုင်းတွင် ယနေ့ထိတိုင် ထုထည်ကြီးမားကျယ်ပြန့် လှစွာသော အခိုင်မာဆုံး ပြသနိုင်သည့် ခေတ်ဖြစ်သည်။ လူမှုရေး၊ ယဉ်ကျေးမှု၊ နိုင်ငံရေး၊ စီးပွားရေးတို့တွင် ရွှေရောင်လွမ်းသော ခေတ်ပင်တည်း။

အလွန်တရာကြီးကျယ်ခမ်းနားခဲ့ကြောင်းကို ယခုထက်တိုင်ပင် တောကြား၊ ချုံကြား ထဲမှ ထိုးထိုးထောင်ထောင်၊ ပြိုင်းပြိုင်းရိုင်းရိုင်း၊ တဆိုင်းဆိုင်း ထွက်ပေါ်နေသည့် လူနေမှုဆိုင်ရာ အဆောက်အအုံ ကြီးငယ်များတို့ကိုကား နေရာတိုင်းတွင် တွေ့မြင်နေရသေး၏။

သက္ကရာဇ် (၁၀၁၄)ခု (အေဒီ- ၁၆၅၂)ခု မြောက်ဦးရွှေမြို့တော်ကို ဆက်ခံစိုးစံတော်မူသည့် စန္ဒသုဓမ္မဘုရင်မင်းမြတ်သည် ဘုန်းလက်ရုံး တန်ခိုးရှိန်စော် အလွန်ကြီး မြတ်တော်မူပြီး ဘာသာရေးဆိုင်ရာ အဆောက်အအုံ ဆောက်လုပ်လှူဒါန်းခြင်းအပေါ်၌ များစွာဝါသနာထုံ မွေ့လျော်ပေသည်။

အလွန်တရာမှ တန်ခိုးတော်နှင့် ပြည့်စုံသော ရတနမာရ်အောင် စေတီတော်၊ လောကမာရ်အောင် စေတီတော်၊ ဇိနမာရ်အောင် စေတီတော်များအား တည်ထားကိုးကွယ်တော်မူလေ၏။ ပေးကမ်းစွန့်ကြဲခြင်းတို့ကို နှစ်သက်၏။

တိုင်းသူပြည်သားတို့အပေါ်၌ ရင်ဝယ်သားကဲ့သို့ သဘောထား၏။ အတုတ်အခွန်များကို လျှော့ယူကောက်ခံ၏။ ရေမြေသခင်ဘုရင်ဧကရာဇ်ပင်ဖြစ်လင့်ကစား တိုင်းပြည်တွင် မိမိတို့သက်ဝင်ယုံကြည်သည့် ဘာသာတရားကို လွတ်လပ်စွာ ကိုးကွယ်ပိုင်ခွင့်ပေးခဲ့သည်။ ဤကဲ့သို့ အလွန်တရာမှ ကြည်ညိုလေးစားစွယ်ကောင်းသော ဘုရင်တစ်ပါး ဖြစ်ပေသည်။

မင်းကြီးသည် မိဖုရားကြီး ရတနာပီယနှင့်အတူ မဟာမုနိဘုရားနှင့် မုနိငါးဆူအား အမြဲမပြတ်လာရောက်ဖူးမြော်ခဲ့ကြသည်။ မြောက်ဦးရွှေမြို့တော်မှနေ၍ မဟာမုနိဘုရားတိုင်အောင် ရွှေဇင်္ဂါလမ်းအား ဆည်ဖို့ မွမ်းမံခဲ့ပေသည်။

လမ်းတစ်လျှောက်တွင်လည်း ပန်းပေါင်းမြောက်မြားစွာတို့နှင့် အရိပ်အာဝါသကောင်းသော သစ်ပင်ပန်းမန်တို့ကို စိုက်ပျိုးစေကာ ခရီးသွားများအဖို့ နားခိုနေနိုင်ရန်

အတွက် လမ်းတစ်ထောက်တို့၌ ဇရပ်ကြီးငယ်များတို့ကို ဆောက်လုပ်တော်မူခဲ့သည်။

ထိုအချိန်၌ ရာဇာမုနိဘုရား သိမ်တော်ကြီးမှာ ဟောင်းနွမ်းနေပြီဖြစ်သည့်အတွက် ကြောင့် ဘုရင်မင်းမြတ်နှင့် မိဖုရားကြီးသည် လက်သမားအကျော်အမော်တို့ကို ခေါ်ယူကာ လှူဒါန်းပူဇော်တော်မူလေသည်။ သိမ်တော်ကြီးအတွင်း၌ကား ပန်းခက်ပန်းလက်တို့ဖြင့် အမွှမ်းတန်ဆာရတနာတို့ဖြင့် ဆင်ယင်ပြုလုပ်ကာ စုလစ်မွန်းချွန်တို့ပါမကျန် အရံအတားနှင့်တကွ ရွှေငွေပန်းပေါက် ပန်းနံသာတို့ဖြင့် ပူဇော်သက္ကာရပြုလုပ်ကာ ကြီးစွာသော အလှူမင်္ဂလာကို ပေးလေ၏။ သင်္ချီလယ်မြေများပိုင်းခြားတည်ကာ ကျွန်များ လှူဒါန်းခဲ့ကြောင်း ကျောက်စာကမ္ပည်းရေးထိုးကာ မှတ်တမ်းတင်ခဲ့လေသည်။^၁

ယခု ဤကား မသမာသော သိုက်ဆရာများ၏ ရွှေလိုရမ္မက်ကြီးမားမှုများကြောင့် ဤကျောက်စာချပ်ကြီးမှာ အမှန်းမရ ကြေမှု့ခဲ့ရပြီး ဖြစ်ပါတော့သည်။ သို့သော်လည်း ဖတ်ရှုလိုက်ရသည့် ဆရာကြီး၏မှတ်တမ်းများကို အခြေခံယူ၍လည်းကောင်း စာရေးသူနှင့် ဆရာကြီးတို့သည် ဤနေရာများသို့ မကြာမကြာသွားရောက်ကာ သုတေသနပြုချက်များအား အခြေခံပြီး တင်ပြရခြင်းဖြစ်သည်။

ဗုဒ္ဓသားတော် ဆရာတော် ဦးဥတ္တရ

ဤကဲ့သို့ ရေမြေအရှင် ဘုရင်မင်းအဆက်ဆက်တို့ တည်ထားသမျှ အစဉ်ပြုလုပ် ကိုးကွယ်တော်မူခဲ့ကြသည့် ဤရာဇာမုနိဘုရားကြီးမှာလည်း တခြားဘုရားများနည်းတူ သိုက်ဆရာများ၏ ထုနှက်ရိုက်ချက်များကို ရှောင်ရှားမဖယ်နိုင်ခဲ့သဖြင့် ဦးတော်ကျိုးပြတ် ကိုယ်တော်မြတ်မှာလည်း ဆောက်၊ ဓား၊ ဒဏ်ရာထိုးနှက်ရာတို့ဖြင့် အတိဖြစ်ကာ ချက်တော်ကို လွန်ပူဖြင့် ဖောက်ကြသဖြင့် ချက်ပေါက်ဘုရားဟုပင် ဆိုကြသေး၏။ ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်တို့အတွက် ကြက်သီးမွေးညင်းထစရာ မမြင်အပ်သော အဖြစ်သို့ ရောက်ရှိခဲ့ရပါ၏။

ချုံနွယ်ပိတ်ပေါင်း မြက်နွယ်တောအဖြစ် ပစ်ပယ်ခြင်းကို နှစ်အတန်ကြာ ခံလာရသော်လည်း တန်ခိုးကြီး မုနိတော်များဖြစ်ခြင်းကြောင့် မကွယ်မပျောက်နိုင်ပါပေ။ ရွာမပြင်ကျေးရွာ မြှောက်ကျောင်းသို့ သီတင်းသုံးရန် ၁၃၄၅ခု၊ ဒုတိယဝါဆိုလဆန်း ၅ရက်၊ ၁၉၈၃ ခု၊ ဇူလိုင်လ ၁၄ ရက် ကြာသပတေးနေ့တွင် မွေးရပ်ဇာတိမြေ အမ်းမြို့မှ

၁။ စန္ဒသုဓမ္မကျောက်စာ၊ ရာဇာမုနိဘုရား၌ ရှိခဲ့ဖူးသည်။
၁၉၇၁ ခုနှစ်က သိုက်ဆရာများ ရွှေရှာမှုကြောင့် ပျက်စီးသွားပြီ ဖြစ်သည်။

ဒေသစာရီ ကြွချီရောက်ရှိတော်မူလာခဲ့သည့် ဝါတော်(၁၀)ဝါရ ဦးဥတ္တရဆရာတော် အရှင်သူမြတ်သည် ကျောင်းမှ အရှေ့ဘက်သို့ကြည့်တိုင်း ချုံနွယ်တို့ဖြင့် တောအလယ်၌ မသဲကွဲသော ကျောက်မည်းတုံးကြီးတစ်ခုကို နေ့စဉ်လိုလို တွေ့မြင်ခဲ့ရသည်။

အစပထမတော့ မမေးဖြစ်ဘဲ ပတ်ဝန်းကျင်နေရာများကို လေ့လာစူးစမ်းလာရာ ယင်းနေရာကား ရာဇမုနိဘုရားပျက်နေရာဟု သိရှိရတော့သည်။ ဆရာတော်အရှင်သူမြတ်သည် ယင်းနေရာသို့ ကြွချီသွားရောက်သည့် အခါတွင်ကား ဒုက္ကရစရိယာ ခံစားနေရရှာသော ရာဇမုနိဘုရားကြီးကို စိတ်မသက်သာ မချမ်းမြေ့ဖွယ်ရာ တွေ့ဆုံဖူးမြင်ရသောအခါတွင် ရွှေရင်နှလုံး မီးဟုန်းဟန်းတောက်သွားသည်ဟု ခံစားခဲ့ရတော့သည်။ စိတ်မှ ရေရွတ်ကာ ‘အရှင်ဘုရား ဘုရားတပည့်တော်သည်ကား ဤကဲ့သို့ ဖရိုဖရဲ ဖြစ်နေသည်များကို စုပေါင်းပြီး အကောင်းပကတိဖြစ်အောင် ဆောင်ရွက်မွမ်းမံပြုပြင်ပါမည်’ ဟု မနောစိတ်တွင် ရည်သန်မိဋ္ဌာန် ပြုတော်မူပြီး ကြေကွဲရင်ဆို့မျက်ရည်စို့ကာ ရှိခိုးကန်တော့ ပြန်လာခဲ့ပါ၏။ လာလမ်းတစ်လျှောက်၌လည်း စိတ်နှလုံး မသာမယာ မရွှင်မပျဖြင့် ကျောင်းတော်သို့သာ ရောက်ရှိလာခဲ့ပါသည်။

ဒါယကာ၊ ဒါယိကာမများအား ဖိတ်ခေါ်ပြီး စည်းဝေးတိုင်ပင်ကာ မိမိ၏ဆန္ဒကို ထုတ်ဖော်ပြောကြားခဲ့၏။ ဤရာဇမုနိဘုရားအား တောချုံများကို ရှင်းလင်းကာ ပြန့်ကြဲနေသည့် ဗုဒ္ဓရုပ်ပွားတော်အား စုရုံးစေကာ ပန်းရံအကျော် ဆရာကြီးဦးမောင်အေးသာ (မြောက်ဦး)အား ခေါ်ယူ၍ နီးနှောတိုင်ပင်ကာ မြောက်ဦးမြို့မှ ရက္ခိုင့်မြန်မာ ပဏ္ဍိတ်ဦးဦးသာထွန်းအား ဖိတ်ကြားပြီး ဘုရားသမိုင်း ဟောပြောပွဲများကို ခြံမြဲခြံမြဲသဲပြုလုပ်ကာ ၁၃၄၉ခု၊ ကဆုန်လ ၁၄ရက်မှ စတင်ပြီး ရွာမပြင်ကျေးရွာ၊ ကျောက်ကျပ်ကျေးရွာတို့မှ ဂေါပကအဖွဲ့များဖွဲ့ကာ ပြုပြင်မွမ်းမံခဲ့ကြပါသည်။

ရွာမပြင်ကျေးရွာ

ရွာမပြင်ကျေးရွာသည်ကား ကျောက်တော်မြို့နယ်၊ အရှေ့အရပ် သီရိမာနဒီ သရီချောင်း၏ ဝဲဘက်ကမ်းတွင် တည်ရှိသည်။ မြောက်ဘက် ပုဏ္ဏရိတ်ချောင်းနှင့် သရက်တစ်ပင်ကျေးရွာ၊ အရှေ့ဘက် သီရိမာနဒီသရီချောင်းနှင့် ရာဇမုနိဘုရား၊ တောင်ဘက် နယ်ခြားချောင်းနှင့် ကျားနင်းကန်ကျေးရွာ၊ အနောက်ဘက် ကုလားတန်မြစ်ကျိုးအင်းများနှင့် ကိုးဆယ့်ကိုးတောင်တန်းတို့ တည်ရှိသည်။ ဤရွာမပြင်ကျေးရွာသည်ကား ကျောက်တော်မြို့နယ်၌ ထင်ရှားသော ရွာကြီးတစ်ရွာပင် ဖြစ်သည်။ ကျေးရွာအတွင်း လူဦးရေ

ရွာမပြင်ကျေးရွာမြေပုံ (ကျောင်းဆောက်လုပ်ဆဲ)

စုစုပေါင်း (၃၅၇၄)နေထိုင်ပြီး ကျား (၁၇၅၂)ဦး၊ မ (၁၈၂၂)ဦး ရှိကာ ကျေးရွာအိမ်ထောင်စု လူနေအိမ်ခြေ (၇၂၀)ဆောင် တည်ရှိသည်။ နိုင်ငံတော်မှ မူလတန်းကျောင်း နှစ်ကျောင်း၊ ဘုန်းတော်ကြီးကျောင်း သုံးကျောင်းရှိပြီး အရှေ့၊ အနောက်၊ တောင်၊ မြောက်၊ ရွာချေ၊ စေတီပြင်ဟု အစုရပ်ကွက် (၆)ခုရှိရာ ကျေးရွာအလျား ၁မိုင်တိတိ ရှည်လျား၏။ ရွာဦးထိပ်တွင် နိုင်ငံတော်မှ ဖွင့်လှစ်ထားသည့် ကုန်သွယ်ရေး အမြဲတမ်းစပါးအဝယ် ခိုင်တစ်ခု တည်ဆောက်လျက်ရှိသည်။ ကျေးရွာရှိ အဓိကလုပ်ငန်းမှာ မိရိုးဖလာ လယ်ယာ လုပ်ငန်းပင် ဖြစ်သည်။ ရွာ၏အနောက်ဘက်တွင် တမျှော်တခေါ် ကျယ်ပြန့်သော ကျောက်တော်မြို့နယ် စပါးကျီတည်ရာအရပ် ဖြစ်သည်။ နိုင်ငံတော်အစိုးရမှ ရောင်းချ ပေးထားသော ကူဘိုတာ ရေစုပ်စက် (၁၁)လုံးနှင့် စိုက်ပျိုးရေးလုပ်ငန်းများကို စိုက်ပျိုး ထုတ်လုပ်ပြီး နွေစပါးများ စိုက်ပျိုးထုတ်လုပ်လျက် ရှိကြသည်။ စိုက်ပျိုးရေးလုပ်ငန်း အတွက် ကျွဲကောင်ရေ (၃၄၆)၊ နွားကောင်ရေ (၁၅၇၇)၊ စုစုပေါင်း ကျွဲနွားကောင်ရေ ပေါင်း (၁၉၂၃)ရှိသည်။ ကျေးရွာပိုင် လယ်မြေဧကပေါင်း (၂၇၀၂)ကျော် ရှိသည်။

သောက်ရေ သုံးရေကန်အဖြစ် ကန်ကြီး (၇)ကန် ရှိသည်။ ဤကျေးရွာကို ခရစ်သက္ကရာဇ် (အေဒီ-၁၈၂၆)ခုနှစ်တွင် ရမ်းဗြဲမြို့နယ် ဆင်ပုတ်ကျေးရွာ၊ မြို့ချောင်းကျေးရွာတို့မှ မိသားစုများက စတင်တည်ထောင်ခဲ့ကြသည်။ ယင်းအနီးအနား၌ ရော်မာ၊ ဆန်ခွင်း အမည်ရှိ 'မြို့' မိသားစု (၆)စုခန့် နေထိုင်လျက် ရှိသည်။ ထိုသူတို့ကား ယခုသစ်တစ်ပုံ ကျေးရွာဖြစ်မည့် နေရာသို့ ပြောင်းရွှေ့သွားခဲ့ကြသည်။ ၁၉၄၂ခုတွင် ဘူးသီးတောင်မြို့နယ် ခိုးတန်းကျေးရွာမှ ဝင်ရောက်လာကြသည်။

ရွာမပြင်ကျေးရွာ၊ ရွာဦးထိပ်၌ မြောက်ဦးခေတ်တွင် ထင်ရှားခဲ့သည့် ကုန်အရောင်း အဝယ် ဆိပ်ကမ်းကျေးရွာတစ်ရွာဖြစ်သော ပုဏ္ဏရိတ်ရွာမ တည်ရှိခဲ့သည်။ တောင်ဘက်၌ကား အိမ်ခြေငါးရာခန့်ထိ ကြီးကျယ်စည်ကားခဲ့သည့် ပန်းတောပြင်ကျေးရွာ တည်ရှိခဲ့သည်။

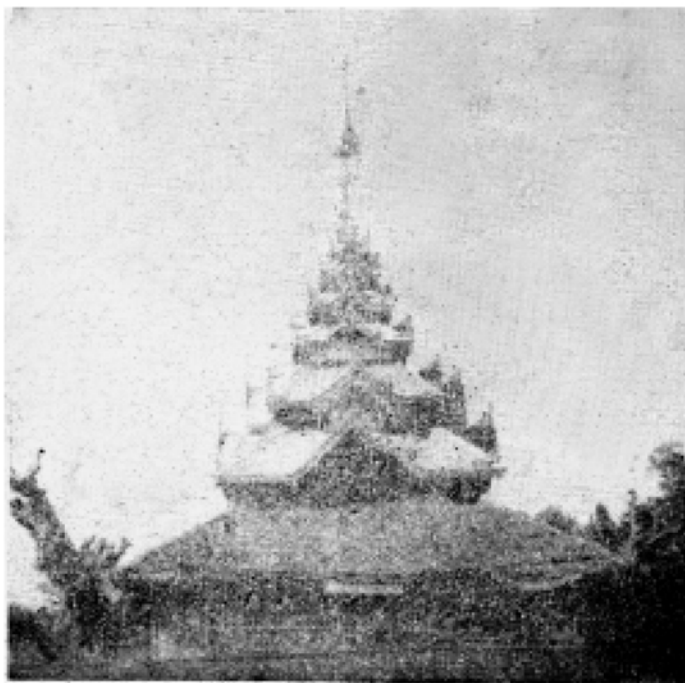
ဤရှေးဟောင်းရွာမှာ ပုဏ္ဏရိတ်ရွာမ၏ ပြင်ကြီးဖြစ်သောကြောင့် ရွာမပြင်ဟု ခေါ်ဆိုသည်ဟု ဆိုကြသည်။ တချို့က မြို့လူမျိုးရော်မာတို့အုပ်စု နေထိုင်ခဲ့သည့် နေရာနှင့် နီးစပ်သဖြင့် ရော်မာပြင်မှရွာမပြင်သို့ ပြောင်းလဲလာကြသည် ဆိုကြ၏။ ။

ဤကဲ့သို့ ရွာမပြင် ကျေးရွာသည်ကား မုနီငါးဆူတွင် တစ်ဆူပါဝင်သည့် ရာဇာမုနီ ဘုရားကြီးအား ကိုးကွယ်ဆည်းကပ်အလေးအမြတ်ထားကာ စောင့်ရှောက်ထိန်းသိမ်းလျက် ရှိသော ကျေးရွာတစ်ရွာပင် ဖြစ်ပါသည်။

ရာဇာမုနီ ဆင်းတုတော်

သက္ကရာဇ် ၁၃၄၉ခု၊ ကဆုန်လမှစတင်ပြီး မင်းရင်ဖြူ၏ ကောင်းမှုတော် ရာဇာမုနီဆင်းတုတော်မြတ်အား အကောင်းပကတိချောမွေ့ပြေပြစ်အောင် ပြုလုပ်၍ ၁၃၅၀-ခု၊ တန်ဆောင်မုန်းလတွင် ဗုဒ္ဓဘိသေက အနေကဇာတင်ပွဲကို ပြုလုပ်တော်မူလေသည်။

ဆင်းတုတော်၏ အတိုင်းအတာမှာ ဦးတော်မှ ပလ္လင်တော်ထိ အမြင့်ပေ (၁၀ ဒဿမ ၅ပေ)၊ ပခုံးတော်အကျယ် (၆ဒဿမ ၁ပေ)၊ ဒူးစွန်နှစ်ဖက်အကျယ် (၈ဒဿမ ၄ပေ) တို့ဖြစ်သည်။ ဆင်းတုတော်ကြီးမှာ ဗောဓိပင်နှင့် ရွှေပလ္လင်တော်ကို အောင်မြင်တော်မူပြီး ဈာန်သမာပတ်စံဝင်နေဟန် ဖြစ်သည်။

ရာဇာမုနိဘုရား သိမ်တော် (ရွာမပြင်ကျေးရွာအနီး)

အောက်ခံကြာမှောက် ကြာလှန်ပါ ပလ္လင်တော်ကြီးတွင် အလယ်တည့်တည့်၌ ဆင်တစ်ကောင်ပါရှိပြီး အောက်ခြေအနားပတ်လည်တို့၌ ယင်းခေတ်ရခိုင်ရိုးရာ ယဉ်ကျေးမှုကို အဓိကဖော်ပြပေးသည့် ကျင်ကိုင်နေဟန် ရုပ်လုံးများ၊ သစ္စာရှိသော စာမရိုက်ရုပ်များ၊ ရဲစွမ်းသတ္တိဂုဏ်ကို ဖော်ပြသည့် ခြင်္သေ့ရုပ်များ၊ ခြူးပန်းခြူးနွယ် အသွယ်သွယ်တို့ဖြင့် လည်းကောင်း ပြည့်စုံစွာ ဖော်ပြပါရှိနေသည်။

ယင်းတို့ကို မပျောက်ပျက်သွားစေရန်အတွက် နဂိုမူလပလ္လင်တော်အတိုင်း ဆက်စပ်ပြုလုပ်ထားပြီး ဖြစ်လေသည်။ အလွန်တရာမှ တန်ခိုးတော်မြတ်နှင့် ပြည့်စုံတော်မူသည့် ထိုရာဇာမုနိဘုရားကြီးအား ခိုင်ခံ့ကြီးမားလှသည့် သိမ်တော်ကြီးကို စုလစ်မွန်းချွန်စိန်တောင်ပန်းခက် အမျိုးမျိုးသော တန်ဆာများဆင်ယင်လျက် ယခုအခါ သိမ်တော်ကြီးမှာ ပြီးမြောက်သွားပြီ ဖြစ်သည်။ တရားဘာဝနာ ရှာဖွေလိုက်စား ကုသိုလ်ပွားများလိုသူများအတွက် အလွန်တရာကောင်းမြတ်အေးချမ်းစွာ ခံလှူနေထိုင်နိုင်သည့် နေရာတစ်ခုပင် ဖြစ်ပါတော့၏။

အနီး(၉)

သကျမုနိ

သကျမုနိရုပ်ပွားတော်သည်ကား မြောက်ဦးမြို့နယ် မြောက်ဘက်အစွန်ဆုံး ကျောက်ကျပ်ကျေးရွာနှင့် စေတီတောင်ကျေးရွာ နှစ်ရွာကြားတွင် တည်ရှိသည်။ ယင်းနေရာ၌ သီရိမာနဒီသရီမြစ်ချောင်းသည် ကျောက်တော်-မြောက်ဦးနယ်ခြား သတ်မှတ်သည့် ချောင်းတစ်ခုပင် ဖြစ်သွားသည်။ ဤချောင်းနံဘေး ယာဘက်ကုန်းမြင့်ငယ်ကလေးတစ်ခုပေါ်တွင် တည်ထားကိုးကွယ်ထား၏။

သကျမုနိဘုရား

မြောက်ဘက်တွင် ကျောက်ကျပ်ကျေးရွာ တည်ရှိပြီး အရှေ့ဘက်တွင် မြောက်ဦး ကျောက်တော် ကားလမ်းနှင့် ရမ်းချောင်းဂါထာတောင်တန်းတို့ ရှိသည်။ တောင်ဘက် စေတီတောင်ကျေးရွာနှင့် အနောက်ဘက်သီရိမာနဒီသရီချောင်းနှင့် ရွာမပြင်ကျေးရွာတို့ တည်ရှိကြသည်။

သကျမုနိဆင်းတုတော်အား ဦးစိန်မာဒင်ဆိုသူ ဘုရားတကာကြီးဦးဆောင်ကာ ၁၃၄၃-ခုနှစ်၊ စေတီတော်ကြီးအဖြစ် ပြုလုပ်ကာ ဂူတော်ထဲ၌ ကိန်းဝပ်တော်မူခဲ့သည်။ ဆင်းတုတော်၏ ဉာဏ်တော်အမြင့်မှာ (၆၃၀၀၀၀ ၉၀၀၀၀)ရှိပြီး ပခုံးနှစ်ဖက် အကျယ် ပေ (၃ ၃၀၀၀ ၃ ၀၀၀၀) ရှိကာ ဒူးစွန်နှစ်ဖက်အကျယ်ပေ (၄၃၀၀၀၀ ၈၀၀၀၀) ဖြစ်သည်။ စေတီတော်မှာ အပြီးထိ မရောက်နိုင်သေးချေ။ ဝိုင်းဝန်းပြုပြင်ရန် လိုအပ်နေပါသေးသည်။

သာရမင်းစိုး ဓမ္မရာရီသူဌေး ငပျောင်

ရှာရီမှာ ဟရီမှ ပြောင်းလဲလာခြင်း ဖြစ်သည်။ ရှာရီမှာ ကြက်သရေမင်္ဂလာအပေါင်းနှင့် ပြည့်စုံသည်ဟု အဓိပ္ပာယ်ရသည်။ ထို့ကြောင့် ရှာရီသူဌေးဆိုသူမှာ အလွန်တရာ ကျက်သရေမင်္ဂလာအပေါင်းနှင့်ပြည့်စုံသော သူဌေးပင် ဖြစ်သည်။ ရှာရီသူဌေးနေခဲ့သည် ဆိုသည့်နေရာမှာ ယခုတိုင် အထင်အရှားတွေ့မြင်နိုင်ပါသေး၏။

ယင်းနေရာကို ရှာရီပြင်ဟု ခေါ်တွင်သည်။ မြောက်ဦးမြို့နယ် မြောက်ပိုင်း၊ ကျောက်တော်-မြောက်ဦး ကားလမ်းနံဘေး၌ တည်ရှိသော ရှာရီပြင် ကျေးရွာပင် ဖြစ်သည်။ ၎င်းအနီးတဝိုက်ကား အလွန်တရာနာမည်ကြီးခဲ့သည့် သူဌေးကြီးများ နေထိုင်ခဲ့သည့် နေရာများပင် ဖြစ်ကြသည်။ ရှာရီသူဌေးကြီး၊ ရွှီကျာသူဌေးကြီး (ရွှီကျာသူဌေးနေခဲ့သော နေရာမှာ ယင်းအနီးရှိ ရွှီကျာပြင် ဖြစ်သည်။)

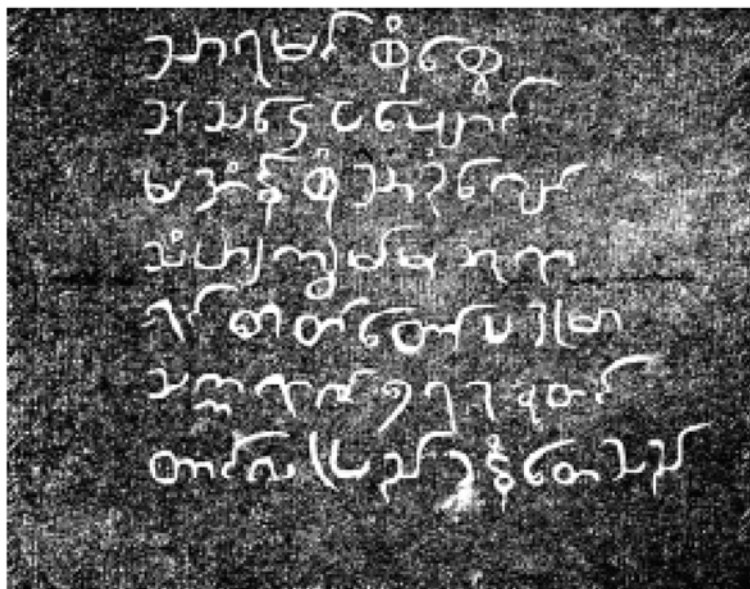
ရှာရီသူဌေး၏ အမည်မှာ ဦးငပျောင် ဖြစ်သည်။ လေးမြို့ခေတ်၌ အလွန်တရာ ချမ်းသာကြွယ်ဝသည့် သူဌေးဖြစ်သဖြင့် နေရပ်ရာတောင်ငူမြို့တော်ကြီးကို စိုးစံအုပ်ချုပ်တော်မူခဲ့သည့် ‘ကမ္ဘာလောင်ငယ်’ ဘုရင်မင်းမြတ်ကြီးက ‘သာရမင်းစိုးဓမ္မသူဌေး ငပျောင်’ ဟု ဘွဲ့တံဆိပ် စလွယ်ချိတ်ကာ ပေးသနားတော်မူခဲ့လေသည်။

သူဌေးကြီး ငပျောင်သည်ကား အလွန်အစွမ်းထက်မြက်သူဖြစ်ပြီး စေတနာသဒ္ဓါတရား ထက်သန်ကာ ဘာသာတရားအပေါ် အလွန်အလေးထား ကိုးကွယ်ဆည်းကပ်တော်မူသူတစ်ဦး ဖြစ်သည်။

သူဌေးကြီးသည်ကား သူ၏ဇနီး မိအိမ်စိုး၊ သားဦးကျော်တို့နှင့်အတူ မိသားစု ဘုရားဖူး လင်္ကာဒီပခေါ်သည့် သိန်းခေါ် (သီဟိုဠ်)ကျွန်းသို့ သွားရောက်ခဲ့ကြသည်။ ယင်းအချိန်၌ လေးမြို့ခေတ်နိုင်ငံခြား ဘုရားဖူးအဆင့်များထိ တိုးတက်ခဲ့ကြသည်မှာ အလွန်ဂုဏ်ယူဝင့်ကြွားစရာပင် ဖြစ်သည်။

သူဌေးကြီးသည်ကား မိုင် (၁၂၀၀)ကျော် ဝေးကွာသည့် သိန်းခေါ်ကျွန်း(သီဟိုဠ်)မှ အပြန်တွင် ဗုဒ္ဓဓာတ်တော်အချို့အား ပင့်ဆောင်ကာ ပြန်လာခဲ့ပြီး သက္ကရာဇ် ၅၇၃ခု၊ တပေါင်းလပြည့် တနင်္ဂနွေနေ့တွင် ဘေးတော်မုနိငါးဆူ ဒါယကာ မင်းရင်ဖြူ ဘုရင်မင်းတရားကြီးတည်ထားကိုးကွယ်တော်မူခဲ့သည့် သကျမုနိဘုရားအား ပြန်လည်ပြုပြင်မွမ်းမံကာ မိမိပင့်ဆောင်ယူလာခဲ့သည့် ဘုရားရှင်တော်၏ ဓာတ်တော်အချို့ကို ဌာပနာထည့်၍ ကိုးကွယ်တော်မူခဲ့ကြောင်း အခိုင်အမာအထောက်အထား တစ်ရပ်အနေဖြင့် ကျောက်စာရေးထိုး ကမ္မည်းတင်ထားခဲ့ပေသည်။

သူဌေးကြီး ငပျောင်သီဟိုဠ်မှ ပင့်ဆောင်ယူလာခဲ့သည့် ဓာတ်တော်မှာ (အေဒီ-၁၉၃၉) သက္ကရာဇ် ၁၃၀၁ခုနှစ်တွင် သကျမုနိပျက်စီးနေသည့်နေရာမှ ဓာတ်တော်ကွန့်မြူးနေသည်ကို တွေ့မြင်ရသဖြင့် ရွာမပြင်ကျေးရွာ တောင်ကျောင်းမှ ဆရာတော်ဦးကေ

သူဌေးငပျောင် ကျောက်စာ

လာသက ထိန်းသိမ်းပြီး ကိုးကွယ်ခဲ့သဖြင့် ယခုအခါ၌ ကျောက်တော်မြို့နယ် ရွာမပြင် တောင်ကျောင်း၌ နှစ်ပေါင်း (ငါးဆယ်ကျော်ခန့်) ခေတ္တသီတင်းသုံးလျက် ရှိပါသည်။

ရှာရီသူဌေးကြီးခေါ် သူဌေးငပျောင် ရေးထိုးခဲ့သည့် ကျောက်စာမူရင်းအတိုင်းကို ဖော်ပြလိုက်ပါ၏။

၁။ သာရမင်စိုစွေ

၂။ သူဌေးငပျောင်

၃။ မိအိမ်စိုသာဦကျော်

၄။ သိဟျကျွမ်မှဘုရား

၅။ ရှင်ဓာတ်တော်ပဒမြာ

၆။ သက္ကရာဇ် ၇၃ခုတင်

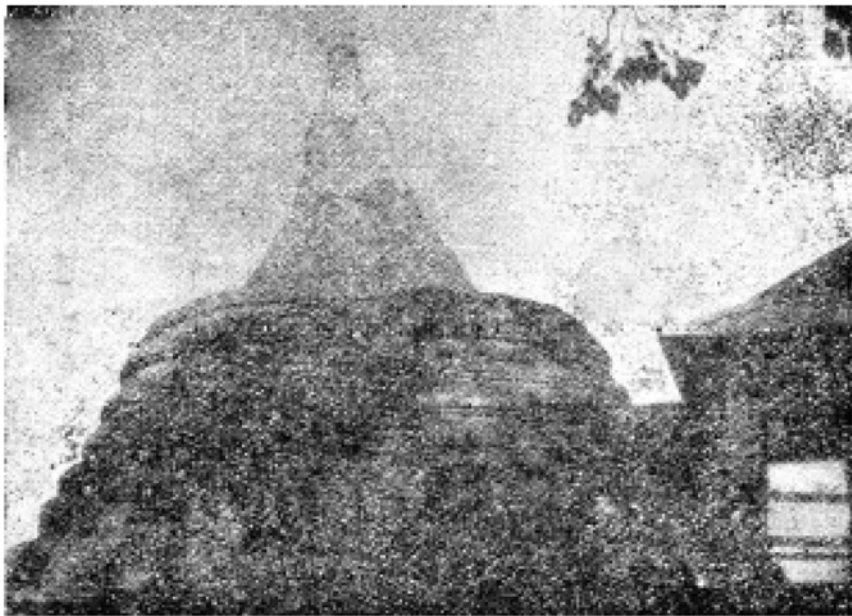
၇။ တဝင်လပြည့် စုတေသည်။

ဤကျောက်စာမှာ အလျား(၂၇)လက်မ၊ အနံ(၁၉)လက်မရှိပြီး အထူ (၅. ၅)လက်မ ရှိသော ကျောက်တုံး၌ ရေးထိုးထားခဲ့ခြင်း ဖြစ်သည်။ ယခုထက်တိုင် သကျမုနိဘုရား ကုန်းတော်ပေါ်၌ ရှိသည်။ ဤထက်လုံခြုံစေရန် ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်ထားသင့်ပေ သည်။

သကျမုနိအနီးရှိ ကျေးရွာများ

ကျောက်ကျပ်ကျေးရွာ

ကျောက်ကျပ်ကျေးရွာသည် မြောက်ဦးမြို့နယ်၏ မြောက်ဘက်အစွန်ဆုံး ကျေးရွာ ဖြစ်သည်။ ကျောက်တော်မြို့နယ်နှင့် မြောက်ဦးမြို့နယ်၏ နယ်ခြားကျေးရွာ တစ်ရွာပင် ဖြစ်၏။ မြောက်ဘက် ပဇိုင်ချောင်း(ပန်းတိုင်ချောင်း)နှင့် ကျောက်တော်မြို့နယ်၊ အရှေ့ ဘက် ကျောက်တော်မြောက်ဦးကားလမ်းနှင့် ဂါရာတောင်တော်ကြီး၊ ဆည်တောင်ဘက် သကျမုနိဘုရားနှင့် စေတီတောင်ကျေးရွာ၊ အနောက်ဘက် သီရိမာနဒီ(သရီချောင်း)နှင့် ရွာမပြင်ကျေးရွာတို့ တည်ရှိသည်။

သကျမုနီဘုရား စေတီတော် (စေတီတောင်ကျေးရွာ)

ဤကျေးရွာသည်ကား မိမိရိုးရာ လယ်ယာလုပ်ကိုင်သူ များပြားသည်။ ကျေးရွာပိုင် လယ်မြေဧက စုစုပေါင်း(၄၅၀)ဧကကို ပိုင်ဆိုင်သည်။

လူဦးရေ စုစုပေါင်း(၈၆၀)ဦးရှိကာ လူနေအိမ်ခြေ (၁၇၂)ဆောင် ရှိသည်။ နိုင်ငံ တော် မူလတန်းကျောင်း တစ်ကျောင်းရှိပြီး၊ တစ်ရွာလုံး ကိုးကွယ်သည့် ဘုန်းတော်ကြီး ကျောင်းတစ်ကျောင်း ရှိသည်။

စိုက်ပျိုးရေးလုပ်ငန်း လုပ်ဆောင်နိုင်ရန် ကျွဲ၊ နွားကောင်ရေ စုစုပေါင်း (၅၆၀) ကောင်ရှိပြီး၊ ကူဘိုတာ ရေစုပ်စက် (၃)လုံး ဝယ်ယူသုံးစွဲထားသည်။

ဤကျောက်ကျပ်ကျေးရွာအား ရှေးယခင်က တည်ရှိခဲ့ကြောင်းကို ဓညဝတီနိဂုံးရွာ သာချင်း၌ ဤသို့ ဖော်ပြပါရှိပါ၏။

ရှိဝယ်အစ၊ ဤဂါမ၏၊ မူလသညာ၊ များရှင်လူတို့၊ ခေါ်တွင်လတ်ကေ၊
ဂေါက်မတ်ရွာတည်း၊ အရာတစ်ဖန်၊ ဤသည်ရွာကို၊ သညာထပ်လို့
ခေါ်လတ်ဟန်ကား၊ ဘုန်းကံကြီးလှ၊ လက်ရုံးရောင်ဖြင့်၊ ပြောင်ပြောင်ပ
ကေ၊ ဒသရာဇာ၊ မင်းမြတ်စွာလျှင်၊ အာဏာဖြင့်မိုး၊ တိုင်းရက္ခာကို၊ အုပ်ခါ

ရခိုင်မဟာမုနိ၏ မဟာကျန်မုနိငါးဆူ

စိုးခိုက်၊ ဖိုးဖိုးစဉ်လာ၊ ကိုးကွယ်ပါက၊ မဟာမုနိ၊ ခြောက်ရောင်ညီးကေ၊
မြတ်သီရိကို၊ ခရီးဝေးကွာ၊ မြစ်သီဂီ၌၊ သညာကျော်ဟိုး၊ သေလာတောင်
လေ၊ မြင့်ခေါင်ထက်လေ၊ ဝက်သတိုးက၊ ရှိခိုးပန်ထွာ၊ ပင့်ဆောင်လာ၍၊
စန္ဒာသူရိယ၊ မင်းရာဇနှင့်၊ မုနိန္ဒတို့၊ မူလသွန်းရာ၊ မြို့ဓညဝယ်၊ တောင်သာ
ပုလု၊ မြို့ရိပ်မြိုင်လေ၊ ကတညတွင်၊ ပြုစုထပ်မံ၊ တည်ထားပြန်၍၊ ကာရံ
တံတိုင်း၊ မင်းရာဇာမှာ၊ သဒ္ဓါလျှဉ်း၍၊ မဆိုင်းယင်စွာ၊ ပြုလုပ်ခါလျှင်၊
ဤရွာ၌ဝယ်၊ ကျောက်များစွာကို၊ ညီညာဖြတ်၍၊ ဆက်လတ်တေဟု၊ ထို
သည်ကစ၊ ဤဂါမကို၊ များလှသူငါ၊ နောက်တစ်ဖန်ဝယ်၊ တွင်ပြန်လတ်ကေ၊
ကျောက်ဆပ်ရွာဟု^၁ သညာလွန်းကျော်၊ ယခုတိုင်လေ၊ စဉ်အဆက်ကေ၊
မြွတ်လို့ခေါ်ရေဟု ရေးစပ်ဆိုထားပါ၏။

ယင်းကဲ့သို့ ကျောက်ဆပ်မှ ကျောက်ကျပ်အဖြစ်သို့ ပြောင်းလဲလာရခြင်း ဖြစ်သည်။
ဤရွာ၌ကား ဘူးသီးတောင်မြို့နယ် ခိုးတန်းကျေးရွာမှ မိသားစုအများဆုံး နေထိုင်လျက်
ရှိကြသည်။

ရွာတည် သက္ကရာဇ်မှာ (အေဒီ-၁၈၂၈)ဖြစ်၏။ ရွာမပြင်ကျေးရွာထက် တစ်နှစ်စော
တည်သည်။^၂

စေတီတောင်ကျေးရွာ

ကျောက်ကျပ်ကျေးရွာ၏ တောင်ဘက်၊ ကျောက်တော်မြောက်ဦးကားလမ်း၏
အနောက်ဘက်၊ တောင်ဦးကျေးရွာ၏ မြောက်ဘက်၊ သီရိမာနဒီ(သရီချောင်း)နှင့် ရွာမ
ပြင်ကျေးရွာတို့၏ အရှေ့ဘက်တွင် တည်ရှိသည်။

ရန္တာနဒီခေါ် (ရမ်းချောင်း)တို့အား ဆက်သွယ်ဖောက်လုပ်ထားသည့် ‘ရိဗ’ ချောင်း
ငယ်သည် ရွာအလယ်မှ ဖြတ်သန်းစီးဆင်းလျက် ရှိသည်။

မြောက်ဘက်ကို စေတီတောင်ရွာဟောင်းဟု ခေါ်၍၊ တောင်ဘက်ကို စေတီတောင်
ရွာသစ်ဟု ခေါ်သည်။ ရွာဦးမြောက်ဘက်ထိပ်တွင် သကျမုနိဆင်းတုတော်မြတ် တည်ရှိ

၁။ ဦးမောင်စံလှ ဓညဝတီနိဂုံးရွာများ သာချင်း(ပေမူ)

၂။ အစဉ်စာများ

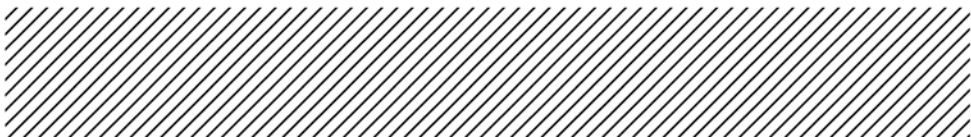
သည်။ ထိုကျေးရွာ၌ နိုင်ငံတော်မူလတန်းကျောင်း တစ်ကျောင်းရှိပြီး တစ်ရွာလုံးကိုးကွယ်သည့် ဘုန်းတော်ကြီးကျောင်း တစ်ကျောင်းရှိသည်။

စုစုပေါင်းအိမ်ခြေ (၁၂၀)ဆောင်ရှိပြီး စုစုပေါင်း ကျားမဦးရေ (၆၅၀)ဦး ရှိသည်။ စိုက်ပျိုးရေးကို အဓိကထားသည့် ကျေးရွာဖြစ်သဖြင့် လယ်သမားအများစု ဖြစ်ကြသည်။ နိုင်ငံတော်မှ စိုက်ပျိုးရေးလုပ်ငန်းများ ပြုလုပ်နိုင်စေရန် ကူဘိုထာရေစုပ်စက် (၂)လုံး ရောင်းချပေးထားသည်။ မြောက်ဦးခေတ်တွင် ဤရွာအား စေတီပြင်ဟု ခေါ်တွင်ခဲ့သည်။ ၎င်းစေတီပြုပျက်ပြီး စေတီတည်ခဲ့သော ကုန်းငယ်ကို အစွဲပြုကာ စေတီတောင်ဟု ခေါ်ဆိုခဲ့ကြခြင်း ဖြစ်သည်။ ယင်းအကြောင်းကို သာချင်း၌ကား-

အမည်နာမ၊ မြတ်စေတီကို၊ မှီသဟဲကေ၊ စွဲပြီးမှလျှင်၊ များလှလှရှင်၊ စေတီပြင်ဟု၊ ခေါ်တွင်မညီ၊ ဓညမည်ကေ၊ ပြည်တော်ဝုန်းမှာ၊ ပန်းသို့မ္ဗိုးလို့၊ ရပ်ကြီးသာယာ၊ ဤသည်ရွာလည်း၊ ဓညာနိဂုံး၊ ပတ်ဝန်းကျင်က၊ ဆင်ခြံဖုန်းဟု၊ ရှိထုံးသက်သီ၊ မြဲမကွာဘဲ၊ စွဲကာထားကေ၊ မှတ်သားလီလေ၊ ဟု ဤကဲ့သို့ မှတ်တမ်းတင်ရေးစပ်ထားခဲ့လေသည်။

ဤစေတီတော်ကျေးရွာ၏ အရှေ့တောင်ထောင့် တစ်ဖာလုံခန့်အကွာတွင် မြောက်ဦးခေတ်အချိန်က ထွန်းကားခဲ့သည့် “ယဉ်သည်ရွာ” နေရာဟောင်းကို ထင်ရှားစွာ တွေ့မြင်နိုင်သေးသည်။

၃။ ဦးမောင်စံလှ ဓညဝတီနိဂုံးရွာများ သာချင်း (ပေမူ)

ရခိုင်မြေအနှံ့ ဗျာဒိတ်တော်အရ တည်ထားခဲ့သော ဘုရားပုထိုးစေတီများ
စုံလင်စွာဖြင့်-

သမိုင်းသုတေသီကြီး
အချွင်စက္ကိန္ဒ ပြုစုတင်ပြသော
ရခိုင်ယဉ်ကျေးမှုများ အမှတ်(၄)

ထွက်ပြီ

စာပေဝါသနာရှင်များနှင့် သမိုင်းကို လေ့လာလိုက်စားသူများ အမှာစာပေးပို့၍
မှာယူကြပါ။
ထွက်ပြီးသမျှ စာအုပ်များ လက်ကျန်မရှိပါ။

ရခိုင်သားကြီးစာပေ

အန်း(၁၀)

စန္ဒာမုနိ

စန္ဒာမုနိရုပ်ပွားတော်သည် မြောက်ဦးမြို့နယ်၊ တောင်ဦးကျေးရွာ၌ တည်ရှိသည်။ ဆင်းတုတောင်၏ ဉာဏ်တော်အမြင့်မှာ (၄ ဒဿမ ၆ပေ)ရှိပြီး၊ ပခုံးနှစ်ဘက် အကျယ်မှာ (၂ ဒဿမ ၅ပေ) ရှိသည်။ ဒူးစွန်းနှစ်ဘက်အကျယ် (၃ ဒဿမ ၈ပေ) ရှိ၏။ ဗောဓိပင်နှင့် ရွှေပလ္လင်ကို အောင်မြင်တော်မူသည်။ ပလ္လင်ကာသန မုဒြာပင် ဖြစ်သည်။ ဤဆင်းတုတော်အား သက္ကရာဇ်(၁၃၂၂)ခု တပေါင်းလတွင် တောင်ဦးရွာဆရာတော် ဘုရား ဘဒ္ဒန္တဦးဝဇီရဗုဒ္ဓိက ရပ်သူရွာသားများအား စုပေါင်းဦးဆောင်ကာ ပြန်လည် ပြုပြင်ခဲ့သည်။ ဤဆင်းတုတော်အား ပြည်ပမှ မှာယူသည့် မျက်လုံးတော်များနှင့် မွမ်းမံ ပြုပြင်မှုများစွာ ရှိသွားပြီးဖြစ်သဖြင့် ရှေးလက်ရာအသွင်အပြင်မှ မူဟန်များ ပျောက်လျက် တွေ့ရပေသည်။ ပေ ၇၀ခန့်ရှိ စေတဝန်တန်ဆောင်းတော်မြတ်နှင့် ပေ(၅၀)ခန့်ရှိ အာရုံခံသိမ်တော်ကို တစ်ဆက်တည်း ဆောက်လုပ်လှူဒါန်းထားပါသည်။

ပေ(၅၀)ခန့်ရှိ ဘုရားတည်ထားသည့် ကုန်းမြင့်ကလေးမှာ အထူးပန်ရ၏။ ယင်းတောင်ကုန်းငယ်အား ရှေးယခင်အခါက ဒီပါပဗ္ဗတဟု တွင်ခဲ့၏။ မြောက်ဦးခေတ်တွင် မုနိကေသတောင်၊ ကျွန်းဦးတောင်ဟုလည်း ခေါ်တွင်ခဲ့ကြောင်း သိရှိရသည်။ ယခုအခါတွင် စန္ဒာမုနိဘုရားတည်ထားသည့်အတွက်ကြောင့် စန္ဒာမုနိဘုရားတောင်၊ တောင်ဦးတောင်ဟုသာ ခေါ်ဆိုနေကြသည်။

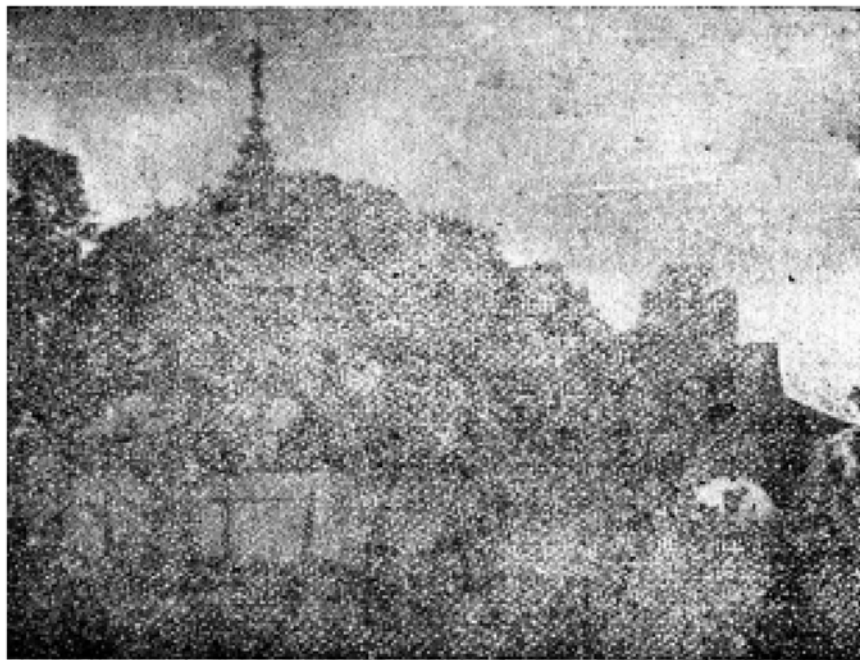
စန္ဒာမုနိဘုရား

တောင်ဦးကျေးရွာ

တောင်ဦးကျေးရွာသည် မြောက်ဦးမြို့နယ် မြောက်ပိုင်းတွင် တည်ရှိသည်။ မြောက်ဘက်တွင် စေတီတောင်ကျေးရွာ၊ အနောက်ဘက်တွင် ကျားနကန်ခေါ် (ကျားနက်ကန်) ကျေးရွာနှင့် သီရိမာနဒီ (သရီချောင်း)တို့ ရှိပြီး၊ တောင်ဘက်တွင် သုံးထပ်ပြင်တော၊ ယခင်အခါက ကန်သုံးဆင့် မြို့ရွာဟောင်းဟု အစဉ်ပြောနေကြသည့်နေရာ၊ အရှေ့ဘက် ကျောက်တော် မြောက်ဦးကားလမ်းနှင့် ရန္တာနဒီခေါ်ရမ်းချောင်းအား ဆည်ဖို့ခဲ့သည့် ကျောက်ဆည်ဆည်တော်ကြီးတို့ တည်ရှိသည်။

တောင်ဦးကျေးရွာ၏ လူနေအိမ်ခြေမှာ ၁၈၀ရှိပြီး လူဦးရေ (၁၀၀၀)ခန့်ရှိကာ လယ်ယာလုပ်ငန်းဖြင့် အသက်မွေးကြသည်။ ကျေးရွာပိုင် စိုက်ပျိုးဧကမှာ (၆၂၀)ဖြစ်ပြီး ကျွဲကောင်ရေ (၁၀၆)ကောင်နှင့် နွားကောင်ရေ (၂၄၆)ကောင် ရှိသည်။

စိုက်ပျိုးရေးလုပ်ငန်းများတွင် အသုံးပြုနိုင်ရန်အတွက် နိုင်ငံတော်မှ ကူဘိုတာ ရေစုပ်စက် (၅)လုံး ရောင်းချပေးထားသည်။ (UNICEF) ယူနီဆက်မှ အဆောက်အအုံကူညီ

စန္ဒာမုနိဘုရား သိမ်တော် (တောင်ဦးကျေးရွာ)

ပေးထားသည့် နိုင်ငံတော် မူလတန်းကျောင်းတစ်ကျောင်း ရှိသည်။ တစ်ရွာလုံး ကိုးကွယ်သည့် ရွာဦးဘုန်းတော်ကြီးကျောင်း တစ်ဆောင်ရှိသည်။ ရှေးအစဉ်အဆက် မပြတ် ဤနေရာ၌ ရွာတည်ထောင်နေခဲ့သည့် နေရာဖြစ်သောကြောင့် မှတ်တမ်းများအား ဖော်ပြလိုက်ပါ၏။

ရခိုင်ဘုရင် မင်းစောမွန်သည် စစ်ဘေးစစ်ဒဏ်ကြောင့် (အေဒီ-၁၄၀၆ ခုနှစ်)တွင် အနောက်ပြည် ဘင်္ဂေါ(၁၂)မြို့၊ မြို့တော်ဖြစ်သည့် ဂေါ်ရ် (Gaur) သို့ တိမ်းရှောင်ခဲ့ရသည်။ သက္ကရာဇ် (၇၉၁)ခု၊ အေဒီ (၁၄၂၉)ခု၊ ကဆုန်လဆုတ် တစ်ရက် ကြာသပတေးနေ့တွင် ရခိုင်ပြည် လောင်းကြက်မြို့၊ ထီးနန်းကို ပြန်လည်ရရှိချိန်တွင် ဖြစ်သည်။

မင်းသားစောမွန်၊ ပြည်တော်ပြန်၍၊ ရန်ကိုနှိမ်ပြီး၊ လောင်းကြက်ခေါ်တေ၊ မြို့တော်ကြီးမှာ၊ နန်းထီးထပ်မံ၊ စိုးမိုးစံလျက်၊ နိုင်ငံတာဝန်၊ ရီနှင့်ကြာလေ၊ ပမာညွှန်းသို့၊ အီးချမ်းသာယာ၊ ဟိလတ်ခါတွင်၊ ပြန်လာမစဲ၊ ကိုယ့်ရပ်နေလေ၊ ရွာပြည်ထဲမှာ၊ စုစည်းဝိုင်းအုံ၊ သစ်နွယ်ချုံကို၊ အကုန်ရှင်းမြောက်၊ ညီအညာဖြင့်၊

အိမ်ရာဆောက်လို့၊ ဝမ်းမြောက်ဝမ်းသာ၊ များလှရှင်မှာ၊ သာရွှင်ပျလို့၊
ပြန်ကြခါဝယ်၊ မည်သာလွမ်းကျော်၊ တောင်ဦးမော်ဟု-^၁

ဆိုသည့်အတိုင်း တောင်ဦးကျေးရွာအမည်မှာ ကနဦးစကပင် ရှိခဲ့သော နာမည်ပင် ဖြစ်ခဲ့သည်။ ဤကဲ့သို့ တောင်ဦးမော်ဟု ခေါ်ဆိုခြင်းမှာလည်း သီရိမာနဒီ (သရီချောင်း) ရစ်ခွေစီးဆင်း၍ မော်ကျွန်းသဏ္ဌာန် ဖြစ်ပေါ်နေဟန်ကြောင့် ခေါ်ဆိုခြင်း ဖြစ်ဟန်တူ သည်။ ယခုအခါ မော်ကိုဖြုတ်ကာ တောင်ဦး၊ တောင်ဦးကျေးရွာဟုပင် ခေါ်ဝေါ်ခဲ့ကြ ခြင်း ဖြစ်သည်။

ဘုရင်မင်းထီး၏ ကောင်းမှုတော်

ရခိုင်ရာဇဝင်၌ တရားစောင့်သော ဘုရင်မင်းထီးဟု ခေါ်ဆိုကြသည်။ တချို့က တရားမင်းဟု ခေါ်ဆိုသည်။ အလွန်တရာမှ သစ္စာသမာဓိ လူစည်းကမ်းကို လိုက်နာ စောင့်ထိမ်းကျင့်ဆောင်ခဲ့တော်မူသော သူမတူသည့် ထူးကဲသည့် ဘုရင်မင်းမြတ် တစ်ပါးပင် ဖြစ်သည်။ မင်းထီးဘုရင်မင်းသည်ကား မဟာမုနိရုပ်ရှင်တော်မြတ်အား ဖူးတွေ့ရောက်ရှိလာကာ မုနိငါးဆူတို့အားလည်း လှူဖွယ်ဝတ္ထုအစုစုတို့ဖြင့် ပူဇော်ကန် တော့ကာ ဤစန္ဒာမုနိ ရုပ်ပွားတော်ကြီးအား ကျောက်ဂူပုထိုးအဖြစ် ပြုလုပ်တည်ဆောက် တော်မူကာ လှူဒါန်းပူဇော်တော်မူခဲ့လေသည်။

အလွန်တရာဘုန်းတော်ကြီးမြတ်တော်မူသည့် တရားမင်းကြီးသည်ကား ဝိမလ အမတ်နှင့်အတူ သက်တိုင်းပြည်ကို အောင်တော်မူရာမှ အပြန်တွင်လည်း ဤစန္ဒာမုနိ ဘုရားရှင်အား ခုနစ်ရက်ပတ်လုံး အမွှေးအထုံ နံ့သာ၊ စံပယ်၊ ကရမက်တို့ဖြင့် ပူဇော် ကန်တော့ ပြီး နန်းတော်သို့ ပြန်လည်ကြွချီတော်မူကာ မကြာချက်ချင်း ပြန်လာပြီးလျှင် ဤစန္ဒာ မုနိတောင်တန်း (လင်းမွီတောင်တန်း)တစ်လျှောက် စေတီတော်ကိုးလုံးကို တည်ထား ကိုးကွယ်တော်မူခဲ့လေသည်။

လွန်သည်ရှိက၊ လောင်းကြက်မည်ကေ၊ နှိုပြည်မတွင်၊ ဗလပညာ၊ ဘုန်း အာဏာ နှင့်၊ ရာဇာမင်းထီး၊ နန်းရိပ်ခိုကေ၊ ထိုမင်းကြီးမှာ၊ သတ္တိပြည့်စုံ၊ ရဲစွမ်းဂုဏ်နှင့်၊ ကိုယ်ယုံမတ်လှ၊ အရာရာတွင်၊ လိမ္မာသိကေ၊ ဝိမလနှင့်၊ မစ္ဆိဌာနေ၊ သက်တိုင်း

ပြည်က၊ ပြန်သည်ကာလ၊ စေတီရာတွင်၊ ဗိုလ်တာဝန်ကော၊ စခန်းချလို့၊ သတ္တဒီဝါ၊ နားပြီးခါလျှင်၊ အောင်ချာကနက်၊ ရွှီနန်းဘုံဖြင့်၊ ဂုဏ်မချို့တေ၊ မြို့လောင်းကြက်သို့၊ ချီတက်ပြီးခါ၊ များမကြာပင်၊ ပြန်လာတုံလတ်၊ အုပ်ချုပ်စီကော၊ စေတီမြတ်ကို၊ ယောက်ပတ်တင့်တယ်၊ တည်လတ်ပေ၍။^၂ ဟု ဆိုထားပါသည်။

တောင်ဦးကျေးရွာ အလယ်တည့်တည့်မှ ဖြတ်လျက်ရှိနေသည့် လင်းမွီးတောင်တန်းတွင်ကား ယခုထက်တိုင် စေတီ(၉)ဆူ တည်ထားခဲ့သည့် နေရာများ ရှိနေသေးသည်။ ကိုယ်ကျိုးရှာ သိုက်ဆရာများက ဖောက်ဖျက်သွားကြပြီး ဖြစ်သဖြင့် ကျောက်စကျောက်နုများ ဖရိုဖရဲဖြစ်ကာ ပြန့်ကြဲလျက် မင်းထီး၏ ကောင်းမှုတော်များမှာ နေရာမျှသာ တွေ့မြင်ကြရပါတော့ပြီ ဖြစ်သည်။

ဤကဲ့သို့ ကျက်သရေမင်္ဂလာထူးမြတ်သော မြေမဟာတောင်ဦးကျေးရွာသည်ကား ၁၁၄၆ ခုနှစ် ပြိုပျက်ခဲ့ရပြီး၊ သက္ကရာဇ် ၁၂၂၈ ခုနှစ်မှ ရမ်းဗြဲမြို့နယ်မှ လာရောက်ကာ အိမ်ခြေ(၄၀)မတည်ပြီး တောင်ဦးကျေးရွာဟု ခေါ်ဆိုသမုတ်ကာ ရှိခဲ့ပေသည်။ ရမ်းဗြဲမှ မည်သည့်ရွာမှ လာရောက်ခဲ့သည်ကိုကား မသိရတော့ချေ။ စာရေးသူ အတတ်နိုင်ဆုံး ကြိုးစားရှာဖွေခဲ့ပါ၏။ သို့သော်လည်း ပြောနိုင်မည့်သူမှာ လွန်ခဲ့သည့် ၂နှစ်ကပင် ကွယ်လွန်ခဲ့ပြီး ဖြစ်သည်။

၂။ ဦးမောင်စံလှ၊ ဓညဝတီနိဂုံးရွာများ သာခြင်း (ပေမူ)

အခန်း (၁၁)

ဒေဝမုနိ

ဒေဝမုနိရုပ်ပွားတော်သည်ကား ကျောက်တော်မြို့နယ် အရှေ့ဘက်ခြမ်း သီရိမာနဒီ မြစ်ချောင်းဖျား၊ စပါးဆိပ်ကျေးရွာ ဘုန်းတော်ကြီးကျောင်းဝင်း ခြံထဲ၌ တည်ရှိနေသည်။

မြောက်ဘက်ဓညဝတီခေတ်၏မင်းသား မြို့တော်နေရာဟောင်းဖြစ်သည့် မင်းသား တောင်ကျေးရွာ၊ အနောက်ဘက် ငရဲကျိုင်းဘီလူးတို့ နေထိုင်ခဲ့သည့် ရက္ခတောင်နှင့် ပေါက်တောကျေးရွာ၊ တောင်ဘက် မဟာမုနိဘုရားနှင့် မဟာမုနိကျေးရွာ၊ အရှေ့ဘက် သစ်တစ်ပုံကျေးရွာတို့ တည်ရှိသည်။

ဆင်းတုတော်ကြီး၏ အမြင့်ဉာဏ်တော်မှာ (၉)ပေရှိပြီး ပခုံးစွန်းအကျယ်မှာ (၃ ဒဿမ ၉)ပေ ရှိကာ ဒူးစွန်းနှစ်ဘက်အကျယ်မှာ (၅ဒဿမ ၅ပေ) ရှိသည့် ဆင်းတု တော်ကြီးတစ်ဆူပင် ဖြစ်ပေသည်။ ဆင်းတုတော်မှာ ကျန်မုနိလေးဆူကဲ့သို့ ဒုက္ကရစရိယာ ခံစားခဲ့ရပြီး လွန်ခဲ့သော နှစ်(၅၀)က သက္ကရာဇ် (၁၃၀၆)ခုနှစ်တွင် ဦးငယ်ရွှိက ပြုပြင် မွမ်းမံကာ သိမ်တော်ဆောက်လုပ်လှူဒါန်း ကိုးကွယ်တော်မူခဲ့သည်။

ဒေဝမုနိဘုရား

တစ်ဖန်သက္ကရာဇ် ၁၃၃၁ ခုနှစ်တွင် ဦးကျိတ်ကာက ရွှေချကာ ပြုပြင်မွမ်းမံခဲ့သည်။ ယင်းပြီးနောက် (၁၃၅၁)ခုနှစ်တိုင် ဦးကျိတ်ကာ၏သားဖြစ်သူ ဦးငွေထွန်းဦးက ယခုမျက်မြင် အခြေအနေအတိုင်း ပြန်လည်ပြုပြင်မွမ်းမံထားခြင်း ဖြစ်သည်။ ဗုဒ္ဓရုပ်ပွားတော်မှာ ဗောဓိပင်နှင့် ရွှေပလ္လင်တော်ကို အောင်မြင်ပြီး ရတနာပလ္လင်ထက်ပေါ်၌ ထက်ဝယ်ဖွဲ့ကာ ထိုင်နေဟန်ဖြစ်သည်။ ပလ္လင်အောက်တည့်တည့်၌ အမြင့် ၁၈လက်မ ခန့်ရှိ ဝသုန္ဒရေရုပ်တစ်ရုပ် ပါရှိသည်။ ပလ္လင်မှာ ရှေးဟောင်းမူလက ကျောက်ပလ္လင်ဖြစ်ပြီး ဥပေကျော်ခန့် မြင့်၏။

တူးဖော်ရရှိသည့် ပညာရှိအမတ်ကြီးရုပ်တုပုံကျမ်း
(စပါးဆိပ်ကျေးရွာ)

ပညာရှိ ပရောဟိတ်ကြီး ကျောက်ရုပ်တု

ဤရုပ်တုမှာ ယခုအခါ စပါးဆိပ်ကျေးရွာ ဘုန်းတော်ကြီးကျောင်း၌ ရှိသည်။ ရုပ်တုအမြင့်မှာ (၃၃)လက်မရှိပြီး အကျယ်မှာ (၂၂)လက်မ ရှိသည်။ ကျောက်ပြားအထူမှာ (၆)လက်မ ရှိ၏။ ရုပ်တုမှာ သေသပ်ကောင်းမွန် အချိုးကျလှ၏။

ပီပြင်ထင်ရှားစွာ ပုံဖော်ထားသည်။ ဦးခေါင်း၌ ဆောင်းထားသော ပေါင်းထုပ်မှာ ပရောဟိတ်ဆောင်း ပေါင်းထုပ်ပင် ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် ပညာရှိ ပရောဟိတ်ကြီးဟု ဆိုသည်။ နောက်ထပ်တစ်ခု သက်သေထူချက်မှာ ညာဘက်လက်တွင် မင်္ဂလာကျက်သရေ တို့ဖြင့် ပြုလုပ်ကျင်းပသောအခါ အသုံးပြုသော ခရုသင်းတစ်ခုကို အမွန်မြတ်ဆုံး ရတနာတစ်ခုအဖြစ် ရင်ဝယ်ပိုက်ထားသည်။ ဘယ်လက်တွင်ကား မင်္ဂလာရေစင်ဖျန်း သပြေ (ဝါ) အခက်တစ်မျိုးကို ကိုင်ဆောင်ထားသည်။

သို့သော်လည်း ယခုအခါ ယင်းနေရာမှာ ပွန်းပဲ့နေပြီ ဖြစ်သည်။ ခါးတွင် ခါးကြိုး တစ်ခုကို မြင်းခွာသဏ္ဌာန် သေသပ်စွာချည်နှောင်ထားပြီး အစွန်းတစ်ခုကို ညာဘက် ပေါင်ရင်းထိ ချထားသည်။

ထိုင်နေပုံမှာလည်း မင်းဧကရာဇ်တို့ ထိုင်ဟန်ဖြစ်သည့် ရာဇထိုင်ဟန် ဖြစ်သည်။ အောက်ခံပလ္လင်တစ်ခုကို ဖော်ပြပြီး နောက်တွင် သပ်ရပ်လျပသော တံကဲတစ်ခုကို ထွင်း ထုဖော်ပြပါရှိသည်။

နားတွင် ဝတ်ဆင်ထားသည့် နားကပ်ကြီး တစ်ရံမှာလည်း ထိုအချိန်အခါမျိုးက အဖိုးအနုတ္တထိုက်သည့် ရတနာတစ်မျိုးမျိုး ဖြစ်ပေလိမ့်မည်။

တူးဖော်ရရှိသည့် ပညာရှိအမတ်ကြီး၏ မူရင်းပျက်စီးနေသည့် ရုပ်တု

ဤကဲ့သို့ ရုပ်တု၏ နေထိုင်ဟန်၊ ဝတ်စားဆင်ယင်မှုတို့ကို ပေါင်းစုကြည့်ခြင်းအားဖြင့် ထိုရုပ်တုမှာ အုပ်စိုးသည့် ဘုရင်မင်းတရားကြီး၏ ငယ်ဆရာတစ်ဦးဖြစ်ဟန်တူသည်။ ဘုရင်မင်းတရားတို့ ထိုင်ရာပလ္လင်ကို ထိုင်ရသည်မှာ မလွယ်ကူပေ။ သာမန်မင်းတိုင်ပင်အမတ်များပင် ထိုင်ခွင့်မရနိုင်ချေ။ ယခုမူ ဤပရောဟိတ်ကြီးမှာ မင်း၏အထူးရိုသေလေးစားခြင်းကို ခံရသည့် ပညာရှိကြီးတစ်ဦးဟု သိသာထင်ရှားနေပေသည်။

ထို့အတွက်ကြောင့် ဤရုပ်တုမှာ မင်းရင်ဖြူလက်ထက် မုနိငါးဆူအား တည်ထားရာတွင် ဒေဝမုနိ ရုပ်တုနှစ်ဆူအား တာဝန်ယူဆောင်ရွက်ရသည့် မင်းဆရာပညာရှိ ဟူးရားကြီးပင် ဖြစ်ဖွယ်ရှိသည်။

ယင်းကြောင့် ဤရုပ်တုမှာ လေးမြို့ခေတ် လက်ရာတစ်ခု ဖြစ်တန်ဖွယ်ရှိသည်။ ယခုမူကား ရွှေရှာကြသည့် သိုက်ဆရာများ၏ လက်ချက်ကြောင့် ခါးမှ ပိုင်းပြတ်သွားပြီဖြစ်သည်။ ဤကဲ့သို့ အလွန်တန်ဖိုးအနုတ္တထိုက်တန်လှစွာသော သမိုင်းရုပ်တုများအား တာဝန်သိသိ ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်ဖို့ရန် လိုအပ်လှပေသည်။

စပါးဆိပ် ကျေးရွာ

သီရိမာနဒီ သရီချောင်း၏ ယာဘက်ကမ်း ခညဝတီမြို့တော်ရာဟောင်း၏ အနောက်မြောက်ထောင့် တံတိုင်းထက်ပေါ်တွင် တည်ရှိသည့် ကျေးရွာဖြစ်သည်။ ယခုထက်တိုင် ခညဝတီမြို့တံတိုင်းမှ အုတ်ကျိုးအစအနများတို့ဖြင့် တစ်ရွာလုံး ချင်းချင်းနီရဲနေသည်။

ဒေဝမုနိတည်ရှိသည့် ရွာဦးဘုန်းတော်ကြီးကျောင်း ခြံထဲ၌ အမြင့်ဆုံးကျန်ရှိနေသော မြို့ရိုးကို တွေ့မြင်ရသေးသည်။ သီရိမာနဒီ၏ ရေတိုက်စားမှုအောက်တွင် မျောပါပိုင်းပြတ်သွားသည့် ခညဝတီမြို့တံတိုင်းပြတ်ကို အထင်းသားတွေ့မြင်ရသေးသည်။ ရှေးဟောင်း စေတီပျက်ရာ သုံးခုရှိပြီး ဘုရားကျိုးများနှင့် ကုန်းတန်းကြီးငယ်များ ရံပတ်ဝိုင်းကာလျက် ရှိ၏။

လယ်မြေများ ထွန်ယက်သည့် အချိန်ရာသီမျိုးတို့၌ မြေအောက်တွင် နစ်မြုပ်ပျောက်ကွယ်ကိန်းအောင်း နေသည့် နှောင်းခေတ် ရက်၌င်သားတို့၏ အသုံးအဆောင် ပစ္စည်းအချို့အား မကြာခဏ ဆိုသလို တွေ့မြင်ရတတ်ကြသည်။ ထုထည်အလွန်ကြီးမားကျယ်ပြန့်သည့် ခညဝတီမြို့ရိုးတန်းကြီးသည်ကား မတုန်မလှုပ် စပါးဆိပ်ရွာအောက်၌ ကွယ်ပျောက်နစ်မြုပ် ကိန်းအောင်းလျက်ပင် ရှိနေပါ၏။

ထိုကျေးရွာကား မြောက်ဦးခေတ်၌ စပါးအဝယ်ဒိုင်စခန်းတစ်ခု ဖွင့်လှစ်ခဲ့သဖြင့် စပါးဆိပ်ဟု အမည်တွင်ခဲ့သည် ဟူ၏။ တခြားရွာများနည်းတူ ၁၁၄၆ ခုနှစ်၌ ပြိုပျက်ကာ

ခရာဇ်သက္ကရာဇ် အေဒီ-၁၈၃၁ ခုနှစ်တွင် သက်ပြည်ကျအုပ်စု အရင်ဆုံးဝင်ရောက်ကာ ပြားသား၊ ရေကြည်သားတို့ပါ ရောက်ရှိ အစပြု တည်ထောင်ကြသည်ဟု ဆိုသည်။^၁

ယခုအခါ ထိုကျေးရွာတွင် လူနေအိမ်ခြေ (၂၇၃)ဆောင်နှင့် လူဦးရေပေါင်း (၁၈၀၅)ဦး ရှိပြီး၊ ကျား (၈၈၁)ဦး၊ မ (၉၂၄)ဦးတို့ ရှိသည်။ အဓိကလုပ်ငန်းမှာ လယ်မြေ ထွန်ယက်စိုက်ပျိုးခြင်း ဖြစ်သည်။ စုစုပေါင်း လယ်မြေဧက (၉၄၅. ၄)ဧက စိုက်ပျိုးလုပ် ကိုင်ကာ ကျွဲ(၃၃၆)ကောင်နှင့် နွား(၈၈၉)ကောင်တို့ဖြင့် စိုက်ပျိုးရေးလုပ်ငန်း၌ အသုံးပြုလုပ်ကိုင်ကြ၏။

နိုင်ငံတော်မှလည်း စိုက်ပျိုးရေးလုပ်ငန်း၌ အသုံးပြုနိုင်စေရန် ကူဘိုတာ ရေစုပ်စက် (၄)လုံး ရောင်းချပေးထားသည်။ သောက်ရေကန် (၄)ကန် ရှိပြီး၊ တစ်ရွာလုံး ကိုးကွယ် သည့် ဘုန်းကြီးကျောင်းတစ်ကျောင်းနှင့် သမိုင်းဝင် ဒေဝမုနိဘုရားကြီးအား ကိုးကွယ် ဆည်းကပ်နေစဉ်မပြတ် ရှိကြသဖြင့် ရောဂါခပ်သိမ်းကင်းဝေးငြိမ်းကာ ဘေးအန္တရာယ် ရန်စွယ်အပေါင်းတို့မှ ဝေးကွာကင်းပျောက်လျက် အေးချမ်းသာယာစပါးဆိပ်ကျေးရွာပင် ဖြစ်ပါသည်။

သူရိယစက္ကမင်းကြီးသွန်းလုပ်ခဲ့သည့် စန္ဒာမူနိ

အလွန်တရာ ဘုန်းတန်ခိုးတော်နှင့် ပြည့်စုံတော်မူသည့် ဗုဒ္ဓမြတ်စွာဘုရား၏ ရုပ်ရှင် တော်မဟာမုနိ၏ မဟာကျန်မုနိငါးဆူတို့သည်ကား ကွယ်ပျောက်ပျက်စီးခြင်းငှာ မဖြစ် နိုင်သော်လည်း တိုင်းပြည်မြို့ရွာများ ပျက်စီးပြီး လူသူမရှိသည့် အချိန်တွင် ဘုရားပုထိုး စေတီများစွာတို့သည်လည်း ချုံနွယ်ရစ်သိုင်း တောရိုင်းများအဖြစ်သို့ ရောက်ရှိကာ ပျက်စီး ခဲ့ကြရသည်။

မိမိတို့ နေရာဌာနများတွင် ကိုးကွယ်လိုသူများနှင့် ရတနာရွှေငွေများ ရှာဖွေကြသည့် သိုက်ဆရာတို့ကြောင့်လည်းကောင်း၊ အင်္ဂလိပ်မိစ္ဆာများက ကြေးပစ္စည်းများကို သိမ်းယူ ကြခြင်းကြောင့် လည်းကောင်း၊ ဌာပနာဘုရားနှင့် ဆင်းတုတော်များမှာ မြေအောက်မှ မြေပေါ်သို့ရောက်ရှိကာ နေရာဒေသအသီးသီးသို့ ဒေသစာရီကြွချီသွားခဲ့ကြရသည်။

ညောင်တီခေတ်မှ သွန်းလုပ်ခဲ့သည့် စန္ဒာမုနိသွန်းစက်တော်

ကံကောင်းထောက်မအကြောင်းလှမှု တစ်ရပ်ကြောင့် စန္ဒာမုနိ (တောင်ဦးတောင်) ဘုရားသည် မြောက်ဦးမြို့ ဘားဘူတောင်သို့ အထက်ဖော်ပြပါအကြောင်းတစ်ခုခုကြောင့် ပင့်ဆောင်ခဲ့ခြင်းခံရကာ ဘားဘူတောင်ပေါ်၌ ခေတ္တသီတင်းသုံးတော်မူပြီး အင်္ဂလိပ်တို့ ၏ ယူဆောင်ခြင်းမှ လွတ်မြောက်စေရန် မျိုးချစ်ပုဂ္ဂိုလ်များ ဖြစ်ကြသည့် မြောက်ဦးမြို့ မှ ဦးသာထွန်းဦး၊ ဦးချီးမောင်၊ ဦးသာဘောတို့က ဘားဘူတောင်ခြေရင်း ချောင်းရေအိုင် ထဲသို့ ပင့်ဆောင်ဝှက်ထားခဲ့ကြသည်မှာ ၁၀နှစ်တင်းတင်း ပြည့်ခဲ့သည်ဟု ဆိုသည်။

၁၂၄၉ခုနှစ် အရောက်တွင် ရေထဲမှဖော်ဆောင်ပင့်ယူကာ မြို့အုပ်ဦးဘမြိုင်က ဗန္ဓုလကျောင်း၏တောင်ဘက်၌ သိမ်တစ်ဆောင်ဆောက်လုပ်ကာ ဆီမန်းအင်္ဂတေမံကာ ကျောက်ဆင်းတုအသွင်သို့ ပြောင်းရွှေ့ကာ ကိုးကွယ်ခဲ့ကြသည်။ ယင်းမှစတင်ပြီး ကျောက် ဆင်းတုဟု ထင်မှတ်ပြီး ကိုးကွယ်ဆည်းကပ်လာသည့်ဘုရားမှာ သက္ကရာဇ် ၁၃၅၀ခု

ကဆုန်လဆန်း (၂)ရက်၊ ခရာဇ်သက္ကရာဇ် ၁၉၈၈ ခု ဧပြီလ (၂၇)ရက်၊ တနင်္ဂနွေနေ့တွင် ဗန္ဓုလကျောင်းမှ လက်ထောက်ဆရာတော် ဦးစက္ကပါလသည် ဘုရားသိမ်အတွင်း တံမြက် စည်းလှည်းခြင်းကို ဆောင်ရွက်နေစဉ် မျက်လုံးတော်တစ်ဖက်မှာ ကွာကျခဲ့သည်ဟု ဆိုသည်။

ယင်းမှစ၍ လေ့လာကြည့်ရာ ကြေးဆင်းတုကို အင်္ဂတေမံထားကြောင်း သိရ၍ ၁၃၅၀ ခု၊ ကဆုန်လဆုတ် (၇)ရက်၊ ၁၉၈၈ ခု မေလ (၇)ရက်နေ့တွင် အင်္ဂတေများကို ခွာပြီး ရောင်တော်ဖွင့်လှစ်ခဲ့သည်။ ။

အနည်းငယ်သော ပျက်စီးနေသည့် အစိတ်အပိုင်းများကို ပြုပြင်မွမ်းမံကာ အခု အခါတွင် သိမ်တော်ကြီးကို ဗန္ဓုလကျောင်း၏ တောင်ဘက်တွင် ဆောက်လုပ်ပြီး ထူးခြားစွာ တန်ဆာဆင်ယင်ထုလုပ်ထားသည့် မြောက်ဦးခေတ်လက်ရာတစ်ခုဖြစ်သည့် ရတနာကျောက်ပလ္လင်တော်ထက်ဝယ် စံပျော်ရွှင်ပြီး သီတင်းသုံးလျက် ရှိပါတော့သည်။

ဆင်းတုတော်၏ အတိုင်းအတာမှာ-

ဉာဏ်တော်အမြင့် ၄ ပေ ၁၀ လက်မ

ပခုံးတော်ကျယ် ၂ ပေ ၁၀ လက်မ

ခွီးစွန်အကျယ် ၄ ပေ

သူရိယစက္ကမင်းကြီး၏ ကောင်းမှုတော်မုနိငါးဆူမှ တစ်ဆူဖြစ်သည့် ဤစန္ဒာမုနိ ဘုရားရှင်တော်အား ယခုအခါ ဖူးတွေ့မြင်နိုင် ကုသိုလ်ပွားနိုင်ကြပြီး၊ ကျန်မုနိလေးဆူကား မည်သည့်ဌာနေ မိုးမြေပိုင်းခြား ရပ်ဒေသများသို့လည်းကောင်း၊ မြေကြီးတွင်း အောက်သို့ နစ်မြုပ်ကိန်းအောင်းလဲလျောင်းလျက်သော် လည်းကောင်း ရနိုင်ကြလိမ့်မည် ဆိုသည်ကို ရှာကြသုတေသနပြုကာ ဖော်ထုတ်ကြရမည်မှာ ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်တိုင်းတို့၏ တာဝန်တစ်ရပ် ဖြစ်ပေသည်။ အလွန်တရာမှ တန်ခိုးတော်မြတ်နှင့် ပြည့်စုံတော်မူကြသည့် မဟာမုနိငါးဆူတို့သည်ကား မည်သည့်အခါမှ ကွယ်ပျောက်နိုင်ကြမည် မဟုတ်သဖြင့် တစ်နေ့နေ၊ တစ်နေရာရာတွင် ပြန်လည်ဖူးတွေ့မြင်နိုင်ကြရလိမ့်မည်ဟု မျှော်မှန်းမိပါသည်။

နိဂုံး

ရခိုင်လူမျိုးတို့၏ လူနေမှုသမိုင်းစတင်ခဲ့သည့်နေရာ၊ ကိုးကွယ်မှု ဘာသာစတင်ပေါ်ထွန်းခဲ့သည့်နေရာ၊ ယဉ်ကျေးမှု အမွေအနှစ်များ စတင်မွေးဖွားခဲ့သည့်နေရာ၊ ဗုဒ္ဓမြတ်စွာဘုရားသခင် ကိုယ်တော်တိုင် ဒေသစာရီကြွချီ၍ ရောက်ရှိတော်မူလာခဲ့သည့်နေရာ၊ ထိုထိုသော နေရာသည်ကား ဓညဝတီမြို့တော်တည်ရှိခဲ့သည့် မဟာမုနိဘုရားကုန်းမြေ တစ်ဝိုက်ပင် ဖြစ်သည်။ ယင်းကြောင့် ဤနေရာသည် ရခိုင်လူမျိုးတို့နှင့်တကွ ဗုဒ္ဓဘာသာဝင် သူတော်စင်တို့အတွက် အလွန်တရာမှမြင့်မြတ်သော မဟာအောင်မြင်ပင် ဖြစ်ပေသည်။

ဤသို့ မဟာမုနိဘုရား အနီးအဝေးတွင် ရှိကြသော ဘုရားအချို့ကား မဟာမုနိ၏ စက်တော်ဝန်းအထဲမှ ဘုရားများ ဖြစ်ကြသည်။ မဟာမုနိမှ ကြွင်းကျန်သည့် မဟာကျန်မုနိငါးဆူတို့အား ဗုဒ္ဓဘာသာဝင် ရဟန်းရှင်လူတို့ သိရှိနိုင်ကြပါစေရန် အဓိကရည်သန်ပြီး သဇင်ပန်းခိုင်တစ်မြိုင်မြိုင် ရခိုင်ဘုရားပေါင်းဟုဆိုသည့် ရခိုင်ဘုရားများ ပြန်လည်မွမ်းမံနိုင်ကြပါစေရန်နှင့် ဗုဒ္ဓသာသနာနေရောင်လရောင်အလား တိုးတက်ထွန်းပြောင်ကာ သာသနာတော်အရှည်တည်တံ့ခိုင်မြဲပါစေဟု ဤဘုရားသမိုင်းအား ရေးသားလိုက်ရပါသည်။

သူမြတ်(မဟာအောင်မြေ)

၂-၇-၆၄

၁၃၅၉ ခု၊ နယုန်လဆုတ် (၉)ရက် စနေနေ့။

မိငြိမ်းကိုးကားသော စာအုပ်စာတမ်းများ

- ၁။ ဦးသာထွန်း(ဦး) မြောက်ဦးမြို့ဘုရားသမိုင်း၊ ရန်ကုန်မြို့၊
ပြည်တော်သာပုံနှိပ်တိုက် ၁၉၄၀ ပြည့်နှစ်။
- ၂။ ဦးသာထွန်း (ဦး) ရခိုင်ရာဇဝင်ကျမ်း (မူကြမ်း)
- ၃။ ဗျာဒိတ်ဝင်ဓာတ်တော်ဘုရား
သမိုင်း (ပေမူ)
- ၄။ မောင်စံလှ (ဦး) ဓညဝတီနိဂုံးရွာသာချင်း (ပေမူ)
(အမတ်ကြီးမြဒိုးဝေရေး ပေမူမှတစ်ဆင့်
ရေးကူးသည်။)
- ၅။ ရာဇပုံကျမ်း (ပေမူ)
- ၆။ မေဓညာမော်ကွန်းလင်္ကာ (ဝေသာလီခေတ် အမတ်ကြီး)
- ၇။ မဟာမုနိလင်္ကာ (ပေမူ)
- ၈။ အစဉ်စာမှတ်တမ်း
အတိုအထွာများ (ပေမူ)
- ၉။ အောင်သာဦး (ဦး) ရခိုင်ရာဇဝင်၊ ရန်ကုန်မြို့၊
မြရတနာပုံနှိပ်တိုက်။
- ၁၀။ ဉာဏ (ဦး) ဓညဝတီရာဇဝင်သစ်
(အထက်ကျောင်းတော်ဆရာတော်)

ရခိုင်မဟာမုနိ၏ မဟာကျန်မုနိငါးဆူ

၉၀

- ၁၁။ စန္ဒမာလာလင်္ကာရ ရခိုင်ရာဇဝင်ကျမ်း (ပ-ဒု)
မန္တလေးမြို့၊ ဟံသာဝတီပိဋကတ်စာပုံနှိပ်
တိုက်၊ ၁၂၉၃ ခု။
- ၁၂။ စက္ကိန္ဒ၊ အသျှင် ပြည်တွင်မကိုဋ်ဓာတ်ဦးရာဇ်သမိုင်း
(၁၉၉၃)
- ၁၃။ ထွန်းရွှေခိုင်(စစ်တွေကောလိပ်) ရခိုင်ရှေးဟောင်းမြို့တော်များ၊ ရန်ကုန်သိဒ္ဓိ
မြိုင်၊ ၁၉၈၅။
- ၁၄။ အောင်သာဦး (ဦး) ဗုဒ္ဓသာသနာတော်နှင့် ရခိုင်ပြည် (၁၉၇၅)
အေဒီ ၁၀၀၀ မတိုင်မီက ရခိုင်ပြည်၏ ဗုဒ္ဓ
ဘာသာ (ရခိုင်ပြည်နယ်စာ စောင်တွဲ ၉)

ကျောက်စာများ

- ၁။ သူဌေးငပျောင်(ဦး)ကျောက်စာ သကျမုနိဘုရား၊ မြောက်ဦးမြို့နယ်။
- ၂။ မင်းခေါင်ရာဇာကျောက်စာ ညောင်ချောင်းဘုန်းတော်ကြီးကျောင်း၊
ကျောက်တော်မြို့နယ်။
- ၃။ စန္ဒသုဓမ္မကျောက်စာ ရာဇာမုနိဘုရား၊ ကျောက်တော်မြို့နယ်။
ယခုပျက်စီး (မူကူး)

ရခိုင်ညွန့်ဖူး ဝတ္ထုတိုပြိုင်ပွဲ

ပြိုင်ပွဲဝင်စာမူများ ဖိတ်ခေါ်ခြင်း

ရခိုင်ညွန့်ဖူးဝတ္ထုတိုပြိုင်ပွဲကို ရခိုင်ညွန့်ဖူးဆောင်းပါးများ အမှတ်(၃)မှ စတင်၍ စဉ်ဆက်မပြတ် ကျင်းပပြုလုပ်သွားမည်ဖြစ်ပါသဖြင့် ပြိုင်ပွဲဝင်လိုသည့် ဝတ္ထုတိုစာမူများ အား ဖော်ပြပါစည်းကမ်းချက်များနှင့်အညီ ရေးသားပေးပို့ကြပါရန် ဖိတ်ခေါ်အပ်ပါသည်။

ပြိုင်ပွဲဝင် ဝတ္ထုများအတွက် စည်းကမ်းသတ်မှတ်ချက်များ

- ၁။ မိမိတို့ဒေသသုံး ရခိုင်ဝေါဟာရ၊ ရခိုင်ဘာသာစကားများဖြင့်သာ ရေးရမည်။
- ၂။ ကိုယ်တိုင်ရေးသားသော ဝတ္ထုစာမူ ဖြစ်ရမည်။
(ရခိုင်မူပြုထားသော ဝတ္ထုစာမူ) ဖြစ်ပါက မူရင်းဝတ္ထု၊ စာရေးသူနှင့် စာအုပ်စာစောင်ကို ဖော်ပြပါရှိရမည်။
- ၃။ မည်သည့်စာစောင်၊ မဂ္ဂဇင်းတွင်မျှ မဖော်ပြရသေးသောစာမူ ဖြစ်ရမည်။
- ၄။ ပြိုင်ပွဲဝင်ဝတ္ထုစာမူနှင့်အတူ အမည်၊ နိုင်ငံသား(ဝါ)မှတ်ပုံတင်အမှတ်နှင့် ဆက်သွယ်ရန် နေရပ်လိပ်စာ အပြည့်အစုံပါရှိရမည်။
- ၅။ ရွေးချယ်ခြင်းမပြုသောစာမူများကို ပြန်လည်ပေးပို့လိမ့်မည် မဟုတ်။

အထက်ဖော်ပြပါ စည်းကမ်းချက်များနှင့်အညီ အဆင့်မီသော ပြိုင်ပွဲဝင်စာမူရှင်များအား ရခိုင်ညွန့်ဖူးဆောင်းပါးများစာအုပ်ကို လက်ဆောင်အဖြစ် ပေးပို့သွားမည် ဖြစ်ပါသည်။

ရခိုင်ညွန့်ဖူး ဝတ္ထုတို ပထမဆုကို (၁၀၀၀)

ရခိုင်ညွန့်ဖူး ဝတ္ထုတို ဒုတိယဆုကို (၆၀၀)

ရခိုင်ညွန့်ဖူး ဝတ္ထုတို တတိယဆုကို (၄၀၀) အသီးသီး ချီးမြှင့်သွားမည် ဖြစ်ပြီး ၎င်းဝတ္ထုတိုများကို ရခိုင်ညွန့်ဖူးဆောင်းပါးများ စာအုပ်တွင် ဖော်ပြသွားမည် ဖြစ်ပါသည်။

- * ပထမအကြိမ် ပြိုင်ပွဲဝင်စာမူများအား ၁၉၉၅ခု၊ ဖေဖော်ဝါရီလ (၂၈)ရက်နေ့ နောက်ဆုံးထား၍ ပေးပို့ပါရန်။
- * ဒုတိယအကြိမ် ပြိုင်ပွဲဝင်စာမူများအား ၁၉၉၅ခု၊ ဧပြီလ (၃၀)ရက်နေ့ကို နောက်ဆုံးပေးပို့ပါရန်။
- * ဆက်လက်ကျင်းပမည့် အစီအစဉ်များကို ရခိုင်ညွန့်ဖူးဆောင်းပါးများ စာအုပ်တွင် ဖော်ပြသွားမည် ဖြစ်ပါသည်။

မှတ်ချက်။ ။ ရခိုင်ညွန့်ဖူးဆောင်းပါးများစာအုပ်ကို စဉ်ဆက်မပြတ်ထုတ်ဝေသွားမည် ဖြစ်ပါ၍ စာပေပညာရှင်များနှင့် စာပေဝါသနာရှင်များထံမှ ဆောင်းပါးများ၊ စာမူများကို စဉ်ဆက်မပြတ် ပို့ပေးရန်နှင့် အကြံပေးဝေဖန်ချက်များကိုလည်း ပေးပို့ကြပါရန် ဖိတ်ခေါ်အပ်ပါသည်။

ရခိုင်စာပေယဉ်ကျေးမှု တိုးတက်ရေးကို ရှေ့ရှုလျက်
ရခိုင်သားကြီးစာပေ
ခ/၅၅(အေ)၊ ကျွန်းရွှေဝါလမ်း၊
(ကားရပ်နားကွင်းအနီး)
ဘုရင့်နောင်ပွဲရုံတန်း၊ မရမ်းကုန်းမြို့နယ်၊
ရန်ကုန်မြို့။

ပန်ကြားလွှာ

ကျွန်တော်များ ရခိုင်သားကြီးစာပေမှ ရခိုင်ရိုးရာ အမျိုးသားယဉ်ကျေးမှု စာပေ သမိုင်းနှင့် သက်ဆိုင်သော စာအုပ်စာတမ်းများ ထုတ်ဝေလျက်ရှိရာ စာအုပ်များ တစ် အုပ်ထက်တစ်အုပ် ပိုမိုကောင်းမွန်လာအောင် အမြဲတမ်းကြိုးစားအားထုတ်လျက် ရှိပါ သည်။ သို့သော်လည်း အကောင်းဆုံးဖြစ်မလာနိုင်သေးပါ။

ထို့ကြောင့် စာပေကို လေ့လာလိုက်စားသူ စာပေဝါသနာရှင်များထံမှ ဝေဖန်အကြံ ပြုနည်းပေးလမ်းပြမှုများ ပေးပို့ကြပါရန် မေတ္တာရပ်ခံလျက် ရှိပါသည်။

ရခိုင်မဟာမုနိ - ၁၆။ မဟာပျဉ်းမူရမ်း၊ သူ

မဟာမုနိနှင့်မဟာကျန်မုနိ၏အားလုံး
တည်ရှိရာ ခြေပုံကြီး၊

കുടുംബം

ပုဂံမြည် . သေရောက်ဖို့လျှင်, အားရာ စာတို့ .

ရန်ကုန်နေပြည်တော်

ဘုရားဖြူကျောင်းတိုက်

အာရှမိသရ မဟာနာယက

ပညာဝိသုဒ္ဓိမြတ်သည်

ဗိမ္ဗိအပ်သော

ဘုရားဖြူကျောင်းတိုက်

ကျိုက်ကမာဖိန်

စေတီတော်သစ်ခြင်း

တတိယနှစ်ခြင်း။

သာသနာတော်-၂၅၀၁-ခု။

ပုဂံ-၁၃၁၉-ခု။

ကမ္ဘာ့ဌာန ၆-ရက်-

ပုဂံမြည် ငသရောက်မြို့လျှင်၊ ဘွားစု ဇာတိ
ရန်ကုန်နေပြည်တော်
ဘုရားဖြူကျောင်းတိုက်
အာရာမိဿရ မဟာနာယက
ပညာဝံသသူမြတ်သည်
စိမ့်ဇာတ်သော
ဘုရားဖြူကျောင်းတိုက်
ကျိုက်ကမာစိန်
စေတီတော်သမိုင်း

တတိယနှစ်ခြင်း။

သာသနာတော်—၂၅၀၁-နှစ်
ကောဇာသက္ကရာဇ်—၁၃၁၉-ခု
နှစ်ဦးတာကူးလျှင် ၆-ရက်

စီးရီး	အကြောင်းအရာ	စာမျက်နှာ
၁။	ပဏာမ	၁
၂။	ကျိက်ကမာစိန်စေတီတော်ဘုရားသမိုင်း	၃
၃။	အဟောင်းအမင်းစေတီပုထိုးကျောင်းကန်ပြုပြင်ပူဇော်ရန်	၄
၄။	ပြုပြင်ပူဇော်ရခြင်းအကျိုး	၅
၅။	ပဿနဒီကောသလမင်းကြီးလျှောက်ထားပုံဝိသေ	၇
၆။	ဆင်းတုတော်ထုလုပ်ပူဇော်ခြင်းအကျိုး	၁၂
၇။	ဘိုးတော်ဦးပိုင်းလက်ထက် ဘုရားမြို့ကျောင်းတိုက်ကို တည်ထောင်သော ဒါယကာ	၁၇
၈။	လျောင်းတော်မူ (၄) မျိုး	၂၁
၉။	ကျိက်ကမာစိန်စေတီနှင့်တကွ ကျိက္ကစံစေတီ စသော စေတီ ၁-ဆူကိုတည်သော ဒါယကာ၊ တည်ရာဌာန	၂၁
၁၀။	ရွှေတိဂုံစေတီတော်၏ပတ်လည်၌ သီဟဒီပမင်းတည် စေသောစေတီတော် (၁၁) ဆူ	၂၃
၁၁။	ဘုရားမြို့စေတီ ဘုရားမြို့ကျောင်းတိုက်ဟုအမည် ဖြစ်ပေလော့	၂၄
၁၂။	ပုထိုးနှင့်စေတီထူးခြားပုံ	၂၉
၁၃။	စေတီတည်ရာအရပ်ကိုပြခြင်း	၃၀
၁၄။	စေတီထိုက်သည်ကိုပြခြင်း	၃၀
၁၅။	စေတီတော်၌ပူဇော်ရခြင်းအကျိုး	၃၁
၁၆။	ဆင်းတု ထုပ်	၃၄
၁၇။	စေတီတည်ပုံအစီအရင်	၄၀
၁၈။	ဘုရားအင်္ဂတေဖေစင်ပုံ	၄၉
၁၉။	အနုကဇာတင်ပုံကိုပြခြင်း	၅၀
၂၀။	ပဋ္ဌမဘုရားပြင်သောဒါယကာများ	၅၅
၂၁။	ဒုတိယစေတီတော်ကြေးထီးတင်သောဒါယကာများ	၅၈
၂၂။	ပိဋကတ်တိုက်ပဋ္ဌာန်ချသက္ကရာဇ်နှင့်ဒါယကာများ	၆၀

၂၃။	ပိဋကတ်တိုက်ပြီးသောသက္ကရာဇ်	၇၈
၂၄။	ပိဋကတ်တိုက် ဓာတ်မီ.တပ်ဆင်သောဒါယကာများ	၇၈
၂၅။	စောဒီတော်တန်ဆောင်းကြံ မူသသက္ကရာဇ် ဒါယကာနှင့် နောက်ထပ်ပို့ပွင်သောသက္ကရာဇ် ဒါယကာများ	၇၉
၂၆။	ဆုပစ္စည်းပိုင်ခွင့်ကြာရတု	၈၁
၂၇။	နိဂုံး	၈၂

နိဒါန်း။

ကျွန်ကမာဖိန်စေတီတော်၏-တရားရှင် ပရိနိဗ္ဗာန်
စံတော်မူပြီးနောက်၊ အနှစ်(၂၁၈) နှစ်မြောက် အခါ၌တည်
ထားသောတရားဖြူကျောင်းတိုက် အရပ်တွင်း၌ တည်ရှိ
သောအကြောင်းကုသိန်ကြွ၍ ပျက်စီးသည်ကုပြုပြင်ပူဇော်
ကြကာ၊ မျက်မှောက်မိဋ္ဌ အကျိုးရလျက်၊ သုဂတိပ ရာယန
နိဗ္ဗာနသုခတိုင်အောင်ရကြစေခြင်းငှာ၎င်း။ အဟောင်းပြင်
အသစ်ပြုကောင်းမှုပြု၍ အကုန်သိကြ၍၊ အလေ့သဒ္ဓါကို
ပွားကာ၊ တရားသာသနာတော်ငယ် အကျိုးများ၍၊ အမျိုး
သားတို့၏ သာသနာ့ရိုးရာ ကွယ်ပျောက်သဖြင့်၊ နောက်
နောင်သောသူတို့အသင့်ကိုးကွယ်ကြ၍၊ ကုသိုလ် ဆင့်ပွား
အပါယ်တံခါးပိတ်ကာ၊ နိဗ္ဗာန်ရိပ်ချမ်းသာကို၊ လိုရာ ဆု
ဖြင့် ရှိခိုးနိုင်ကြစေခြင်းငှာ၎င်း။ မေတ္တာရေ ကရုဏာ ဖြစ်
အာရာမိသရ မဟာ နာယက အသျှင်ပညာဝံသ သူမြတ်
သည်၊ ဤကျွန်ကမာဖိန်တရားသမိုင်းကိုထုတ်ဖြန့် တွင်လွှတ်
တော်မူအပ်သတည်း။

ဝဗ္ဗဗ္ဗေဓံ-သံဃဉ္ဇန္တု။

နိဗ္ဗူတာဟံ-ဗုဒ္ဓဗုဒ္ဓိ။

တာရေန္တောဃာ-နတွာကဿံ။

ဥဗ္ဗတ္တိံ နာဂါယျာ-စေတျာ။

(ဝိဇ္ဇုပ္ပာလာဂါတာ)

အဟံ၊ သာသနာရောင်ပြောင်ပြောင် နှင်းအိုး၊ အောင်သန္တ
ဖြင့်၊ ကမ္ဘာထိအောင်၊ အံ့ချိုးမကုန်စွာ ဘုံစွာ နန်း၊ သိမ်းမြန်းစိုး
စံ၊ ရတတန်တို့၊ သဗ္ဗာဓံရ၊ နေရိယာဟု၊ လောကနေနတ်
တည်တံ့လတ်သည်၊ အမြတ်မိပုံ၊ ရွှေစည်းခုံက၊ အစတည်
လာ၊ အာနန္ဒာဟု၊ ကမ္ဘာကြက်သရေ၊ မြောက်ထွေရောင်
မြည်၊ မြတ်စေတီနှင့်၊ ဓမ္မသင်္ခါပေါင်း၊ ထောင်သောင်းများလှ၊
ဂဏန်းချလည်း၊ မှန်းဆမတန်၊ ပြည်ပုဂံမှ၊ ရှေ့ရွာန်ယူအနာ၊
အကွာမထောက်၊ ငသရောက်လျှင်၊ ဘွားရာဇာတ်၊ ရှိသော
ငါ့ပညာ၊ သသည်၊ ဝဗ္ဗဗ္ဗေဓံ၊ ဆူရှာနတ်ဘုံ၊ သာမျိုးစုံက၊
ရွာဘုံ၊ မာန်၊ အလွန်သည့်နိဗ္ဗာန်တိုင်အောင် ပို့ဆောင်ပေ
တတ်၊ နဝရတ် ၉-ပါး ချယ်စီထားသို့၊ ကိုးပါးသော လော
ကုတ္တရာတရားတည်းဟူသော၊ နှစ်မိသားရှိတော်မူသော၊ ဆံ
ဆန္ဒဉ္ဇန္တု၊ သုံးလွှာကုန်းမော်၊ ဖြတ်ကိုယ်တော်၏၊ နှစ်ရင်တော်
နှစ်၊ သားစစ်အမိလာ-သံဃာတော်တည်းဟူသော၊ ဝင်း
ထိန်ပျိုးပြောင်၊ အရောင်ရစ်သန်း၊ လျှင်ပန်းလျှင် နှစ်ရှိတော်
မူသော၊ နိဗ္ဗူတာ၊ ကံလေသာခန္ဓာဝန်ကိုဘန်လျှင်ပပြု၊ ဆယ်
တရား၊ နှစ်အေးပြီး၍ ပြည်ကြီးဘုံစွန်၊ နန်းချိပ်မွန်ကို အာရုံ

ခံယူက်ကိန်းစံတော်မူပြီးသော။ ဩဃာ၊ ကောင်းမကောင်း
ယှဉ်၊ ကြောင်းမမြင်သည့်၊ ရေတွင်ကူးသွား သတ္တဝါ အ
များကို အောက်မှာနစ်စေ ဆွဲယူပေသော ဝဲရေပမ ၂ ခန္ဓာ
ထွေထွေသံသာရေမှာ ကူးနေသွားလာ သတ္တဝါကို အောက်
မှာနစ်စေတတ်သော၊ ဩဃလေးဖြာ၊ သံသရာမှ၊ တာရေန္တ
ဥာဏ်တချူဖြင့်၊ နိဗ္ဗူသေါင်ခွင်အရောက်ငင်ကာကုယ်တင်
ပေတတ်သော။ ဗုဒ္ဓပ္ပဇ္ဇ၊ သမ္မာဗုဒ္ဓ၊ သမ္မုဒ္ဓတို့ထက်၊ အနုတ္တရ
ဂုဏ်ကြီး၊ အံ့ချီးမကုန်၊ သုံးဘုံလွမ်းကျော်၊ တုမမျှော်၊ နှိုင်းမရ
ဗုဒ္ဓအာရုံ အရောက်စုံကာ၊ သမ္မာသမ္မုဒ္ဓဟု၊ ဥက္ကဋ္ဌတံဆိပ်
ဆွဲတော်ရှိသား၊ ဘုရားသဗ္ဗညုတည်းဟူသော၊ တရားရေ
တွင်း မိဃ်းနတ်မင်းကို၊ နတ္ထာ၊ ကိုယ်လက်ချီကြွ၊ နှုတ်က
ဂုဏ်ရည်၊ မြွက်ဟမည်လျက်၊ နှစ်သက်စိတ်ပါ၊ သဒ္ဓါဩဇာ
ပြောင်း၊ လိုရာတောင်းမြွက်၊ ပန္နက်ဆုံစီး၊ ရှိခိုးပြီး၍၊ နာဂါ
သျှာစေဘျာ၊ ဘောအုတ်မြိုင်အောင်း၊ ဆင်အပေါင်းတို့
ခိုအောင်းမှီနေ၊ သောက်ရေချိုးသုံး နှလုံးမွေ့လျော်၊ ကန်
တော် အနီး ခြောက်ရောင်ညှိုးမျှ၊ ဇိနဘုန်းမော် ဓာတ်တော်
ကိန်းလတ်၊ ဆံတော်မြတ်ဘို့၊ ကိန်းဝပ်တည်လှိုင်း၊ မွန်ထ
လှိုင်းတို့ - မှတ်ရှိုင်း ခေါ်လတ် - ကျိုက်ကမာစိန်စေတီ
မြတ်၏။ ဥပ္ပက္ခိ၊ သိဒ္ဓါဝ သောက-သီဟရာဇာ-မဟာမဏ္ဍ
မာတ်သူရဘို့၊ အစတည်သာ၊ ဖြစ်ရာလုံးစုံဖြစ်ပုံအကြောင်း၊
အဟောင်းဖေလွှမ်းအသစ်ပြုဘောင်း--သမိုင်းကောင်းကို၊
ကသံ၊ ဂါနုဋ် ဘုရား၊ သိပစေဟု-ဝေနေရအား၊ သံနာ
သန္တုတ်ကောင်းရှုထွေ၊ ပြုပေတော့အံ့။ ။

၂-ဘုရားဖြူကျောင်းတိုက်အရှင်စွမ်းရှိ

ကျိပ်ကမာမိန့်စေတီစေတီ

ဘုရားသမိုင်း။

နမောတဿ အဂ္ဂတော အရဟတော သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဿ။

ဇု-ဓိ-သံ-န-သံ-ဂုံ-ပ-မ-ယျံ-န။

ယောစပူဇေယျ သမ္ဗုဒ္ဓံ၊ တိဋ္ဌန္တံ လောကနာယကံ၊
ဓာသုဿသပမတ္တဓိ၊ နိဗ္ဗုတဿပိ ပူဇယေ။ ၊
သမေဓိတ္တပသာဒမိ၊ သမံပုညံမဟဂ္ဂတံ၊
တသ္မာသုပံကရိတွာန၊ ပူဇေဟိဇိနောတုယော။

ယောစ၊ အကြင်သူသည်လည်း၊ တိဋ္ဌန္တံ၊ သက်
တော်သင်ရှား တည်တော်မူသော၊ လောကနာယကံ၊ လူ
သုံးပါးတို့၏ နိဗ္ဗာန်အဖြစ်၊ ရောက်အောင်ပို့ငြား၊ ရှေ့သွား
ရှေ့ဆောင်၊ ဖြစ်တော်မူသော၊ သမ္ဗုဒ္ဓံ၊ မြတ်စွာဘုရားကို၊
ပူဇေယျ၊ ပစ္စည်းဥစ္စာဖြင့်၎င်း၊ တရားဖြင့်၎င်း၊ ပူဇော်တတ်
ငြားအံ့၊ နိဗ္ဗုတဿပိ၊ ရွှေပြည်နိဗ္ဗာန် စံင်တော်မူပြီးသော
မြတ်စွာဘုရား၏လည်း။ သာသပမတ္တဓိ၊ မုညင်းစေ့မျှလည်း
ဖြစ်သော၊ ဓာသု၊ ဓာတ်တော်ကို၊ ပူဇယေ၊ ဝတ္ထု ဓမ္မ ယင်း
နှစ်ငါးဖြင့်၊ ပူဇော်တတ်ငြားအံ့၊ တဿ ထိုသူအား၊ ဓိတ္တပသာ
ဒမိ၊ ဓိဗ္ဗာန်ကြံ၍ ပင် ရှင်ပြခြင်းသည်။ သမေ၊ ညီမျှလတ်
သော်။ မဟဂ္ဂတံ၊ မြက်သည်၏ အဖြစ်သို့ရောက်တတ်သော။
ပုညံ၊ ဓုဒ္ဓပူဇာ ကုသိုလ်သည်။ သမံ၊ အကျိုးပေးဘုရား၏။

တသွား၊ ထို့ကြောင့်၊ ထုပ်၊ စေတီပုထိုးတော်ကို၊ ကရိတွာန၊
တည်ထားပြုလုပ်၍၊ ဇိနဘေဘုယော၊ ဘုရားရှင်၏စာတ်တော်
တို့ကို၊ ပူဇော်၊ ကိုးကွယ် ကော်ရော် ပူဇော် ကြစေ
သတည်း။ ပူဇော်ကြလော့၊ ဤဒေသနာတော်အရ၊
နှလုံးဆွင်းကြ၍၊ စေတီပုထိုးရုပ်ပွားတော် အမျိုးမျိုးတို့ကို
အားကျိုးဆင့်ပွား သဒ္ဓါတရားဖြင့်၊ တည်ထား ကိုးကွယ်
ရာ၏။

၃-အဟောင်း အမင်းစေတီပုထိုး ကျောင်းကန်များ
ပြုပြင်ပူဇော်ရန်။

ခန္ဓပုဋ္ဌပဋိသင်္ခရဏံ ဗုဒ္ဓေန ဝဏ္ဏိတံ ၊ ၊

ခန္ဓပုဋ္ဌပဋိသင်္ခရဏံ၊ ကျိုးပွန်းပဲ့ပြတ်၊ ဟောင်းနွမ်း
ချွတ်ယွင်းသော၊ ဘုရားကျောင်းကန်အရပ်ရပ်ပြုပြင်ခြင်းကို
ဗုဒ္ဓေန၊ ဘုရားရှင်သည်။ ဝဏ္ဏိတံ၊ ချိုမွမ်းအပ်၏။ ၊ ဟူသော
ဒေသနာတော်အရ၊ ရှေးမင်းကောင်း မင်းမြတ်၊ သူတော်
ကောင်းတို့ တည်ထားခဲ့သော ဘုရားကျောင်းကန်တို့ကို
ပြုပြင်ရာ၏။ ၊

ဗုဒ္ဓသေဋ္ဌသထူပေါ်ယံ၊ ဗရေဋ္ဌိအတ္တဘိဝနော ၊ ၊

ဗုဒ္ဓသေဋ္ဌသထူ၊ ဖြတ်စွာဘုရား၏၊ ဖယ်ထူပေါ်၊ ဤ
ပုထိုးတော်စေတီတော်သည်။ ဝနော၊ တောင်ကြီး၌၊ ပလ္လဂ္ဂေါ၊
ပျက်စီးသည်ဖြစ်၍၊ အတ္တဘိ၊ ကံနိုးငင်နေရ၏။ ၊ ဟူသော
ဒေသနာတော်နှင့်အညီ၊ ဤကျိက်ကမာစိန်စေတီပုထိုး

၍နေရသည်ကို၊ရှေးမဟာထေရ် သူတော်ကောင်းတို့သည်၊
ပြုစုကိုးကွယ်ကြကုန်သကဲ့သို့၊ငါမဟာထေရ် ‘ဗညာဝံသ’
သုတ်သည်လည်း၊သာသနာတော်နှစ် ၂၄၈၅-ခုကောဇာ
သက္ကရာဇ် ၁၃၀၃-ခု၊ ကဆုန်လဆန်း ၅ ရက်နေ့ကစ၍တန်
ဆောင်းကြီးအတွင်းရုပ်ပွားဘော်ကအစပြု၍ပြုစုကိုးကွယ်
ရပေသတည်း။

တိဏကဋ္ဌဉ္စဝဋ္ဌိဉ္စ၊ သောဓယိတွာန စေတိယေ၊

ဝန္တိတွာအဋ္ဌဉ္စာနာနိ၊ ပဋိကုဋ်ကောအဂစ္ဆဟံ။ ။

အဟံ၊ငါသည်။ တိဏကဋ္ဌဉ္စ၊မျက်ထင်းကို၎င်း၊ ဝဋ္ဌိဉ္စ
နွယ်ကို၎င်း။ စေတိယေ၊စေတီ၌။ သောဓယိတွာန၊ သုင်သင်
ပြီး၍။ စေတိယေ၊စေတီအား။ အဋ္ဌဉ္စာနာနိ၊ ရှစ်ပါးကုန်သော
အရပ်တို့ကို။ ဝန္တိတွာ၊ ရှိပိုးပြီး၍။ ပဋိကုဋ်ကော၊ ရှိသေတုပ်
ပြတ် နောက်ဆုတ်သတ်၍။ အဂစ္ဆ၊ ပြန်လာခဲ့ပြီ။ ။ ဟူသော
ဒေသနာတော်နှင့်အညီ၊ စေတီပုထိုး၊ ရုပ်ပွား၊ ဆင်းတုတော်
များ၏ အနီးအပါးအရပ်၌၊ မြက်အမှိုက်သည်ကိုရှင်းလင်း
၍။ စေတီပုထိုးအား။ ရှစ်ပါးကုန်သော အရပ်တို့ကိုရှိခိုး၍၊
နောက်ဆုတ်၊ တုတ်ကွသွားကြရာ၏။ ။

မြို့မြင်ပူဇော်ရခြင်းအကျိုး။

ဇဟိတွာ မာနုသံ ဒေဟံ၊ တာဝတိံသံ အာဂစ္ဆဟံ။
တတ္ထမေ သုကတံဗျပ္ပံ၊ သောဝဏ္ဏံ သပဘာသရံ။ ။

သဠိယောဇန မုဠိဒ္ဓံ၊ တိံသယောဇန ဝိတ္တတံ။

တိသတာနိစ ဝါရာနိ၊ ဒေဝရဇ္ဈ မကာရယိံ။ ။

ပဉ္စဝိသတိခတ္တု၊ စက္ကဝတ္တိအဟောသဟံ။

ဘဝါဘဝေ သံသရဇ္ဈော၊ မဟာဘောဂံလဘာမဟံ။

ဘောဂေမေ ဝိနတာနတ္ထိ၊ သောဓနာယဇ္ဈဒံဗလံ။ ။

အဟံ၊ ငါသညံ၊ မာနုသံ၊ လူ၌ဖြစ်သော၊ အေဟံ၊ ခန္ဓာ
ကိုယ်ကို၊ ဇဟိတွာ၊ စွန့်တတ်ပြီး၍၊ တာဝတိံသံ၊ တာဝတိ
သာနတ်မြို့ နတ်သို့သို့၊ အာဂစ္ဆ၊ လားရပြီ၊ တတ္ထ၊ ထိုတာ
ဝတိံသာ ဘုံနန်းသာ၌၊ မေ၊ ငါသညံ၊ သောဝတ္ထံ၊ ရှုဖြင့် ပြီး
သော။ သပဿသရံ၊ ပြီးပြီးပြတ်ပြတ် တလက်လက်ထွက်
သော အရောင်အဝါရှိသော။ သဠိယောဇနံ၊ ယူဇနာခြောက်
ဆယ်တိုင်တိုင်၊ ဥဠိဒ္ဓံ၊ စွန့်စွန့်ဖြင့်သော။ တိံသယောဇနဝိတ္တ
တံ၊ ယူဇနာသုံးဆယ်အပြန်ကျယ်သော။ ဗျမ္မံ၊ နတ်တို့ပျော်စံ
မြတ်ဗိမာန်ကို၊ သုကတံ၊ ကောင်းစွာပြုပန်၊ စိမံအင်ပြီ၊ တိသ
တာနိစ ဝါရာနိစ၊ အကြိမ် သုံးရာတို့ပတ်သုံးလည်း။ ဒေဝရဇ္ဈံ၊
နတ်မင်း၏အဖြစ်ကို၊ အကာရယိံ၊ ပြုတတ်ရပေပြီ။ ။

အဟံ၊ ငါသညံ၊ ပဉ္စဝိသတိခတ္တု၊ နှစ်ဆယ်ငါးကြိမ်
ပတ်လုံးလည်း။ စက္ကဝတ္တိ၊ လေးကျွန်းဗိမာန်၊ စက္ကဝတ်မင်း
သညံ၊ အဟောသိ၊ ဖြစ်တတ်ပြီ၊ အဟံ၊ ငါသညံ၊ ဘဝါဘဝေ၊
ဘဝငယ်ဘဝကြီး၌၊ သံသရဇ္ဈော၊ ကြည်လည်ရသော်၊ မဟာ၊

ဘောဂံ၊ များမြတ်သောစည်းစိမ်ဥစ္စာကို၊ လဘာမိ၊ ရ၏။ မေ၊
ငါ့အား၊ ဘောဂေ၊ စည်းစိမ်၌၊ ဦးနုတာ၊ ယုတ်လျော့သည်၏
အဖြစ်သည်။ နတ္ထိ၊ မရှိ။ ဣဒံ၊ ဤသည်ကား။ သောဓနာယ၊
ဟောင်းနွမ်းသည်ကို၊ အသစ်သစ်သစ်ပြုပြင်ခြင်း၏။ ဗလံ၊
အကျိုးတည်း။ ။ ဤသို့လောကီအကျိုးကိုရသည်ကအစပြု၍
လောကုတ္တရာအရဟတ္တဖိုလ် တိုင်အောင်သော အကျိုးကို
ရသည်ကို၊ ဘုရားဟောတော်မူသည်ကို၊ နှလုံးသွင်း၍အသစ်
ပြုပြင်ရာသတည်း။ ။

၅- ပဿေ န ဒိကောသလမင်းကြီး မြတ်စွာဘုရားအား

လျှောက်ထားပုံ ဝတ္ထု။

ပုံဆောင်ဦးအံ့။

တနေ့သ၌၊ ပဿေ န ဒိကောသလမင်းကြီးသည်။ မှူးမတ်
မိုလ်ပါနှင့်တကွ၊ ကျောင်းသို့သွားလေ၏။ မြတ်စွာဘုရား
သည် ဒေသစာရိ ကြွတော်မူသောအခါ ဖြစ်သောကြောင့်၊
ဇေတဝန်ကျောင်းတော်သည်၊ ဆိတ်ညိမ်သည်ကိုမြင်၍နှလုံး
မသာယာသည်ဖြစ်၍၊ ဇေတဝန်ကျောင်းတော်ကိုသာ ပန်း
နံ့သာဆီမီးတို့ဖြင့်ပူဇော်ခဲ့၍ နန်းတော်သို့ပြန်ခဲ့၏။ မြတ်စွာ
ဘုရားလည်း ကျွတ်သိုက်ဘော ဝေဏေယျ သတ္တဝါတို့ကို၊
ချွတ်တော်မူ၍ ဇေတဝန်ကျောင်းတော်သို့ ရောက်တော်မူ

ပြန်၏။ ကောသလမင်းကြီးလည်း၊ မြတ်စွာဘုရား ရောက်
 တော်မူပြီဟု ကြားလျှင်၊ တဘန် ၎င်းမှူးမတ် မိုလ်ပဲ ခြံရံ
 လျှက် ကျောင်းတော်သို့သွားပြန်၏။ မြတ်စွာဘုရားကို ရှိသေ
 စွာ ရှိရိုး၍၊ တင့်အပ်စွာ နေပြီးသော် မြတ်စွာဘုရားအား ဤ
 သို့ လျှောက်၏။ အရှင်ဘုရားသည်၊ ကျောင်းတော်၌ရှိသော်
 ကား၊ အကျွန်ုပ်တို့ ကျောင်းတော်သို့ ရောက်ပါလျှင်၊ အဗ္ဗူ
 လည်းပေးရ၏၊ တရားတော်ကိုလည်းနာရ၏၊ သီတင်းသီလ
 လည်း ဆောက်တည်ရ၏။ အရှင်ဘုရားသည် ဒေသစာရီကြွ
 တော်မူသော်၊ ကျောင်း၌ရှိတော်မူလျှင်၊ အကျွန်ုပ်တို့သည်၊
 အဗ္ဗူလည်းမပေးရ၊ တရားလည်း မနာရ၊ သီတင်းလည်း၊
 မဆောက်တည်ရဖြစ်ပါသည်။ ယင်းသို့ ဖြစ်သောကြောင့်၊
 မြတ်စွာဘုရားကိုယ်စား ဆင်းတုတော်ကို အကျွန်ုပ် ထုပါ
 မည်။ ခွင့်ပြုတော်မူပါဟုတောင်းပန်၏။ မြတ်စွာဘုရားလည်း
 သာရ၊ သာရ၊ ခေင်္ဂီ တော်မူ၍၊ မြတ်သော မင်းကြီး။ ရှေး
 ဘုရားတို့၏ ရုပ်တုဆင်းတုတော်ကိုလည်း ကိုးကွယ်ကုန်၏။
 ရုပ်တုဆင်းတုတော်ကိုလည်း ထု၍သွန်း၍ ကိုးကွယ်ကုန်၏။
 ထို့ကြောင့် - သဒ္ဓါ၊ ပညာပိရိယနှင့် ပြည့်စုံသော ပစ္စုပ္ပန်
 စီးပွားကိုမြင်သော မင်းပုဏ္ဏား သူဌေး သူကြွယ် သူဆင်းရဲ
 ယောက်ျားမိမ္မတို့သည်၊ မိမိတို့ဘတ်စွမ်းသည် အားလျော်
 စွာ၊ ရွှေဖြင့်လည်းကောင်း၊ ငွေဖြင့်လည်းကောင်း၊ ပတ္တမြား
 ဖြင့်လည်းကောင်း၊ ကြေးဖြင့်လည်းကောင်း၊ သံဖြင့်လည်း
 ကောင်း၊ ခဲဖြင့်လည်းကောင်း၊ ခပ်ပြာဖြင့်လည်းကောင်း၊
 ကြေးနီဖြင့်၎င်း၊ သစ်ဖြင့်၎င်း၊ ကျောက်ဖြင့်၎င်း၊ အုမြှင့်

လည်းကောင်း၊ အဆင်းလှသော ဆေးဖြင့်လည်းကောင်း၊
 ကျောက်မျက် ရွှေဖြင့်လည်းကောင်း၊ သွန်းသော်လည်း သွန်း
 ရာ၏၊ ထုသော်လည်းထုရာ၏၊ ရေးသော်လည်းရေးရာ၏၊ ထို
 သို့ သွန်းတုံထုတုံသော်လည်း၊ ငါဘုရားသည် ဗေဒိပင်နှင့်
 အပ္ပမာဒရှိက် မာရ်စစ်သည်ကို အောင်တော်မူဟန်ကိုလည်း
 ကောင်း၊ အနိမိသန္ဓိ၊ ရပ်တော်မူ၍၊ အောင်တော်မူဟန်ကို
 လည်းကောင်း၊ ရတနာစင်္ကြံ၌၊ စင်္ကြံသွားတော်မူဟန်ကို
 လည်းကောင်း၊ ပဉ္စဝဂ္ဂ ငါးပေသက်တို့အား၊ ဓမ္မစကြာ
 တရားတော်ကို ဟောဟန်ကိုလည်းကောင်း၊ အာဠာရဥဓ
 ကတို့သည်၊ ရှုံးခြင်းကြီးရှုံးလေစွ တကားဟု လက်ခုတ်
 တီး၍ အံ့ဟန်ကိုလည်းကောင်း၊ အာနန္ဒာအား လက်သန်း
 တော်ဖြင့် မြေမှုန့်ကိုကော်တော်မူ၍၊ အာနန္ဒာ၊ လက်သည်း
 ပျားတွင် ပါသောမြေသည် များမည်လော့၊ နှစ်ထိန်းလေး
 သောင်းသော မြေမှုန့်တည်းများ မည်လော့ဟူ၍၊ လက်သန်း
 တော်ကိုချီ၍ပြတော်မူဟန်ကိုလည်းကောင်း၊ ကပ္ပိန္နမင်းကို
 ချပ်တုသန်ဆင်း၍ပြတော်မူဟန်ကိုလည်းကောင်း၊ ကျောင်း
 တော်ရှိက် လျောင်းစက်၍၊ ကျိန်းတော်မူဟန် ကိုလည်း
 ကောင်း၊ ပရိနိဗ္ဗာန်ပြတော်မူဟန်ကိုလည်းကောင်း၊ သွန်းရာ
 ထုရာ၏ဟုခွင့်ပြတော်မူ၏၊ ပမာဏအေးဖြင့်ကား၊ ငါဘုရား
 လက်မ ပမာဏသော်လည်းပြုရာ၏၊ ငယ်စွအဆုံး ရှစ်ရှားထုံး
 မျှသော်လည်းပြုရာ၏၊ ထီးပြုကိုလည်း၊ ငယ်စွအဆုံး ဇီးရွတ်
 ပမာဏကို ပြုအပ်၏၊ တန်ခွန် ကြက်သွားမှာလည်း ငယ်စွာ
 အဆုံး ရှစ်ရှားရွက်ပမာဏကိုပြုရာ၏၊ (ထိုစကားသည်ကား

အများမှတ်စေလို၍သာထည့်သွင်း၍ဆိုလိုက်သည်။ မြတ်စွာ
ဘုရားမူကား၊ ဆင်းတုတော်ကို၊ ထုအပ် သွန်းအပ်ရေးအပ်
သည်ကိုသာထိုမင်းကြီးအားခွင့်ပြုတော်မူသည်) ကေါသလ
မင်းကြီးကား၊ မြတ်စွာဘုရားအမိန့်တော်ကို ကြားနာရလျှင်
ဝမ်းသာသည်ဖြစ်၍၊ မြတ်စွာဘုရားအား ရှိခိုးပူဇော်၍ပြန်ခဲ့
၏။ နန်းတော်သို့ ရောက်လျှင်၊ အမှူး၊ အမတ်တို့နှင့် တိုင်ပင်၍
စန္ဒကုန်းနံ့ သာကိုရအောင်ပြု၍၊ ပန်းပုလက်သမားကောင်းအ
ပေါင်းတို့ကိုခေါ်တော်မူ၍ နန်းရင်း၌မဏ္ဍပ်ကြီးစွာဆောက်
၍၊ ဆင်းတုတော်ကိုထုမည်အစီအရင်ကိုပြု၏။ ထိုအကြောင်း
ကိုသိကြားမင်းသည် သိသဖြင့်၊ ဝိသုကြိုနတ်သားကိုခေါ်၍
အချင်းနတ်သား၊ ယခုကောသလမင်းသည်၊ ဘုရားဆင်း
တုတော်ကိုထုစေ၍၊ သင်ကသွား၍၊ အတုမရှိသောဘုရားရုပ်
တုတော်ကို၊ ကောင်းစွာသပ္ပာယ် တင့်တယ်အောင်မြတ်စွာ
ဘုရားပမာဏတော်နှင့်အမျှသောဆင်းတုတော်ကိုကြင်မ၍
ထုချေရမည်ဟု စေလိုက်၏။ ဝိသုကြိုနတ်သားသည်လည်း၊
ကောင်းပြီဟု နှိမ့်၍ ဝိသုကာအသွင်ဖြင့် ဆင်းသက်လာ၍၊
ခင်းတုရင်းရာမဏ္ဍပ်သို့ရောက်လျှင်၊ ဝိသုကာဆရာများကို
ဤသို့ဆို၍ သင်တို့ကားကောင်းမွန်စွာနေပါလော့၊ ငါသည်
အလွန်တင့်တယ်သော ပယ်အောင်ထုမည်ဟုဆိုပြီးလျှင် မိမိ၏
ပညာကန်မို့ ဖြင့်ထုလုပ်၏။ ထုလုပ်ပြီးလျှင် မင်းကြီးလည်း
အဘိုးလက္ခအသပြာဝဋ္ဌာများစွာပေးလျှင်။ အဋ္ဌာနှစ်ကား
ထိုအသပြာတို့ကိုအလှိုမရှိပါ။ မင်းကြီးကောင်းမှုအကျိုးကို
သာဝေဌလောဆို၏။ မင်းကြီးလည်းယူပါကုန်လော့ဟု ဆို

၏။ မင်းကြီးလည်း ဘုရားဆင်းတုတော်ပြီးလျှင်၊ မြတ်စွာ
 ဘုရားထံသွား၍၊ အရှင်ဘုရားသဏ္ဌာန်တော်နှင့်တူစွာသော
 ဆင်းတုတော်သည်ထုပြီးပါပြီ တပည့်သားသံဃာတော်နှင့်
 တကွကြွတော်မူ၍ ရှုတော်မူပါ ဟုတောင်းပန်၍ နန်းတော်
 သို့ပင့်၏။ မြတ်စွာဘုရားလည်း တပည့်သားသံဃာငါးရာနှင့်
 တကွ ထိုမင်းကြီးနန်းတော်သို့ကြွတော်မူ၏။ မြတ်စွာဘုရား
 ရောက်တော်မူလျှင်၊ တန်ခိုးတော်ကြောင့် ထိုစန္ဒကူးနှစ်ဘု
 ရားဆင်းတုတော်သည်ထက်ဝယ်မှဖြေ၍ ပလ္လင်မှ သက်မည့်
 အရာကိုပြု၍တင့်ကယ်စွာနေ၏။ မြတ်စွာဘုရားလည်း ငါ့ညီ
 တော် ငါတမူကား အသက် ရှစ်ဆယ် ပြည့်လျှင် ပရိနိဗ္ဗာန်
 ပြုလိမ့်မည်။ ငါ့ညီသည် ငါကဲ့သို့ ကိုယ်စားပြု၍ ဝေနေယျ
 သတ္တဝါတို့ကိုတရားဟောပြောရစ်ရမည်။ ပလ္လင်မှ မသက်
 နှင့်ဟုမိန့်တော်မူလျှင်၊ ထက်ဝယ်ဖြင့်နေမြဲတိုင်းနေတော်မူ၏။
 မင်းကြီးလည်း အတိုင်းထက်အလွန်ဝမ်းမြောက်သဖြင့်၊ မြတ်
 စွာဘုရားတပည့်သား သံဃာတော်ငါးရာနှင့်တကွ ဆွမ်း
 လုပ်ကျွေးပြီးသော်၊ တင့်အပ်စွာနေ၍ ခိုသေစွာရှိခိုးပြီးလျှင်၊
 မြတ်စွာဘုရား အကြင်လူသည်မြတ်စွာဘုရား၏ ဆင်းတုရုပ်
 တုတော်တို့ကိုထု၍၎င်း၊ သွန်း၍၎င်း၊ ရေး၍၎င်းပူဇော်ကုန်၏။
 ထို့ဒါယကာတို့သည် အဘယ်သို့သော အကျိုးထူးကို ရအံ့
 နည်းဟုမေးလျှောက်သဖြင့်၊ မြတ်စွာဘုရားလည်းဤသို့သော
 အကျိုးကိုရရာ၏ဟု ဟောကြားပေလို၍ ဤသို့ဟောတော်
 မူ၏။

၆.- ဆင်းတုံတော်ထုလုပ်၍ ပူဇော်ရခြင်းအကျိုး။

ဗုဒ္ဓဗိမ္ဗိကရာယောတော၊ နဝန္တန္တိ ဒုဂ္ဂတိယံ။

ဇာယန္တိ မဇ္ဈိမဒေသေ၊ ဗုဒ္ဓဗိမ္ဗသင်္ခမလံ။ ။

မနုဿန္တံ ပုရိသသေဋ္ဌံ၊ အဝေလ္လဉ္စ ဣန္ဒြိယံ။

နဝိဇာယန္တိ ဒုဂ္ဂတိံ၊ ဗုဒ္ဓဗိမ္ဗသင်္ခမလံ။ ။

စဏ္ဍာလ ဒါသိကုန္တိမိ၊ လောကန္တိ နိရယောသု၊

နဇာယန္တိ ဟိနကုလေ၊ ဗုဒ္ဓဗိမ္ဗသင်္ခမလံ။ ။

ဟောဝေဏ္ဍောသုဂ္ဂပေ၊ စ၊ ဘဗျဝန္တောစေနဂ္ဂိယော၊

သေဋ္ဌလာဘံလာဘိနောစဘဝေ၊ ဗုဒ္ဓဗိမ္ဗသင်္ခမလံ။ ။

ကောဠာဂါရာဒိ သဗ္ဗန္ဓော ဂေါမဟိံ သဗဟုနေ၊

ဘဝေတာသသင်္ကပ္ပါဇ္ဈန္တိ၊ ဗုဒ္ဓဗိမ္ဗသင်္ခမလံ။ ။

ဒေဝေသု ဒေဝရာဇာနေ၊ ရာဇာနေ၊ မနုဿေသုစ

စ ဘုဒ္ဓိပေါဇ္ဈသံရောစ၊ ဗုဒ္ဓဗိမ္ဗသင်္ခမလံ။ ။

သဟဿက္ခတ္တဒေဝိန္ဒော၊ သဟဿစက္ကဝတ္တိယံ။

ပဒေသရန္တံ ဝိပုလံ၊ ဂဏနတောအသင်္ခယော။ ။

ဗုဒ္ဓတ္တံပဇ္ဇေကတ္တံဝါ၊ ပတ္တယန္တောသမိတ္တတိ၊

အထဝါသဝကတ္တံဝါ၊ နိပ္ပမေဝသမိတ္တတိ။ ။

ဒွေကုလေဥပ္ပဇ္ဇန္တိ၊ ခတ္တိယေစာပိဗြဟ္မကေ၊

ဟိနေကုလေနဇာယန္တိ၊ ဗုဒ္ဓဗိမ္ဗသင်္ခမလံ။ ။

မဟာဘောဂေါ မဟာလာဘော၊ မဟာယသော၊
မဟာပညော၊ မဟိန္ဒကော အရောဂေါစ၊
ဘဝိဿန္တိ အနာဂတေ၊ ဗုဒ္ဓဗိမ္ဗသင်္ဃိတလံ။ ။
အာယုဝါဗလဝါဗိရော၊ ဝိသာရဒေါဗဟုသုတော၊
ကိက္ခပညောပေမနိယော၊ ဗုဒ္ဓဗိမ္ဗသင်္ဃိတလံ။ ။
ဘဝါဘဝေ သံသရန္တော၊ အမိတဘောဂံ လာဘန္တိ၊
အမိတဘောဂံ လာဘိတွာ၊ ဝနိန္ဒဗ္ဗာနံ ပါပုဏိ။ ။

မဟာရာဇ၊ မြတ်သောမင်းကြီး၊ ယေနရာ၊ အကြင်လူ
တို့သည်၊ ဗုဒ္ဓဗိမ္ဗ၊ ဘုရားဆင်းတု၊ ရုပ်တုတော်ကို၊ ကရာ၊ ထုရ
သွန်းရ၊ ရေး၍ ပူဇော်ကြကုန်၏။ တေနရာ၊ ထိုလူတို့သည်။
မဇ္ဈိမဗေသေ၊ မဇ္ဈိမတိုက်အရပ်၌၊ ဇာယန္တိ၊ ဖြစ်တတ်ကုန်၏။
ဗုဒ္ဓဗိမ္ဗသ၊ ဘုရားဆင်းတုကို၊ ထုသွန်း
ပူဇော်သည်၏။ ဖလံ၊ အကျိုးတည်း။ ။

ပူရိသသေဋ္ဌံ၊ ယောကျ်ားမြတ် ဖြစ်တော်မူသော၊
မနုဿဗုဒ္ဓံ၊ လူ၏အဖြစ်သည်၎င်း၊ အဝေကလုပ္ပဇ္ဈန္တိယံ၊ ဣန္ဒြေ
မချို့သောသူ၏ အဖြစ်သည် လည်းကောင်း၊ ဝိဇာယတိ၊
ဖြစ်တတ်၏။ ဒုက္ခတိ၊ အပါယ်လေးပါးသို့၊ နဝိဇာယန္တိ၊
မလင်းကုန်၊ ဣဒံ၊ ဤသည်ကား၊ ဗုဒ္ဓဗိမ္ဗသ၊ မြတ်စွာဘုရား၏
ဆင်းတုပြုလုပ်ကိုးကွယ်ရသည်၏။ ဖလံ၊ အကျိုးတည်း။ ။

စဗ္ဗဘလဒါသိကုန္တိ မှီ၊ နှင်းစဗ္ဗဘဝမ်း သူ့ကွန်ဝမ်း
၌၎င်း၊ လောကန္တရိယေသု၊ လောကန္တရက်ငဲ့တို့၌လည်း

ကောင်း။ နာယော၊ မဖြစ်ကုန်။ ဟိနကုလေ၊ ယုတမာ
သောအမျိုး၌၊ နာယော၊ မဖြစ်ကုန်။ ဣဒံ၊ ဤသည်ကား။ ဗုဒ္ဓ
ဗိမ္ဗဿ၊ ဘုရားရှင်တု ပြုရပူဇော်ရသည်၏။ ဗလံ၊ အကျိုး
တည်း။ ။

ဟောမာန္တောစ၊ အာဆင်းနှင့်တူသောသူသည်၎င်း။ ရှိ
သော။ သုရှပေ၊ စ၊ အလွန် အဆင်း လှသောသူသည်၎င်း။
ဘဒ္ဒဝန္တောစ၊ ဘုန်းကြီးသောသူသည်၎င်း။ ဇနပိယောစ၊
လူတို့ချစ်သော သူသည်၎င်း။ သေဋ္ဌလာဘံ၊ မြတ်သောသတ်
ကို။ လာဘိနောစ၊ ရလေ့ရှိသောသူသည်၎င်း။ ဘဝေ၊ ဖြစ်၏။
ဣဒံ၊ ဤသည်ကား။ ဗုဒ္ဓဗိမ္ဗဿ၊ ဘုရားရှင်တု ပြုရ ပူဇော်ရ
သည်၏။ ဗလံ၊ အကျိုးတည်း။ ။

ကောဋ္ဌာဂါရာဒိသန္တန္ဒော၊ ဘျီကျာဘဏ္ဍာစသည်နှင့်
ပြည့်စုံခြင်းသည်၎င်း။ ဂေါဗဟိသဗဟုခနံ၊ များစွာသော
နွား ကျွဲ ဆင် မြင်း ဥစ္စာရွှေငွေနှင့် ပြည့်စုံခြင်းသည်လည်း
ကောင်း။ ဘဝေ၊ ဖြစ်၏။ တဿ၊ ထိုကောင်းမှုပြုသော ဒါယ
ကာ၏။ သင်္ကပ္ပ၊ အကြံတို့သည်။ ဣန္ဒြိယံ၊ ပြည့်စုံကုန်၏။ ဣဒံ၊
ဤသည်ကား။ ဗုဒ္ဓဗိမ္ဗဿ၊ ဘုရားဆင်းတုပြုရပူဇော်ရသည်
၏။ ဗလံ၊ အကျိုးတည်း။ ။

ဒေဝေသုနတ်တို့၌၊ ဒေဝရာဇာနော၊ နတ်မင်းအဖြစ်
တို့သည်၎င်း။ မနုဿေသု၊ လူတို့၌၊ စဘုဒိပေ၊ စ၊ လေကျွန်း
လုံးကို ပည်း။ ဣဿရောစ၊ အစိုးရသော လူမင်း၏ အဖြစ်
သည်လည်းကောင်း၊ ဘဝေ၊ ဖြစ်၏။ ဣဒံ၊ ဤသို့ဖြစ်ခြင်း

သည့်ကား။ ဗုဒ္ဓဗိမ္ဗဿ၊ ဘုရားဆင်းတုပြုစုပူဇော်ရသည်၏။
ဖလံ၊ အကျိုးတည်း။ ။

ဇံဒဝိန္ဓော၊ နတ်တကာတို့ကို၊ အစိုးရသောသိကြားမင်းအ
ဖြစ်သည်။ သဟဿက္ခတ္တံ၊ အကြိမ်တထောင်တိုင်အောင်။
ဘဝေ၊ ဖြစ်၏။ စက္ကဝတ္တိယံ၊ စက္ကဝတ်မင်း၏ အဖြစ်သည်။
သဟဿက္ခတ္တံ၊ အကြိမ်တထောင်။ ဘဝေ၊ ဖြစ်၏။ ဝိပုလံ၊
ပြန့်ပြောသော။ ပဒေသရဇ္ဇံ၊ တစိတ်တပိုင်းသော မင်း၏
အဖြစ်သည်။ ဂဏနတော၊ ဂဏန်းသင်္ချာအားဖြင့်။ အသင်္ခ
ယော၊ မရေတွက်နိုင်ရာ။ ဣဒံ၊ ဤသည်ကား။ ဗုဒ္ဓဗိမ္ဗဿ၊ ၏။
ဖလံ၊ အကျိုးတည်း။ ။

ဗုဒ္ဓတ္ထံ၊ ဘုရားအဖြစ်ကို၎င်း။ ပစ္စေကတ္တံဝါ၊ ပစ္စေက
အရှင်အဖြစ်ကို၎င်း။ ပတ္ထယန္တော၊ တောင်းတသည်ရှိသော်။
သမိတ္တံ၊ ပြည့်စုံ၏။ အထဝ၊ ထိုမှတပါး။ သာဝကတ္တံဝါ၊
သာဝကအဖြစ်ကို၎င်း။ ပတ္ထယန္တော၊ တောင့်တသော်လည်း။
ဝိပ္ပမေဝ၊ လျှင်စွာသာလျှင်။ သမိတ္တံ၊ ပြည့်စုံ၏။ ဣဒံ၊ ဤသည်
ကား။ ဗုဒ္ဓဗိမ္ဗဿ၊ ဘုရားဆင်းတုတော်ကို—ထုရ—ထွင်းရ
ရေးရသည်၏။ ဖလံ၊ အကျိုးတည်း။ ။

ခတ္တိယေစာဝိ၊ မင်း၏အမျိုး၌၎င်း။ ဗြဟ္မဏေစာဝိ၊
ပုဂ္ဂိုလ်၏အမျိုး၌၎င်း။ ဥဇ္ဈင်၊ မြယ်စွာသော၊ ဧကုလေ၊
နှစ်ပါးသောအမျိုး၌။ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ၊ ကူး၏။ ဟိနေကုလေ၊
ယုတ်မာသော အမျိုး၌။ နဇာသန္တိ၊ မဖြစ်ကုန်။ ဣဒံ၊ ဤသည်
ကား။ ဗုဒ္ဓဗိမ္ဗဿ၏။ ဖလံ၊ အကျိုးတည်း။ ။

မဟာဘောဂေါစ၊ များသော စည်းစိမ် ချမ်းသာရှိ
သည်၎င်း။ မဟာလာဘောစ၊ များသော လတ်သပ္ပကာရှိ
သည်၎င်း။ မဟာယသောစ၊ များသော အမြဲအရံရှိသည်၎င်း။
မဟာပညောစ၊ ကြီးသော ပညာရှိသည်၎င်း။ မဟိန္ဒကောစ၊
ကြီးသော တန်ခိုးရှိသည်၎င်း။ အရောဂေါစ၊ အနာမရှိသော
အဖြစ်သည်၎င်း။ အနာဂတော၊ နောင်အခါ၌၊ ဘဝိယန္တိ၊
ဖြစ်လေကုန်အံ့။ ဣသိ၊ ဤသို့ဖြစ်ခြင်းသည်ကား။ ဗုဒ္ဓဗိမ္ဗဿ၊
ဘုရားရှပ်တု ပြုစုပူဇော်ရသည်၏။ ဗလံ၊ တည်း။ ။

အာယုဝါ၊ အသက်ရှည်သည်၎င်း။ ဗလဝါ၊ ခွန်းအား
ကြီးသည်၎င်း။ ဝိရော၊ မြဲမြံသော ပညာရှိသည်၎င်း။ ဝိသာ
ရဇေ၊ ရဲရင့်သည်၎င်း။ ဗဟု သုတော၊ များသော အကြား
အမြင်ရှိသည်၎င်း။ ဝိက္ခပညော၊ ထက်သော ပညာရှိသည်
၎င်း။ ပေမနိပော၊ ချစ်နှစ်သက်အပ်သည်၎င်း။ ဘဝေ၊
ဖြစ်၏။ ဣသိ၊ ဤသည်ကား။ ဗုဒ္ဓဗိမ္ဗဿ၊ ၏။ အကျိုးတည်း။ ။

ဘဝါဘဝေ၊ ဘဝငယ် ဘဝကြီး၌၊ သံသရန္တော၊
ကြည်လည်ရသည်ရှိသော်။ အမိတဘောဂံ၊ မနှိုင်းယှဉ်အပ်
သော စည်းစိမ်ချမ်းသာကို၊ လာဘန္တိ၊ ရကြကုန်၏။ အမိတ
ဘောဂံ၊ မနှိုင်းယှဉ်အပ်သော စည်းစိမ်ချမ်းသာကို၊ လာဘိ
တွာနု၊ ရဦး၍။ ပစ္စာ၊ အဆုံးစွန်သော ကာလ၌။ ဝရံ၊ မြတ်
သော။ နိဗ္ဗာနံ၊ နိဗ္ဗာန်သို့။ ပါပုလံ၊ ရောက်၏။ ဣသိ၊ ဤသည်
ကား။ ဗုဒ္ဓဗိမ္ဗဿ၊ ဘုရားဆင်းတုကို၊ ထုရ သွန်းရ ရေး၍
ပူဇော်ရသည်၏။ ဗလံ၊ အကျိုးတည်း။ ။

(ဤသို့ ပဿေဒီ ကောသလမင်းသည်၊ ဘုရားဆင်းတုတော်ကို ထုပြီးလျှင်၊ ဆင်းတုတော်ကိုထု၍ပူဇော်ရသော အကျိုးကို မေးလျှောက်သောကြောင့်၊ ဘုရားဆင်းတုတော်ကို ထုရ၊ သွန်း၊ ရေး၍ ပူဇော်ရသော အကျိုးကို၊ ထိုမင်းကြီးအားဟောတော်မူသောတရားတော်ကား၊ ပြီး၏။)

၇-ဘိုးတော် ဦးဗိုင်းလက်ထက် ဘုရားဖြူ

ကျောင်းတိုက်ကို တည်ထောင်သော ဘိယကာ

ဤသို့ဆိုအပ်ခဲ့သော စကားအစဉ်ဖြင့်၊ သက္ကရာဇ် ၁၁၃၃ခုနှစ် နန်းတက်ဘော်မူသောမင်းသားသွင်၊ သီရိသုခမ္မရာဇာ၊ ဘိသိက်ခံသွင်တံဆိပ် သီရိပဝရဝိဇယာနန္ဒပာသဩဘဝနာဒိတျာဓိပတိပဏ္ဍိတ မဟာဓမ္မရာဇာဓိရာဇာအမည်ရှိသော ဗဒုံမင်းဘိုးတော် ဦးဗိုင်းလက်ထက်၊ ဘိုးတော် ဘုရား၏ငယ်ကျွန်တော်ရင်း၊ ရန်ကုန်ဝန်ကြီး ဦးကျော်ရွှေလက်ထက်၊ ယခုကျွန်ကမာစိန်စေတီတည်ရာ၊ ဤကျောင်းတိုက်ကြီးကို၊ ကြီး ဘယ်စွာဆောက်လုပ်လှူဒါန်းခဲ့လေသည်နောက် တစတစ ရှေးအမည်ပျောက်၍ ဘုရားပြုကျောင်းတိုက်ဟု တွင် လေသည်။

ဘုရားပြုကျောင်းတိုက်အရပ်အတွင်းရှိကျွန်ကမာစိန်စေတီတော်၏ အကြောင်း၊ အစမူလက တည်ထားခဲ့သော ဧယုကာ ဆံတော် ဓာတ်တော်တို့ကို တည်ထား ပုံကို သိအပ်၏။

“သပြေအင်္ဂု၊ မြရည်လူသား၊ ဇဗ္ဗုအောင်ချက်၊ ငါတို့ ဘက်လည်း။
သူ့ထက်ရှေ့ဦး၊ ကိုယ်တိုင်ဖူး၍ ကြည်နူးသဒ္ဓါ၊ သရဏာဖြင့်၊ ခွေဝါစိက၊
တဖုဿနှင့်၊ ဘလိက ညီနောင်၊ နတ်နှိုးဆောင်လျက်၊ မြရောင်ရိပ်ကွန်း၊
လင်းလွန်းဌာန၊ သတ္တာဟက၊ ပဌမဦးခေါင်၊ ဆုထူးအောင်၍၊ ပင့်ဆောင်
ပူဇော်၊ ဆံတော်ရှစ်ချောင်း၊ ရောင် မောင်းမောင်းသို့၊ ကိန်းအောင်း
တည်ရာ။ လက်မွန်စွာတည်၊ ဥက္ကလာမ္ဘိ၊ သာမိဗ္ဗိနှင့်၊ အောင်မြို့
တဂိုဏ်း၊ တံခွန်လှိုင်းသား၊ မွန်တိုင်းဌာန၊ ရာမညကို၊ ပဌမအာဒိ၊ စိုးအုပ်
ဘိသား၊ သီရိမာသောက၊ မည်နာမဖြင့်၊ အဘသံသေ၊ မိရေနတ်မျိုး၊
တန်ခိုးနေစက်၊ မင်း လက်ထက် ဝယ်၊ အဆက်မဝေး၊ ရှေးအတိတ၊
အနန္တရက၊ ဘဝယဉ်မှီ၊ နောင်ညီ အထူး၊ ဖြစ်ခဲ့ဘူးသည်၊ ကျေးဇူး
မြောက်များ၊ မြောက်ပါးဘိညာ၊ ကြီးတေဇာနှင့်၊ ရဟန္တာရှင်ပျံ၊ ဂဝံ
ပတိ။ ထေရ်ဘုန်းရှိကြောင့်၊ မုနိသကျ၊ မြန်းလာကြ၍၊ ဒုတိယထက်ကာ
သာသနာလျှင်၊ တည်လာတုံမြောက်၊ လိုနောက်ဘဝဝန်၊ ပြည်နိဗ္ဗာန်သို့၊
စံလွန်ခဲ့လျှင်း၊ မီးပုံဘွင်းမှ၊ ဝင်းဝင်းထိန်လဲ၊ စိန်တူးကဲ့သို့၊ သုံးဆယ်
သုံးချောင်း၊ အပေါင်းမွေဓာတ်၊ သွားတော်မြတ်ကို၊ ဣဒ္ဓါဂါဒ်ရှင်၊ ထေရ်
သခင်သည်၊ ကောင်းကင်မိုးယံ၊ ဆောင်ခဲ့ ပြန်၍။ ဘုန်းလျှံ ကြီးဘိ။
သီရိမာသောက။ သီဟကုမာ၊ ထိုရာဇာ အား။ ကရုဏာ ရှေ့ထား။
ပေးသောအားဖြင့်၊ ဘုရားမြတ်စွာ။ သာသနာသည်။ ရောင်ဝါထွန်းပ။
တတိယချက်။ ဆင်းလာသက်မှ။ အထက်ခြားပိုင်း။ ကိုးတိုင်း ကိုးဌာန၊
ဝေပုံကျဘွင်း။ တပါးဝင်၍၊ အရှင်သောဏ၊ ဥက္ကရတို့၊ စတုတ္ထရပ်၊ ဆပ်၍
တဖန်၊ ပြုပြင်ကြရာ၊ သုဓမ္မာပုရ၊ သုဇဏ္ဍဘုံ၊ သထုံမည်သီး၊ မွန်ပြည်
ကြီးလျှင်။ နန်းထီး မယုတ်။ တိုင်းသီး ထုတ်၍။ ပုရတ္ထမ၊ ဗုဒ္ဓသာသနာ။
တည်ရာအစစ်။ အမွန်ဖြစ်သည်။ ။တက်သစ်နေမင့်၊ သရေတည်း။ ။

ဟူသောမဃဒေဝ အလင်္ကာနှင့်အညီ။ ငါတို့မြန်မာ
ပြည်အောက်ပိုင်းရာမညတိုင်း။ ဥက္ကလာမြို့မှ။ တဗုဿဘဌိ
က မည်ကုန်သော ကုန်သည်ညီနောင်၊ တလိုင်းလိုတပေါ
တပု မည်ကုန်သောကုန်သည်ညီနောင်တို့။ ရာဇဂြိုဟ်ပြည်
သို့ ကုန်ကူးသန်းရောင်းဝယ်ရောက်ကြ၍။ ငါတို့ ဂေါတမ
မြတ်စွာဘုရား ဖြစ်တော်မူခါစ၊ လင်းလွန်းပင်ရွာနု။ ရာဇာ
ယတနု။ သတ္တာဟဌ၊ နေတော်မူရာအခါ။ ဘုရားရှင်အား
ဆည်းကပ်ကြ၍။ ဧဒ္ဒ ဝါစိကသရဏဂုဏ်တည်ကြ၍၊ ဘုရား
ရှင်အား ကိုးကွယ်ရာကိုတောင်းပန်ကြရာ။ လက်ျာလက်
တော်ဖြင့် ဥက္ကောင်းတော်ကိုသုံးသပ်တော်မူရာ။ ဆံတော်
ရှစ်ချောင်းပါလာ၍။ ၎င်းဆံတော် ရှစ်ချောင်း။ ဆံတော်
ရှစ်ဆူကိုပင့်ယူခဲ့ရာ။ ဥက္ကလာမြို့ကို အစိုးရသော သီရိဓာ
သောကမင်းကြီး နှင့် တိုင်ပင် အပ်နှံ၍။ ဥက္ကလာမြို့၏
တောင်တံခါးဝ၌ ဧဂုန်စေတီတော်ကို တည်ထားကိုးကွယ်
တော်မူ၍။ ပာရုတိဂုံဟုခေါ်ဝေါ်ကြ၍။ ၎င်းအူတိဂုံစေတီ
တော်သည် ဘုရားဖြစ်တော်မူခါစ၊ သက်တော်ထင်ရှားရှိ
စဉ်ကတည်သောဘုရားဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် မြန်မာနိုင်ငံ
မှာ ဘုရားအစ-အူတိဂုံက ဟုမှတ်ကြရာသည်။ ထိုနောက်
အရှင်ဂဗ္ဘဒိ ရဟန္တာမထေရ် ဖြစ်သည်။ ဘုရား အထံ
တော်မှ လျှောက်ထား၍၊ မဇ္ဈိမကိုက် ရာဇဂြိုဟ်ပြည်မှ။
ရာမညတိုင်းသုဝဏ္ဏဘုမ္မိသထုံပြည်သို့ကောင်းကင်ခရီးဖြင့်
ကြွလာတော်မူခဲ့၍။ ရှေးအတိတ်ဘဝကညီအစ်ကိုဖြစ်ခဲ့ဘူး
သော ရာမညတိုင်း သထုံပြည် ကို အစိုးရသော သီရိဓာ

သောကမင်းကြီး နှင့် တကွ။ ပြည်သူ ပြည်သား တို့အား
 တရားအမြှောက်ဆေးတိုက်ကျွေးကာ၊ ပဉ္စသီတရားဆောက်
 တည်ခြင်း၊ သဒ္ဓါဒီပိတိတို့ဖြင့် တိုးပွားစေခြင်းကိုဖြစ်စေရာ။
 သီရိမာသောကမင်းကြီးသည် အလွန်တရာ သဒ္ဓါကြည်ညို
 တော်မူသည်ဖြစ်၍၊ အရှင် ဘုရားသည်၊ လူတွင် အထွဋ်
 အမြတ်ဖြစ်တော်မူသည် မဟုတ်လော၊ ဟု လျှောက်လားရာ၊
 ငါသည် လူတွင်အထွဋ်အမြတ်မဟုတ်သေး။ လူနတ်ဗြဟ္မာ
 သတ္တဝါဟူသမျှတို့၏ အထွဋ်အမြတ်နိဗ္ဗာန်ချမ်းသာ တရား
 မြတ်ကို ပေးတော်မူတတ်သော ဘုရားသခင်သည်၊ မဇ္ဈိမ
 တိုက်ရာဇဂြိုဟ်ပြည်မှာရှိကြောင်းကိုမိန့်တော်မူရာ။ သီရိမာ
 သောကမင်းကြီးက၊ မြတ်စွာဘုရားကိုပင့်တော်မူပါ။ ဘုရား
 ဟု လျှောက်ထားသဖြင့်။ အရှင် ဂဓမ္မတိ ထေရ်ပင့်သဖြင့်။
 မဟာ ကာရုဏီက လောကနာထ—အမည်တော် ရသော
 မြတ်စွာဘုရားသည်။ ရှစ်ဝါမြောက်သောအခါရာမညတိုင်း
 သထုံပြည်သို့။ ရဟန္တာ သံဃာတော်အပေါင်းမြီရဲလျက်
 ကြွလာတော်မူကာ။ ရတနာ ခုနစ်ပါးတို့ဖြင့် စီချယ် အပ်
 သောမဟာမင်္ဂလာမဏ္ဍပ်ကြီး၌ သီတင်းသုံးတော်မူလျက်။
 မဇ္ဈဒေသနာအမြှောက်ဆေးကို တိုက်ကျွေးတော်မူ၏။ ရာမည
 တိုင်းပတ်ဝန်းကျင် ထိုထိုအရပ်တို့သို့၊ လှည့်လည် ကြွသွား
 တော်မူပြီးလျှင်၊ မဇ္ဈိမဒေသသို့ ပြန်ကြွတော်မူခဲ့၍၊ လူနတ်
 တို့၏အကျိုးကိုဆောင်တော်မူကာ။ ၄၅-ဝါ ပြည့်တော်
 မူပြီးသည်၏အဆုံး၌၊ ကုသိနာရုံပြည် မလ္လာမင်းတို့၏ အင်
 ကြင်းဥယျာဉ်တော်ဝယ်၊ အင်ကြင်း ပင်ပျိုတို့၏အကြား၊

ခင်းထား အပ်သော ရတနာ ဣညောင် စောင်းဝယ်၊
မြောက်သို့ ဥက္ခောင်းလျောင်း စက်ကာ၊ အနုပါဒိသေသ
ပရိနိဗ္ဗာန် စံလွန်တော်မူ၏။

ဂ-လျောင်းတော်မူ (၄) မျိုး

ဤအရာ၌အရှေ့အရပ်သို့ဥက္ခောင်းပြုလျှင်၊ ရှင်ပင်သာလျောင်း၊
အနောက်အရပ်သို့ ဥက္ခောင်းပြုလျှင် ရှင်ပင်ပေါင်းလဲ။ တောင်အရပ်သို့
ဥက္ခောင်းပြုလျှင် နေရမန်။ မြောက်အရပ်သို့ ဥက္ခောင်းပြုလျှင်ပရိနိဗ္ဗာန်
ဟု မှတ်ရာ၏။

ဘနည်း။ နှစ်ကျိပ်ရှစ်ဆူ ဆရာတော်၏လျောင်းတော်မှ-၄-မျိုး၊
အရှေ့ပေါင်းလောင်း၊ တောင်သာလျောင်း၊
နောက်စောင်း နေရမန်။ မြောက် နိဗ္ဗာန်။

ဇ-ကျိပ်ဣဝံစေတီနှင့် ဘုရားဖြူကျောင်းတို့၏ ရှိ
ကျိက်ကမာစိန် စသော စေတီ-၁၁-ဆူကိုတည်သော ဘိယကာနှင့်
တည်ရာဌာန။

ထိုသို့ဘုရားရှင် ပရိနိဗ္ဗာန် စံဝင်တော်မူပြီးနောက်
(၂၁၀)နှစ်မြောက်သော အခါ၊ ကျောက်စာ အထို-၂၃၆
နှစ်ဆိုသည်။ ဗိဇ္ဇကုတ်သခိုင်း၌-၂၃၅ နှစ်ဆိုသည်။ ပါဠိထိ
ပုတ်ပြည်ကြီးကိုအစိုးရသော သိရိဓမ္မာသောကမင်း လက်
ထက် အရှင်မဟာမောဂ္ဂလိပုတ္တထေရ်အမှူးရှိသောရဟန္တာ
(၁၀၀၀)တို့ တတိယ သင်္ဂါယနာ တင်တော်မူ ပြီးလျှင်။

ကိုးတိုင်းကိုးဌာန သာသနာပြုစေထွတ်ရာ၊ အရှင်မောဂ္ဂလိ
 ပုတ္တထေရ်၏ တပည့်ရင်း ဖြစ်သော အရှင်ရသ၊ အရှင်
 သောဏ အမှူးရှိသော ရဟန္တာ ၅၀၀ ပါး တို့သည်၊ ရာမည
 တိုင်းသထုံပြည်သို့ ဆံတော်တဆဲ ခြောက်ဆူးသရီရခေါက်
 တော် သုံးဆဲ နှစ်ဆူတို့ကို ပင့်ယူခဲ့၍၊ သထုံပြည်ကိုအစိုးရ
 သော သီဟဒိပမင်းကြီးကို ကိုးကွယ်ရမည် ဟု ပေးအပ်
 လေ၏။ သီဟဒိပ မင်းကြီးလည်း၊ ဘဝ အသင်္ချေ လွန်လေ
 ဌာလည်း၊ အလွန်တရာရဲစွာသော သာသနာ့ဒါယကာ
 မင်း၏ အဖြစ်ကို ရပေပြီဟု ကြံအောက်မေ့တော်မူလျက်။
 ကိုယ်လုံးပြန်နဲ့ သောနှစ်သက်ခြင်း၊ ဖရဏာဒိဝိဖြစ်ကာ ယုံ
 ကြည်ခြင်း၊ သဒ္ဓါတရား ရှေ့သွားပြု၍၊ မူးမတ်မိုက်ပုံ
 ပရိသာတ်တို့အလယ်၌လက်ရုံးကို ဆန့်တန်းတော် မူလျက်။
 ဇမ္ဗူဒိပ် မြေ အပြင် ဝယ်၊ ငါသို့ နှင်နှင် တန်ခိုး ကြီးသော
 သာသနာ့ဒါယကာမင်းရှိဦးမည်သော ဟု ကြိုမ်းဝါးတော်
 မူပြီးလျှင်၊ ရဟန္တာအရှင်မြတ်တို့အား များစွာ ကုန်သော
 ပရိက္ခရာပူဇော်တွယ်တို့ဖြင့် လှူဒါန်းပူဇော်တော်မူပြီးလျှင်
 အရှင်ဘုရားတို့—အရှင်ဘုရားတို့ကပေးအပ်ကုန်သော ဆံ
 တော် ဝတ်တော်တို့ကို မည်သည့်အရပ်၌ ကိန်းဝပ်တော်
 မူစေခဲ့ရသော် အဓိဋ္ဌာန်စွာတည်၍ လူနတ်တို့၏ ကိုးကွယ်
 ရာဖြစ်နိုင်ပါအံ့နည်း၊ ဟု လျှောက်ရာ။ ရဟန္တာ အရှင်မြတ်
 တို့သည်လည်း ဘုရားရှင် ဗျာဒိပ် ထားတော် မူခဲ့ သော။
 သိင်္ဂုတ္တရကုန်း၏ အရှေ့မြောက် ယွန်း တာ—၁၅၀၀-ကွာ
 သော ယခု ကျိုက္ကစံဘုရားတည်ရာ ပဌမပတ်တကုန်းကို

ညွှန် ပြရာ၊ ၎င်းအရပ်၌ ကြီးကျယ်စွာ သဘင်ခံတော်မူ၍၊
ဘုရားတည်တော်မူ၏။ ၎င်း ကျိက္ကံ စေတီတော်၌ ဓာတ်
တော် ၁၀-ဆူ၊ ဆံတော် ၆-ဆူ ဌာပနာတော်မူ၏။

၁၀-ရွှေတိဂုံစေတီတော်၏ ပတ်လည်၌ သီဟဒီပမင်း၊
တည်စေသော စေတီတော်(၁၀)ဆူ

ကျန်သော ဆံတော် ၁၀-ဆူ၊ ဓာတ်တော် ၁၂-ဆူတို့
ကို၊ သီဟဒီပ မင်းကြီးသည် မဟာသူရသေန စစ်သူကြီး
အမတ်သူရဲကြီး တကျပ်တို့အား အသီးသီးအပ်နှံ၍စေတီ
တော် တည်စေသည်ကား။

(၁) ရွှေတိဂုံစေတီတော်၏အရှေ့ တောင်၊တာသုံးရာ
ခန့် ကွာဝေးသော အရပ်ဝယ်တည်သော စေတီတော်ကို၊
တကာ တော်မဟာသူရသူရဲကြီးကိုအစွဲပြု၍ ကျိုက်အသုတ်
ဟုခေါ်သည်။ ယခုအခါဆူးလေဘုရားဟုခေါ်သည်။ ။

(၂) သိမ်ကြီးဈေး သိမ်တော်ကြီးအနီး၌ တည်သော
စေတီတော်ကို၊ ထိုသိမ်တော်ကြီးအနီးအရပ်၌၊ ပေါက်သော
သခွတ်ပင်က ကျောက်သီး သီးသည်ကို အစွဲပြု၍၊ ကျိုက်မဲ
သံကရောဘုရားဟုခေါ်သည်။ ယခု ကျိုက်မဲသံချိုဘုရား ဟု
ခေါ်သည်။

(၃) ကျိုက်အသုတ် ခေါ် ဆူးလေဘုရား၏ အရှေ့
စေတီတော်ကို၊ ကျိုက်ကမာကမုဟုခေါ်သည်။

(၄) ရွှေတိဂုံစေတီတော်၏ အရှေ့ တောင်ယွန်း၊ ပုဇွန် တောင်ချောင်းအရပ်၌ တည်သောစေတီတော်ကို ဆင်များ ရေသောက်ရန် ဆင်းသက်ကြသော ရေကန်တော်ကြီး ရှိ သည်ကိုအစွဲပြု၍ ကျိုက်ကမာစိန်ဘုရားဟုခေါ်သည်။ ၎င်း ကျိုက်ကမာစိန် ဘုရားမှာ ပျက်စီး၍ အနွှံ့ငုံမျှသာရှိသည့် အခိုက်၊ ၎င်းနေရာ၌ တောကျောင်းနေသော အရညဝါသီ မထေရ်ဖြစ်သည်။ ပုဇွန်တောင်ချောင်းအနီးမှာ၊ ကမ်းပြု သဖြင့်ပျက်စီးသောရှေ့ဘုရားတဆူကိုပင့်ယူ၍ ယခုတည်ရှိ သောကျိုက်ကမာစိန် ဘုရားအရာ၌၊ ရုပ်ပေါင်း၍ စေတီတည် ထားကိုးကွယ်သည်။

၁၁-ဘုရားဖြူစေတီ၊ ဘုရားဖြူကျောင်းတိုက်၊ ဟု
အမည်ဖြစ်ပေါ်လာပုံ

၎င်းကျိုက်ကမာစိန်စေတီတော်ကို၊ ဘုရား ဆွမ်းချ ပွဲပြုထုတ်ကာ၊ ရှေး မဟာထေရ် ဖြစ် လူနတ်တို့ မဖြစ် ကိုးကွယ်ခဲ့ရာ၊ ဗုဒ္ဓချီနယ် ဗြဟ္မဒတ် ရှာသျှင်၊ ဘွားရာဇာတိ ရှိသော၊ မန္တလေးမြို့ အနောက်ပြင်၊ မိုးကောင်းတိုက် ဇီးပင်ကျောင်း ဘုန်းကြီးဦးကောလာသဘ၊ ကျိုက်ကမာစိန် ဘုရား၏အနီး ကျောင်းတိုက်ကြီး၌ သီတင်းသုံးနေစဉ်၊ ၎င်းစေတီတော်ကိုထူးမွေးမွေးဖြူဖြူသုတ်လျက် ကိုးကွယ် ပြုပြင်သည်ကအစပြု၍၊ ဘုရားဖြူ ဘုရားဟုခေါ် ပြန်သည့် ၎င်းဘုရားဖြူ ဘုရားကိုအစွဲပြု၍၊ ကျောင်းတိုက်ကိုလည်း

ဘုရားဖြူတိုက်ဟုခေါ်သည်။ ၎င်းတိုက်၌နေသောဘုန်းတော်ကြီးဦးကေသာသဘ ကိုလည်း ဘုရားဖြူဆရာတော်ဟုခေါ်ကြသည်။ ၎င်းကျိုက်ကမာစိန်လည်းခေါ်၊ ဘုရားဖြူလည်းခေါ်သော စေတီတော်ကို ဆံတော် ဓာတ်တော်ဌာပနာရာ ဖြစ်၍၊ မာဂဓဘာသာအားဖြင့် ကေသဝတုစေတီတော်လည်းခေါ်သည်။ ၎င်းစေတီတော်ကို ဘုရား ပရိနိဗ္ဗာန်စံပြီးသည်နောက်—၂၁၈—နှစ်မြောက် အခါ၌၊ စ၍တည်သည်ကို သိရ၏။

ထိုစဉ်အခါ ပါဠိလိပုတ်ပြည်သီရိခမ္ဘာသောကမင်း၊ ရာမညတိုင်းသထုံပြည် သီဟဒီပမင်း၊ မြန်မာ တိုင်း သရေခေတ္တရာပြည်ရန်ပေါင်မင်းတို့နန်း၌ ဪကြ၏။ ဤကျိုက်ကမာစိန်စေတီတော်သည်၊ သီရိခမ္ဘာသောကမင်း တတိယသင်္ဂါယနာတင်ပြီးသည့် နောက် ကာလမှာ ဖြစ်သည်။ ၎င်းစေတီတော်ကို သာသနာ တော် နှစ်—၂၄၈၅—နှစ်၊ ကောဇာသက္ကရာဇ်—၁၃၀၃နှစ်၊ ကဆုန်လဆန်း—၅—ရက်နေ့ကအစပြု၍၊ တန်ဆောင်းကြီးအတွင်း ယုတ်စီးချွတ်ယွင်းသော ရုပ်ပွားတော် များကို ပြုပြင်ခြင်း၊ စေတီတော် အရှေ့ဘက်၌ ပလ္လင်တော် မုခ်ထုတ်ခြင်း စသောပြုပြင်ပူဇော်ဘွယ် အမှုကိစ္စ-ဟူသမျှတို့ကို၊ ဘုရားပြုကျောင်းတိုက်၏၊ အာရာမိသံရမဟာ နာယကဖြစ်သော ပုဂံပြည် သေရောက်မြို့လျှင် ဘွားရာဇာတိ ရှိသော၊ ပညာဝံသမဟာထေရ် ပြုပြင် ကိုးကွယ်အပ်ပြန်သတည်း။

(ဤကျိုက်ကမာစိန်စေတီတော်သည်။ အဇာတသတ် ဖြိုကြွင်း သက္ကရာဇ် ၂၁၈-ခုနှစ်၊ သီဟဒိပမင်း အမတ် သူရဲကြီး တည်သည်ကစ၍ ၁၃၀၃-ခုနှစ် တိုင် အောင် ဧကတွက်လျှင် ၁၀၈၅-နှစ်ရှိပြီ။)

(၅) ရွှေတိဂုံစေတီတော် အနောက်တောင်ယွန်းမြစ် ဆိပ်အနီး၌တည်ရှိသော စေတီတော်ကို ကျိုက်ဒေတဲ ခေါ်သည်။ ယခုထောင်မှူးဘုရား ခေါ်သည်။

(၆) ရွှေဂုံစေတီတော်၏ အနောက်ဥယျာဉ်တွင် တည်သောစေတီတော်ကို ကျိုက်ဖွဲကမော့ခေါ်သည်။ ညောင်ပင်စွန်းညောင်ပင်ကုန်းဘုရားဆိုလိုသည်။ ယခုမရှိပြီ။ ကုရှင်ဟိုက်စကူးကျောင်းဖြစ်နေသည်။ ယခုလိုဖြစ်ရသည်ကို သူတော်ကောင်းတို့ သတိသံဝေဂဖြစ်ကြစရာတည်း။

(၇) ရွှေတိဂုံစေတီတော် အနောက် မြောက် ဥယျာဉ်တွင် တည်သောစေတီတော်ကို ကျိုက်ဒင်းမဲခေါ်သည်။

(၈) ဆံတော်ကြိုလမ်းတွင်၊ အမတ်သူရဲကြီးညီအစ်ကိုတစ်ယောက် တည်သော ဘုရား နှစ်ဆူတွင်၊ အစ်ကို သူရဲကြီး တည်သောစေတီတော်ကိုကျိုက်ပေါက်စန္ဒာတဲခေါ်သည်။ ယခုအကြီးတော်ဘုရားခေါ်သည်။

(၉) ညီ သူရဲကြီးတည်သော စေတီတော်ကို ကျိုက်ပေါက်ဆွတ်ခေါ်သည်။ ယခု မင်းလက်ဝဲ ဘုရားခေါ်သည်။ ယခု အင်္ဂလိပ်ကုလားမင်းလက်ထက်မှာ အလံတင် ဘုရား၊ အလံပြဘုရားခေါ်သည်။

(၃၀) ရွှေတိဂုံ စေတီတော်၏ အရှေ့ တောင်ယွန်း-
 တာတထောင်ကျော်ခန့် ဝေးကွာသော မြစ်ဆိပ် အရပ်၌
 တည်သောစေတီတော်ကို ကျိက်ဒေသဲ ခေါ်သည်။ ကျိက်
 ဒေသဲလည်းခေါ်သည်။ သမိုင်း တဆောင် ၏ အဆိုမှာ။
 တပုဿဘဠိကပင့်ဆောင်ခဲ့ရာ။ ကဗဠိရွာခေါ်သော ဓည
 ဝတီသင်းဘောဆိပ်သို့ရောက်၍ မွန်ဘာသာတွဲ တေးကုန်း
 မြင့်ပေါ်သို့တင်၍၊ ၇-ရက် ပတ်လုံး ပူဇော်သည်။ ၎င်းဆံ
 တော်နှစ်ဆူ ဌာပနာ၍စေတီတည်သည်။ ယခု ထက် တိုင်
 တွဲတေးရွှေဆံတော်ဘုရားဟု ထင်ရှားသည်။ မြို့ကိုလည်း
 တွဲတေးမြို့ဟုခေါ်တွင်သည်။ ၎င်းဥက္ကလာပမင်းကြီး မိုလ်
 ခြေတထောင်ဖြင့်ကြိုယူ၍ ၆-လတိုင်တိုင်သဘင် ကြီးစွာခံ
 တော်မူ၍၊ ပူဇော်သည်။ သို့ကြောင့်ဗိုလ်တထောင်ဘုရား
 ခေါ်သည်။ ဆံကိုကြို၍ဆံတော်ကြိုဘုရားလည်းခေါ်သည်။
 ၎င်းစေတီကို ကေတုမတီတောင်ပူ တပင်ရွှေထီး။ မင်းရဲ
 ထွတ်။ ဘုရင့်နောင်။ နော်ရထာ၊ ဟံသာဝတီ ဆင်ဖြူရှင်
 လက်ထက် ထပ်မံ တည်ပြန်သည်။ ယခု-၁၃၀၃-ခုနှစ်
 ဂျပန် အင်္ဂလိပ် စစ်ဖြစ်၍၊ ရှစ်ခုနှစ်မှာ ဗုံးခွဲ ပျက်စီးရာ၊
 ထပ်မံ၍တည်မည့်ဆဲဆဲဖြစ်သည်။ ယခုမိုလ်တထောင်ဘုရား
 ခေါ်သည်။ ဤသို့လျှင်သီဟဒီပမင်းကြီးနှင့် အမတ်သူရဲကြီး
 တကျိပ် တို့သည်၊ တဆဲတဆူသော စေတီတော်များကို
 တည်ထားတော် မူခဲ့ပြီးလျှင်၊ သုဝဏ္ဏဘုမ္မိသတုံ ပြည်သို့ပြန်
 ကြလေကုန်၏။ ဤသို့လျှင် ဂွေးရှေးကုန်သော မင်းကောင်း
 မင်းမြတ်၊ သူတော်ကောင်း သူတော်မြတ်၊ ရဟန္တာအရှင်

သီလဝန် ရဟန်းမြတ်တို့သည်။ စေတီပုထိုး ရုပ်ပွားတော်
အမျိုးမျိုးကို ကိုးကွယ်တည်ထားပြင်ဆင်တော်မူကြကုန်၏
ဤသို့ဘုရားကိုပြုပြင်တည်ထားကိုကွယ်ကြကုန်သောသူတို့
သည်။ အစစွာပြုအပ်ခဲ့ကုန်ပြီးသော အကျိုးတို့ကို မချ
ရကုန်ခံစားကြရကုန်၏။ မကြံစည်အပ်နိုင် မကုန်နိုင်၊ မဆုံး
နိုင်သော အကျိုးကိုခံစားကြရကုန်၏။

ဝေံအဓိန္ဒြိယာယုဒ္ဓာ၊ ဗုဒ္ဓဓမ္မာအဓိန္ဒြိယာ။

အဓိန္ဒြိယေပသန္နာနံ၊ ပါကောဟောတိအဓိန္ဒြိယော။ ။

ဝေံ၊ ဤသို့။ ဗုဒ္ဓာ၊ ဘုရားရှင်ဘုရားရှင်၏ ဂုဏ်တော်တို့ကို။
အဓိန္ဒြိယာ၊ ဂုဏ်တော်အထူး၊ မြတ်ကျေးဇူးတို့ကို၊ နဖူး
လက်တင် ဆင်ခြင်ပိုင်းဖြတ်မကြံစည်အပ်နိုင်ကုန်။ ဗုဒ္ဓဓမ္မာ၊
ဘုရားရှင်၏၊ သန့်စင်မြူလတ် ကိုးရပ်ကုန်သောတရားတော်
လူနတ်တို့၏ ကိုးကွယ်ကြည်နူး၊ ပူဇော်အထူးကို ခံတော်
မူထိုက်သော ဂုဏ်တော်။ ယနေ့တိုင်အောင်၊ မဂ်ဆွဘောင်
ဖြင့်၊ နိဗ္ဗာန် အောင်မြို့၊ ရောက်အောင်ပို့သော ဂုဏ်တော်
တရားတို့ကို။ အဓိန္ဒြိယာ၊ ရေတွက်ပိုင်းဖြတ်၊ အကြံအပ်မကြံ
နိုင်ကုန်။ အဓိန္ဒြိယေ၊ မည်သူမပိုင်၊ မကြံစည် နိုင်သော
ဘုရားရှင် ဂုဏ်တော်၊ ရှုသော်မဝ၊ တုမရသည့် လူ့ဘ
ဓမ္မရာဇ် တရားနှစ်၌။ ပသန္နာနံ၊ သက်ဝင် ယုံကြည် ကြ
ကုန်သောသူတို့အား။ အဓိန္ဒြိယော၊ မည်မျှကြီးပွား၊ အကျိုး
များသည်ဟု၊ ချင့်ထားပြီပြီ၊ မကြံစည်နိုင်သော။ ပါကော
အကျိုးသည်။ ဟောတိ၊ ထင်ရှားလာရ၏။ ။

၁၂-ပုထိုးနှင့်စေတီထူးခြားပုံ။

မုခ်ဦး လှိုင် မုခ် ထုတ်ထုပ် သည်ကို ပုထိုးတော်
ခေါ်သည်။

မုခ်ဦးလှိုင်မုခ် မထုတ်ထုပ် သည်ကို စေတီတော်
ခေါ်သည်။

အစုအပုံ ပြုလုပ် တည်ထား သည်ကို ထူပပုထိုး
တော်ခေါ်သည်။

အရို အသေ ပြုအပ် စီအပ်သည်ကို စေတီတော်
ခေါ်သည်။

ထူပ စေတီယတို့၏ ထူးကိုပြဆိုအပ်ခဲ့ပြီးတိုင်း သိရှိ
ပြီးလျှင်၊ ပါဠိတော်များ၌၊ ထူပေါ ထူပါရဟာ၊ စေတီယံ၊
စေတီယာနိ၊ စသည်ဖြင့် လာသည်ကို။ အဋ္ဌကထာများ၌
လည်း၊ အနက်ကိုသာဖွင့်ဆို၍၊ သရုပ်ကို အထူးဖွင့်တော်
မမူ။ ။ကသာပဋြတ်စွာဘုရား၏တခဲနက်သောခါတ်တော်
ကို ဌာပနာ၍၊ တယူဇနာရှိသော စေတီကို တည်ပြီးလျှင်၊
မုခ်လေးဘက် ထုတ်ထုပ်ကြောင်းကို။ မူလပဏ္ဏာသ အဋ္ဌ
ကထာ၊ ဝဗ္ဗိကသုတ်အတွင်း၌ဆိုလေသည်။

၁၃-စေတီတည်ရာအရပ်ကိုပြခြင်း။

စတုမဟာပထေ၊ တထာဂတဿ၊ ထူပေ၊ ကာတဗ္ဗော။

စတုမဟာပထေ၊ လူအများတို့၏ သွားလာ တင့်တယ်
ဖူးမြော်ဘွယ်ကောင်း လေးကြောင်းလေးသွယ်၊ ပတ်လည်
ခရီးပြန့်ကျယ်သော၊ လမ်းမကြီး၏အနီး၌၊ တထာဂတဿ၊
ဘုရားရှင်၏။ ထူပေ၊ စေတီပုထိုးတော်ကို၊ ကာတဗ္ဗော၊
တည်ထားအိုးကွယ်မှုကို ပြုအပ်၏။ ဟု ဟောတော်မူခြင်း
ကြောင့်။ လူနတ်တို့ ဖူးမြော်ဘွယ်ကောင်းသော လမ်းမ
အနီး၌၊ ဘုရားပုထိုးစေတီများကို တည်ထားအပ်၏။

၁၄-စေတီထိုက်သည်ကိုပြခြင်း။

စတ္တာရောမေ-အာနန္ဒ-ထူပါရဟာ၊

အာနန္ဒ၊ ညီဘော်အာနန္ဒာ။ ထူပါရဟာ၊ စုပုံတည်မျိုး။
ပုထိုးစေတီထိုက် ကုန်သောပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်။ ဣမေစတ္တာရော
ဤလေးပါးတို့တည်း။ ဟူသောဒေသနာတော်အရ။

၁။ ဘုရား။

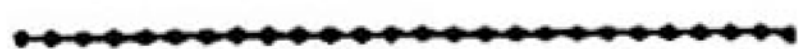
၃။ အရိယာသာဝက။

၂။ ပစ္ဆေကဗုဒ္ဓါ။

၄။ စကြာမင်း။

ဤလေးပါးကုန်သော ပုဂ္ဂိုလ် တို့သည်၊ ပုထိုးစေတီ
ထိုက်ကုန်၏။

ဤပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်။ လက်ဖျတ်တတ်၊ အံ့ချိုးဘွယ် မဖြစ်
စဘူးထူးဆန်းအံ့ဘွယ်ဖြစ်ခြင်းကြောင့်၊ ပုထိုးစေတီထိုက်
ကုန်၏။ သီလရှိသောပုထိုးဥရဟန်းသည်၊ ပုထိုးစေတီ
မထိုက်၊ သီလမရှိသော ပုထိုးဥရဟန်းမှာ ပုထိုးစေတီ
ထိုက်၏ဟုဆိုဘွယ်ရာမရှိတော့ပြီ။ သီလရှိသောရဟန်းအား
ပရိနိဗ္ဗာန် စံပြီးသော ရဟန္တာ ရဟန်းကဲ့သို့ ကြီးကျယ်
ခမ်းနားစွာပူဇော်မှုကိုပြုထိုက်၏။

၁၅။ စေတီတော်၌ပူဇော်ရခြင်းအကျိုး။

တတ္ထံ ယေ-မာလံဝ၊ ဂန္ဓံဝါ-စုဏ္ဏကံဝ၊
အာရောပေဿန္တိဝါ၊ အဘိဝါဒေဿန္တိဝါ၊
ဗိတ္တံဝါပဿဒေဿန္တိ၊ တေသံတံဘဝိဿတိ၊
ဒိဗ္ဗရတ္တံ ဟိဘာယ သုခါယာ တိ။ ။

တတ္ထံ၊ ထိုပုထိုးတော်စေတီတော်၌၊ ယေ၊ အကြင်သူတို့
သည်၊ မာလံဝ၊ ပန်းကိုမူလည်းကောင်း၊ ဂန္ဓံဝါ၊ နံ့သာကို
မူလည်းကောင်း၊ စုဏ္ဏကံဝါ၊ နံ့သာနှင့်ကိုမူလည်းကောင်း၊
အာရောဿန္တိဝါ၊ တင်မူလည်း တင်ကုန်လတ်၊ ငြားအံ့။
အဘိဝါဒေဿန္တိဝါ၊ ရှိသေစွာရှိိုးမူလည်းရှိိုးကုန်လတ်၊
ငြားအံ့။ ဗိတ္တံ၊ စိတ်ကို၊ ပဿဒေဿန္တိဝါ၊ ကြည်လင်

စေကုန်မူလည်း ကြည်လင်စေကုန်လတ်ငြားအံ့။ တေသံ၊
 ထိုသူတို့အား။ တံ၊ ထိုရိုသေသမ္မုကိုပြုခြင်းသည်။ ဗိဃရတ္တံ၊
 ရှည်မြင့်စွာသော ညဉ့် - နေ့ ကာလပတ်လုံး။ ဟိတ်ယ၊
 လောကီ-လောကုတ္တရာအစီးအပွားကိုပြုခြင်းငှါ။ သုခယ၊
 လောကီ-လောကုတ္တရာချမ်းသာကိုပြုခြင်းငှါ။ ဘဝိဿတိ၊
 ဖြစ်လတ်။ ဣတိ၊ ဤသို့။ အာဘေါစ၊ ဟောတော်မူပြီ။ ။ ဤ
 သို့ဟောတော်မူသော ဒေသနာတော်ကို နှလုံးသွင်းကြ၍၊
 ဘုရားပုထိုးစေတီရုပ်ပွားတော်များကို၊ ကိုးကွယ်ဆည်းကပ်
 ပူဇော်ကြရာသည်။

ယေဟိ ကေရိ-အာနန္ဒစေတိယစာရိကံ၊ အာဟိဏ္ဏန္တာ၊

ပဿန္နစိတ္တာ၊ ကာလံကရိဿန္တိ။

သဗ္ဗေ တေ၊ ကာယဿဘောဒါ၊

ပရံမဇုဏာသုဂတိံ၊ သဂ္ဂံလောကံ၊ ဥပပဋ္ဌိဿန္တိတိ။

အာနန္ဒ၊ ချစ်သားအာနန္ဒာ။ ယေဟိကေရိ၊ အလုံးစုံကုန်
 သောသူတို့သည်။ စေတိယစာရိကံ၊ စေတီ၌ပြုပြင်လှည့်လည်
 ခြင်းကို။ အာဟိဏ္ဏန္တာ၊ လှည့်လည်ကြကုန်လျက်။ ပဿန္န
 စိတ္တာ၊ ကြည်ညိုကုန်သောစိတ်ရှိကြကုန်သည်ဖြစ်၍။ ကာလံ
 ကရိဿန္တိ၊ သေကုန်အံ့ငြားအံ့။ သဗ္ဗေ၊ အလုံးစုံကုန်သော။
 တေ၊ ထိုသူတို့သည်။ ကာယဿ၊ ခန္ဓာကိုယ်၏။ ဘောဒါ
 ပျက်စီးခြင်းကြောင့်။ မရဏာ၊ သေလွန်သည်မှ။ ပရံ၊ နေ့ဇက်

ဖြစ်သော၊ တမလွန်ကာလ၌။ သုက္ကံ၊ ကောင်းမှုကိုပြုသော
သူတို့၏လားရာဖြစ်သော။ သဂ္ဂံ၊ ရူပါရုံစသည်တို့ဖြင့်လွန်စွာ
မြတ်ဗေသာ။ လောကံ၊ လူနတ်ဗြဟ္မာသတ္တဝါတို့၏ ပျော်စရာ
ဖြစ်သော။ လူ့ဘုံ၊ နတ်ဘုံ၊ ဗြဟ္မဘုံသို့။ ဥပဇ္ဈိဿန္တိ၊ ကပ်၍
ဖြစ်ရကုန်လတံ၊ ဣတိ၊ ဤသို့။ အဝေါစ၊ ဟောတော်မူပြီ။

အသုကဝိဟာရေ - စေတိယံဝန္တိဿာမာတိ၊

မှိက္ခမိတွာပဿန္တမိတ္တာ၊

အန္တရာကာလံကရေန္တာပိ၊

အနန္တရာယေနသဂ္ဂေပတိဋ္ဌဟိဿန္တိယေဝ။ ။

အသုကဝိဟာရေ၊ ဤမည်သောကျောင်းတိုက်၌။ စေတိယံ
ဘုရားပုထိုးစေတီတော်ကို။ ဝန္တိဿာမေ၊ ငါတို့ရှိခိုးကြကုန်အံ့။
ဣတိ၊ ဤသို့စောစိုက်၍။ မှိက္ခမိတွာ၊ အိမ်မှထွက်ခဲ့ကြကုန်၍။
ပဿန္တမိတ္တာ၊ ကြည်လင်၍ပြသော စိတ်ရှိကုန်သည်ဖြစ်၍။
အန္တရာဘုရားသို့မရောက်မီအကြား၌။ ကာလံကရေန္တာပိ
သေရကုန်သော်လည်း။ အနန္တရာယေန။ အန္တရာယ်ဘေးမရှိ
သဖြင့်။ သဂ္ဂေ၊ နတ်ပြည်၌။ ပတိဋ္ဌဟိဿန္တိယေဝ၊ တည်ရ
ကုန်အံ့သည်သာလျှင်တည်း။ ဤဒေသနာတော်ကိုလည်း
နှလုံးသွင်းကြ၍။ မုချအကျိုးခံစားရတော့ မည် ဟု ယုံကြည်
ကြရမည်။

၁၆-ဆင်းတု ထုပုံ။

ကြေးဆင်းတု ကျောက်ဆင်းတု သစ်သားဆင်းတု
ထုလုပ်စီရင်နည်းကား။

ပဉ္စဒိဃာ ပဉ္စဟတ္ထာ၊ နှိပိသဓ္ဓေဝ ဝိဒတ္ထိ။
တြိယောဒသ မုဋ္ဌဉ္စ၊ အင်္ဂုလံ အဋ္ဌာရိသာနိ။
ပဉ္စဒသမယောဉ္စော၊ အဋ္ဌာရသ သတဉ္စာနံ။
ဗုဒ္ဓရူပံ ဝစနတ္ထဉ္စ၊ ပဉ္စတိတေတံ ဝိဒ္ဓါမတံ

အတ္ထကား။ ။ပဉ္စဒိဃာ၊ အရှည်ငါးပါးတို့လည်း
ကောင်း။ ပဉ္စဟတ္ထာ၊ အတောင်ငါးပါးတို့လည်းကောင်း။
နှိပိသဓ္ဓေဝ ဝိဒတ္ထိ၊ ထွာတော်အပြားနှစ်ဆယ် နှစ်ပါးတို့
၎င်း။ တြိယော ဒသ မုဋ္ဌဉ္စ၊ မိုက်ပေါင်းအပြားတဆယ် သုံး
ပါးလည်းကောင်း။ အင်္ဂုလံ၊ လက်သစ်တော်သည်။ အဋ္ဌာ
ရိသာနိစ၊ နှစ်ဆယ်ရှစ်ပါးတို့ လည်းကောင်း။ ပဉ္စဒသမ
ယောဉ္စော၊ ယောအရ တဆယ်ငါးပါးလည်း ကောင်း။
ဇ္ဇုတိ၊ ဤသို့။ ဗုဒ္ဓရူပံ၊ ဘုရားဆင်းတုတော်ကို။ ဝစနတ္ထ၊
စီရင်လျင်လည် ဗိမ့်သောငှါ။ အဋ္ဌာရသ သတဉ္စာနံ၊ တရား
တဆယ် ရှစ်ပါး အပြားရှိသော။ ဝစနတ္ထ၊ စံနစ် တော်ကို
၎င်း။ ပဉ္စတိတေတိ၊ ပညာအမြော်အမြင်ဆင်ခြင်ထောက်ထား
ဘုရားထုထုပ်ကုန်သော လူတို့သည်။ မတံ၊ သိအပ်၏။

ထက်ငယ်တော်ကို လိုတိုင်းတည်၍၊ သုံးစုံ တရ
သည့် ထွာတော်ဖြစ်၏။ ထွာတော်ကို သုံးစုံ၊ တရသည့်
လေးသစ်ဖြစ်၏။ လေးသစ်နှစ်ပြန်သည်၊ တမိုက်ဖြစ်၏။ လက်
သစ်ကိုလေးစုံ၊ တရသည့်၊ မသောဖြစ်၏။ ဤသို့ထက်ငယ်
တော်ကို၊ လိုတိုင်းတည်ပြီးလျှင်၊ ကောင်း၊ ထွာ၊ မိုက်၊ သစ်၊
မသော၊ ခွဲပြီးလျှင်၊ ဆင်းတုတော်ကိုတိုင်း၍၊ ထုလုပ် ဟု
သည်။ သို့မှ စံနှစ်တော်နှင့် သင့်၍ ရှုကြည့်သွယ် သပ္ပာယ်
တင့်တယ်လျှောက်ပတ်ရှိမည် ထက်ငယ်တော်ကို၊ တပြန်
ယူ၍၊ ထက်ငယ်တော်နှင့်တိုင်းသည်ကား။ ပလ္လင်ကသည်။
ရှာသီးဖျားတွင်ယူ။ ခေါင် တော် နှင်းပတ်လည်း၊ တပြန်ယူ။
ခါးတော်လုံးပတ်လည်း တပြန်ယူ။ အောက် တင်ဆုံနှစ်
ဘက်ကသည်။ အထက် ဆံရင်းတော် ထိလည်း တပြန်ယူ။
ဤသည်ကား။ ပစ္စုပ္ပန်၊ အရှည်ငါးပါးတည်း။

အတောင်ငါးပါးဟူသည်ကား- ရင်ဝတော်အတောင်။
ပုဆစ်ဝ၊ နှင်းကသည်။ နောက်တင်ဆုံတွင်၊ တဘက်တတောင်
ယူ။ နှင်းဖျား က သည်၊ ပနောင့် တွင်၊ တဘက်တတောင်
ယူ။ ဤကား။ ပစ္စုပ္ပန်၊ အတောင်ငါးပါးတည်း။ ထွာ
တော် အပြား နှစ်ဆယ်၊ နှစ်ပါး ဟူသော်ကား။ ပလ္လင်က
သည်၊ ချက်တွင် ကသွာ၊ ချက်ကသည်၊ နို့တွင် တထွာ။
နို့ကသည်၊ ရှာသီးဖျားတွင် တထွာ။ ရှာသီးဖျား ကသည်။
ခေါင်းတော်အဆုံးတွင်တထွာ၊ ခေါင်းတော် ဦးကင်းတွင်
အကန့်ကထွာ၊ မျက်နှာတော်အချားက သည်၊ သြဇာတော်
နှစ်ခုကြားတွင်တထွာ၊ ပခုံးဖျား တွင်-တဘက် တထွာ။

လက်ကစီးကသည်။ တထောင်ကွေးတွင် တဘက်တထွာ။
 တထောင်ကွေး ကသည်။ လက်ကောက်ဝတ်တွင်တဘက်
 တထွာ။ လက်ကောက်ဝတ်ကသည်။ လက်ဖျားတွင်တဘက်
 တထွာ။ (ယိရိ)စောင်းတဘက်တထွာ။ (ယိရိစောင်း ဆို
 သည်မှာ ဘေးစောင်းကိုခေါ်သောဟူ၏) ငမ်းတော် အထူ
 တထွာ။ အကန့်တထွာ။ ဗားတော်နှစ်ဘက်လည်း တဖက်
 တထွာ။ နောက်တင်ဆုံလည်း အကန့်တထွာ။ ။ ဤသည်
 ကား၊ နှိပ်သဉ္ဇေဝိဒတ္တိ ထွာတော် အပြား နှစ်ဆယ်
 နှစ်ပါးဖြစ်သတည်း။

မိုက်ပေါင်းအရ တဆယ် သုံးစုဟူသော်ကား။ နားတော်
 အလျားတဘက်တမိုက်။ နှာခေါင်းတော်ကသည်။ နားရင်း
 တွင် တဘက်တမိုက်။ လည်တော် အချင်း တမိုက်။ ပခုံး
 တော်တဘက်တမိုက်။ ရင်ကြားကသည်—လက်ဆံဖျားတွင်
 တဖက်တမိုက်။ လက်ဘက် ကသည်။ နို့သီးတွင် တဘက်
 တမိုက်။ ပေါင်တော်အထူထူတဘက်တမိုက် ဤသည်ကား။
 ဗြဟ္မဿာဒေသမုဋ္ဌ မိုက်ပေါင်းအပြား။ တဆယ် သုံးပါး
 ဖြစ်သတည်း။ ။

လက်သစ်တော်အရ၊ နှစ်ဆယ် နှစ်ပါးဟူသော်ကား။ ။
 မေးချားတော်ကသည် နှာသီးဖျားတွင် လေးသစ်။ နှာသီး
 ဖျားကသည် မျက်မှောင် ကြားတွင် လေးသစ်။ မျက်မှောင်
 ကြားကသည်။ သင်းကျစ်တော်တွင် နှစ်သစ်ခွဲ။ သင်းကျစ်
 တော် တသစ်ခွဲ။ ဆံရင်းတော်ကသည်။ ဥက္ကောင်းတော်
 အဆုံးတွင်(နှစ်သစ်)။ မာစီတော်တရစ်(နှစ်သစ်၊ မှန်ကင်း

ဘေခါအသွင်(လေးသစ်) မျက်နှာတော်အလျား။ တဘက်
တသစ်။ နှာခေါင်းတော်ကသည် မျက်ခွက်တော် လေး
သစ်။ မျက်ခွက်တော်ကသည် နှာရောင်တော် လေးသစ်။
မျက်စိတော်အလျားလေးသစ်။ အထက် မျက်ဆံတော် က
သည် မျက်မှောင်တော်တွင်သုံးသစ်။ ခံတွင်းတော်အလျား
လေးသစ်။ နှာခေါင်းတော် အပွ(၂)သစ်ခွဲ။ နှာခွက်တော်
အလျားတဘက်(၇)သစ်။ နှာသားတော် အလျား တဘက်
(၃)သစ်။ နားခွက်တော်မျက်၊ တဘက် သုံးသစ်။ နားသား
တော် မျက်တဘက် (၂)သစ်။ နားခွက်တော် နောက် က
အစောက် တဘက် (၂)သစ်။ လက်မောင်းတော် အလျား
(၁၆)သစ်။ လက်မောင်းတော် လုံးပတ်လည် (၁၆)သစ်။
လက်ဝှီးတော် ဘု နှစ်ဘက် (၆)သစ်။ အလျား လည်း
တဘက်(၆)သစ်။ ဗနောင့်တော်တဘက်(၅)သစ်။ ဗမိုးတော်
အလျားတဘက်(၆)သစ်။ ခြေသန်းတော်အလျား တဖက်
(၂) သစ်ခွဲ။ ။ ဤသည် ကား။ အင်္ဂုလိအဋ္ဌမိသဉ္စ၊ လက်
သစ်တော်အရ(၂၀)ဖြစ်သတည်း။

မုယောအပြား(၁၅)ပါး ဟူသော်ကား။ ။ မျက်မှောင်
တော်မျက်၊ တဖက်(၂)မုယော။ လဆန်း(၅)ရက် လကဲ့သို့
ရှိစေ၊ မျက်စိတော်အဖွင့်၊ တဖက်(၃)မုယော။ မျက်နက်
တော်အလျား တဖက်(၂) မုယော။ မျက်လှံတော် အချင်း
တဖက်(၃) မုယော။ နှာသီးတော်တဖက် အပွ(၂)မုယော။
နှုတ်ခမ်းတော်လေးသစ်အဆုံးတွင်၊ ပြီးတော်မူဟန်၊ တဖက်
တမုယော၊ အောက် အထက် နှုတ်ခမ်းတော် အစောက်၊

တဖက်တဖက်ယောစိ၊ လမြင့်သဏ္ဌာန်ကဲ့သို့ရှိစေ။ ။ ဤသည် ကား။ ပဉ္စ ဒသမ ယောဇဉ်၊ မုယောအပြား(၁၅)ပါး ဖြစ် သတည်း။

ဤသို့ အရှည် (၅)ပါးအစ။ မုယောအပြား(၁၅)ပါး တိုင်။ စံနစ်ပေါင်း (၈၈)ပါး ပြီး၏။

အပြီး(၇)ပါးဟူသည်ကား။ မမိုးတော် ၂ ဖက်။ ပခုံး တော် ၂ ဖက်။ လည်ကုတ်တော်၊ မျက်စိတော် ၂ ဖက်။ ဤသည် လျှင် (၇)ပါးတည်း။

အလျှင်စနစ်တော်(၈၈)တွင်၊ အပြီးတော် (၇)ပါးကို ကို ပေါင်းသော်၊ ၉၅-ပါးဖြစ် သတည်း။

ပြီးတော်လက္ခဏာ (၃၂)ပါး ဟူသည်ကား။ မေး တော်လည်း၊ ခြင်္သေ့မင်းကဲ့သို့ တိတိဝန်ဝန်း၊ မချွန်းသော မေးတော်ရှိစေရမည်။ ပါးစောင်တော် ၂ ဖက်လည်း၊ မေး တော်ကသည်။ အရင်း တိုင် အောင်- ခွါဒသ ဇုဏ္ဍပက္ခ စန္ဒမဏ္ဍလ လဆန်း ၁၂-ရက်လကဲ့သို့၊ တည့်တည့်ပြီးပြီး ရှိစေရမည်။ ကရဝိက-ဟု ဆိုအပ်သော နဖူးတော်ပြင်က သည် စမြုံတော် တိုင် အောင်- နှိပ်ပက် စုံစုံ ရှိစေရမည်။ နှစ်ပြီးသောလက္ခဏာရှိစေ။ စမြုံတော်ကသည်၊ ပါးတော် (၂)ဖက်လည်း။ ပြည့်ပြီးသော လက္ခဏာတော်လည်းရှိစေ။ မေးတော်ကသည်၊ ပါးစောင်တော် နှစ်ဖက်။ စမြုံတော် (၂)ဖက်။ ကရဝိကဟုဆိုအပ်သော နဖူးတော်တိုင်အောင် စန္ဒမဏ္ဍလ-လပြည့် ဝန်း ကဲ့သို့ ဝန်းဝန်း ပြီးပြီး ရှိစေရ

ရမည်။ လည်တော်လည်း။ မရိုးစည် ရွှေကြည်သဏ္ဌာန်၊
 လုံးလုံးဖြိုးဖြိုးရှိစေရမည်။ လည်တော် အကန့်တခုကို။ သုံးစု
 စု၍၊ အလျား အရေးသုံးတန်ပြည့်ဖြိုးသောလက္ခဏာရှိစေရ
 မည်။ ရင်ရစ်ရင်ပုံတိုင်အောင်။ သိဟဉ္စ၊ ခြင်္သေ့မင်း၏ရင်ပုံ
 ကဲ့သို့၊ ဖြိုးဖြိုးရှိစေရမည်။ ရင်ပုံကသည်။ ရင်ပြင်တော်က
 လည်း။ ဥသဘာရ၊ နွားလားဥသဘာ မျက်နှာကဲ့သို့၊ ဖြိုးဖြိုး
 ရှိစေရမည်။ ကျောပြင်လည်း ကျန်ကျန်ချပ်ချပ်။ ဖြိုးဖြိုးရှိစေ
 ရမည်။ နို့သီးတော်လည်း နွားလားဥသဘာ မျက်လုံးကဲ့သို့
 လုံးလုံးဖြိုးဖြိုးရှိစေရမည်။ ဝမ်းတော်လည်း။ နွားလားဥသဘာ
 နှာခေါင်းကဲ့သို့ လုံးလုံးဖြိုးဖြိုးစေရမည်။ ခါးတော်တင် (၂)
 ဟက်လည်း။ နွားလားဥသဘာနှာရောင်ကဲ့သို့၊ လျောလျောရှိ
 စေရမည်။ ပေါင်တော် (၂) ဟက်လည်း။ ချောင်ငင်မရှိစေနှင့်၊
 ဖြိုးဖြိုးရှိစေရမည်။ လက်မောင်းတော် ၂ ဟက်လည်း။ လက်
 ဝတ်တိုင်အောင်။ ဆဒ္ဒန်ဆင်မင်း၏ နှာခေါင်းကဲ့သို့။ လုံးလုံး
 ဖြိုးဖြိုးရှိစေရမည်။ လက်ဖမ်းတော် နှစ်ဟက်လည်း ဖြိုးဖြိုးရှိ
 စေရမည်။ လက်ဝါးတော် နှစ်ဟက်လည်း။ ပြည့်ဖြည့် ကျန်
 ကျန်ဖြိုးဖြိုးရှိစေရမည်။ လက်ချောင်းတော် (၁၀) ခုလည်း။
 ညီညီ လုံးလုံး ရှိစေ ရမည်။ ခြေ ချောင်း တော် (၁၀) ခု
 လည်း။ ညီညီလုံးလုံးဖြိုးဖြိုးရှိစေရမည်။ နှာခေါင်းတော်လည်း
 ရွှေချွန်တောင်းကဲ့သို့ ဖြိုးဖြိုးရှိစေရမည်။ မြင်းခေါင်းတော်
 နှစ်ဟက်လည်း။ ဧကံမည်သောသား၏ မြင်းခေါင်းကဲ့သို့။
 လုံးလုံးဖြိုးဖြိုး ရှိစေရမည်။ ရွှေသလုံးတော် နှစ်ဟက်လည်း။
 စပါးရုံးကဲ့သို့ ဖြိုးဖြိုးရှိစေရမည်။ ရွှေပခုံး တော် (၂) ဟက်

လည်း၊ ရွှေလိပ်ခုံးကဲ့သို့ ဖြိုးဖြိုးရှိစေရမည်။ ဤသည် လျှင်
ဖြိုးသော သက္ကဏာတော် (၃၂) ပါးတည်း။

ယခင်ကပြဆိုခဲ့သော ၉၅-ပါး နှင့်၊ နောက် ဖြိုးသော
သက္ကဏာတော် ၃၂-ပါး ပေါင်းသော်၊ စံနစ်တော်-၁၁၀
ပါး ဖြစ် သတည်း။ ဤသို့ လာသော စံနစ် ပါဠိ-အနက်
အဓိပ္ပာယ်အတွက်ရှိသည်နှင့်လျော်စွာ၊ တိုင်းထွာ၍ လုပ်ရာ
သည်။ သို့မှလည်း၊ ကိုယ်တော်၏ ရုပ် သဏ္ဌာန် ညီညွတ်
တင့်တယ်၊ သပ္ပာယ်လျောက်ပတ်ကိုးကွယ် ကျိုးနပ်ကြမည်။

ဆင်းတုထုပုံ ဖြိုး၏။

၁၇-စေတီတည်ပုံ အစီအရင်။

ပုဂံပြည် အာနန္ဒာ ဘုရားခေါ်သော၊ နန္ဒဂူတည်ဟန်၊
ဌာပနာဟန်နှင့်ညီစွာ၊ ၅၅ ပုဂံ ထုံးစံကို ရှု၍၊ ကူးခမ်းမြို့
မြောက် ဖွဲ့ဥမင်ဆရာတော် စီရင်သည့်ထုံး။

ဘုရားတည်အံ့သောဌာ၊ မည်သည့်အရင်တည်ပည်ဟူ၍၊
အရပ် ထက်ဝန်း၊ ဘင်တို့ကို ကောင်းစွာ သုတ်သင်ပြီးလျှင်၊
ထက်ဝန်း၊ ဘင်ရာဇမတ်ကာ၍၊ တံခွန်၊ ကုက္ကား၊ မလေးပွား၊
ဆီမီးတန်ဆောင်၊ ပန်းပေါက်ပေါက်တို့ဖြင့် ပူဇော်လျက်၊
အရပ်ရှစ်မျက်နှာတို့၌၊ ဗလိနတ်စာပြုတ်စာပေး၍၊ နေ့ရက်
အချိန်ကာလရောက်လျှင်၊ သိနပ်တော်လေးထောင့်၌ အာတွင်း
လေးချပ်၊ ငွေအုဋ်လေးချပ်ကို ပြုလုပ်ပြီးလျှင်၊ ဌာပနာတိုက်

တွင်း၌၊ ရွှေအုဋ်လေးချပ်၊ ငွေအုဋ်လေးချပ်ကိုချ၍ ကောင်းမွန်စွာတိုက်လုပ်ပြီးလျှင်၊ တိုက်တွင်းကို အင်္ဂတေသေချာစွာ ပွတ်ပြီးလျှင်၊ ဌာပဌာအစီအရင်ကား၊ သုမေဓာ ရှင်ရသေ့၊ ဗိပဏ်ရာမြတ်စွာဘုရားသခင်ကိုတွေ့၍၊ ဝပ်လျှက်အသက်ကို စွန့်ဘံတားခင်းဟန် ၁—ရုပ်၊ ဗျာဒိတ်ပေးတော်မူဟန် ၁—ရုပ်၊ သုခိတ္တာသုဋ္ဌေးထိုးကြာရှစ်ပွင့်ကိုကိုင်၍လာဟန် ၁ ရုပ်၊ ကြာငါးပွင့်ကိုမြတ်စွာဘုရားအားလှူရန် ၁ ရုပ်။ သုမေဓာရသေ့၊ ဘုရား ဖြစ်သောအခါ။ အလုပ်အကျွေး ဖြစ်ရပါလိ၏ဟု ကြာသုံးပွင့်ကိုလှူ၍၊ ဆုတောင်းဟန် ၁—ရုပ်။ ဒုက္ကရစရိယာ ကျင့်တော်မူသောကာလ ပဉ္စဝဂ္ဂ ငါးယောက် လုပ်ကျွေးဟန် ၅—ရုပ်၊ သိကြားမင်းစောင်းနှင့်တောင်းပန်ဟန် ၁—ရုပ်၊ ဆိတ်ကျောင်းညောင်ပင်၌နေတော်မူသောအခါသုဇာတာ သည် ရွှေခွက်နှင့်တကွဂဏာနို့ ဆွမ်း လှူဟန် ၁—ရုပ်။ ၎င်းအလှူခံတော်မူ၍ နေရမ္မရာမြစ်နား၌ ဘုန်းပေး တော်မူဟန် ၁—ရုပ်။ ၎င်းမြစ်၌ရွှေခွက်ကိုမျှောတော်မူသော် ရွှေခွက် ၃ ခွက် အောက်ငင်၍ထပ်လျှင်၊ ကာလနဂါးနိုးဟန် ၁—ရုပ်၊ သုဒ္ဓိယ ငစင်မြက်ရှစ်ဆုပ်လှူဟန် ၁ရုပ်။ ပလ္လင်ပေါက်၍ပလ္လင်ပေါ်၌ နေဟန် ၁—ရုပ်၊ ဗောဓိပင်၏အရှေ့ မြောက်ထောင့်အနိမိသ ကုန်းမှဗောဓိပင်နှင့်ပလ္လင်တော်ကိုကြည့်ဟန် ၁—ရုပ်၊ ပလ္လင်တော်နှင့် ဗောဓိပင်အကြား စကြိုသွားတော်မူဟန် ၁—ရုပ်။ အနောက် မြောက်ထောင့် အရပ် ရတနာဃရ ရွှေအိမ်နှင့် တကွ အဘိဓမ္မာ ၇ ကျမ်းကို ဆင်ခြင်တော်မူဟန် ၁—ရုပ်။ ဗောဓိပင်၏ အရှေ့အရပ် အဓပလ ညောင်ပင်အောက်

ဗောဓိပင်ကိုအာရုံပြု၍နေဟန် ၁-ရုပ်၊ အရှေ့တောင်ကောင့်
မုဗ္ဗလိန္ဒာအိုင် ကျည်းပင်ရင်း၌နဂါးပါးဖျဉ်းမိုးဟန် ကျည်း
ပင်နှင့်တကွ ၁-ရုပ်၊ တောင်အရပ် ရာဇာယတနလင်းလွန်း
ပင်ရင်း၌နေဟန် လင်းလွန်းပင်နှင့်တကွ ၁-ရုပ်၊ ဤဆိုခဲ့ပြီး
သောအရပ်တို့ကို စာနှင့်အညီ သွန်း သူတို့ကို သွန်းစေပြီးမှ
အဋ္ဌာဒိသ သွန်းရမည်၊ သွန်း၍စုံလင်မှ -----

မဇ္ဈေပဋ္ဌမံ ဗောဓိပလ္လင်္ကံ၊ ငေ့နေစ အနိမိသံ။

ဥတ္တရေစင်္ကမံ၊ ပါရဗ္ဗေ ရတနာဃရံ၊ ပြိဗ္ဗေဋ္ဌာနေ

အဇပေါလံ၊ အဂ္ဂိနေယျံ မုဗ္ဗလိန္ဒံ၊ ဒက္ခိဏေ

ရာဇာယတနံ၊ ဧတေ သတ္တမဟာဋ္ဌာနေ အဟံဝန္ဒာမိ။

ဤဂါထာအတိုင်း သတ္တဋ္ဌာန၊ ၇-ဆူတို့ကိုထား၊ ထား
ဟန်ကားဟောဗောဓိတဆူသာအရှေ့ကိုမျက်နှာပြု။ ၆-ဆူ
ကိုဗောဓိပင်သို့ မျက်နှာပြုရမည်၊ ဤမှတစ်ပါးသော အရပ်
တို့ကို နောက်ကချည်း အရှေ့ကိုမျက်နှာပြု၍ ထား၊ မဆန့်
လျှင် ဗောဓိပင်အရှေ့က အနောက်ကိုချည်း မျက်နှာပြု၍
ထား၊ မုဗ္ဗလိန္ဒာအိုင်မူကား နဂါးရုံ ဘုရားအရှေ့တောင်က
ထား၊ ကျည်းပင်အိုင်အနောက်မြောက် နေမှ သင့်သည်ဟူ၍
အငြင်းအခုံရှိကြသော်၊ ယခုဆိုသောဘုရား ၆-ဆူ၊ အတိုင်း
ထုံးစံသောကြောင့်ဤထူးအတိုင်းရွှေဥမင်ဆရာတော်ဘု
ရား နှစ်သက်စိရင်တော်မူသည်၊ ဤသို့ ဋ္ဌာပနာပြီးမှ ရာဇာ
ယတန လင်းလွန်းပင် ရင်းနှိုက် သိကြားမင်း နာဂလတာ

ဓနပူ မျက်နှာသစ် တော်ရေ ကြဉ်သီးလှူဟန်။ တဖုသ နှင်း
 ဘဠိကညီနောင်များများမုန့်လှူဟန်စတုလောကပိလနတ်
 သားလေးယောက်သပိတ်လေးလုံးလှူဟန်—ဤသူတို့ကိုလင်း
 လွန်းပင်မှ တောင်ကို မျက်နှာပြု၍ထား။ ရာဇာယာကနလင်း
 လွန်းပင်မှ ပြန်၍ အဇပါလ ညောင်ပင်ရင်းမှိုက် နေဘော်မူ
 ရာ သဟံပတိဗြဟ္မာမင်းသည် ဖြင့်မိရ် တောင်လုံး ပမာဏ
 ရှိသော ရတနာ ဣပန်းကူးဖြင့် ပူဇော်၍ တရားဟော
 တောင်းပန်ဟန် ဗြဟ္မာကို အရှေ့သို့မျက်နှာပြု၍ထား။ ဟုန်
 ဟုန်မည့်သော ပုဏ္ဏားကား ဗောဓိပင်မှအနောက် ကို မျက်
 နှာပြု၍ထား။ နဂါးလုလင်ကျည်းပင်ရင်းတွင်အရှေ့တောင်
 ကိုမျက်နှာပြု၍ထား။ သတ္တဌာန ၄—ဆုတို့ကိုတဆုတဆုလျှင်
 မွေတော်ဘဆု ဖီရင်သည်တိုင်အောင်။ ဣချည်နှင့် ဌာပနာ
 ဗောဓိမှာမူကား။ မွေတော် သင်္ဃာတော်ဝေါ်တော် အစေ့
 အစုံသွင်းသင်္ဃာတော်တို့၏ ဝေါ်တော်ကိုမူကား။ ဣ , ဧ,
 ကျေးနိ ကျပ် တို့နှင့် ဝမ်းတော်တွင် ဌာပနာ ထိုနှစ်ပါး
 အောက်ကသည့်အထက်ကိုမွေတော်ကိုဌာပနာထို(၂)ပါး
 အောက်ကို အဘိဓမ္မာကျမ်းဦးဌာပနာ သွင်းရိုးကား။ ကုသ
 လဒဓမ္မာအကုသလာဓမ္မာအဗျာကတာဓမ္မာ၊ ကတမေ ဓမ္မာ
 ကုသလာ။ ယသ္မိံ သမယေ ကာမာဝစရံကုသလံ စိတ္တံ
 ဥပုသ် ဟောဘိ—ဓမ္မသင်္ဂဏီကျမ်းဦး။ ပဉ္စက္ခန္ဓာ ရူပက္ခန္ဓော
 ဝေဒနာက္ခန္ဓော။ သညာက္ခန္ဓော။ သင်္ခါရက္ခန္ဓော၊ ဝိညာ
 ဏက္ခန္ဓော။ ဝိဘင်း ကျမ်းဦး။ သင်္ဂဟော အသင်္ဂဟော
 သင်္ဂဟိတေနအသင်္ဂဟိတံ အသင်္ဂဟိတေနသင်္ဂဟိတံ သင်္ဂ

ဟိတေန သင်္ဂဟိတံ အသင်္ဂဟိတေန အသင်္ဂဟိတံ—ဓာတု
ကထာကျမ်းဦး။

ဆ၊ ပညတ္တိယော ခန္ဓပညတ္တိ အာယတနပညတ္တိ ဓာတု
ပညတ္တိ သန္တပညတ္တိ ဣန္ဒြိယပညတ္တိ ပုဂ္ဂလပညတ္တိတိ—ပုဂ္ဂလ
ပညတ်ကျမ်းဦး။ ပုဂ္ဂလော ဥပလဟ္တတိသန္တိကဋ္ဌ ပရမတ္ထေ
နာတိ။ အမန္တာ—ကထာဝတ္ထုကျမ်းဦး ယေကေဓိကုသလာ
ဓမ္မာသဗ္ဗေတေ ကုသလမူလာ။ ယေဝါပန ကုသလမူလာ
သဗ္ဗေတေဓမ္မာကုသလာ။ ယဒိက်ကျမ်းဦး။ ဟေတု ပစ္စယော
(လ) အဝိဂတပစ္စယော၊ ပဋ္ဌာန်းကျမ်းဦး။ တေန ခေါပနသမ
ယေန ဗုဒ္ဓေါဘဂဝါဝေရဇ္ဇာယံ ဝိဟရတိ နဋ္ဌေရ ပုဗ္ဗမန္တမူ
လေမဟတာဘိက္ခု သံဃနေ သန္တိ ပဉ္စမတ္တေဟိ ဘိက္ခု
သတေဟိ—ပါရာဇိကဏ် ကျမ်းဦး။ ဣမေခေါပနာ
ယသ္မန္တာ နွေဒုတိပါစိတ္တိယာ ဓမ္မာဥဇ္ဇေသံ အာဂစ္ဆန္တိ
ပါစိတ်ကျမ်းဦး။ တေန သမယေန ဗုဒ္ဓောဘဂဝါ ဥရုဝေဋ္ဌာ
ယံ ဝိဟရတိ နန္ဒာနေရဋ္ဌရာယ တိရေဗောဓိရက္ခမူလေ
ပဋ္ဌမာဘိသမ္ဗုဒ္ဓေါ—မဟာဝါ ကျမ်းဦး။ တေန ခေါပနသမ
ယေန ဗုဒ္ဓေါဘဂဝါ သာဝတ္ထိယံ ဝိဟရတိ—ရုဋ္ဌဝါ ကျမ်းဦး။
ယန္တေန ဘဂဝတာ ဇာနတာ ပဿတာ အရဟတာသမ္ဗာ
သမ္ဗုဒ္ဓေန ပဋ္ဌမံပါရာဇိကံ ကတ္တပညတ္တံကံ အာရဟန္တကိတ္တိ
ဝတ္ထုတ္ထိ—ပရိဝါ ကျမ်းဦး။ ဇေမေသုတံဇေသမယံ ဘဂဝါ
သာတ္ထိယံ ဝိဟရတိ ဇေတဝနေ အနာထပိဉ္စကိကသအာရာ
မေ ကရေရိကုဋိကာယံ သုတံမဟာဝါ ကျမ်းဦး။ ဇေမေသုတံ
ဇေသမယံ ဘဂဝါ မလ္လေသု ဝိရဟတိ အနုပိယံ နာမ

မလ္လာနံ နိဝမော အထခေါ ဘဂဝါ ပုဗ္ဗန္ဓသမယံ နိဝါ
 သေတွာ ပတ္တစိဝရမာဒါယ အနုပိယံ ပိဏ္ဍာယ ပါဠိသိ
 သုတ်ပါထေသု ကျမ်းဦး၊ ပိနုကတ်သုံးပုံ ကျမ်းဦး ဌာပနာ
 သွင်းရိုးဟူ၍၊ ဆရာကြီးတို့ထားသည်။ ရွှေငွေ ကျေးဇူးငြား
 တို့တွင်ရေး၍ ဌာပနာ သွင်း မသွင်းသာလျှင်ပလ္လင်တွင် ပြင်
 ကပတ်၍နန်းချည်နှင့်ခက်၍ဌာပနာသပိတ်မှောက်ရောက်လျှင်
 သပိတ်မှောက်တွင် ကတ္တုသန်စသော ဘုရားလေးဆူတို့ကို
 မျက်နှာချင်းဆိုင်၍ဌာပနာသပိတ်မှောက်ပြီးလျှင်၊ ပိန္နဲတိုင်စိုက်
 ကာ ဒါယကာ-ဒါယိကာမတို့နံတူသစ်ကိုစိုက် ရွှေပုံတည်
 လျှင် ရွှာနံသစ်ကိုစိုက်၊ ပိန္နဲတိုင်ကိုလည်းဤဂါထာအတိုင်း
 စားလေ။ ။ ဧကသေသံ မရဏံ။ နွေသေသံ ရာဇပူဇိတံ။
 ဩသေသံ အဂ္ဂိဘယံ။ စတုသေသံမဟာလာဘံ။ ပဉ္စသေသံ
 မဟာဒုက္ခံ ဆသေသံ မဟာသုခံ သတ္တသေသံ ဂဏဝိနာသံ
 ဝေရီဒုက္ခံ ကလဟံ ဘဝေ။ ။ အတောင် ရသမျှကို မိုက်ဖွဲ့။
 မိုက်ကို ၇ နှင့်စား အကြွင်းကိုလည်းညှိအောင် ကြွင်းစေ။
 ပေါင် လုံးခရားသီးတပ်ကာ ပန်းရံတို့ချည်း မတတ်စေနှင့်
 အစားမှန်အောင် လူကြပ်၍ တတ်စေ၊ ထီးတင်သော အခါ
 ကား မတင်မီအောက်က အပြီးခင်း ကျင်းစေ၊ အထက်သို့
 ရောက်မှ ဖျပ်သည်၊ ချောင်သည် ဟူ၍ မပုတ် ခတ်ကောင်း၊
 စွတ်ချည်နှုတ်ချည်မပြုကောင်း၊ မဆုင်ကောင်းထီးခင်းမမှား
 ကောင်း၊ အစဉ်အထိုင်း တင်ရာ သည် ထီး စဉ် ကို ယူခါ
 လည်းမှား၍မယူကောင်း၊ ပိန္နဲတိုင်ကိုလည်း၊ ရှစ်မျက်နှာ
 တွင် အရှေ့တောင်ကိုယိမ်းစေ၊ ထိုမှတပါး မတိမ်းကောင်း

သံတိုင်ကိုလည်း ထိုနည်းစိုက်လေ။ ထိသုံးပါးလွှဲစေမင်းမူ၍
 ထိလေ။ ဘုရားဒါယကာ မြို့ရွာပျက်စီးတတ်၏။ ထိ ၃ ပါး
 ဟူသော်ကား၊ ဌပနာဗောဓိ ပိန္နဲတိုင် မံဘုရား ဤသုံးချက်
 မထိကောင်း၊ ဌပနာ တိုက်ကား နက်သင့်သော အရာကို
 နက်စေ။ ထိသင့်သောအရာကိုထိစေ။ ဌပနာဘုရားကား။
 သူတပါးတို့နောက်မှ ဒါယကာပေါ်သော်လည်းလဲ၍ မပြု
 သင့်ချေ။ သဒ္ဓါတရားရှိသည်ဟူ၍ ဆံဘုံး၊ ဆံဘွင်၊ ဆံစု
 ဆင်ဆွယ်၊ အင်းလက်ဖွဲ့ ၎င်း တို့ကို မသွင်းအပ် သွင်းခဲ့၍
 ၎င်းတို့ဆွေးမြေ့သော်၊ မိဘ ဆရာသမားတို့ကို ခိုက်တတ်
 သည်။ သူတပါးတို့ သဒ္ဓါသည်ဟူ၍။ (၅)မျက်နှာဘုရားကို
 လည်း ဌပနာမသွင်းအပ် ပယ်အပ်၏။ ဘုရားအမည်ဘွဲ့တော်
 ကား မိမိနီသင့်သောအမည်ကိုတင်ရမည်။

ဘုရား ဘိုးသူထုံးကို ရွှေပြည်တော်၌ ကောင်းမှုတော်
 ကြီး ဒါယကာ ရေမြေ့ရှင်သည်။ ကောင်းမှု တော်ကြီး
 ကည်သောကာလ။ ဌပနာအံ့သော ဓာတ်တော်၊ မွေတော်
 ဘုရားရှင်ထုတော်တို့ကို ရေပေါ်တွင် ဖေါင်နှင့်ထား၍ မွန်
 ရဟန်း- မြန်မာရဟန်း တို့ကို ပရိတ် ရွတ်စေရာ၊ မြန်မာ
 ရဟန်းတို့ရွတ်သော ဖေါင်သည် အညာသို့ဆန်သည်။ ထို
 အကြောင်းကိုမင်းကြီးကြား၍ ထုံးစံကို မေးမြန်း စိစစ်ရှာ
 ဖွေသော်၊ စစ် ရိုင်းအနောက်ခိုတောင်ကျောင်းတွင် သီဟန္တ
 ဗိုလ်ကျွန်း မဟာစေတီကြီး၊ အရိမဗ္ဗနာပြည် အလောင်းမင်း
 တို့ ဌပနာရိုး ရွတ်ရိုးများ ကို ဘွေရှိသည်။ ရွတ်ရိုးကား
 ပရိတ်ကြီးအဋ္ဌဇေယျမဂ်လာ၊ မဟာသမယသုတ်၊ ဓမ္မစကြာ

အနေကတော သုံးကြိမ်၊ အင်ဇ္ဇာတကြိမ်၊ ယဒါဟဝေ
ပဋ္ဌမဂါထာ။ အဝိဇ္ဇာ ယထေဝ၊ ယဒါဟဝေ၊ ဒုတိယ
ဂါထာ။ အနုလုံ ပဋိလုံ ယဒါ ဟဝေ၊ တတိယ ဂါထာ။
ယံကိစ္ဆိ မဟာဇေယျ မင်္ဂလာမဟာ နမက္ကာရ ဤသို့ရွတ်ရိုး
စသကွေ၍။ ဤနည်းအတိုင်း ဣဥမင် ဆရာတော်ဘုရားကြီး
စီရင်ထားတော်မူသည်။

- ၁။ ဗောဓိပင်နှင့်ဘုရား။
- ၂။ ဝိဇယဉ္ဇူရခရသင်းနှင့်သိကြားမင်းပူဇော်ဟန်။
- ၃။ ထီးဖြူနှင့်ဗြဟ္မာမင်းပူဇော်ဟန်။
- ၄။ သားခြီးယပ်နှင့်သုယာမနတ်သားပူဇော်ဟန်။
- ၅။ ပတ္တမြားယပ်နှင့်သံတုသီတနတ်သားပူဇော်ဟန်။
- ၆။ ဗေဠုဝစောင်းနှင့်ပဉ္စသီခနတ်သားပူဇော်ဟန်။
- ၇။ ရတနာပန်းကုန်းပန်းဆိုင်ဖြင့်နတ်အများပူဇော်ဟန်။
- ၈။ အနိမိသကုန်း၌ ဘုရား။
- ၉။ ရတနာစင်္ကြံ၌ဘုရား။
- ၁၀။ ရတနာဃာရုတ္တုအိမ်၌ဘုရား။
- ၁၁။ အဓပါလညောင်ပင်ရင်း၌ဘုရား။
- ၁၂။ လင်းလွန်းပင်ရင်း၌ဘုရား။
- ၁၃။ မာရ်နတ်မင်း၏သို့။
- ၁၄။ ဟုန်ဟုန်ပုဏ္ဏား။
- ၁၅။ မုပ္ဖလိန္ဒာအိုင်ကုဉ်းပင်ရင်း၌ဘုရား။
- ၁၆။ နဂါးလူလင်။

- ၁၇။ အဇပါလညောင်ပင်ရင်း၌တုရား
 ၁၈။ တဖုသနန္တဘုဉ္ဇိက ကုန်သည်ညီနောင်။
 ၁၉။ ကြေစုသီးကွင်းရိုးဒန်ပူဇ္ဈဟန်သိကြား။
 ၂၀။ သရိတ်လေးလုံးနတ်သားလှူဟန်။
 ၂၁။ ပဋိသန္ဓေနေဟန် မယ်တော်ရုပ်။
 ၂၂။ နတ်သား သံလျက်စွဲလျက်။
 ၂၃။ အင်ကြင်းခက်ကိုဆွဲလျက် မယ်တော်တွားဟန်။
 ၂၄။ ရွှေကွန်ယက်ခံ ဗြဟ္မာမင်းကြီး။
 ၂၅။ ခွဲဖြူဆိုးခံလူ။
 ၂၆။ မြောက်သို့သွမ်းဟန်တုရားလောင်း။
 ၂၇။ ဟီးဖြူစွဲဗြဟ္မာ။
 ၂၈။ သားမြီးယပ်ကိုင်နတ်သား။
 ၂၉။ သံလျက်စွဲနတ်သား။
 ၃၀။ ခြေချင်းစွဲနတ်သား။
 ၃၁။ သင်းကျစ်စွဲနတ်သား။
 ၃၂။ သစ်နက်ရေခံစတုမဟာဂရေဇ်။
 ၃၃။ နန်းဆောင်။
 ၃၄။ ရသေ့လက်အုပ်ချီဟန်။
 ၃၅။ သုဒ္ဓေါဒနမင်းကြီးရှိခိုးဟန်။
 ၃၆။ ရသေ့ရယ်ဟန်။
 ၃၇။ ရသေ့ငိုဟန်။
 ၃၈။ သုဒ္ဓေါဒနမင်းကြီး သားတော်ပိုက်ဟန်။

- ၃၉။ လက်ညှိုး(၂)ချောင်းချီ ပုဏ္ဏား။
 ၄၀။ လက်ညှိုးတချောင်းချီ ပုဏ္ဏား။
 ၄၁။ ဘုရားအလောင်း ထက်ပယ်ခွဲခွဲ နေဟန်။
 ၄၂။ နို့ထိန်းမိန်းမ။
 ၄၃။ သုဋ္ဌေ၊ ဒနမင်းကြီး ရှိခိုးလျက်နေဟန်။
 ၄၄။ နန်းဆောင်။
 ၄၅။ ဘုရားလောင်း။
 ၄၆။ ယသော်ရော။

ဤကား စေတီတော် တည်ရန် အစီ အစဉ်တည်း။
 ဤအစီအစဉ်သည် မင်းတည်ဘုရားဖြစ်၍ အပြည့်အစုံ ဆို
 သည်။ ဤအဘိုင်း စွမ်းနိုင်လျှင် စွမ်းနိုင်သမျှပင်လုပ်ရပါ၏။

၁၈-ဘုရားအင်္ဂါတော်ဖော်စပ်ပုံ။

အုတ်သျှစ်ကော၊ တင်လဲခွေ- အံ့ဒုံပဉ္စ၊ ကျွဲကောင်-ဆ၊
 ဆဲက ၂ တင်း၊ ထုံး ၁-တင်းနှင့်ရောခြင်းစတုန်ကြီး စပ်ပြီး
 သောအခါ၊ နရက်ကြာ၊ မောင်းမှာကော်၊ ရပြန်၍ ထောင်း၊

တံနည်း။ အံ့ဒုံသတ္တ-နဝ ကျွဲကောင်၊ နွေးခေါ် တင်
 လဲ၊ အုတ်သျှစ်ခွေ၊ လဲဝါတသျှစ်-ဆိတမ္ဘတ်။—

၁၉-အနေကဇာတင်ပုံကို ပြခြင်း။

ဘုရားအနေကဇာတင်ပုံကို ပါဠိတော်လာတိုင်း ပြအံ့။
 ဤပါဠိကိုဘုရားရှိခိုးတိုင်း သရဏ္ဍာယ်ကြံ ပါလေ။ မင်္ဂလာ
 ကြွယ် ၂ ရေအမျိုးမျိုးတိုးပွား၍ သုဂတိလားရခြင်း၊ နိဗ္ဗာန်
 ကို မျက်မှောက်ပြုရခြင်းအကျိုးကိုခံစားရမည်။

အနေကဇာတိသံသာရုံ၊ သန္တတိသံအနိဒ္ဒိသံ။
 ဂဟကာရံဂဝေသန္တော၊ ဒုက္ခာဇာတိ ပုနုဗ္ဗနံ။
 ဂဟကာရကဒိဇ္ဇောသိ၊ ပုနုဂေဟံနကာဟသိ။
 သဗ္ဗာ တေပါသုကာဘဂ္ဂါ၊ ဂဟကုဋ္ဌံဝိသင်္ခတံ။
 ဝိသင်္ခါရ ဂတံမိတ္တံ၊ တဗ္ဗာနံ ခယမဏ္ဍဂါ။

၃-ဇေါက်ရွတ်ဆိုလေ။

၁။ ဇင်္ဂေသုတံ၊ ဇက်သမသံ၊ ဘဂဝါ ဥရုဝေလာဟံ
 ဝိဟရတိ နန္ဒော နေ ရန္တရာယ ဝီရေ ဗောဓိရက္ခမူသေ
 ပဋ္ဌမာဘိသမ္ဗုဒ္ဓေါ၊ တေနခေါပနသမယေန ဘဂဝါ
 သက္ကာဟံ၊ ဧကပလ္လင်္ကေန နိဿိန္ဒော ဟောတိ ဝိမုတ္တိ
 သုခံ-ပနိသံခေဒိ၊ အထခေါဘဂဝါ တဿ သက္ကာဟဿ
 အနုယေန သမာဓိမှာ ဝုဠဟိက္ခာ၊ ရက္ခိယာ ပဋ္ဌမံယာမံ
 ပနိစ္စသမုပ္ပါဒံ အနုလောမံ သာဓုကံ မနဿ ကာသိ။
 ဣတိသတိ ဣဒံဟောဘိ၊ ဣမသုပ္ပါဒါ ဣဒံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊
 ယဒိဒံ အဝိဇ္ဇာ ပစ္စယာသင်္ခါ၊ သင်္ခါရ ပနယာ ဝိညာဏံ။
 ဝိညာဏ ပစ္စယာ နာမရူပံ၊ နာမရူပ ပစ္စယာ သဇ္ဇာယတနံ။

သဏ္ဌာယာဘနပစ္စယာ ပသေသာ၊ ပဿပစ္စယာ ဝေဒနာ၊
ဝေဒနာပစ္စယာ တဏှာ၊ တဏှာပစ္စယာ ဥပါဒါနံ ဥပါဒါန
ပစ္စယာ ဘဝေါ၊ ဘဝပစ္စယာ ဇာတိ၊ ဇာတိ ပစ္စယာ ဇရာ
မရဏံ သောက ပရိဒေဝ ဒုက္ခ ဒေါမနသုပါယာသာ
သမ္ဘဝန္တိ ဝေပေတဿ ဧကလေဿ ဒုက္ခက္ခန္ဓဿ
သရဿယော ဟောတိတိ၊ အထခေါ ဘဂဝါ၊ ဧတမတ္ထံ
ဝိဒိတွာ တာယံ ခေလာသံ ဣဝံဥဒါနံ ဥဒါနေသိ၊ ။

ယဒါ ဟဝေ ပါတု ဘာန္တိ မ္မော၊

အာဘာဝိနောဘယကော ဗြာဟ္မဏဿ၊

အထဿ ကင်္ခါ ဝ ပယန္တိသဗ္ဗာ၊

ယဘော ပဇာနာဘိ သဟေတု ဓမ္မန္တိ၊ ။

၂။ ။ ဝေပေသုတံ ဧကံသမယံ ဘဂဝါ ဥရူဝေလာဟံ
ဝိဟာရတိ နန္ဒာ နေရဠရာယ တိဓရ ဗောဓိဈက္ခမူလေ ပဌ
ဓာတိသမ္ပုဒ္ဓေါ၊ တေနခေါပနသမယေန ဘဝါ သက္ကာဟံ
ဧက ပဉ္စကေန နိရိဒန္တာဟောဘိ ဝိရတ္တိသုခံ ပဋိသင်္ဃေဒိ၊
အထခေါ ဘဂဝါ တဿ သက္ကာဟဿ အစ္စယေန တမ္ဘာ
သမာဓိမ္ဘာ ဝုဋ္ဌ ဝိတွာ ရတ္တိသာ မန္တိမံ ယာမံ ပဋိစ္စသမုပ္ပါ
ဒံ ပဋိလောမံ သာရ ဝံ မနသာကာသိ၊ ဣတိ ဣမတ္ထိ
အသတိ ဣဒံ နဟောဘိ ဣမဿ နိရောဓာ ဣဒံနိရုဋ္ဌာဘိ
ယဒိဒံ အဝိဇ္ဇာနိရောဓာ သင်္ခါရ နိရောဓော သင်္ခါရ နိရော
ဓာဝိညာဏ နိရောဓော ဝိညာဏနိရောဓာ နာမရူပနိရော
ဓော နာမရူပ နိရောဓာ သဏ္ဌာယာဘနနိရောဓော သဏ္ဌာယ
ာဘန နိရောဓော ပဿ နိရောဓော ပဿ နိရောဓော ဝေဒနာ

နိရောဓော ဝေဒနာ နိရောဓာတဏှာနိရောဓော တဏှာ
 နိရောဓော ဥပါဒါနိရောဓော ဥပါဒါနိရောဓော ဘိဝ
 နိရောဓော ဘဝနိရောဓော ဇာတိနိရောဓော ဇာတိနိရောဓာ
 ဇရာမရဏံ သောကပရိဒေဝဒုက္ခ ဒေါမနဿုပါယာသာ
 နိရုဏ္ဏိန္တိ။ ဇေမေတဿကေဝလဿ ဒုက္ခက္ခဿနိရောဓော
 ဟေတိတိ။ အထခေါဘဂဝါ တေမည္ဗိဝိဒိတွာ တဿ
 ဝေလာယံဣမံ ဥဒါနံဥဒါနေသိ။ ။

ယဒါ ဟဝေ ပါသု ဘာန္တိ ဓမ္မာ၊

အာတာပိနော ဣယတော ပြာဟ္မဏဿ။

အထဿ ကင်္ခါ ဝပယန္တိသဗ္ဗာ၊

ယတောဓယံ ပဋ္ဌယာနံအဝေဒိတိ။ ။

၃။ ဇေမေသုတံ ကေသမယံ ဘဂဝါ ဥရုဝေလာယံ
 ဝိဟရတိ နန္ဒြာ နေရဒ္ဒရာယ တိရေ ဗောဓိရုက္ခမူလေ
 ပဋ္ဌမာဘိသမ္ပုဒ္ဓေါ။ တေနခေါပန သယေန ဘဂဝါ
 သက္ကာယံ ကေပလ္လင်္ကေန နိသိန္နော ဟောဘိ ဝိရတ္တိသုခံ
 ဝဋ်သံ ဝေဒိ။ အထခေါ ဘဂဝါ တဿ သက္ကာယဿ
 အစွယေန တမ္ဘာ သမာဓိမ္ဘာ ဝုဠဟိတွာ ရတ္တိယာ ပဋိမံ
 ထာမံ ပဋိစ္စ သမုပ္ပါဒံ အနုလောမ ပဋိလောမံ သာဓကံ
 မနဿ ကာဘိဇ္ဇတိ ဣမသ္မိံသတိဇ္ဇဒံ ဟောဘိဇ္ဇမ သုဗ္ဗါ
 ဒါ ဇ္ဇဒံ ဥပုဇ္ဇာဘိဇ္ဇမသ္မိံ အသတိဇ္ဇဒံ န ဟောဘိ ဇ္ဇမဿ
 နိရောဓါဇ္ဇဒံနိရုဏ္ဏိတိ ယဒိဒံ အဝိဇ္ဇာပဋ္ဌယာ သင်္ခါရာ သင်္ခါ
 ရပဋ္ဌယာ ဝိညာဏံ ဝိညာဏ ပဋ္ဌယာ နာမရူပံ နာရူပ-

ပစ္စယာ သဠာယတနံ သဠာယတနပစ္စယာ ဗသော
 ဗသယ ပစ္စယာ ဝေဒနာ ဝေဒနာ ပစ္စယာ တဏှာ ကဏှာ
 ပစ္စယာ ဥပါဒါနံ ဥပါဒါန ပစ္စယာ ဘဝေါ ဘဝပစ္စယာ
 ဇာတိ ဇာတိ ပစ္စယာ ဇရာ မရဏံ သောက ပရိဒေဝ
 ဒုက္ခ ဒေါနေဿု ပါယာသာ သမ္ဘဝန္တိ ဇေမေ တဿ
 ကောလဿ ဒုက္ခက္ခန္ဓဿ သမုဒယော ဟောတိ။ ။
 အဝိဇ္ဇာယ တွေဝ အသေသ ဝိရာဂ နိရောဓာ သင်္ခါရ
 နိရောဓောသင်္ခါရ နိရောဓာ ဝိညာဏ နိရောဓော ဝိညာဏ
 နိရောဓာ နာမရူပ နိရောဓော နာမရူပ နိရောဓာ သဠာယတ
 န နိရောဓော သဠာယတန နိရောဓော ဗသယ နိရောဓော ဗသ
 နိရောဓော ဝေဒနာ နိရောဓော ဝေဒနာ နိရောဓော တဏှာ နိရော
 ဓော တဏှာ နိရောဓာ ဥပါဒါန နိရောဓော ဥပါဒါန နိရောဓာ
 ဘာ နိရောဓော ဘဝ နိရောဓော ဇာတိ နိရောဓော ဇာတိ နိရော
 ဓာ ဇရာ မရဏံ သောက ပရိဒေဝ ဒုက္ခ ဒေါမဿု
 ပါယာသာ နိရုတ္တိန္တိ။ ဧဝံ ဧတေဿ ကောလဿ ဒုက္ခ
 က္ခန္ဓဿ နိရောဓော ဟောတိတိ။ အထခေါဘဂဝေါ ဇေတမတ္ထိ
 ဝိဒ္ဓိတွာ တာယံဝေလာယံ ဣမံ ဥဒါနံ ဥဒါနေသိ။

ယဒါ ဟဝေ ပါတုဘဝန္တိ ဓမ္မာ၊
 အာတာဝိနော ဈာယတော ဗြာဟ္မဏဿ၊
 ဝိဇ္ဇပယံ ဝိဇ္ဇတိ မာရသေနံ၊
 သုရိယောဝ ဩဘာသယ မန္တလိက္ခန္တိ။ ။

အနေကဇာတင် ပါဠိပြီး၏။

မဟာကာရုဏိကော နာထော၊ ဟိတာယ သဗ္ဗပါဏိနံ၊
 ပူရေတွာ ပါရမီ သဗ္ဗာ၊ ပတ္တော သမ္မောမိ ဓုတ္တမံ။
 တေနသစ္စ ဝဇ္ဇေန၊ သောတ္ထိတေ ဟောတု သဗ္ဗဒါ။
 ဇယန္တော ဗောဓိယာမူလေ၊ သက္ခာနံ နန္ဒိဝနော။
 ဇေ မေဝ ဇယော ဟောတု၊ ဇယာသု ဇယမဂ်လေ။
 အပရာဇိတ ပလ္လင်္ကေ၊ သီသေ ပုထုရိပုက္ခလေ။
 အဘိသေကေ သဗ္ဗ ဗုဒ္ဓါနံ၊ အဂ္ဂပတ္တောပမောဇဝံ။
 သုနက္ခတ္တံ သုမဂ်လံ၊ သုဒ္ဓဘာတံ သုဟုဋ္ဌိတံ။
 သုခဏော သုရဟုတ္တေဒစ၊ သုယိဋ္ဌံ ဗြဟ္မစာရိသု။
 ပဒက္ခိဏံ ကာယကမ္ပံ၊ ဝါစာကမ္ပံ ပဒက္ခိဏံ။
 ပဒက္ခိဏံမနောကမ္ပံ၊ ဇဏီဝိတေ ပဒက္ခိဏေ။
 ပဒက္ခိဏာနိ ကထွာန၊ လဘန္တ ဧတ္ထ ပဒက္ခိဏေ။
 တေအတ္ထ လဒ္ဓါ သုခိတာ ဝိရုဋ္ဌာ ဗုဒ္ဓသာသနော။
 အရောဂါသုခိတာ ဟောန္တု၊ သဟသဗ္ဗေဟိညာတိသိ။

အနေနာဇာ တင်ပုံ-ပြီး၏။

၂၀-ပဌမဘုရားပြင်သော ဒါယကာများ။

သာသနာတော်(၂၄၈၅)ခု၊ သက္ကရာဇ် ၁၃၀၃-ခု၊
ကဆုန်လဆုတ် ၂-ရက်နေ့ကစ၍ ဘုသိုလ်ပါဝင်ကြသော
ဒါယကာတို့၏စာရင်းပေါင်းချုပ်။

- (၁) ဦးတ-ဒေဝီညိုမီးမေ၊ ၅၁-လမ်း၊ အိမ်နံပါတ် (၁၇၅)။
ကသပ်သားရုပ်ပွားတော်ကြီးနှင့် ၎င်းမှအငယ်တဆူ။
- (၂) ဦးဘိုးသော်-ဒေဝီရာ၊ မိုလ်တထောင်
ဘုရားအရှေ့ဘက်မုခ်၊ ပလ္လင်တော်တကာ။
- (၃) ကိုသူတေဝီဒေဝီအေးမြ၊ အိုဘိုသံရုပ်ပွားတော်တကာ။
- (၄) ကိုဘိုကြီး ရုပ်ပွားတော်အကြီးတကာ၊ အိုးဘို။
- (၅) ဆရာဘိုး-ဒေဝီလွန်းမယ်၊ မိုလ်တထောင်၊
ကျောက်ဆင်းတုတကာ။
- (၆) ဒေဝီရေး၊ မိုလ်တထောင်၊ အုဋ်ဆင်းတုတဆူတကာ။
- (၇) ဒေဝီသဲညွန့်၊ ၈ မိုလမ်း၊ ဇဗ္ဗူပတိ ဘုရားအမတကာ။
- (၈) ကိုဘကျော်-ပခင်ပူ၊ ၄၉-လမ်း၊
သစ်သားမတ်ရပ်တော်တဆူတကာ။
- (၉) မှန်စီရွှေချ ဆရာဦးဘချို၊ ကျောက်လျောင်းတော်မူ
ဘုရားတကာ။
- (၁၀) ဦးဘိုးဆင် ရေကျော် အုဋ်ဘုရားကြီးနှစ်ဆူတကာ။
- (၁၁) ကန်ထရိုက်တာ ဦးဘိုးရာ ရေကျော်၊
ကျောက်ဆင်းတုဘုရားတကာ။
- (၁၂) ပန်းရံဆရာကြီး ဦးကြီးဖြူ၊
မတ်ရပ်တော်မူဘုရားတကာ။
- (၁၃) ဦးဆန်နီ ဒေဝီစောမြင့်၊ မတ်ရပ်တော်တဆူတကာ။

ဦးဘိုးမှန်ရေကျော် ၁၀
 မောင်မြကြွတ်ကုန်း ၂၀။
 ဆရာသန်းဒေါ်ဦရေကျော် ၂၀။
 ဆရာခိုင်ရေကျော် ၂၀။
 မောင်ကျော်-မကြည် (၆၇)

၄၀။
 မရင် ၄၀။
 ဒေါ်စွန်မောင်ပြည့်စုံ ၄၀။
 မောင်ရွှေကြွယ် ၄၀။
 မောင်အေးမောင် ၃။
 ဦးတင် မလှညွန့် ဒေါ်တုတ်သား ၁၀

မောင်ခင်မောင် ၁။
 ဦးဘိုးဘ-မကောင်း ၂၀။
 ကိုဘကျော် ၈၀။
 ကိုးဘိုးတုတ် ၄၀။
 ကိုလှကြီး ၃။
 ကိုလှဘော် ၃။
 မောင်ဆင် ၄၀။
 မောင်စံရွှေဒေါ်သာဇံ
 မစောတင် ၃-၈၀။
 ဆရာညိုဒေါ်ချစ်မေ ၃။
 မောင်ပေါ ၃။
 မရွှေနှံ ၃။
 ဦးသိန်းဖေ ဒေါ်စော ၂၀။
 ကိုသာကြွယ် မအေး ၃။

ဒေါ်ပုံလမုတန်း တကာတကာ ၅၀။
 များ ၅၀။
 ယိပ်တင်တုတ် ဩဇာ မြတ်တိုင် ၅၀။
 ကိုလှကြီး ၃၀။
 ဦးထွန်းမောင် ဒေါ်စော ရင် ၅၀။
 မောင်မောင်ဝင်း ၈၀။
 မောင်လှကြီးမတင် ၃။
 ဦးဘိုးမှန် ၅၀။
 မောင်ရမလှညွန့် ၃၀။
 ကိုဇော်မောင်-မမယ်ခင် ၃၀။
 ဦးတင် (၄၇) လမ်း ၅၀။
 ဦးတင် ၃။
 ဒေါ်မြ ၃။
 ဦးထွန်း ၃။
 ဦးသာချို-မရွှေအုံး ဘိုတထောင် ၅၀။
 ဦးသင်းမောင်-ဒေါ်တင် ၅၀။
 ဒေါ်တင် အိုးဘို ၃။
 ငယ် (၄၆) လမ်း ၈၀။
 ဦးဘိုးမ မွေး မွေးဆေးတိုက် ၃၀။
 ဝိုင်ရှင် ၃၀။
 ကိုအုန်းမောင်-မပု ၁၀။
 ဆရာညိုကြီးမှူးသော သာယာတုံ ၃၀။
 လူငယ်များ ၃၀။

ဒေါ်သင် ၅၀။
 ဦးပုဒေါမြ လမ်း ၅၀၂ ၃။
 ဒေါ်ညိုမိုး ဒိုးဘို - ၃-၂၀-၃၂။
 ဒေါ်အေးမြ ရေကျော်ဇေး ၃။
 ဒေါ်သင်းကြူ ၂၀။
 ဒေါ်မိ ၃။
 ဒေါ်လှဝင်း ၃။
 မစန်း ဒိုးဘို ၃။
 ဒေါ်အေး ၃။
 ဆရာညိုကြီး ကြီးမူသော လူငယ်
 များ အဖွဲ့ ၅၀-၁၁၀-၉၂။
 မညွန့်အလွေ ရေကျော် ၈၀။
 မောင်ပင်ကြီး မောင် စင်ကာပူ
 ၈၀။
 မမိ ရေကျော်လမ်း ၈၀။
 ဦးရွှေဘမေဥ မှော်ဘီ ၂၀။
 ဦးပဲဦး ဒိုးဘို ၂၀။
 ဦးမောင် ဒေါ်ရေး ပိုးကုန်သည်
 ၁၀။
 ဦးဘရှင် အင်္ဂါသာလန်ကစွာ
 ၅၀။
 မောင်ရွှေလှ မိတ်ဆွေ ၃။

ဒေါ်ဖွားရင် သားသမီး တစ် ၅၀။
 ဦးဘိုးဟန် ဒေါ်မိန့် ၃။
 ဦးဘသိန်း ဖွားဥ ၃။
 မောင်သောင်းအောင် ၃။
 မြင်းခြံဘုရားဖူးအဖွဲ့ ၅၀။
 ဦးဘိုးလွန်း မမလေး ၃၀။
 ဒေါ်လွန်းကြွယ်အေးမြ ၃။
 စ.တိုက်အသင်း ၃၀-၇၀-၁၂။
 ရွှေလှ ဦးထွန်းလှ မြိုင် ၃၀။
 ဦးနုမေ ရုံးထိုင် ရာဇဝတ်ဝန်
 ၁၀။
 ဦးဆွန်းမိ ဒေါ်နှင်းရင် ၃၀။
 ရေကျော်ဒေါ်တင်လံ ၅၀။
 ၎င်း မငွေတင် ၃။
 ၎င်း မအမာ ၃။
 မိုလ်ဘသောင် ဆရာကတော်
 မသိန်း ၅၀။
 ၎င်း ဒေါ်မိ ၂၀။
 ၎င်း ကိုဆင့် မမြတင် ၂၀။
 ၎င်း ဆရာကြီး ဦးရွှေမိုး ၃။
 သီရိဇေယျ ပုံနှိပ်တိုက်ရှင်
 မောင်လှမောင် (၉-မတ်)

၂၁-ဒုတိယစေတီဘေဒ် ကြေးထီးတင်သော

ဒါယကာများကိုပြခြင်း။

သာသနာတော် ၂၅၀၀ ပြည့်နှစ် ကောဇာသက္ကရာဇ် ၁၃၁၈-ခုနှစ်၊ သီတင်းကျွတ်လဆန်း(၁၄)ရက် ကြာသပတေးနေ့ နံနက်(၈)နာရီအချိန် ကြေးထီးတော်ကို တင်သည်။

ဒါယကာများကား ရန်ကုန်မြို့၊ ဗိုလ်ချုပ်လမ်း မာဃကုန်စုံဆိုင်ပိုင်ရှင် ဒါယိကာမကြီးဒေါ် ဝဏ်ကို အမျိုးသား၊ သား ကိုဘကြိုင် ဇနီး မခင်မလေး၊ ကိုသောင်း ဇနီး စကြည်ညွန့် မိသားစုတို့က လှူဒါန်း ပူဇော် သည်။ ကုန်ချွေ(၈၀၀)ကျပ်ဖြစ်ပါသည်။

ကျိတ်ကမာမိန်စေတီတော်၌ ရွှေသင်္ကန်းတိုးလှူသော
အလှူရှင်များစာရင်း။

စီးရေ	အမည်	ဂုဏ်ထူး	ဧနရင်	ကျပ်	ပြား
၁	ဦးငွေကိုင်			၃	
၂	ကိုဘလှ			၁	
၃	မြေရွှေ			၁	
၄	ကိုထွန်းရှိန်			၁	
၅	ကိုလှဖေ			၁	
၆	ကိုခန့်			၁	
၇	ကိုချစ်			၁	
၈	ကိုလှမောင်			၁	
၉	ကိုတင်အုံး			၃	
၁၀	ကိုလှဟုတ်			၃	
၁၁	ကိုရာဆင့်			၃	
၁၂	ကိုကြည်မောင်			၂	
၁၃	ကိုဘိုးထောင်			၁	
၁၄	ကိုဘချစ်			၃	
၁၅	ကိုထွန်းတင်			၃	
၁၆	ကိုမူ			၂	
၁၇	ကိုဝင်းမောင်			၃	
၁၈	ကိုအောင်တင့်			၃	
၁၉	ကိုသွယ်			၁	
၂၀	ကိုမြင့်သိန်း			၂	
၂၁	ကိုကြယ်တင့်နှင့်ဇနီး			၂	

၂၂-ပိဋကတ်တိုက်ပန္နက်ချသက္ကရာဇ် နှင့်
အလှူငါးယကဿယားကိုပြခြင်း။

အဘိတ်သာသနာတော် ၂၄၉၀-ခုနှစ်၊ မြန်မာသက္ကရာဇ်
၁၃၁၆-ခုနှစ်၊ ဝါဆိုလဆန်း (၈) ရက်၊ ကြာသာပတေးနေ့
နံနက် ၈-နာရီအချိန်၊ ပိဋကတ်တိုက် ဖြစ်စနစ် ပန္နက်ချ
မှတ်သည်။

ပိဋကတ်တိုက် အရှေ့ရှင်များနှင့် အလှူငွေစာရင်း။

ဦးရေ	အမည်	ရက်ထူး	နေရပ်	ကျပ် ပြား
	ခါတ်မီးရုံမှ မူလငွေ			၅၀၀
၁	ဦးလှကျော်-ဒေါ်ညွန့်ညွန့်သွေးတာတာ၊ ဝတ်လုံဘော်ရ။ ၅၂လမ်း၊ ရန်ကုန်မြို့ (ပဌမ)			၅၀၀
၂	ဦးထင် မြေပိုင် ရှင် ခရီးရင်းရွာ၊			၁၀
၃	ဦးဘိုးသိန်း			၁၀
၄	ဦးအံ့ ဇာရေးကြီး။			၁၀၀
၅	ဦးဘိုးသော် မိုလ်တထောင်ရန်ကုန်၊			၃၀၀
၆	ဒေါ်သန်းတင် သော်မဆင်းလမ်း ရန်ကုန်၊			၆-၅၀
၇	ဒေါ်စောဝင်း ၄၇လမ်းရန်ကုန်။			၅
၈	ဦးတင်အောင်-ဒေါ်တင်မေ၊ ၁၂၂၊ ကရိလမ်း (ပဌမ)			၃၀၀
၉	မောင်ကျင် ညောင်တုံ၊ မြို့နယ် နဂါးဒိုင်ရွာ၊			၅
၁၀	မောင်ဘိုးရွှေ	၄င်း	၄င်း	၅
၁၁	မောင်ချစ်လှိုင်	၄င်း	၄င်း	၂
၁၂	ဦးပယ်-ဒေါ်ညိုမိုး	၄င်း	၄င်း	၂
၁၃	ဦးကျော်သိန်း-ဒေါ်ပု	၄င်း	၄င်း	၂

ဦးရေ	အမည်	ဂုဏ်ထူး	နေ့ရပ်	ကျပ် ပြား
၁၄	မောင်အုံးမောင်မလှကြည်	ရင်း	ရင်း	၂
၁၅	ဦးမောင်ညို-ဒေါ်တော	ရင်း	ရင်း	၁
၁၆	မနန်းခို	ရင်း	ရင်း	၁
၁၇	မလှ	ရင်း	ရင်း	၁-၅၀
၁၈	ဦးဖိလှ ကြွေးလေးမိန့်	ရင်း	ရင်း	၁
၁၉	ဦးဝဲ ကျွဲ	ရင်း	ရင်း	၁
၂၀	မနန်းတာ	ရင်း	ရင်း	၁-၅၄
၂၁	ဦးပေါ်ဒေါ်စောတင် သားသွီးတရု			
	ကျောက်ဖောင်း ၇၂၊ မွေစိန္တာလမ်း (ပဌမ)			၁၀
၂၂	ကုယ်လွန်သုဦးအုံးထွန်းနှင့်ဒေါ်အုံး (၉၄) တရုတ်တန်း			၁၀
၂၃	ဦးမောင်ကို ဒေါ်နှင်းခင် စန်းချောင်း၊ ခုမ္မာလမ်း			၁၀
၂၄	မောင်လှမြင့် တွဲလိုက်စာရေး (ပဌမ)			၅
၂၅	ဒေါ်ချောခါ ဖျာပုံမို့ ဦးကြာပင်ကောက်ခံရငွေ။			၅၀
	ရွှေဘုန်းပွင့် ဓမ္မသာကန္တာဝိပဿနာအသင်းမှ။			
၂၆	ဒေါ်သိန်းအုတ်			၁
၂၇	ဒေါ်ပွင့်			၁
၂၈	ဒေါ်ပု			၁
၂၉	ဒေါ်မိုးသီး			၁
၃၀	ဒေါ်အေးညွန့်			၁
၃၁	ဒေါ်လှတင်			၂
၃၂	ဒေါ်မီ			၁၀
၃၃	ဒေါ်မင်းဦး			-၅၄
၃၄	ဒေါ်ကြွေညာ			၁
၃၅	ဦးဘိုတုတ်			၃
၃၆	မောင်ထွန်း			၁

ဦးရေ အမည် ဂုဏ်ထူး နေရပ် ကျပ် ပြား

၃၇	မောင်စိန်မောင်			၂
၃၈	ဦးသန်း			၁
၃၉	မောင်သန်းရွှေ			၁
၄၀	ဦးလှိုင်ဆန်း-ဒေါ်ဒိန်းကလေးသားသွီးတရ			၅
၄၁	ဒေါ်ဒိန်းသားသွီးကရ			၁၁
၄၂	မောင်တင်ဦး တောင်သာရွှေ၊ ဘိလပ်မြေ ၁-အိပ်			၇
၄၃	ဦးကျင်စိန်-ဒေါ်ဇင်သားသွီးတရ ၁၂၁၊ ၄၂-လမ်း၊ အုဋ္ဌိကသောင်အတွက် (ပဌမ)			၁၀၀
၄၄	အလှူစင်တဦးကုန်ဈေးတန်း (ပဌမ)			၁၀၀၀
၄၅	ဗိုလ်ကြီးစိုးမြင့်-မညွန့်တင် အမှတ် (၇) စစ်မြေပြင် အင်ကျွန်းနီယာတပ်ခွဲ မေမြို့			၂၀
၄၆	ဦးကျင်စိန်-ဒေါ်ဇင်သားမောင်မောင်ကြီး သဲတတန်			၁၇
၄၇	မောင်ထွန် ရှိန်			၁၀
၄၈	ဒေါ်ကျင်မြိုင်သော်မဆင်လမ်း၊ ဘိလပ်မြေ ၂-အိပ်			၁၃
၄၉	မောင်လှမြင့် စာရေး(ဒုတိယ)			၅
၅၀	ဒေါ်အောင် အမှတ် ၈၄၊ ၅၂လမ်း၊ ရန်ကုန်။			၁၀၀
၅၁	မောင်သိန်း ဇနီး မတင်ကြည် အမှတ် ၂၀၀ ၃၁လမ်း၊ ရန်ကုန်မြို့ (ပထမ)			၂၅
၅၂	ဦးထွန်းဝ ဇနီးဒေါ်ဌေးဆိုင် သာယာကုန်း(ပထမ)			၁၀၀
၅၃	ဒေါ်ဌေးရှိန် ၃၇လမ်း ရန်ကုန်			၅၀
၅၄	ဦးစံသူး စင်္ကာပူရပ်ဂျီလမ်း ဘိလပ်မြေ ၃-အိပ်			၁၉-၅၀
၅၅	ဦးစင် ဒေါ်မြရင်	။	၁	၆-၅၀
၅၆	မောင်တင်ဇ	။	၁	၆-၅၀
၅၇	မသန်း	။	၁	၆-၅၀
၅၈	မောင်သောင်းရင်	။	၁	၆-၅၀

ဦးစရ ဆမည် ဂုဏ်ထူး နေရပ် ကျပ် ပြား

၅၉	မခင်မြ	၈	၁	၆-၅၀
၆၀	မောင်လှပြိုင် စာရေး	(တတိယ)		၅
၆၁	မကြည်မွေးသားချင်းတရ၊ ဗိုလ်သထောင်ဘုရားလမ်း၊ တိလင်ခမြ နုအိပ်			၂၄
၆၂	ဒေါ်ညိုခင် အမောင်တောင်တောင်ရွာ ညောင်းဦးနယ်			၁၀
၆၃	ဒေါ်ညိုစိန်			၁၀
၆၄	အမည်မသိ အလှူရှင်တဦး			၇-၅၀
၆၅	ဦးမောင်ကြီး ပိဋကတ်တော်မြန်မာပြန်ဌာန (ပဌမ)			၂၀
၆၆	မောင်ကျယ်တင့် တောင်ညွန့်ကွက်သစ် ရန်ကုန်မြို့			၂၀
၆၇	မောင်သန်း သာသနာရေးဌာန စာရေး ကျောက်မြောင်း			၁၀
၆၈	မောင်လှမြင့် စာရေး (စတုတ္ထ)			၅
၆၉	ဒေါ်သန်းဘင် ဘိုဘတောင် ဘုရား လမ်း သဲတစီး			၁၀
၇၀	ဦးထွန်းရွှေ ဒေါ်မမကြီး အမှတ် ၈၀၊ ၅၂ လမ်း			၆၅
၇၁	ဦးမောင်ကြီး ပိဋကတ်တော်မြန်မာပြန်ဌာန (ဒုတိယ)			၂၀
၇၂	ဘေဃာ့ကုန်ဆိုင် ဗိုလ်ချုပ်လမ်း (ပဌမ)			၁၀၀
၇၃	ဦးမောင်ကြီး ပိဋကတ်တော်မြန်မာပြန်ဌာန (တတိယ)			၂၀
၇၄	ဦးချင်းတောင် ဒေါ်မယ်အောင် ငယ်ရောက်သိင်္ခရွာ			၁၀
၇၅	ဘုန်းကြီးဘ ဦးဘိုးဆုံသားသွီးမြေးတရဖက်တန်းရွာ			၇၀
၇၆	ဘုန်းကြီးဘ ဦးအောင်ဘန်း မမယ်မြိုင် ဖက်တန်းရွာ			၁၀
၇၇	ဘုန်းကြီး ဦးဝိဇ္ဇာရ၏ မိမိကို ဦးဘိုး မိ			၅
၇၈	ဦးဘိုးဝန် ဒေါ်ဖွားစိန် တောင်ဖက်တန်းရွာ			၁၀
၇၉	ဦးကျင် ဒေါ်လှ စက်ဝပူရပ်			၁၀
၈၀	ဦးအုံးဖေ ဒေါ်ခ ခနောင်တို			၁၀
၈၁	ဒေါ်မြနှင့်သားသွီးတရ ခနောင်တို			၁၀

ဦးရေ	အမည်	ဂုဏ်ထူး	နေ့ရက်	ကျပ် ပြား
၈၂	မကြည် ခနောင်တို့			၂
၈၃	ကိုလှစိန် ထွေးရင် အမှတ်၁၆၈၊ ၄၉လမ်း			၁၆
၈၄	ဦးထွန်းရင်-ဦးကျော်သိန်းနှင့်ဒေါ်ပုဘိုကို အမှူးထား၍၊ ဆွေမျိုးတယူညောင်တိုးမြို့နယ် နဂါးဒိုင်ရွာ			၆၈-၄၅
၈၅	မောင်ပု မမကြီး ခနောင်တို့			၃
၈၆	မောင်ထွန်းကြိုင် မကြည် ခနောင်တို့			၃
၈၇	ဦးပြား၊ ဒေါ်မင်းအိ၊ ဒေါ်ဒရဲမြို့နယ်ကျုံ့ကန်ရွာ			၁၀-၂၀
၈၈	ကိုခင်မောင် မစောကြိုင် သားသွီးတရ အထက်ပုဇွန်တောင်			၅
၈၉	မောင်အောင်မြို့ ဝဲခူး (ပဋ္ဌမ)			၁၀
၉၀	ဦးဘိုကြံ ဒေါ်ရွှေစု ကျိုက်လင်မြို့			၅
၉၁	ဦးစိန်ဘိုး ဒေါ်မမကြီး ၃၂လမ်း ရန်ကုန်			၁၀
၉၂	ဦးကျစ်စိန် ဒေါ်ဇင်သားသွီးတရ (ဒုတိယ)			၂၅၁
၉၃	ဦးပိုင်၊ သွီး မသိန်း ဝဲခူး			၁၀၀
၉၄	အမည်မသိ ဒေါ်ယိကာမကြီး ဘိုဘထောင်ဘုရားလမ်း			၂၀
၉၅	ဦးမောင်ကြီး ဝိဇ္ဇာကတ်တော် မြန်မာပြန်ဌာန (စတုတ္ထ)			၂၀
၉၆	ဦးတင် ကွမ် မြို့ကုန်းမြို့			၅
၉၇	မောင်သိန်းနိုင်၊ မအုံးကြည် သားသွီးတရ ၄၉လမ်း၊ (ပဋ္ဌမ)			၅၀
၉၈	ကိုအောင်ကျင် မမြင့် ၅၂လမ်း			၅၀
၉၉	ဦးထောင့်ဘို ရေပျော်			၁၀
၁၀၀	ဦးဘဒိနှင့် ဇနီး ရဲခင်းကြီးဟောင်း ကုက္ကုင်း			၁၀၀
၁၀၁	ဦးဘ ဒေါ်သိန်းတင်၊ အမှတ်၁၄၆၊ ၄၅လမ်း			၁၀၀
၁၀၂	ဒေါ်သိန်းညွန့် ကျုံ့ကန်ရွာ ဒေါ်ဒရဲမြို့ အငွေ့၅၀၀			၃၈
၁၀၃	ဦးမောင်ကြီး ဝိဇ္ဇာကတ်တော်မြန်မာပြန် ဌာန (ပဋ္ဌမ)			၂၀

စဉ်	အမည်	ဂုဏ်ထူး	နေရပ်	ကျပ်၊ ပြာ	
၁၀၄	ကိုမောင်ချိန်	ငသရောက်	ပျဉ်းမင်ရွာ	၁၆	
၁၀၅	ဦးလှကျော်	ဒေါ်ညွန့်ညွန့် သွီးတာတာ၊ ဝတ်လုံ(ဒ)		၁၀၀	
၁၀၆	ဒေါ်နှင်းရွှေညောင်တုံးမြို့နယ်၊	အပေါင်ရွာ		၁၀	
၁၀၇	ဦးလှကြီး	ဒေါ်ဝင်းမေ၊ ရေကျော်လမ်း	အုဋ်ကျီး (၂၀၀)	ခန့်	
၁၀၈	ဦးခုံး	ဒေါ်ဘင် အမှတ်၁၃၃ လမ်းမဘော်	ရန်ကုန်		
		အုဋ် (၂၀၀၀) သင့်ငွေ		၁၇၀	
၁၀၉	ဒေါ်မြိုးကလေး၏သား	လတ် ဒိဋ်ကြီးလမ်း	ရေကျော်	၁၀	
၁၁၀	ဦးလှကျော်	ဒေါ်ညွန့်ညွန့် သွီး	ဟာတာဝတ်လုံ (တ)	၁၀၁	
၁၁၁	ဒေါ်သိန်း	ဗိုလ်တထောင်		၁၀	
၁၁၂	ဒေါ်ငယ်တာ	တောင်တောရွာ	ညောင်ဦးမြို့	၅၀	
၁၁၃	ဦးစိုးမောင်	ဒေါ်စိန်နု	ရန်ကုန်	၁၀	
၁၁၄	မာဃ	ကုန်စုံဆိုင်	ဗိုလ်ချုပ်လမ်း	ရန်ကုန် (ဒုတိယ)	၅
၁၁၅	မာဃ	ကုန်စုံဆိုင်	တိုင်တလုံးအတွက်	တတိယ	၂၀၀
၁၁၆	ဦးတင်ဖေ	ဒေါ်ခင်ညွန့်	ပိဋကတ်တိုက်		
		ဘုရားတက်	ဒါယကာ		၃၀၀
၁၁၇	ဦးသိန်းဖေ	ဒေါ်စော	တိုင်တလုံးအတွက်		၂၀၀
၁၁၈	ဒေါ်နု	ပုဇွန်တောင်	တပ်မြေ		၂၅
၁၁၉	ကိုနှင်းဦး				၁၀
၁၂၀	ကိုစံရှား	မစိန်ချစ်			၂၅
၁၂၁	ဒေါ်မြခမသားအမိ				၃၁
၁၂၂	ကိုစိန်မောင်	မလှရွှေ			၁၁၁
၁၂၃	ဒေါ်စု	၅၂လမ်း	(ပထမ)		၃၀၁
၁၂၄	ဒေါ်စု	၅၂-လမ်း	(ဒုတိယ)		၂၀၀
၁၂၅	အလှူရှင်တဦး	ကုန်ဈေးတန်	(ဒုတိယ)		၅၀၁
၁၂၆	မခင်ညွန့်		(ပထမ)		၂၀၀

ဦးဇေယျ အမည် ဂုဏ်ထူး ဗနရင် ကျပ်-ပြား

- ၁၂၇ အလှူရှင်တဦး ကုန်ဈေးတန်း (တတိယ) ၁၀၀၀
- ၁၂၈ ဦးဗုဒ္ဓတူး ဒေါ်တင် ၂၂၇။ မောင်တော်လေးလမ်း။ ၂၀
- ၁၂၉ ဦးလှအောင်-ဒေါ်တင်တင်စံနီလွှတ်တော်ရှေ့နေ (ပ) ၁၀၀
- ၁၃၀ မောင်ခန့် စာရေး ၅
- ၁၃၁ ဒေါ်တင်ကျောင်းအမလမ်း၅၀တိုင်အတွက် (ပ) ၁၀၀
- ၁၃၂ ဦးပု ဒေါ်နု သား မြအေး ဗိုလ်ဘထောင် ၂၅
- ၁၃၃ ဦးသာကြွယ် ဒေါ်အေး ဧကပူရင် ၈၀
- ၁၃၄ ဒေါ်မြသွယ်ကျွန်းကုန်သည် ၁၁၅၊ ပြည်လမ်းအရှေ့တ.ထောင် ၈၀
- ၁၃၅ ဒေါ်သိန်းမေ သွီးမထားမြို့ ကုန်ဈေးတန်းအရှေ့ဘ.ထောင် ၈၀
- ၁၃၆ ဒေါ်ကျင် ကုန်ဈေးတန်း ၅
- ၁၃၇ ဦးလှကျော်-ဒေါ်ညွန့်ညွန့် သွီးတာတာ ဝတ်လုံ (စ) ၁၀၀
- ၁၃၈ မအုံးကြည်အမှတ် ၁၂၅၊ ၄၆-လမ်း။ ၂၅
ဆရာဝန်ကတော်ဒေါ်မြရင်ကောက်ခံသော ငွေစာရင်း။
- ၁၃၉ ဒေါ်သင်းငွေ ကော်မြိုင် အမှတ် ၁၃၁၊ မိုလ်ချပ်လမ်း။ ၂၀
- ၁၄၀ ဦးမောင်ကြီး ဒေါ်မြရင်ဆရာဝန် ၆၀ မိုလ်ချပ်လမ်း။ ၃၀
- ၁၄၁ ဦးရှောင်-ဒေါ်ရှင် အပေါင်ဆိုင် ၁၂၇၊ မိုလ်ချပ်လမ်း။ ၅၀
- ၁၄၂ ဦးခင်စိန်ဒေါ်တာ သွီးမြမြ အပေါင်ဆိုင် မိုလ်ချပ်လမ်း ၅
- ၁၄၃ ဒေါ်ဝန် ရွှေအိုးကြီးဆေးတိုက် ၁၄၆-မိုလ်ချပ်လမ်း ၁၀
- ၁၄၄ ဦးကျင်စွမ်း-ဒေါ်ကျင်ရွှေ သက်န်းကုန် သည် ၉၄-လမ်း ၁၀
- ၁၄၅ ဦးသောင်း ဒေါ်တင် တိုင်သာကုမ္ပဏီ ၅၄-လမ်း ၅
- ၁၄၆ ဒေါ်သိန်းမေ ညီမတစ် ဘိုတထောင်ဘုရားလမ်း ၅
- ၁၄၇ မောင်စင်မြင့် အရှေ့ စက်ကီးဆိုင် ၅၂ လမ်း ၅
- ၁၄၈ ခင်မောင်လတ်-မကြည် ၅၂လမ်း ကပ်တိန် ၃
- ၁၄၉ ဦးစိန်မွန်-ဒေါ်သွယ် ရွှေတုန်းကြီးဆေးတိုက် ၁
- ၁၅၀ ဒေါ်စိန်နှစ် သားသွီးတစ် ၈၁ မိုလ်ချပ်လမ်း (ပဌမ) ၁၀၀
- ၁၅၁ အလှူရှင်တဦး ကုန်ဈေးတန်း (စတုတ္ထ) ၁၅၀၀

ဦးရေ နည်း ဂုဏ်ထူး ဗုဒ္ဓရုပ် ကျပ်-မြား

- ၁၅၂ မာသကုန်စုံဆိုင် ခါယိကာမကြီးနှင့်သားသွီးတရ
 မိုလ်ချပ်လမ်း အစိုးကတက် (တတိယ) ၁၀၀
- ၁၅၃ ဦးဘသော ဒေါ်သိန်း ၈၀-၄၉လမ်း (ပဌမ) ၂၀၀
- ၁၅၄ ဦးထွန်းပေါ် ဒေါ်ပု အမှတ် ၉၀၊ ၄၇လမ်း ၈၀-၅၀
- ၁၅၅ ဦးဆင် ဒေါ်မြတင် ၅၂လမ်း (ပဌမ) ၅၀
- ဆရာဝန်ကတော် ဒေါ်မြရင် ခုတိယအကြိမ်ကောက်ခံငွေစာရင်း။
- ၁၅၆ ဦးဒေသန်း-ဒေါ်မိဦး မောရဝတ်စာပုံနှိပ်တိုက်
 အမှတ် ၆၀ မိုလ်ချပ်လမ်း ၁၀
- ၁၅၇ ဦးထွန်းအောင် နှမ ဒေါ်ကျင်ရှ ကျောင်းဒါယကာ
 အမှတ် ၂၂-ဦးရွှေဌမ်းလမ်း ရန်ကုန် ၂၀
- ၁၅၈ ဦးလှအောင် ဒေါ်သန့်သန့် နေဘိ ကမာရွတ် ၅
- ၁၅၉ ။ ထွန်းလှ သားသွီးတရ လက်သမား ၆၁၊ မိုလ်ချပ်လမ်း ၃
- ၁၆၀ ဦးသိန်းထွန်း၊ ဒေါ်သန့်၊ ကုန်သည် ဇာဘီဝန်ခက်လမ်း ၅၀
- ၁၆၁ ။ ယိ ဒေါ်သေဌ၊ အတွင်းဝန် ၁၁၅၊ ၅၂လမ်း ၁၀
- ၁၆၂ ။ ပါ ဒေါ်နန့်သားသွီးတရနုနုကမ္ပီ ၁၇၉-၅၁လမ်း ၅
- ၁၆၃ ။ တင်၊ ဒေါ်တင်၊ ရာဇဝတ်ဝန်မင်း ၂၆ ဦးရွှေဌမ်းလမ်း ၅
- ၁၆၄ ဒေါ်စောစိန် ကုန်သည် ၁၆၊ ရေကျော်လမ်းမကြီး ၅
- ၁၆၅ ဦးမိန်ပု၊ ဒေါ်သိန်းဘဲ မိုလ်ချပ်လမ်း ၃
- ၁၆၆ ။ အသိန်း၊ ဒေါ်ခုံးကြွယ် ဒုတိယကာကွယ်ရေး
 ငွေစာရင်းစစ် အမှတ် ၁၅ ကရိလမ်း ၁၀
- ၁၆၇ ဦးမောင်မောင်တင်မွန်ခါတုဆရာကြီး ၁၈၃၊ ကရိလမ်း ၁၀
- ၁၆၈ ဦးဘာဘာ၊ ဒေါ်ချိန်ကင်း တက္ကသိုလ်အရာရှိ
 အမှတ် ၁၁၃ ရွှေတောင်ဘန်း ၁၀
- ၁၆၉ ဦးအိမော ဒေါ်ကျိကျိ ကုန်သည် ၅၄ဘိုလိမ်းလမ်း ၅၀
- ၁၇၀ ဒေါ်သန်းမေ၊ ဒေါ်သန်းကြွယ်မင်းကတော်ဇုချာရီလမ်း ၁၀
- ၁၇၁ ဦးစံဖေ၊ ဒေါ်မြသိန်းအရေးပိုင်ပင်စင်စားဦးပိစာရလမ်း ၁၀

ဦးဇေယျ ဆမည် ဂုဏ်ထူး နေရပ် ကျပ် ပြာ

- ၁၇၂ ဦးလှကျော်၊ ဒေါ်ညွန့်ညွန့်သွီး တာတာ(ပဉ္စမ) ၁၀၀
 ၁၇၃ အမိ ဒေါ်စန်းရှင် သွီး မြေရွှေ၊ မလှမေ သားသွီးတရ
 သံကံထရိုက်တာ ၅၀-၅၂ လမ်း သဲ(၂၃)တန် ၄၅၆
 ၁၇၄ ကိုအောင်ညွန့် မသိန်း သားသွီး တရ ပဲခူး ၁၀၀
 ၁၇၅ ဦးညွန့် ဒေါ်အုံးခင် အမှတ် ၅၇၊ ၄၃ လမ်း ၂၅
 ၁၇၆ ကိုဘလှ ၅
 ၁၇၇ မောင်မူ မလှမေ သားသွီးတရ ကျောက်မြောင်း (ပ) ၅
 ၁၇၈ ကရင်လမ်းကြေးရိုင်နှင့်မြေစာရင်းအသင်းသားများ ၁၀၀
 ၁၇၉ ဆရာညွန့် ၂၅
 ၁၈၀ ဦးစံလင်း ပန်းရံဆရာကြီး ၂၀
 ၁၈၁ ။ ကျင်စိန် ဒေါ်ခင်သားသွီးတရ ၄၂ လမ်း (ဇ) ၅၀
 ၁၈၂ မောင်သိန်း မတင်ကြည်သားသွီးတရ (ဒ) ၂၅
 ၁၈၃ အလှူရှင်တဦး ကုန်ဇေးတန်း (ပဉ္စမ) ၁၀၀၀
 ၁၈၄ မောင်အုန်းမောင် မသန်းရီ သားသမီးတရ ၂၅
 ၁၈၅ ဦးလှကျော်၊ ဒေါ်ညွန့်ညွန့် သမီးတာတာဝတ်လုံ (ဆ) ၁၀၀
 ၁၈၆ ဆရာတင် ၂
 ၁၈၇ ဒေါ်သက်အေး ဒေးဒဲ ကျွဲကန်ရွာ ၂၅
 ၁၈၈ ဒေါ်အုံးပွင့် ၅
 ၁၈၉ ဦးမောင်စိန် ဒေါ်စိန်ညွန့် ကုန်သည်၊ လမ်း ၅၀ ၁၀၀
 ၁၉၀ ဒေါ်စိုးမယ် ညီအမတရ ဒေးဒဲမြို့ ၃၀
 ၁၉၁ ဒေါ်သက်ဥ သမီး မခင်မေ၊ မစောတင် ဒေးဒဲမြို့ ၁၀
 ၁၉၂ ဒေါ်ဖိတ်ကောင်း ၅
 ၁၉၃ မောင်မူဆာ မတင်နဲ့ ကျွဲကန်ရွာ ၁၀
 ၁၉၄ မောင်လှမြင့် ၂
 ၁၉၅ မောင်ဘာဘူ မသန်း ၂၀

ဦးဇေ အမည် ဂုဏ်ထူး နေရပ် ထွက် ပြား

- ၁၉၆ ကွယ်လွန်သူ ကျောင်းဝါယကာကြီး မင်းတိုင်ပင်အမတ်ဟောင်း
ဦးထွန်းဇေ၊ အသိအာရုံကို အရေးထား၍ ဇနီးကျောင်းအမကြီး
ဒေါ်ဇေဝင်းနှင့်သွေးဒေါ်သိန်းတင် ၅၂လမ်း၊ ရန်ကုန်။ ၁၀၀
- ၁၉၇ ဦးလှအောင်ဒေါ်တင်တင်မိန့်လွတ်တော်ရှေ့နေကြီး
ဇေ ၅၂လမ်း၊ အင်း (၂၀၀၀) အတွက် ၁၆၀
- ၁၉၈ ဒေါ်ချစ် ရှမ်းပြည်တောင်ပိုင်း ပင်းတလင်းမြို့နယ်ရပ် ၂၅
- ၁၉၉ ဒေါ်ချစ် မြသိန်းကန်ကျောင်းအမ ၁၀
- ၂၀၀ ဒေါ်ပုသားသွေးတရု ၅၀
- ၂၀၁ အလှူရှင်တဦး ကုန်ဈေးတန်း (ဆဋ္ဌမ) ၂၀၀၀
- ၂၀၂ ဦးလှကျော်-ဒေါ်ညွန့်ညွန့်သွေးတာတာ (သတ္တမ) ၁၀၀
- ၂၀၃ ဦးမောင်ညို ဒေါ်တောညောင်တုံးမြို့ မနီကုံးရွာ ၂၅
- ၂၀၄ ဦးကျော်ရှိန်ဒေါ်ခင်မေ သွေးမြင့်မြင့်သန်း လမ်း၅၀ ၂၅
- ၂၀၅ ဒေါ်ကံယိုညောင်ဦးမြို့ ပန်းပဲကုန်းရပ် ၁၅
- ၂၀၆ ဒေါ်မယ် မောင်မော် မွှားသန်း ဘိုကလေးမြို့ ၅၀
- ၂၀၇ ဒေါ်အေးမွန်သားမောင်စိန်ရမည်းသင်းမြို့နားကျင်းရွာ ၁၀
- ၂၀၈ ဒေါ်စောရင်သွေးမလှကြည် စက်ပူရပ် ၂၀
- ၂၀၉ ဦးလှကျော်ဒေါ်ညွန့်ညွန့်သွေးတာတာ (အဋ္ဌမ) ၁၀၀
- ၂၁၀ အလှူရှင်တဦး ကုန်ဈေးတန်း (သတ္တမ) ၁၅၀၀
- ၂၁၁ ဦးအောင်သာကျော်မကြည်ညွန့် ကုန်ဈေးတန်း(ပ) ၁၀၀
- ၂၁၂ ဒေါ်စော ညောင်ဦးမြို့ ၁
- ၂၁၃ ဒေါ်လှအေး သားမက်မောင်မြင့်ကြည် ဇနီးအမာပိဋကတ်တိုက်
အထက်ဘုံဆောင်အဖိုးအတွက် (ပထမ) ၂၀၀
- ၂၁၄ ဘုရားဖူးတရု ပင်းတလင်းမြို့ရှမ်းပြည်တောင်ပိုင်း ၃၂
- ၂၁၅ ဦးအုံးဇေ ဒေါ်ခ၊ ခနောင်တို ၅
- ၂၁၆ ဦးမောင်ကြီးဒေါ်သိန်းတင် သားသမီးတရု ၄၇လမ်း ၂၅
- ၂၁၇ ဆရာတင် ဆေးဆရာကြီး ၂

ဦးရေ	အမည်	ဂုဏ်ထူး	နေရပ်	ကျပ် ပြား
၂၁၀	ဘုရားဖူးတရုပင်းတယ	ရှမ်းပြည်တောင်ပိုင်း		၅၁
၂၁၉	ကိုထိန်းမောင် ရေကူးကန်ပဲ့ (ပထမ)			၁၀
၂၂၀	ဘုရားဖူးတရု ပင်းတယ	ရှမ်းပြည်တောင်ပိုင်း		၂၂
၂၂၁	ဘုရားဖူးတရု	၎င်း	၎င်း	၄၀
၂၂၂	မောင်ကြည်မောင်			၅
၂၂၃	ဦးဘခင်ဒေါ်စိန်ရင်သားသမီးတရု	၄၉လမ်း		၁၀၀
၂၂၄	မောင်ကုန်စုံဆိုင်ဒေါ်လိကာမ	ဦးလှိုင်အမှီးအတွက်		၂၅၀
၂၂၅	ရှမ်းပြည်တောင်ပိုင်းပင်းတယ	ရှမ်းဖိုကူးရပ်		
	ဘုရားဖူးများ			၃၀
၂၂၆	ဒေါ်ကြည်ကြည်			၅
၂၂၇	ဦးကျော်စိန်ဒေါ်ခင်မေ			၅
၂၂၈	မောင်မြမောင် ပင်းတယ	ရှမ်းပြည်တောင်ပိုင်း		၃၀
၂၂၉	မောင်ချစ်ဆွေ	ညောင်တုံးမြို့အပေါင်ရွာ		၃၁
၂၃၁	ဘုရားဖူးတရုပန်းစင်ရပ်	ဟော်ကုန်းရပ်ပင်းတယ		၃၅
၂၃၁	မောင်လှပေ	ပင်းတယ		၂၀
၂၃၂	ဦးဘိုးမင်းမပေါ်ကြွယ်	သားမောင်ရေအေးတိုရင်းရွာ		၁၁၀
၂၃၃	ဦးစိန်ဟန်ဒေါ်ခင်ညွန့်	သမီးမခွေးပင်း သွတ်	၃-ချပ်	၃၆
၂၃၄	ဒေါ်စောရှင်	၄၉လမ်း၊ သွတ်၅ချပ်အတွက်		၆၀
၂၃၅	ဦးကြာပင်ဒေါ်စိန်ခက်	သမီးမတင်မေ (ပထမ)		၅၀
၂၃၆	မောင်မူမလှမေ	ကျောက်မြောင်း (ခုဒ္ဒိယ)		၁၀
၂၃၇	မတင်-မတင်နု	ပုဇွန်တောင်		၅
၂၃၈	မောင်ခင်မောင်မနီရီ	အမှတ်၉၃၊ မြောင်းကြီးလမ်း		၂၅
၂၃၉	မအုံးမြ	၄၈လမ်း		၃
၂၄၀	မညိုမီး	ငသရောက်သိမ်ရွာ		၁၀
၂၄၁	မမြစိန်	ငသရောက်သိမ်ရွာ		၅
၂၄၂	ကိုမာ-မကြည်သားသမီးတရု	ဖဆပလကွက်သစ်		၅၀

ဦးစေ့	အမည်	ရုံးစာလုံး	နေ့ရက်	ကျပ် ပြား
၂၄၃	ဦးစံသွယ်စက်ဆရာ အိုးဖိုကွက်သစ်			၂၀
၂၄၄	ဦးဘသီးမသန်းကြည် ဗမာသာ			၁၁
၂၄၅	မောင်အောင်မိုး အမိုးအောင် (ဒုတိယ)			၁၁
၂၄၆	ဒေါ်ကောင်းမယ် အိုးရင်းရွာ			၂၁
၂၄၇	မောင်လှမေ ပန်းတိမ်ဆရာကျွဲကတွင်းရွာ မှာပုံ။			၅
၂၄၈	ဦးသိန်းမေဒေါ်ခေသာသီးတပုရေကျော် (ဒုတိယ)			၁၀၀
၂၄၉	မကေချီ ဆောင်ချောင်းရွာနေဦးမိုး			၁၁
၂၅၀	ဦးဝိန်ဒေါ်တင့် ငယ်ရောက်			၂၀
၂၅၁	ဦးဘကျော် ရေဦးမိုး			၂၀
၂၅၂	ဒေါ်အောင် တပ်မြေ အလှူခံရသောဝတ္ထုငွေ			၅
၂၅၃	မောင်မိန်း အမေ မကျင်ဇိန်			၅၀
၂၅၄	မောင်မိုး မလှမေ ကျောက်မြောင်း (တတိယ)			၅
၂၅၅	ဦးစံဆွန် ၅၁လမ်း ရန်ကုန်			၁၁
၂၅၆	မောင်ဝိန်သင်း အမှတ် ၁၁၆၊ ၅၂လမ်း			၄၄
၂၅၇	ဒေါ်လှမေ သားသမီးတစ် ဦးအုတ်ကုမ္ပဏီ (ဒုတိယ)			၃၀၀
၂၅၈	ဒေါ်ခေလီသွန် ပန်တၢကျောင်းဆရာမကြီး			၃၀
၂၅၉	မောင်လှမြင့် စာရေးကြီး			၅
၂၆၀	ဦးသာဝင် ဒေါ်စုံ အိမ်ကြီးလမ်း (ပဌမ)			၃၀
၂၆၁	မင်းကတော်ဦး ဒေါ်မေ သမီး မကြီး မောင်ဝင်းကြည် သား မောင်အောင်ဝင်း အဖွဲ့ (၂၅၀၀) အတွက်			၂၂၅
၂၆၂	ဒေါ်သုံးသားမောင်စော၊ သမီး မလှကြည် အဖွဲ့ (၁၀၀၀) ၉			
၂၆၃	ဦးညွန့်ဒေါ်ဒေါ်လှ ရုံးဝန်ထောက် အဖွဲ့ (၁၀၀၀) ၉			
၂၆၄	ဦးပေါ် ဒေါ်စောတင် ကျောက်မြောင်း (ဒုတိယ)			၂၅
၂၆၅	ဦးတိုးဦး ဒေးဒဲမိုး ကျွဲကန်ရွာ			၃၀
၂၆၆	ဒေါ်ပေါ်တင် တဂေါင်းကျောင်းဆောင် တက္ကသိုလ်			၃၀

ဦးရေ အမည် ဂုဏ်ထူး နေရပ် ကျပ် မြား

၂၆၇	ဦးအောင်သာကျော် မကြည်ညွန့် သားမောင်လှကျော် (ဒုတိယ)	၁၀၀၀
၂၆၈	ဦးဘိုးဖေနှင့်ဦးဘတင် ဒေါ်ကြေးသားသမီး တစု	၁၀၀
၂၆၉	ဦးကြာပင် ဒေါ်မိန်ခက် သွီး မတင်မေ (ဒုတိယ)	၅၀
၂၇၀	ဦးထွန်းဖေ-ဒေါ်ခင်လှ သားသွီးတစု ၄၉ လမ်း	၁၀၀
၂၇၁	ဦးချင်းတောင် ငသရောက်သိမ်ရွာ (ဒုတိယ)	၂၅
၂၇၂	ဦးစံညွန့် မြေးကြီး ကုဘေးရွာ ညောင်ဦးမြို့	၁၀
၂၇၃	မောင်ခင်မောင်၊ မိနီရီ ၉၃ မြောင်းကြီးလမ်း (ဒု)	၁၂
၂၇၄	မတင်မြင့် မြေကိုကုန်း	၅
၂၇၅	မဘောင် မတင်နု ပုဇွန်ဘောင် ((ဒုတိယ)	၅
၂၇၆	ဒေါ်သေဉ္စ ဒေါ်ကောင်း ညီအမ	၅၀
၂၇၇	မောင်သိန်းနိုင် မအုံးကြည်သားသွီးတစု လ,စဉ်(ဒု)	၅
၂၇၈	မဆောင်း အိုရင်းရွာ ညောင်ဦးမြို့	၂၀
၂၇၉	မညိုသာ ၎င်း	၅
၂၈၀	ဂေါ်ရင်ဝှဲ ကိုလေးမောင် မင်းဦးရွှေ ဝိတ္တလိပ်	၂၅
၂၈၁	ကိုသေဉ္စ မိုင်း တောက်ထော်	၃
၂၈၂	ဦးဘိုးဘိုး-ဒေါ်မြဦး သားသွီးတစု သော်မဆင်လမ်း	၅၀
၂၈၃	ဒေါ်မိန်းကလေး သော်မဆင်လမ်း	၅၀
၂၈၄	ဦးဘိုးဆုံအမှူးရှိသော ဒါယကာများ ဖက်တန်းရွာ	၅၅
၂၈၅	ဦးလူကလေး ဇနီး ဒေါ်ခင်သီ သားသွီးတစု	၁၀၀
၂၈၆	ဦးစိုးမောင် မိန်းခွ	၁၁
၂၈၇	မောင်စံလှိုင် မကြင်မြိုင်	၅
၂၈၈	ဘုရားဖူးတစု ပင်းတယမြို့ ရှမ်းပြည် တောင်ပိုင်း	၇၅
၂၈၉	ဘုရားဖူးတစု ၎င်း	၁၂၃
၂၉၀	မောင်သိန်းညွန့်-မမိန်တင် ကျွက်လပ်မြို့	၁၀
၂၉၁	ဦးကျော်မြင့်၊ မခင်မိန် အတွင်းဝန် ၄၇ လမ်း	၂၀၀

ဦးရှေ့ အမည် ဂုဏ်တူး နေရပ် ကျပ် မြား

၂၉၂	ဦးအေးခိုင်ကြီးမှူးသောဘုရားပူးတစ် ကျိက်လပ်	၁၅
၂၉၃	ဘုရားဗူးများ ရမည်းသင်း၊ သက္ကန်ရွာသတ္တယကျင်းရွာ	၂၅
၂၉၅	ဒေါ်ပုမသန်း၊ မငွေရင် ကြီးမှူးသောဘုရားဗူးများမှတို့	၁၀
၂၉၅	ဒေါ်စု ၅၂လမ်း ရန်ကုန်မြို့ (တတိယ)	၁၂၀
၂၉၆	ညောင်လေးပင် ဒါယိကာမ ဦးဗူး ၅၁လမ်း	၅၀
၂၉၇	မောင်သိန်းနိုင် မအုန်းကြည် ၄၉လမ်း (တတိယ)	၅
၂၉၈	ကိုပေါ် မပု သားသွီးတရ ဆိုရင်းရွာ ညောင်ဦး	၁၅
၂၉၉	အလှူရှင်တဦး ကုန်ဇေးတန်း (အဋ္ဌမ)	၁၀၀၀
၃၀၀	ဒေါ်တောင် ကုန်ဇေးတန်း	၁၀၃၀
၃၀၁	ဦးအောင်သာကျော်မကြည်ညွန့်သားမောင်လှကျော်	၃၀၀၀
၃၀၂	ဦးတင်ဖေ ဒေါ်ခင်ညွန့်ဘုရား ၀:က အတွက် (ဒု)	၂၀၀
၃၀၃	ဒေါ်ခင်ညွန့် အမိုးအတွက်	၁၂၀
၃၀၄	မအုန်းခင် သားသွီးတရ ဆိုရင်းရွာ ညောင်ဦးမြို့	၅
၃၀၅	ဒေါ်ကြွေညိုသားသွီးတရ " "	၅
၃၀၆	မောင်စံမြတ်တားချောင်ရွာ ဖျာပုံခရိုင်	၅
၃၀၇	မောင်သောင်း " "	၅
၃၀၈	မောင်သိန်းနိုင် မအုန်းကြည် ၄၉လမ်း (တတိယ)	၅
၃၀၉	မောင်သိန်းနိုင် မအုန်းကြည် " (ပဉ္စမ)	၂၅
၃၁၀	ဦးတင်လှ ခင်မမ ၄၂လမ်း	၁၀
၃၁၁	ဒေါ်မြင့်	၁၀
၃၁၂	ဦးကျင်စိန် ဒေါ်ဇင် မျက်နှာကျက်လက်ခ	၆၇၀
၃၁၃	မခင်ဝင်းကြည် မမကြီး ၂၅၃ ကရစ်လမ်း အမိုး	၃၆
၃၁၄	ဒေါ်လှမေသားသွီးတရ မိုလ်ချပ်လမ်း (တတိယ)	၁၀၀
၃၁၅	ဦးပယ် သားချင်းတရ မိုးမခရွာ ညောင်တုန်းမြို့	၄၅
၃၁၆	ဒေါ်စောရင်၊ ဒေါ်စောရှင် ကျောက်မြောင်း	၁၂၀
၃၁၇	ဦးတင်အောင် ဒေါ်တင်မေ ကရိလမ်း (ဒု)	၁၀၀

ဦးရေ၊ အမည်၊ ဂုဏ်ထူး၊ ဇနရပ် ကျပ် ပြား

၃၁၈	ဦးတင်မတင်ညွန့် မော်တော်အင်ဂွင်နီယာ	၂၀၀
၃၁၉	မောင်သိန်းမိုင် မအုန်းကြည် ငှေလမ်း (ဆ)	၁၀
၃၂၀	ဦးခင်ဖျောင်လွင် ဒေါ်မကြီး မီးသက်ညွန့်ကြားရေးဝန်	၂၅
၃၂၁	မောင်ကြီမောင် မတင်ကြည်-ငါးသိုင်းချောင်းမြို့	၁၀
၃၂၂	ဦးသာဒင် ဒေါ်စေ့စိမ်ကြီးလမ်း နှစ်လလှူငွေ	၁၀
၃၂၃	။ ။ အောက်ထပ်မြောက်ဘက် ဘိမ္ဗု	၁၇၅
၃၂၄	ဦးသာဒင် ဒေါ်နှင်းစိ အပ ပသင်းကြည် ၅၁လမ်း	၁၀
၃၂၅	အလှူရှင်တဦး ကုန်ဈေးတန်း (နဝမ)	၁၁၀၀
၃၂၆	ဦးဘသင်-ဝိနယာနုဂ္ဂဟအသင်းဝင်	၂၅
၃၂၇	ကိုရေး	၅
၃၂၈	သခင်စု	၅
၃၂၉	ဦးဖေအောင်	၁၀
၃၃၀	ဦးတဦး	၅
၃၃၁	ဦးမြဒင်	၅
၃၃၂	။ မောင်မောင် မြို့တော်ဝန် ဝိနယာနုဂ္ဂဟအသင်းဝင်	၂၅
၃၃၃	။ ခင်တိုး	၄၉
၃၃၄	ဒေါ်အုံးသင်	၅၀
၃၃၅	ဦးကျော်စိန် သော်မဆင်လမ်း	၁၀
၃၃၆	။ ရွှေဘ ကိုထွန်းရင် မတင် ချောင်းဝရွာ ချောင်းမိမိ	၅
၃၃၇	ကိုအေးမြင့် မသန်းရင် တော်လတုံရွာ	၃
၃၃၈	ဦးအုန်းသန်း ဒေါ်တင်မေ အင်ဂွင်နီယာ အမှတ် ၂၄ အင်းယား မြိုင်လမ်း	၁၀၀၀
၃၃၉	ကိုလူး-မသာမြင့်	၂၅
၃၄၀	ဦးဘချစ် အုပ်ချုပ်ရေးမှူး ပင်လယ်ရေကြောင်းသယ် ယူပို့ဆောင်ရေးအဖွဲ့	၁၀

ဦးစရ အမည် ဂုဏ်ထူး နေရပ် ကျပ် မြား

၃၄၁	ဦးဘခိုင် ဒေါ်တင်တင် ဝန်ဆောင် လမ်း၅၀၊	၅၀
၃၄၂	ကွယ်လွန်သူ ဒေါ်တင်အားရညှော်လှသည်	၃၀
၃၄၃	ဦးအောင်သာကျော် မကြည်ညွှန့် သားမောင်လှကျော် ဘိဒ္ဓိအတွက်	၁၀၀၀
၃၄၄	မောင်ခင်မောင် မရှိနီ၊ ဇေယျာမြောင်းကြီး လမ်း	၂၅
၃၄၅	မောင်မြသိုင် ကွမ်းတောရွာ ကျုံပျော်မြို့	၅
၃၄၆	မောင်ထွေးမောင်	၅
၃၄၇	မောင်မူဆာ၊ မတင်နဲ့ သားသွေးတရ ဒေးဒရဲမြို့	၅
၃၄၈	ဒေါ်စောရှင်သမီး မမကြီး ငှေ့လမ်း ဘိဒ္ဓိ	၁၀၀
၃၄၉	ဦးဆင် ဒေါ်မြတင် ၅၂လမ်း ဘိဒ္ဓိ	၁၆၅
၃၅၀	ဒေါ်တောင် မတင်နဲ့ ပုဇွန်တောင်	၄
၃၅၁	မောင်ဘသောင်းတင် စာရေး	၁၀
၃၅၂	ဦးစိန်တိုး	၄၉
၃၅၃	ဦးလူမော် ဒေါ်ငွေတင် မိသားတရ ကြည်မြင်တိုင်	၂၅၀
၃၅၄	မောင်သိန်းနိုင် မအုံးကြည် ငှေ့လမ်း။	၅
၃၅၅	ဒေါ်ကြည်မြိုင်မောင်နှမသားသမီးတရ	၃၁
၃၅၆	ဦးဘသိန်းဒေါ်မြင့်မြင့်သန်း ထောင်မင်းကြီး	၂၀
၃၅၇	အလှူရှင်တဦး ကုန်ဈေးတန်း (ဒသမ)	၁၀၀၀
၃၅၈	ဦးစံနီဒေါ်တောင် ဟယ်တမ္ဘီ ဘိဒ္ဓိအတွက်	၆၇၀
၃၅၉	မောင်ခင်ဟန် မခင်တင့် ဟယ်တမ္ဘီ	၁၁
၄၆၀	အလှူရှင်တဦး ကုန်ဈေးတန်း (ဧကဒသမ)	၅၅၀
၄၆၁	ကိုသိန်းမောင် ရေကူး၊ ကန်ပဲ	၂၀
၄၆၂	ဦးတသာဒေါ်သိန်း ငှေ့လမ်း (ခုဝိယ)	၁၀၀
၄၆၃	မောင်သိန်းနိုင် မအုံးကြည် ငှေ့လမ်း	၅
၄၆၄	အလှူရှင်တဦး ကုန်ဈေးတန်း (ခွါဒသမ)	၁၀၀၀
၄၆၅	ဦးတင်ဖေဒေါ်ခင်ညွန့်သားသမီးတရဘိဝံသီလမ်း	၁၀၀

ဦးရေ အမည် ဂုဏ်ထူး နေရပ် ကျပ် ပြား

၃၆၆ ဦးဘသိန်းဒေါ်သိန်းဘင်၎င်းလမ်းပြဿုဒ်ပြတင်းပေါက် ၁၀၀

၃၆၇ ဦးဘသိန်း ဒေါ်သိန်းတင် ၁၀၀

၃၆၈ ဦးလှိုင်ဖေ အမှတ် ၂၄၃ ကရင်လမ်း ၁၀၀

၃၆၉ ဦးခင်ခမောင်ကြီးမမြအုံး ၃၀ မောင်ထော်လေးလမ်း ၃၀၀

၃၇၀ ဦးဘိုးကောင်းဇနီးနှင့် သားသမီးတစ်စု အမှုန့်ကျိတ်စက်ပိုင်ရှင်
အလုံ ဆူပါးလမ်း၊ ပိဋကတ်တိုက်သံတံခါးကြီး ၃-ပေါက်
အတွက် သင့်ငွေ ၁၂၀၀

၃၇၁ ဦးထွန်းဝဒေါ်ငွေဆိုင် စက်ပိုင်ရှင် သာယာကုန်း
အပေါ်ထပ် သံတံခါးငယ်အတွက်သင့်ငွေ ၁၇၅

၃၇၂ ဒေါ်ဆင့်-ဒေါ်တင့် အထည်ကုန်သည်
အောက်ထပ် သံတံခါးငယ်အတွက်သင့်ငွေ ၁၇၅

၃၇၃ ဒေါ်မင်းနုသားသမီးတစ်စု ပုဇွန်တောင်
အထက်ထပ်သစ်သားလှေခါးအတွက်သင့်ငွေ ၆၁၃

၃၇၄ ဦးလှအောင် လွှတ်တော်ရှေ့နေ ဇနီးဒေါ်တင်တင်စိန်
၉၅,၅၂ လမ်း၊ ပိဋကတ်တိုက် (၃) ထပ်အချောနှင့်
ကျောက်လှေခါးကြီးအချောအတွက်သင့်ငွေ ၇၅၀၀

၃၇၅ ဒေါ်မြမိသားတစ်စု အမှတ်၄၁၊ ဦးရွှေဌမ်းလမ်း
ပိဋကတ်တိုက် အရှေ့မြို့သစ်ဆောင်အတွက်သင့်ငွေ ၅၀၂

၃၇၆ ဦးအောင်ချိန်ချိုင်း ဒေါ်ကျွန်းစင်း သားတုတ်စွမ်းဘုတ်ရိ
အနောက်မြို့သစ်ဆောင်အတွက်သင့်ငွေ ၅၉၅

၃၇၇ ရေတပ်မောင်ညွန့်မောင်ဇနီးမမြရိသားသမီးတစ်စု
ပိဋကတ်တိုက်မဟိုထီးကြီးအတွက်သင့်ငွေ ၃၀၀

၃၇၈ ဒေါ်ကြွယ်၏သမီးဒေါ်စောရှင် အမှတ် ၁၈၅ ကရိလမ်း
အရှေ့မြောက်ထောင့်ထီးအတွက်သင့်ငွေ ၁၀၀

၃၇၉ ဦးဘသိန်းဒေါ်ဒေါ်ပုမြသုကြီး အမှတ် ၃၈ ကျိက္ကံစံလမ်း၊
ကျောက်မြောင်းအရှေ့တောင်ထောင့်ထီးအတွက် ၂၀၀

ဦးရေ အမည် ဂုဏ်ထူး နေရပ် ကျင်းပြား

- ၃၈၀ ဦးမောင်ဖေဒေါ်စိန်နှစ်၏ သားမောင်မောင်လွင် မိုလ်ချုပ်လမ်း
အနောက်ဘောင်လောင့်ထီးအတွက်သင့်ငွေ ၁၅၀
- ၃၈၁ ဒေါ်ခေရင် သမီးမလှကြည် အမှတ် ၅၄ မိလမ်း ကော်ပူရပ်
ဦးသာကြွယ်သမီးမတင်ရွှေ ရဲအုပ်ကတော်
အနောက်မြောက်ထောင့်ထီးအတွက်သင့်ငွေ ၁၀၀
- ၃၈၂ ဦးကျင်စိန်ဒေါ်ဇင်သားသမီးတရ ၄၂-လမ်း
ဇက်နှာကျက်ကျောက်ပြား ၇၇-မြားအတွက် ၁၂၀၀
- ၃၈၃ ချပ်သင်းသူဌေးဦးဘတင် ဒေါ်ဒေါ်သိန်းသားသမီးတရ
၄၅လမ်း တံခါးရွက်ကွန်းသားအတွက်သင့်ငွေ ၅၀၄-၁၀
- ၃၈၄ ဦးလူကလေးဒေါ်ခင်သီ မိုလ်တထောင်ဘုရားလမ်း
ကမျည်းစာထိုးအတွက်သင့်ငွေ ၅၀

စုစုပေါင်း.....၅၀၉၂၆-၇၅

ဘုရားဖြူကျောင်းတိုက် မဟာနာယကဆရာတော်

ဦးပညာဝံသ၏ကောင်းမှု၊

ပန်းရံဆရာကြီးဦးဝံလင်းအား ဆီ ၁ ပုံး။ လက်သမားကိုချစ်မောင်
အား ဆီ ၁-ပုံး။ မောင်ထွန်းတင်အား -မြိုင်ထောင်-အိပ်ရာခင်း
ခေါင်းအုံး-မျက်နှာသုတ်ပုဝါ၊ မောင်လှမောင်အား သားရေ
သေတ္တာ ၁-လုံး၊ မောင်အောင်ခင်အားသားရေသေတ္တာ ၁-လုံး
မောင်ရာဆင့်အား သားရေသေတ္တာတလုံးတို့ကို ဆုတော်၏ အ
မြင့်မြင့်ချီးမြှင့်ထောက်ပံ့သည်။

ပိဋကတ်တိုက်ပြီးသော သက္ကရာဇ်ကိုပြခြင်း

ဤသို့ ပြဆို ခဲ့ကုန် ပြီးသော (၃၀၄)ဦး ကုန်သော
 ခါးပင်ကော ခါးပင်ကော ခေါ်သော ခေါ်သော ခေါ်သော ခေါ်သော ခေါ်သော
 ဝါဆိုလဆန်း ၈ ရက် ကြာသပတေးနေ့ နံနက် ၈) နာရီ
 အချိန်မှစ၍ မြေ စနစ် ပနွက်ချ၍ တည်ခဲ့သော ပိဋကတ်
 တိုက် မွေစေတီတော်ကြီးသည် သာသနာ တော် ၂၅၀၀
 ပြည့်နှစ် သိတင်းကျွတ်လဆန်း (၁၄)ရက် ကြာသပတေး
 နေ့ နံနက် ၈) နာရီ ကောင်းမြတ်သောလောကအချိန်အခါ၌
 အစအဆုံး ((၂-နှစ်) (၃-လ) (၆-ရက်) မှဖြင့် ပြီးစီး
 အောင်မြင်ခြင်းသို့ရောက်သည်။

နတ်လူ သာသနာ ခေါ် စေသော

သာသနာ-သာသနာ-သာသနာ။

ပိဋကတ်တိုက်ခတ်မီးစီးစာတင်ဆင်သော ခါးပင်ကောများ။

၁၃၁၀ ခုနှစ် တပို့လ လပြည့်ကျော် ၁ ရက်
 တနင်းလာနေ့မှစ၍ ရန်ကုန်မြို့ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းလမ်း
 အမှတ် ၈၁-နေအိမ် ၆၆ နှစ်သားသွေးတရုတို့က ဝတ္ထုငွေ
 ၃၀၀ ကျပ်တို့ဖြင့် မူတည်၍ ခတ်မီးပွင့် ၄၀၊ မီးချောင်း
 ၂-ခု ပန်ကာ ၂-ခု တို့ကို တင်ဆင်ပို့ဒါန်းသည်။

ဦးသခိုင်-ဒေါ်တင်တင် လမ်း ၅၀-၂၇။

ဦးဘင်စိန်-ဒေါ်ဇင်၏ သွေးစေန်း ခတ်မီးချောင်း ၁ ခု
 ခေါင်ဟိန် အာရ်အီးပီကွာတာ အလုံ မီးချောင်း ၁ ခု
 လှူဒါန်းသည်။

ဘုရားတန်ဆောင်ကြီး မူလ သက္ကရာဇ်ဒါယကာ နှင့်
ဧကန်ယဉ်ပြုပြင်သော သက္ကရာဇ်ဒါယကာ ဟူ၍

၁၂၆၄-ခုနှစ် တော်သလင်း လပြည့်ကျော် ၁၀
ရက်နေ့၌ ဆောက်လုပ်၍ ပြီးစီးခဲ့သော အလျား အနံ ပေ
(၁၀) ခေမ္မိနှင့် (၄၆) ပေရှိသော ဘုရားဖြူ ကျောင်းတိုက်
ကျိုက်ကမာမိန် စေတီတော်ဘုရား တန်ဆောင်း ကြီး၏
ဒါယကာ ဦးပိုက်-ဒေါ်နော် တို့၏ မြေး၊ ကျောင်းအမကြီး
ဒေါ်သင်းသိုက် အမျိုးထား၍ သားသမီး မြေး ဖြစ် တို့ က
သာသနာ့ အမွေခံ တန်ဆောင်း ကြီးကို သာသနာတော်
(၂၅၀၀) နှစ်ထောင် ငါးရာ သက္ကရာဇ် ၁၃၁၀-ခုနှစ်၊
သီတင်းလွှတ်လဆန်း (၁၀) ရက်နေ့က စ၍ ထပ်မံပြုပြင်ရန်
မိတ်ဆုံးဖြတ်သည်။ ဆုံးဖြတ်သည့်အတိုင်း တန်ဆောင်းကြီး
နှင့် ဆရာတော်ကြီး ဦးကေလာသဘာ သီတင်းသုံးနေထိုင်
ဘူးသော ဦးဘိုးထိန်း- ဒေါ်နှင်းရင် တို့၏ မိဘ အမွေခံ
ကျောင်းငယ်ကလေးပါ ၁၃၁၀ ခုနှစ်၊ တပို့တွဲလဆန်း
(၅) ရက်နေ့တွင် အများ၏ ဘုံကုသိုလ် အဖြစ်ဖြင့် အသစ်
ထပ်မံပြုပြင်သည်။

ရှင်းအတွက်လှူသော ဘိယကအတ္ထိ၏ ဝဘရင်း။

ဦးရေ	အမည်	ဂုဏ်ထူး	နေရပ်	ကျပ်၊ ပြား	
၁	အလှူရှင်တဦး	ကုန်ဈေးတန်း	ရန်ကုန်မြို့	၃၀၀	
၂	အလှူရှင်တဦး	ကုန်ဈေးတန်း	။	၁၀၀၀	
၃	အမိ ဒေါ်စန်းရှင် သွီး	မြေရွှေ	မလှမေ သားသွီး	၃၀	
	တစု သဲ (၁၀)တန်			၂၁၀	
၄	အလှူရှင်တဦး	ကုန်တန်း		၂၅၀၀	
၅	ဇနီးမြို့	ဦးသကျ၏ ဘိယကာ	ဘိယိကာမများ	၅၀	
၆	ဦးစောတွင်းထိတ်	ဒေါ်သန်းညွန့်	၁၆၊ ၅၃လမ်း	၅	
၇	ဦးသာဠာယ်	ဒေါ်အေး	သားသွီးတစု	ကော်ပူရပ်	၅
၈	ဆရာညွန့်	မခင်ရွှေ	၅၂၀	အောက်ပုဇွန်တောင်	၁၀
၉	ဦးဘိုးသိန်း	ဒေါ်နှင်းရင်	ဆီစက်ပိုင်ရှင်	မိုလ်ချပ်လမ်း	၁၅၀
၁၀	ဦးအုန်း-ဒေါ်တင်တင်	၁၈၂၊ ၃၃	လမ်း	၃၀	
၁၁	ဦးဖေသန်း	ဒေါ်မိမိကြီး	မောရဝတီစာပုံနှိပ်တိုက်	၅၀	
၁၂	ဦးဘိုးစော	ညောင်တုံး		၃	
၁၃	ဒေါ်တော	။		၂၅	
၁၄	အမည်မသိ	ဘုရားဖူးတဦး		၁-၅၀	
၁၅	ကျောင်းအမကြီး	ဒေါ်မြိုင်သွီး	ဒေါ်သိန်းတင်	၅၂လမ်း	၁၀
၁၆	အလှူရှင်တဦး	ကုန်ဈေးတန်း	ရန်ကုန်မြို့	၁၅၀၀	
၁၇	မောင်မူဆာ	မတင်နုကျွန်း	နံရံရွာ	ဒေးဒရဲမြို့	၅
၁၈	မောင်သောင်း	မာဃကုန်စုံဆိုင်	မိုလ်ချပ်လမ်း	၂၅	
၁၉	ဦးမောင်ညို	ဒေါ်တော	ညောင်တုန်းမြို့	နဂါးဘိုင်ရွာ	၅
၂၀	အလှူရှင်တဦး	ကုန်ဈေးတန်း	ရန်ကုန်မြို့	၁၀၀၀	
၂၁	ဦးပုဗ္ဗသိက္ခိကထောင်			၂၀	
၂၂	မသိန်းညွန့်			၂၅	
၂၃	ဒေါ်တင်			၅	
၂၄	မသန်းကြည်			၅	
၂၅	ဒေါ်သိန်း			၅	

ဆုတောင်းပိုင်စု စကြာရတု

၁။ ငွေမောင်းဆင်ကာ၊ ကီးခပ်ငြာဂိဇ္ဇံ ဤစာပုညဝန်၊
 ဂုဏ်တန်ခွန်ကြောင့်၊ သုံးတန်ခုံရိပ်၊ စက်ဝံနှိပ်မျှက်၊ လှူ
 ထိပ်မဟာ၊ သဗ္ဗညာဟု၊ ပြီးလာဆုကြီး၊ ကိုယ်တိုင်မိုး၍၊
 မင်္ဂသီးငွေကော၊ မြို့ခေမေသို့။ ရောက်ကာမသွေ၊
 ရွှေလောင်းတည်း။

၂။ ရွှေလောင်းယာဉ်သာ၊ နှောင့်ခတ်ကာဖြင့်၊ မဟာ
 သိင်္ဃ၊ မြို့ခေမေသို့၊ ကျင့်ကြံကြီးစွာ ဆုမြတ်စွာကြောင့်၊ လျှင်စွာ
 မဝေး၊ ရောက်သေးရ၊ ရှေးနောင်တ၊ ဖြစ်လေရာမှာ၊ ပုည၊
 ကင်းကွာ၊ ပရိဝါနှင့်။ ဘေးကွာမသွေ၊ စေကြောင်းတည်း။

၃။ စေကြောင်းစဉ်ကာ၊ ဆုပန်သောသားဟာကုသိုလ်
 ဆင့်ဆင့်ပျိုလျက်၊ ငါလိုဆက်သား၊ ကျိုးတရားကို၊ မျိုးသား
 ကစားသွားတယ်၊ အာစရိနှင့်၊ ဤတိမိတ်ရွှေ၊ သုံးဘုံနေကို၊
 မျှဝေဆိုပြီး၊ ဝေးညှိမင်္ဂလာငွေခောင်းတည်း။

ဘုရားမြို့ကျောင်းတိုက်၏ အာရာမိဿရမဟာနာယက
 ဖြစ်သော ‘မညာဓိဿ’ ဆုမြတ်သည်။ မိမိအပ်သောဘုရား
 မြို့ကျောင်းတိုက်တွင်းရှိကျိက်ကမာစိန်ဘုရားသမိုင်းနှင့်ပိဋကတ်တိုက် အလှူဒါယကာစာရင်းသည် သာသနာထောင်နှစ်
 ၂၅၀၁ ခု၊ ကောဇာသက္ကရာဇ် ၁၃၁၉ ခုနှီးတကူးလဆုပ် ၆
 ရက်၊ စနေနေ့ ပြီးဆုံးအောင်ပြင်ခြင်းသို့ရောက်၏။

ကျိုက်ကမာစိန်စေတီတော်သမိုင်းနှင့် ပိဋကတ်တို့၏
ပြီးဆုံးအောင်မြင်ပုံနိဂုံး။

အဇ္ဈောကဝိဇ္ဇာအာတပ္ပံ၊ ကောဇညာမရဏံသုဝေ၊
နဟိနောသင်္ကရဇ္ဇန၊ မဟာသေနေနမဇ္ဈနာ။ ။
ဇင်္ဂဟာရိအာတာပိ၊ အဟောရတ္တံတန္တိတံ၊
တံစေတနန္ဒကရတ္တောတိ၊ သန္တောအာစိက္ခထေမုနိ။

မည်သူမပုံ၊ အသင်သူလျှင်၊ နက်ဖြန်သန်ဘက်၊ အသက်
ပိညာဉ်၊ ရှင်မည်သေမည်၊ ဤနှစ်လ်ကို၊ တည်တည်ပပ၊ သိရ
အံ့နည်း၊ ဤစံနည်းကြောင့်၊ လနေ့ပင်လျှင်၊ အကြံမြင်ရာ၊
ချိန်အခါ၌၊ ဒါနသီလာဘာဝနာဟု၊ ပြောပြဆင့်တိုး၊ ကု
သိုလ်မျိုးကို၊ ကြိုးပန်းတက် ပြုလုပ်အံ့ဟု၊ ကြောင့်ကြမှု
စေ့ပန်၊ လုလ္လမူပရိကမ်ကို၊ အမှန်မချွတ်၊ ပြုအပ် ပြုသင့်
တော့သည်။ စင်စစ်အမှန်၊ ပညာဉာဏ်ဖြင့်၊ ဝေဘန်နှိုင်းဆ
ကွဲသော်၊ ငါတို့အားများသော စစ်သည်ဗိုလ်ပါရှိသော
မရှောင်မကွင်း၊ ရှင်သေမင်းနှင့်၊ ရင်းနှီးဆက်ဆံ၊ နက်ဖြန်
သန်ဘက်၊ သေမည့်ရက်ကို၊ ချိန်းချက်ခြင်းမရှိခဲ့။ ။

ဤသို့ပူပန်တပြင်း လုလ္လသွင်း၍ဆောင်နှိုင်းခြင်းကုသိုလ်
စိတ်ရှိသော၊ နေ့ညဉ့်ပပြတ်ပျင်းရိခြင်းမရှိသည်ဖြစ်၍၊ နေ
လေ့ရှိသော ထိုပုဂ္ဂိုလ်ကို စင်စစ်အမှန်လျှင် ပိပဿနာကို
အပန်ပန်အားထုတ်ကြိုးပန်းခြင်းနှင့် ပြည့်စုံသည်၏ အဖြစ်

ကြောင့်၊ မြတ်သော တရသော ညဉ့်ရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်ဟူ၍
ကိလေသာတို့မှ ငြိမ်းအေးတော်မူသော ဘုရားရှင်သည်
ဟောတော်မူတတ်၏။

ဟူသော ဒေသနာတော်နှင့်အညီ၊ မိမိနှင့်တကွ သံဃာ
တော်အပေါင်း ကိုးကွယ် ဆည်းကပ်ကြသော တကာတ
ကာမ အပေါင်းတို့သည် စုပေါင်းညီညွတ်၊ သဒ္ဓါဗလဝ၊
ဝိရိယပညာ၊ ဖြာဖြာဖွင့်ဖြိုး၊ ကုသိုလ်ကျိုးကို၊ မျှော်ကိုး
တောင့်တ၊ နိဗ္ဗာနသုခံ၊ ရရန်ရည်ရွယ်၍၊ ကျွန်ကမာစိန်
စေတီတော်နှင့် ပိဋကတ်ကျောင်းကို စီမံကြိုးကုပ် အား
ထုတ်ပြီးစီးရာ၊ ချွန်အခါတွင်၊ ကြီးစွာသော ဘုရား တန်
ဆောင်းကြီးကို၊ ကောင်စွာပြုပြင်၊ ကုသိုလ်ပွဲ ယင်သည်ကို
မြင်မြင်သမျှ၊ အဝဝသောပရိသတ် သူတော်ကောင်းတို့က
ကောင်းချီးနူးခေါ်သာရခေါ် ကြစေကုန်သတည်း။ ။

ဇိနိပါဏိ။

